د الحاج محمد حسن حسام

نثري کليات

Ketabton.com

۱۳۹۴ لمریز کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کابل یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيلامه

د لښکرونو ملك ته وايه
په مړو موړ شوې که لا نور کوې جنګونه

له شلو کلونو څخه زيات وخت تېر شو، چې زموږ په غمځپلي هېواد افغانستان کې د جګړې اور لمبې په غړغندو دي او زموږ ټوله معنوي او مادي شتمني يې له ستوني تېره کړه او زموږ هېواد ته غرض لاسونه را اوږده شول.

زموږ مسلمان ملت د نړيوالو استکباري او ښکېلاکي ځواکونو د رقابت ښکار شو او ددې رقابت ټول مادي او معنوي زيانونه موږ ته راورسېدل، هېواد مو کنډواله شو، اقتصادي منابع مو فلج شول، هېوادوال مو څه له مينځه ولاړل، څه معيوب او معلول شول، مېرمنې کونډې او ماشومان مو يتيمان او يسيران شول؛ اوس د بل په دروازو د سوال کچکول ګرځوي او د هر کس او ناکس نه د خير تمه کوي.

چا زموږ هېواد ته د انترناسيوناليستي ورورۍ تر پردې لاندې خپلې لښکرې رادننه کړې او څوك هم د «جهاد» نړيوال دوستان او اسلامي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواخوږي شول، خو نتيجه دا شوه چې هېواد په تش کنډر بدل شو او دود شوي او لاش شوي پاليز په څېر هر چا په کې خپله هخپله برخه واخيسته.

زموږ د هېواد غربي او جنوب شرقي ګاونډيانو د خپلو ملي ګټو د ساتنې لپاره او د حفظ ما تقدم په منظور داسې ډلې ټپلې جوړې کړې چې په ډېره بعيده راتلونکې کې هم ترې زموږ د هېواد د ملي منافعو په تاوان او په خپله ګټه کار واخيستلای شي، زبرځواکونه هم د خپلو ستراتيژيکو ګټو د تامين لپاره ددغو ډلو او ټپلو تر شا ودرېدل او له يو بل څخه يې د خپلو تاريخي شکستونو غچ زموږ په بې صاحبه هېواد کې واخيست.

کله چې يې ددغه ډلګيو جهاد سرته ورساوه او د هېواد واګې يې په لاس کې ورکړې، نو ددغه بې نظمه تنظيمونو غړيو داسې نادودې راواخيستې چې د اسلامي او کفري هېوادونو اوسېدونکي ورته ګوته په غاښ شول.

دغه بې نظمه تنظيمونو په ټول هېواد او په تېره بيا د هغه په سياسي کلتوري او تجارتي مرکز(کابل) کې داسې ناروا اعمال ترسره کړل چې د کابليانو فغان اووم اسمان ته پورته شو.

راډيويي اژانسونو، ژورناليستانو، افغاني ليکوالو او شاعرانو او نورو د بشر د حقونو ساتندويه موسساتو ددغه ايله جاريو له خپلسره کړو وړو څخه په خپل وخت او زمان کې پرده پورته کړه او د بې نظمه تنظيمونو په ((حکومت)) او ټوپکمارانو باندې يې لعنت او نفرين ووايه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغې غميزې په اړه په بهر مېشتو افغانانو په خپلو امکاناتو سره د هېواد د اوسېدونکو فغان د نړيوالو غوږونو ته ورساوه او د خپلو کړېدلو او هسکيرنو وروڼو په غم يې د اوښکو پرځای په وينو وژړل او خپل دغه تاثرات يې په هنري نثرونو، سياسي او حقوقي تحليلونو، اشعارو، ادبي ټوټو په ژانر او نورو هنري او ادبي پيرايو او سفرنامو کې څرګند کړل.

د هېواد څخه بهر خپلواکو خپرونو لکه ((ائينه افغانستان)) (امريکا چاپ)، ((مجاهد ولس)) (ناروې چاپ)، ((دعوت)) (ناروې چاپ)، ((فرياد)) (المان چاپ)، ((وفا)) (د ازاد افغانستان د ليکوالو د ټولنې خپرنې ارګان، د پېښور چاپ) ((پيام زن)) (د افغانستان د ښځو د انقلابي سازمان، راوا، خپرونه، د کوئيټې چاپ)، ((افغان ملت)) (پېښور چاپ)، او داسې نورو خپرونو زموږ پر هېواد روانه بربنډه ديکتاتوري وغندله او د پرديو برېڅو د نارواوو څخه يې پرده پورته کړه.

د رواني تراژيدۍ د سياسي تحليل په ترخ کې کولای شو د پروفيسور عبدالرسول امين ((د افغانستان تاريخ له خطرناك پېچومي تېرېږي، وفا- ۱۳۵۷ل)) کتاب، د ښاغلي عبدالجليل وجدي ((افغانستان د لويې لوبې ستيج- وفا- ۱۳۷۶ل)) کتاب او د حقوقي تحليل له مخې د پوهاند دکتور ودېر ساپي ((مساله افغانستان از نګاه حقوق بين المللی، وفا- ۱۳۷۶ل)) کتاب د يادونې وړ دی او د شعر په ژبه زموږ د در په دره هېوادوالو بده وضعه کولای شو د پوهاند عبدالشکور رشاد ((د افغانستان بدې ورځې- وفا- ۱۳۷۳ل)) کې د بېلګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

توګه ووينو، همدارنګه ددغه رواني تراژيدۍ او غميزې په ترڅ کې هېواد ته اوښتي فرهنګي زيانونه د پوهنيار محمد اسمعيل يون د ((افغانستان ته اوښتي فرهنګي زيانونه- وفا- ۱۳۷۶ل)) اثر کې په ځرګنده ليدلای شو.

له بلې خوا ښاغلی شهرت ننګيال په خپلې سفرنامې ((د دوزخونو په لمبو کې سوځېدلی جنت)) کې د هېواد، کنډوالو د حسرت اوښکې تويې کړې او په عاملينو يې نفرين او لعنت ويلی دی او ښاغلي جنرال رحمت صافي په خپل کتاب ((افغانستان څنګه تباه شو)) کې د ډېرو پټو رازونو څخه پرده پورته کړې ده.

په بين المللي توګه د عفوې د نړيوال سازمان له خوا ((افغانستان د بشر د حقونو د فاجعې په خاطر نړيواله ذمه واري)) کتاب چې په هغه کې د ((مجاهدينو)) په څلورنيم کلن حکومت کې ترسره شوي جنايات په مستنده او مصوره توګه شرح شوي دي، د يادونې وړ دي.

د همدغې رواني فاجعې څخه د ياد داشتونو او برداشتونو په سلسله کې ښاغلي (م-ح حسام) هم قلم ته لاس کړی او د کابل د ښار د تاريخي عظمت د ړنګوونکو او کابليانو سره د جهاديانو د غيرانساني، غير اسلامي او ضد افغاني چال چلند څخه يې په مېړانه پرده پورته کړې او د دوی توره څېره يې نړيوالو ته په واقعي توګه بربنډه کړې ده او هم يې د سيمې د مغرضانو، ضد افغاني پلانونه افشا کړي او د بې نظمه تنظيمونو د سرباهانو پليت نيتونه او باطني خيانت يې په خلاص مټ ځرګند کړی دی او په دې توګه يې د هېواد د يوه حکاك، حساس او دراك څاروونکي په څېر اوسني او راتلونکو نسلونو ته دا ښوولې ده؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوك چې د هېواد د ازلي او ابدي دښمن د خوشالولو لپاره خپل وطن او تاريخي افتخارات د نابودۍ کندې ته غورځوي، تاريخ يې هېڅکله نه بښي او همېشني نفرين پرې وايي.

زه د ښاغلي ليکوال دغه خاطرات او تفکرات چې ده ورته د ((زه کابل يم)) عنوان غوره کړی دی واقعاً داسې خاطرات بولم چې موږ ټول فکر کولو ته رابولي او د عبرت درس راکوي.

د ليکوال دا يادښتونه او برداشتونه دده شخصي يادښتونه نه بولم، بلکې د هېواد د روښنفکره قشر د زړه اواز يې ګڼم چې ده په خپل قلم له نسيان څخه وژغورل او عاملين يې دتاريخي محکمې ته مختورن ودرول.

په مينه

ح- ابو التقي

۱۳۷۷/۱۲/۷ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرانو او محترمو لوستونکو!

دا کتاب چې عنوان یې دی (زه کابل یم) پر ۱۳۷۸ل کال په پېښور کې په لومړي ځل په ډېرو سختو او اختناق په شرایطو کې په (۱۸۱) مخونو کې د م،ح، حسام په مخففو ټکو او د ح ابوالتقي قاضي حضرت ګل حسامي په سریزه په زرو ټوکو کې چاپ ته ورسېد.

کله چې کتاب د وخت مطبوعاتو وکوت لیکوال یې د کلك تعقیب لاندې ونیو. خو د کتابو لوستونکي هم په دننه او هم دباندې داسې زیات شول چې د اوونۍ په دننه دننه کې د کتاب ټول ټوکونه د خلکو ګوتو ته ورغلل که دروغجن نه شم، نو ما سره یې نمونه هم پاتې نه شوه.

د لوستونکو د مکررو تقاضاوو له مخې چې کتاب دې د دویم ځل لپاره چاپ شي، خو د کتاب لیکوال محمد حسن (حسام) د خپلو مالي نیمګړتیاوو له مخې په هغه وخت کې نه شول کولای چې کتاب د بل ځل لپاره بیا چاپ او د لوستونکو تونده پرې ماته او د ظلم، استبداد، بربریت او وحت ځېري لاپسې بربنډې او وطنوال د کابل په غمیزو نور هم اګاه کاندي. اوس اوس چې له نېکله مرغه د سولې او دموکراسۍ لمر زموږ د بارود په ډك اسمان کې نوی په ځلا راغلی او هم لاډېر داسې شته چې ځانونو نه یې پاس په اسمان کې د وریځو اوښان او فیلان جوړ کړي او په ځمکه کې د دموکراسۍ د ریښو د قطع کولو لپاره موږه کان شوي تر څو دا خدایي حق له موږ څخه د یو بل ځل لپاره په دغه او هغه واخلي او د نړیوالې ټولنې په موجودیت کې یې زندۍ کاندي، نو کتاب د دویم ځل لپاره د لیکوال په اصلي نوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

(محمد حسن حسام) له خوا کټ مټ د طبعاتي غلطيو د نيولو وروسته په هماغه پخواني متن قطع او صحافت د نبراسکا مطبعې له خوا په يو زر ټوکه کې چاپ ته ورسېد او لوستونکو ته د دويم ځل لپاره د دموکراسۍ په فضا کې وړاندې شو. زه د کتاب ليکوال د محترم احمدشاه دراني د نبراسکا مطبعې د رئيس څخه مننه کوم چې (زه کابل يم) کتاب د دويم ځل په نشرېدو او (اوړپرنګی) د پښه يې ژبې د اشعارو مجموعې په اول ځل خپرېدو کې له ماسره پوره پوره بې الايشه او د وروږګلوۍ نه په ډکه فضا کې وطنپرستانه او سولې ته په وفادارۍ همکاري کړې ده.

په احترام

محمد حسن حسام

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان صيب

خبرې خو بېشانه ډېرې دي، څه سر به دې خوږوم، څه چې مې په غوږونو اورېدلي وو هغه مې په خپلو ګنهکارو سترګو وليدل او څه چې مې په سترګو وليدل، نو زما غوندې بېوسه بنده سره نور څه وو؟ هغه مې د ځو توبو په ويلو سره وزغمل او لاسونه مې غوږونو ته وروړل او ومې ويې چې:

توبه خدايه! توبه.

زموږ په ايل شوي ښار باندې د مړه ښامار کيسه شوې وه، هر چا به توره پر وينو سره کړه او خپل پاچا ته به يې ويل چې ښامار ما وژلی دی.

نه، نه داسې خو نه وه.

زموږ ښايسته ښاريه په دې نوم ايل شوې وه چې نور د ښارېې هېڅ کوم تن دې بې ځايه مړ نه شي، خو افسوس چې خبره بل شان وختـه.

هر څوك چې به نوی زموږ ښاريې ته په نوي ماډل ګاډو (پيجارو، ډاټسن، فلاينکوچ) او نورو کې په ډېره منډه او بيړه راورسېدل، د ښاريې په تندي به يې ژر ژر د بغاوت مهر ولګاوه او په ډېره چالاکۍ به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورڅخه په څو دقيقو کې ووتل او په ښاريه به يې د اور لګولو اډر ورکړ. ايل شوې ښاريه يې د اور څخه وويستله لمبه او لولپه يې کړه.

ښاريه په تشو ايرو بدله شوه، دا ښاريه ځانته د يو چا نه وه شريکه تاريخي ښاريه وه، دې ښاريې له موږ څخه پر دوی حق ډېر درلود، ولې چې دوی ددې ښاريې د ازادۍ په نوم بې شانه ډېرې قربانۍ ورکړې وې. زه هېڅ نه پوهېږم، هډو لا زما سر پرې نه خلاصېږي چې دوی دې ښايسته ښاريې ته ولې دومره کينې اخيستي وو، د دوی د غضب نيلی څومره تُند او تېز و، د دوی غوصه هېڅ سرېدونکې نه وه، د ملك د ابادۍ نه په ورانېدو او کنډوالو او د ژونديو نه په هديرو خوشاله و.

دا څومره مستعد او پوه خلك دي(!)

دوی څومره ښه زده کړه کړې وه (!)

دوی لوستلي وو چې په مړو ښه حکومت کېږي ((ګنج در ويرانه است)) دوی خزانې په تشو کنډوالو کورونو او کنډرو کې لټولې.

د دوی استادان د (وژلو او ورانولو) فرمولې ورکوونکي مې هم وليدل څرمنې يې ډېرې تورې وې، د سر ويښته يې کوږ، کوږ و، شونډې يې ډېرې پلندې وې، د جثې نه ښه غټ خلك وو، زموږ د خلکو نه يې په هرڅه کې توپير درلود، په عربۍ کې به يې سندرې ډېرې ويلې، مست شانته وو، مېلې يې خوښېدې.

خو ډېر بدرنګ او پيکه خلك وو، دا خلك زموږ د خلکو نه خوښېدل، زموږ د خلکو تور شی نه خوښېږي. دا تور خلك د يو څو په ګوتو شمېر افغانانو ښه يسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانانو چې ((سره)) خوښ نه کړل ((تور)) به هېڅ وخت خوښ نه کړي.
خبره رانه اوږده شوه، خپل مطلب ته راځم.

له نن څخه يو کال مخکې زما يو هم وطن د خپلې ډلګۍ سره په ايل شوي ښاريه ننوت، ده ته خپلې ډلګۍ قومندان صيب ويل. دا ډلګۍ برعکس په ګاډو او ډاټسنونو کې نه وو راغلي، قوماندان صيب د لارې په اوږدو کې نارو شوی و، دده سره د خپلې ناروغۍ د تداوۍ روپۍ هم نه وې، قومندان صيب د خپلې ډلګۍ سره په درملتون ننوت، د پلاستيك شلېدلې څپلۍ يې په پښو وې، څپلۍ يې دوه درې ځايه په ستن او تار ګنډلې وې، پوندې يې داسې چاودلې وې چې په هر چاود کې د چا خبره چې ((خرې په کې لنګېدلې)) د پښو دواړه غټ نوکان يې شنه اوښتي وو، د پرتاګه دواړه پيڅکې يې سپړل شوې وې د قومندان د پښو تلي سپين او څرمن يې تکه توره وه، نيم زالو جامو يې خپل رنګ خيرو ته ښښلی و، د سر ويښته يې ګرد قيچي کړي وو، ږيره يې زما له ږيرې څخه يو څه اوږده او د موټې څخه يو څه زياته د سنت په طريقه بالکل برابره وه، د نسوارو په اچولو يې غاښونه تك ژيړ اوښتي وو، د مسواکو لرګي يې هسې په مخامخ جيب کې ټومبلي وو، د ملا وستنې هرول يې داسې ريچې ريچې تللي و لکه ته به وايې چې په تبرګي وهل شوی دی، د قومندان صيب ټوپك ښايسته و د چاينا ساخت و، د خپل ځان يې هغه ښه ساتلی و، د قومندان د ډلګۍ وسله د هر ملك وه، ډول ډول مارکونه پرې لګېدلي وو، قومندان صيب د خپلې خيرنې ډلګۍ سره په پاك هدف او مرام کابل ته د جهاد لپاره راغلی و، هغه په خپلو ورونو غزا کول، هغه په وروستيو کې ځان غازي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوه، هغه به د تسبو په اړولو کې له خپل خدای(ج) څخه د شهادت درجه غوښته د لمانځه په نيت کې به يې خپل لاسونه تر اوږو پورته کړل، په لمانځه کې به يې پښې ارتې ايښودې، لمونځ به يې د مساپرۍ کاوه، د لمانځه څخه به يې وروسته دعا نه کوله، قومندان صيب په ډېرو کيسو نه پوهېده، د ښار هرې ودانۍ ته يې اوتر اوتر کتل، کومې لوړې ودانۍ ته چې به يې وکتل لاس به يې په خولۍ کلك کېښود، له دې نه مې په ولګوله چې قومندان صيب ((هلته)) په کوم لرې کمپ کې ساتل شوی دی او که ((دلته)) په کوم لرې غرنۍ سيمه کې اوسېدلی دی.

قومندان صيب د ښار سره په کم تماس کې پاتی شوی و، هغه د ښار د ډېرو شيانو سره نا اشنا و، هغه ته زيات شيان عجيب برېښېدل، ده ته چې په هر قدم کې څه مخ ته ورتلل، د ځان سره به پرې وبوږنېده، هغه به هر څه ته په سوچ کتل، هغه به خپلو ملګرو ته په اشاره کې څه وويل او بيا به يې سر وخوزاوه چې: ((نه، نه هغسې خو نه وه))؟!

((دا خو زموږ په څېر خلك دي، موږ او دوی خو سره هېڅ توپير نه لرو، ددې ښار خلك خو زموږ سره ډېره مينه لري، هغه ډاکتر صيب زما مفته تداوي وکړه، زهز يې له ناروغۍ څخه وژغولم، موږ لا په چا سلام نه وي اچولی چې دوی وعليکم وايي، ما خو ډېرو خلکو ته وکتل، ګوندې د کوم چا پورې لکۍ ووينم، ما خو د چا پورې لکۍ ونه ليده، زه خو چې هر جومات ته ننوځم، هلته خلك په لمانځه ولاړ وي، هر کور ته چې ورشم، الماريو او تاخچو کې قران شريفونه يې په اوو دسمالونو کې پوښلي وي، دلته خو په ګاډو ډرېوران کمې روپۍ اخلي، د هوټلونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوراك يې څومره ارزان، سوتره او مزيدار دی، دلته خلك هم پښتو وايي او هم په پارسو خبرې کوي، پښتانه او پارسيوانان په اکثره ځايونو کې يوځای ناسته پاسته کوي، ددې ښار ښځې خو خپلې لارې ته ګوري، دلته چې هسې ځنګل دې په چا ولګي هغه سړی درنه په څو څو وارې ښښنه غواړي، دا څومره نرم او پاسته خلك دي.!))

هو کې ((ډېر ښايسته خلك دي، دا خلك څومره د يو بل سره مينه لري، دوی څومره د يو بل سره په پسته ژبه خبرې کوي، دلته هر سړی خپل کاروبار کوي، د هېچا دروازه خو مې پرانيستې ونه ليده، خو د ښار د خلکو څېرو ته چې ګورم يو څه خفه معلومېږي، شونډو يې له خفګانه پټري نيولي دي، ټوپك ته په بد نظر او کرکه ګوري، د جنګ او جګړې نه ستومانه شانته دي، يوه ورځ دوه نور هم صبر کوم ټول شيان له نږدې څخه ځارم داسې نه چې غلطه نه شم او دا به هسې پروپاګنده وي.))

هوکې! ((هر کله چې زما زړه څه ومنل بيا نو هغه سات او هغه مصلات.))

قومندان صيب د خپلې ډلګۍ سره ماښام زموږ کور ته راستون شو، ستړی ستومانه او جوو، جو د هر ارګمي سره به يې خپل لاس خولې ته يوړ دېواله ته يې تکيه وکړه او يوه پښه يې په بله واړوله خپلې ډلګۍ ته يې مخ ورواړاوه چې:

((ستړي شوي يئ ځئ شاباس خوب وکړئ، خو ګورئ چې پهره مو هېره نه شي.))

قومندان صيب د يو څه سوچ څخه وروسته ماته مخ کړ او ويې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((راځه عزيزه په ځنګ کې مې کېنه.))

زه پوه شوم چې د قومندان صيب په زړه کې څه شته، خو په خوله يې نه راځي، خبره به يې سازه کړه خو بېرته به يې ځان ونيو.

په دې مهال زه پرې لومړی شوم چې: قومندان صيب! ((په ښار کې مو څه وکړل څه مو خوړل او څه مو وڅښل، څه مو وليدل، څه مو خوښ او څه مو ناخوښ او بدې شول، کوم شی سم او ناسم و))؟؟؟ دی غريب د اخري کليمې سره بيا په سوچ کې لاړ، زه په دې مهال د يو څه پسې پاڅېدم چې ده راباندې غږ کړ.

عزيزه! ((زه درته يو څه ايم او تاته يې وايم دا خبره يوازې تاته کوم ولې چې زموږ دې ډېر دارمدار وکړ له موږ سره په تکليف کې شوې، زموږ دې ډېر عزت وکړ، خدای دې ستا عزت وکړي، خدای پاك دې په خپل امن کې وساته))!!! ګرانه! ((موږ خو په اصل کې ددې ښار د ورانولو، نړولو او د خلکو د وژلو پسې رالېږل شوي يو، موږ ته يې ويلي وو چې: څومره يې وژلی شئ مړه يې کړئ او چې څومره يې ورانولای شئ وران يې کړئ، سرونه يې لوټ او مال يې تالا کړئ.))

نو ما له قومندان صيب څخه پوښتنه وکړ چې قومندان صيب!

((دا خبره چا تاسې ته کړې وه؟)) نو قومندان صيب خپل وچولی په دوو ګوتو کې کلك کړ او په نيولي اواز يې راته وويل: ((په دې بره غره کې يو څو تور شانته خلك دي چا ورته عربيان ويل او څوك ورته سوډانيان وايي يحب الل، يحب الل کوي نور يې پته نه لګېږي، هسې بدرنګ غوندې خلك دي، موږ ته يې د خپل ملك په بابله بدرنګې، بدرنګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ښودلي دي، دې تورو به موږ چېرته لرې غرونو ته د ټريننګ لپاره بوتلو، دې تورو زموږ زړونه د خپلو خلکو څخه تورول، موږ ته به يې ويل چې: د کابل په ښار کې هر څه د حيواناتو په څېر دي، په کابل کې خلکو ته په اخور کې ډوډۍ ورکول کېږي، د کابل په ښار کې مور او خور نه پېژندل کېږي، په کابل کې هر څه اشتراکي دي، په جوماتونو کې ډمې نڅول کېږي، کمونستان د ځناورو په څېر غټ، غټ خلك دي، د هر چا په مخ چې ږيره ووينئ او يا يې پټکی په سر وي، د هغه نه سر پرې کړئ، د ښځو او نارينه وو حمامونه يوځای دي، د هر چا د کور دروازې پرانيستې پرتې دي، اوس چې مې په يوه دوه ورځو کې وليدل، هر څه په شرعي لحاظ سم او ټيك و، د بدرنګو ټولې خبرې بدرنګې او دروغ وې.)) ډاکتر صيب ! ((موږ ته به يې د جګړې په دوران کې ويل: که مړ شوې شهيد يې او که دې مړ کړ، نو غازي يې، چور، چپاول او لوټول مباح او روا کار دی، هغه غنيمت دی، هغه ستاسې دی، د کابل نارينه اوسېدونکي ستاسې غلامان او ښځينه يې ستاسې وينزې او کنيزې دي، خو شاباس کار وباسئ کار.))!!!

نو ګرانه بې پروا سړيه! ((موږ د جګړې په دوران کې په دې نومونو په ډېر شمېر کې شهيدان شو او شهادت د ټولو غريبو، بېوزلو او کم بختو خلکو په نصيب شو، چې اوس يې اولادونه له ولږې مري او په ښځو يې نکاح وتړل شوې، افغانانې څوك عربو ته ورکړای شوې او څوك عجمو ته، چا د ځان سره بوتلې او چا د الوتکو د ختلو پرمهال په هوايي ډګرونو کې په ځای پرېښودې او هغوی ورڅخه وتښتېدل، چې تر ننه پورې د هغوی په تمه ناستې دي او د خپل برخليك نه په سورو، سورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژاړي)). ډاکتر صيب! ((هغه څوك چې نوكتې مالدار شانته و او عرب يې ښه غولولای شول، غازيان او بې له كومې اركان حربۍ او شهادتنامې څخه د اولې درجې قومندانان شول، غازيان غله وختل ډاكې كوي، خلك وژني او كرۍ ورځ په لوټولو او شوكولو لګيا دي اميران مو بې تخته او بې تاجه پاچايان دي، د پردو په اشاره او سترګك هر څه يې چې له وسه وشي اسره پرې نه كوي.))

د قومندان صيب مشغولتيا ډېره خوږه وه، په ما ډېره ښه ولګېده، كه څه هم قومندان سواد نه درلود انپړ و، خو ذكي او ذهين سړی و. د يو وار نسوارو اچولو نه وروسته بالښت يې په بل اړخ كېښود او ښې يې په توشكې وغځولې او بيا يې مخ ماته راواړاوه.

ګوره وروره! ((موږ ټول د يوې ابۍ زامن نه يو دا ښار به حتماً ورانېږي دا ښار به په كنډواله بدلېږي، دلته به كوڅه، په كوڅه او كور، په كور جنګ وي دلته به د ډېرو خلكو كورونه وران شي، دلته به ډېر خلك په مردكو ولګېږي، دلته به ډېرې معصومې پېغلې كونډې شي، دلته به ډېرې ميندې بورې شي، دلته به ډېر پلرونه په ملا كړوپ شي او داسې به كړوپ شي چې هغوی ته به خپلې لكړې تاب نه شي راوړلای، دلته به وېره وي، وېره! يو وحشت، يو قيامت به وي قيامت...)) ما په اول كې د قومندان صيب په خبرو يو څه تعجب وښود او بيا مې ورو، ورو غونې ځيږ او په نيولي اواز مې وويل: چې ((ولې قومندان صيب!؟ اوس خو شكر دی اسلامي انقلاب بري ته ورسېد، دلته خو تا وليدل چې ټول خلك مسلمانان دي شكر دی خلك پنځه وخته خپل لمونځونه كوي، روژې نيسي او ذكاتونه وركوي. دا خك خو د وژلو خلك نه دي او نه دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښـار د ورانولـو ا لوټلـو ښـار دی، دا د ژونـد كولـو ښـار دی.))نـو پـه دې مهال بيا قومندان صيب له ما څخه خبره ونيوله او ماه يې وويل چې:

((يه كم عقله او ساه! دا خو زه او تـه وايـو چـې دا خلـك مسـلمانان دي او دا ښار د ورانولو ښار نه دی هغه تور خلك نه دي؟(!) هغمخكې چې مې ياد كړل هغوی زموږ غوندې په زرګونـو خلـك روزلـي دي، هغـوی زمـوږ په څېر خلكو ته بده ښوونه كړې ده، دا ښار بايد وران او خلـك يـې بايـد اواره شـي. هغـوی اوس هـم وايـي چـې افغانـان لاازاد نـه دي. د دوی پـه عقيده (چور، چپاول، ګډوډي، د بل شتمني په غلا وړل، د پرديو ښځې خرڅول، په ملي شتمنيو خېټه اچول، بې عـدالي، بـې قـانوني او بلاخـره د ټولنې ټولو ناوړو او منفيكارونو تـه ازادي وايـي) اوس نـو سـتا خوښـه وروره! كه دغه شان ازادۍ ته زړه ټينګـولای شـې، خـو همدلتـه ووسـه او كه نه شې ټينګېـدلای، نـو همـدا وخـت د ملك څخـه د وتلو دی. بايـد د اوس لپاره ځان وباسې)) ما د قومندان صيب خبره واورېده خپل كـور او ژوند مې په ځای پرېښودو شپږو مياشـتو وروسـته چـې زه كلـه د كـوزې پښتونخوا څخه راغبرګ شوم همغه خپل محلي كـور اوكلـي تـه رم چـې كتل مـې پـه زرګونـو بـې هيلـې، بـې اسرې او بـې دفـاع خلكـو قبرونـه د كورونو په انګړونو كې د سركونو په غاړه او حتـی پـه پـاركونو كـې جـوړ شوي وو، هر څه وران ويجاړ پراته وو، د هېڅا كور سلامت او دان نـه و پـاتې شـوی، د هـر چـا عـزت تـه صـدمه رسـېدلې وه، د ښـار د خلكـو پـه عزت لـوبې شـوې وې، د هغـې محلـې اوسـېدونكي جـو جـو شـوي وو او پاتې خلك يې اوراه وو، د هغه ښكلې محلې شكل داسې اوښـتی و چـې ته به وايې دلتـه كې له سره انسـان نه و اوسېدلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تورو زړونه لا يخ نه وو، جګړه روانه وه او ورځ په ورځ يې لا زور اخيسته او اوريدل کېدل چې ددې ښار يوه لوېشت خاوره بايد وتوږل شي.

په دې ښار کې لااوس هم نيمګړې ژوند روان دی، ددې ښار انسانان بايد ژوند ونه کړي، ژوند ددې ښار د خلکو خدايي حق نه دی. ددې ښار د خلکو ژوند د يو څو خرڅ شويو پاچايانو او اميرانو په لاس کې دی. د خرڅ شويو بې تختنه او بې تاجه اميرانو او پاچايانو هر څه چې زړه وغواړي همغسې کوي. دوی د سره په وژلو او ورانولو نه ستومانه کېږي، د هر افغان په وژلو او د هرې ودانۍ په نړولو او لوټولو د دوی ناپاك احساسات لا پسې پارېږي او ددې ټولو ناباسامانيو او بدبختيو علت او انګېزه د خدای پاك رضا او اراده بولي.

په همغه کنډواله محله کې چې هلته ډېرو کمو خلکو ژوند کاوه روان وم چې همغه قومندان صيب په يو نوي ماډل پيجارو کې د خپلو بدماشانو سره سترګې په ما ونښتې خدای دې ورسره ښه وکړي. موټر يې ودراوه د ګاډي څخه راکوز شو، دوسيه په تخرګ نيولې وه، شتري پکول يې په سر و ښه ښايسته واسکټ يې په غاړه کې و. خبرې يې په ګوته کولې او د خندا نه تك شين و، ماته يې وويل عزيزه!

((ما درته نه ويل ګوره زما خبرې رښتيا شوې. زه اوس د يوې موسسې رئيس يم په کابل کې مې درې څلور کوره په بيه اخيستي، پيجارو موټر مې په اختيار کې دی، څلور ښځې مې په شرعي نکاح په نکاح کړې دي، څو تنه مې په کورونو کې په تشه مړۍ کار کوي، ډېر بې زره مزدوران لرم، د جهاد په برکت اوس زما روزي پراخه ده.)) د قومندان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتوباتې ډېر جوړ و، طبې يې غونډاري ويشتل کنډرو ته ډېر خوشاله و، قومندان صيب چې کله رانه مخه ښه اخيسته نو ما ورته وويل چې: قومندان صيب! ((سواد دې کله زده کړی دی؟)). ده راته خوله رانږدې کړه او په غوږ کې يې راته پټ شانته وويل: ((چوپ شه چې خلك راسره دې تراوسه پورې سواد نه لرم، کله چې مديران او ماموران په مياشت کې کوم مکتوب راته راوړي، مکتوب په هغوی لولم په اخره کې هسې کرې پرې وکړم چې يو لاسليك مې له بل سره سر نه خوري، د ړندو پاچايي ده، زه لا په دوی کې د يوې سترګې والا يم.))

قومندان صيب رانه رخصت شو، خپل لاسونه مې غوږونو ته وروړل او ومې ويل:

چې توبه خدايه!

توبه..........

١٣٧١ل کال، زمري مياشت

کوزه پښتونخوا، پېښور، چارسده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پساتونو مور

د جهان وګړي څومره بختور دي، په تېره بیا د نوې نړۍ پاچایان او وزیراعظمان یې په یو منټ او سیکنډ کې بدل رابدل شي. هر څه یې په خبره حل شي، ماښام وزیراعظم او سهار کې بیا د ملك عادي وګړی وي، قهر، غصه، سپکې او سپورې نه وي، پاچا ګردي وشي سر خو لا پرېږده چې غاښ هم په کې مات نه شي. خلك پرې د سره خبر نه وي چې په ملك کې څه خبره ده.

خو زار، زار مورې ته چې مورې دوه لسیزې د اوږده عمر د بې بقا تاج او تخت د حصول لپاره د یو بل وینې وڅښلې، افغان د افغان خامې او بوټۍ غوښې پرله پسې وخوړې په دغه خوراك دوی ډنګر او نور د ناوسۍ په طرف روان دي، خو برعکس د پاکستان پنجابیان د ایران اخندان او د سعودي عرب شیخان پرې ځاربه شول. عجیبه شان معما ده خوراك یو څوك کوي او ځاربېږي پرې بل څوك.

هوکې! مورې خپل کورونه وران کړل او ومو سېزل اورېدلي مو و چې په ((بازار کې ایرې ښې خرڅېږي.))

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاد مې دي چې ډېر کلونه تېر شول زموږ شونډې بیا د خندا لپاره خلاصې نه شوې، د نړۍ خلك چې موږ له ورایه وګوري، موږ پېژني ډېر ځل مې د دوی بونږېدل په خپلو غوږونو اورېدلي دي چې دا بدبختان! ((مېږي ته چې خدای په قهر شي وزرې وباسي.)) دوی ته خدای په غضب شوی دی خدای!!

هېڅ مې له یاده نه وځي چې زما د وطن پېغلې لاهمغسې سیاه پوشې دي، زما د وطن د ځوان نسل اوږې او ملاوې د پردو ټټو او پېټو په چلولو کږوږې ښکاري، دوی د نورې نړۍ د ځوانانو سره بالکل فرق لري. زمزوږ د ماشومانو تعلیم او تربیه د ضربا ګردان په دریاب کې غوټې وهي. هېڅوك نه پوهېږي، دوی نه پوهېږي او هغوی هم نه پوهېږي، چې زموږ د ماشومانو ښوونه او روزنه په کومه ژبه، کوم نصاب، په کوم ښوونځي کې څه وخت، په کوم فصل کې په کوم معیار، د کوم ښوونکي له خوا شروع کېږي؟؟؟

که سر مې د لحد په تیږه لګېږي هم مې نه هېرېږي، چې زموږ د ځوانانو د لوړو تعلیماتو د زده کړې په ځایونو په (کابل پوهنتون)، کې پوځي اډې جوړې شوې دي، هلته پوځي تمرینونه کېږي، هلته مذهبي، قومي، قبیلوي او ایتنکي تعصبات او کینې راژوندۍ کېږي، هلته د تفرقې کتابونه تدریسېږي. هغه کتابونه، کتابخانې، فرنیچرې، ورکشاپونه او لابراتوارونه چې په هغو باندې د پروفیسرانو، انجنیرانو، ډاکترانو او مهندسینو کلونه، کلونه وخت ضایع شوی و، په هغه کې علمي اثار چاپ شوي و، ټول اومه او پاخه مواد یې د بهر څخه په جګو روپو خریداري شوي و، د چاپ ماشینونه یې په ډېر زحمت سره فعال

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي و، کارګرو ته پرې تنخوا ورکړی شوې وه، مسلکي کسانو پرې حق الزحمې اخيستې وې، کتابونه د لاربښود په شکل اماده شوي وو، هغه قيمتي اثار د تېرو څلو کلونو د بې بجلۍ ژمي له امله د ځان د تودولو او د چايو د جوشولو وسيله شول.

ټول تاريخي او ملي اثار د سيمې هېوادونو او د نړۍ په بازارونو کې په خرڅلاو وليدل شول. د کابل پوهنتون په ټوله ساحه کې يو شعار ليدله کېده چې: ((يك ثانيه غفلت صد سال جواليګيري)).

که هر څومره يې هېر کړم، خو نه مې هېرېږي. نړيوالو او هېوادوالو د ملك د لوټ او تاراج په هکله به يې ډېر څه ليدلي او اورېدلي به يې هم وي، ليکوالانو، شاعرانو او ژورناليستانو به پرې يو څه ناڅه ليکل هم کړي وي.

که ښه لوټ او يغماوي لکه د شخصي او دولتي ګاډو تښتول، په ګمرك کې د تجارانو مالونه غلا کول، د مالدارو څخه د کمونست په پلمه د جګ رقم اخيستل د ښو، ښو ودانيو د کړکيو او دروازو نړول، د غنمو، غنمو اوسپنو ذخيره کول او کباړول د دولتي ودانيو څخه د فرش او ظرف پټول دا خو لا يوه خبره ده:

ماته د دوو شيانو تاراج، لوټ او غنيمت ډېر جالب او په زړه پورې و، دا لوټ هغه ملا صيب کړی و چې: موږ يې په څو ورځو کې د لمانځه څخه تېښتې ته اړ ايستي وو.

د هر لمانځه څخه وروسته به ده دوه ساعته وعظ کاوه، په اکثره خلکو به يې لمونځونه تېرول، مامور به د ماموريت څخه پاتې و او معلم به د

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلمۍ څخه، زده کوونکي به د زده کړې څخه پاتې و او دوکاندار به د دوکاندارۍ څخه...

دا خبره مې د ملاصیب هېڅ نه هېرېږي، ده به په وعظ او تقریر کې ویل چې:

((حبیب الله د سقاو زوی خادم اسلام او امان الله خان کار و، دې ملا صیب به په وعظ کې ویل چې: کله لمونځ کوئ بجلي مه لګوئ دا د سنت طریقه نه ده.)) دې ملا صیب اکثره لمونځونه په موږ باندې به تورتم کې کول. ملا صیب د بجلۍ او روښنایۍ ډېر مخالف و او په خطاب کې به یې ویل چې:

((بجلي د پېۍاتونو مور ده، په دې باندې رادیو اورېدل کېږي، د رادیو اورېدل بدعت دی، په بجلۍ باندې تلوېزیون لیدل کېږي، د ټي وي لیدل ګناه ده او په (وي، سي، آر) کې د فلم لیدل خو د کفر درجه ده.)) ملاصیب د پخوانۍ ډیوې چې هغه هم شړشمي تېل سوزوي ډېر شوقي و.

خیر خو په هر حال د ملا صیب سره شپې او ورځې سختې وې، ده چې به هر څه ویل زموږ د مقتدیانو قبول و.

د ۱۳۷۱ل کال د زمري د میاشتې په ۲۱ نېټه د جنګ په سخته شېبه کې چې مې کتل زموږ د جومات همغه ملاصیب دوه زړې دولتي کرسۍ او د بګرامیو د ټوکرانو د اوبدلو د فابریکې سل دانې نچې او توتې دده په برخه رسېدلي و، نو ما ملا ته وویل چې: ((ملاصیب))! ((تا چې د سقاو د زوی صفت کاوه هغه خاص ددې لپاره و چې ((هغوی)) او

(c) ketabton.com: The Digital Library

((تاسې)) د يوې ابۍ زامن واست ستا په برخه دا دوه زاړه څيزه ورسپدل!؟))

دا متل مې ورته ووايه چې د ((خوارو برخې خوارې وي.)) نو استازه!

((ته د کابل نه تر پېښوره پورې دا زوړ سوغات (ډالۍ) وړې کوم نوی څيز نه پيدا کېده که څنګه؟)) ملا صيب لږ څه مسکی شانته شو او په وښکو کې يې په خندا، خندا راته وويل: ((که هر څه وي، خو بيا هم غنيمت دی او موږ لپاره روا دی.))

نه پوهېږم چې په موږ څه ټکه پرېوته په کابل کې هرڅوك هر چېرې چې دی خو چې ټوپك ورسره دی. هغه د خپلې ډلې ټپلې سره يوځه دی يو بې تخته او بې تاجه پاچا دی، خبرې اترې ورسره نه په پسته ژبه کېږي او نه په ځيږه ژبه...

په طنز يې سر نه خلاصېږي، په اشاره نه پوهېږي، ټوکه او ټکاله يې بدې راځي، د تور سرو او ماشومانو ژړا اورېدی نه شي، په سر سرتوره د پښې ايبله ښځې او ماشومان چې د جګړو د لمبو له لاسه په منډو وي، هغه ليدی نه شي، معصوم او بې ګناه انسانان ((افغانان)) چې د دوی په پښو کې ساه ورکوي په هغوی پښې ږدي، جنګي ماشينونه او ګاډي پرې تېروي او په ډېره بې ننګۍ ورڅخه تېرېږي، د هغوی لاش (جسد) ورته د يو افغان او د يو انسان لاش نه ښکاري.

زه يوې ډلې ته ځير شوم، ښه دقيق مې ورته وکتل په تېرېدو کې مې بيا مخ وروا ړاوه، خو ماته پته ولګېده چې هغوی هم ړانده دي او هم کاڼه. دوی نه څه ليدی شي او نه څه اورېدی، نه کوم درك ورسره شته

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نه کوم درد، ددوی د پوهې کچه دومره ده چې څنګه باید افغان مړ شي، څنګه یې باید شتمني چور شي او څنګه یې باید کور ونړېږي؟؟

موږ ړانده او کاڼه نه یو درك او درد مو تېز دی، په طنز ښه پوهېږو، هر څه اورېدی شو، خو په ژبه توتله او ګونګ شو، ستونی مو ناست دی، غاښونه مو په ډېر زور ارت شول، زموږ اواز اوس د نړۍ هېڅ سیاستدان نه اوري، څه شول هغه ((دوستان)) چې موږ ته به یې د ځمکې په سر خیالي جنتونه جوړول او ماڼۍ ابادولې؟

څه شول د سوډان تورپوستي؟

څه شول د بنګال ټګان؟

څه شول د بحرین او قطر شیخان؟

څه شول د سعودي عرب چهل تاریان؟

څه شول د ایران اخندان؟

څه شول د پنجابي امیر منو وارسین؟

څه شو ټامسن دا خود غرضه او بې وطنه سفیر؟!

څه شول هغوی، څه شو موږ او څه شول دوی دا ټول څوك و او څه شول؟؟؟

نه پوهېږم چې دوی چېرته ځي، موږ چېرته ځو او هغوی چېرته ځي؟؟؟

نه پوهېږم چې دوی څه کوي، موږ څه کوو او هغوی څه کوي؟؟؟

نه پوهېږم چې دوی څوك وژني، موږ څوك وژنو او هغوی څوك وژني؟؟؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پوهېږم چې په جګړه کې څوم مات شول، وروستى برى د چا په نصيب شو، چا ډېر مړه کړل او ملك چا په ښه کنډواله بدل کړ؟؟؟

نه پوهېږم چې اوس څوك غازي، څوك شهيد او څوك صحيح سلامت کور ه راستون شو؟؟؟

زموږ د پېړيو، پېړيو پوځي ماشين د خود غرضو او لاسپوڅو په اشاره او ديکتـه لکـه چې زمـوږ د خـوږ همسايه زمامدارانو د بيا قدرت د لاسته کولو د خلکو د رائيو خاصولو لپاره ښه معيار وګڼل شو.

منفجر او له پښو وغورځېده، وسايل يې پرزه پرزه شول، دړې وړې شو کباړ شو، تاراج شو او د ليلام په قسم په ((خوارږه همسايه)) په هسکه غاړه او ټيټو سترګو خرڅ شو، د هر چا زړه پرې يخ شو ((موږ)) او ((دوى)) پرې خوشاله شو، مګر ((هغوى)) پرې جشنونه ونيول. خو زړه او ابرومنده په ملا کړوپه مور پرې خفه شوه، هغه پرې ډېره خفه شوه، هغې پرې ډېر وژړل، هغه په قهر شوه، په غصه شوه، هغه په نارو، نارو او سورو، سورو وژړل، ډېر وخت کېږي چې هغه بې خوبه ده، سرګردانه ده، نا ارامه ده، ستړې او ستومانه ده، په تشويش کې ده، په داسې تشويش کې چې خداى مه کړه دده عزت ته صدمه ونه رسېږي.

هغه چې ړانده او کاڼه دي د مور حقوق نه پېژني، چې مور لا څه ته وايي او د مور خبرې ته هډو لاغوږ نه نيسي، موږ چې بينا يو په ژبه توتله او ګونګ شو او هغوى چې دانايان دي او ځانونو ته يې يو څه ويل او د جهاد لپاره يې اسباب او وسايل جوړول او ترتيبول، زموږ د مور په ژړا خاندي د خوشالۍ نه ټټې کوي. څوك په لندن کې جشنونه نيسي او څوك په نيويارك کې...

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رياض، تهران او د اسلام اباد پاچايان خوشاله ناست دي، د غمونو وری (پېټمی) يې زموږ د افغانانو په اوږو بار کړ او د قيامت د ورځې پورې به يې په شا ګرځوي، تر څو يې ملا ښه کړوپه او تندی يې ځمکې ته ورسېږي او پرونې دوستانو ته د نن بادار په شکل کې په سجده پرېوځي او بيا د بدبختو افغانانو سوال که خدای قبول کاندي.

۱۳۷۲ش کال د وري مياشت

کوزه پښتونخوا، پېښور ، چارسده

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوونه

پسرلی دی، رنګ په رنګ ګلان غوړېږي، د ځمکې مخ يې په مخه کړی دی، باغونو او بڼونو په خپله غېږه کې هر څه شنه کړي دي، داسې يې شنه کړي دي چې له ډېر شينوالي څخه سترګې برېښوي، د سهار نسيم په چلېدو سره ډېر د هجران سوزېدلي ساه اخلي او راژوندي کېږي.

زموږ د هېوادوالو غوږونه د وطن د بلبلانو اوازونو ته لک پک دي او په زړه کې وايي چې نن به د وطن بلبل څه پيغام راوړی وي؟ خو چې اورم د غوږونو په شپېلۍ کې مې هماغه زړې ترانې دي د پسرلي توراڼکو اوازونو زما د پېښور د دهقان په ملا کې دلو البته د غنمو لو لپاره لور وتړو مبه.

د خواوشا په ملکونو کې د غنمو لوی دی، په بختورو ملکونو کې غنم لوېږي، خو زما په کابل کې د ځوانانو لو او د تنکيو رژېدل ورځ پر ورځ زياتېږي. تاسې به له ما سره په دې خبره انشاالله اوس متفق ياست، د افغانانو د بدبختيو جنګ او جګړې ته به اوس د ځوانانو لو او د تنکيو د رژېدو نوم ورکړو، ولې چې: خبره سرچپه وخته خبره په بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای کې وه خبره په قصر او حرم کې وه خبرې د جومات نه راووتې او په قصر او حرم ننوتې.

وو د جومات او قصر ترمنځ د ځوانانو لو او تنکیو رژېدل په نړۍ کې ساری نه لري، د ځوانانو لو هوکی؛ د ځوانانو لو دا یوه پخوانۍ خبره پاتې وه. دا به زموږ سپین ږیرو او مشرانو په خپلو خبرو کې ویل چې د پښاپښ غزا او د کړپې جنګ د پرنګیانو سره زموږ د ځوانانو په لو تمام شو، ځوانانو لو وشو جګړه د ځوانانو په لو تمامه شوه.

خو هغه د ځوانانو لو موږ په خپلو ګنهکارو سترګو ولید، البته میندو به خپلو نازولو زامنو ته ښېرا کړې وه، خدایه خیر، د میندو په ښېرا هغوی تنکي ورژېدل د ځوانانو او د تنکیو رژېدل کومه ساده او اسانه خبره نه ده، د ځوانانو په لو او د تنکیو په رژېدو ډېر پلرونه په ملا کړوپ شول او حتی داسې کړوپ شول چې په سینه روان دي. د لو شویو ځلمو د ناوو جوړې مې د بزاز په هټۍ کې د ګزونو په سر پاتې لیدلي، اخیستل شوي زېورات یې د زرګر په دوکانونو همغسې پراته دي، په زرګونو ناوو تنۍ ځیرل او په سر خاورې بادول مې په خپلو ګنهکارو ړوندو لیدلي، د هغوی داد او فریاد نه تور لوګی او د تورو لوګو نه د وریځو پامپولۍ په رښتیا جوړې شوي په دغه آه او فریاد اسمان ژړلي دي اسمان!!

خو خدای مې دې غاړه نه بندوي، چې غیرتي میندو له خولې څخه مې هېڅ نه دي اورېدلي، د هغوی له سترګو څخه مې اوښکه په بهېدو او څڅېدو هم نه ده لیدلې. پښتنې میندو خپلو ځلمو زامنو په ویر کې خپلې ملاګانې تړلې، خپلو لو شویو زلمو ته یې یوازې دومره ویلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، چې: ((په همخه مو ښه شه، نر ګډان په قربانۍ کې حلالېږي.)) د ځوانانو لو او د تنکيو رژېدل زما د کابل هر پلار ابدالي هره مور زرغونه او هره خور ملالۍ کړه، خو افسوس چې نه د زرغونې غږ چا واورېده نه د ملالۍ ټپه او نه د ابدالي ناري.

ډېر کلونه تېر شول د کابل د پېغلو مستي مې نه د پغمان په پلندو ورشوګانو او نه د لغمان د مهترلام بابا په مېلو کې وليده.

د ځوانانو لو هر څه ساړه کړل، خو ځمکه يې سره کړه، زموږ هيلې د سرې ځمکې نه د سرو ګلانو راټوکېدل و، خو اوس چې ګورو زموږ په ځمکه سرې او تنکۍ غوټۍ له تندې سوزي او اور اخلي، رژېږي او پاڼې، پاڼې تونديې سيلۍ په مخه کړي دي.

سره پوهېږم چې ډېر کلونه تېر شول د ځوانانو لو د ازادۍ په اميدونو وشو، خو ناخبره له دې چې بله غلامي زموږ برخه او بنده شوه. ((غوړونه موږ ګټل خو سرونه موږ بايلودل))ی زموږ د هرې سهوې نه خطا او د هرې ټوکې نه پټاکه جوړه شي او پټاکه زموږ د وينو په سېلاب بدله شي، بيا نو زموږ د وينو په سېلاب کې ډېرې ((پنځوس کلنې جونګې)) او ((اتيا کلن اوښان)) ورغړي. کلونه تېر شول وختونو، وختونه وزېږول، وختونه ځلمي شول او ځلمي لو شول، تنکي ورژېدل او ځمکه يې سره کړه، داسې سره چې د پښې دوکان ورته له ډېره شرمه سترګې نه شي غړولای، هېوادوال دي که غير هېوادوال خير خوا دي که بدخوا، د کابل په ځمکه پښې نه شي ايښودلای، د درېيم ګړي پښې په کې وسوځوي، لولپه شي، هېوادوال ناره کړي چې ((آخ ايره شوم، خو ايره مې درڅخه سيلۍ يو نسي او لاش مې درڅخه سپي او کارغان ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوري)) ډېر کلونه تېر شول زموږ ژوند د مرګ په تلي کې لاغلی پلی نه دی، زموږ ژوند د مرګ سره په لوخو پوخو کې دی. زموږ رڼا د تيارو سره غېږ په غېږ ده زموږ او دراځي (راتلونکی) سره رستم او سحراب شول.

ډېر کلونه تېر شول د ځلمو لو د نړۍ د ډېرو ملکونو نه زموږ په ملك کې ډېر وو. ډېر لوګري په دې لو ستړي شول. ستومانه شول. لوګرو زموږ د ځلمو په لو کې ډول ډول لرو نه په خپلو پښنانو جوړ او تيره کړل او بيا يې زموږ په نادانو لوګرو خرڅ کړل، بې انصافو په دې لرو، نو ښه بې وته او بې دريغه څو کلن پسرلي يې لو کړل، ستړۍ يې ببشانه ډېرې وې، خو حاصل يې د غويانو د غوبله او د لوګرو د لويې قرباني شو.

لوګرو څخه اوس خپل لرونه ورك دي، کله يو ته وايي چې لرونه مو راکړئ او کله بل ته.

چا چې د ځلمو په لو کې حلوا ويشله هغوی د خپل حلوا په ويش پښېمانه دي او د ((کجورو والالامرور راته ښکاري))

۱۳۷۲ل کال د ثور مياشت

کوزه پښتونخوا، پېښور، چارسده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قلم ملګري ته يو ليك

عزيزه! د اپريل د ۲۲ نېټې مضمون مې دې ولوست حقپالل ته دې ښې لارې چارې ښوولې وې، مضمون د ظرافت له پلوه ډېر اوچت و.
مرغلرې دې په مشکين تار کې ډېرې ښې پېيلې وې او ډېر ښکلى امېل دې ترينه جوړ کړى و. کاشکې په دې مهال زما د وطن ليلا د اوږدې بيمارۍ څخه رغېدلې واى. په ننګرهار کې ما او تا دواړو په شريکه يو د ګلو هار هم پرې اضافه کړى واى او د وطن د ليلا په غاړو کې مو ځړولى واى، هغه ته مو په شريکه مبارك باد ويلي واى، د هغه سره موږ په شريکه راز او نياز کړى واى.
خو افسوس چې زما د وطن ليلا لا هم غسې بيماره ده او ورځ لا تردې شانته ښکاري. دده بيماري ګړۍ په ګړۍ زياتېږي، پوره تندې راخيستې تبجنه ده، تبه يې خداى مه کړه په والګي وانوړي په هغه والګي چې دارو يې وخت او خذمانه يې حوصله غواړي.
دوسته او نا اشنا دوسته! ستا ليکلو ته القاب نه شم موندلى، کله په دې لټه کې شم چې ستا ليکلو ته القاب بيامومم. بيا مې په خيال کې راشي په فکر کې مې غلې شانته وګرځي چې ستا په دې لويو کارونو څه؟
خير خو په هر حال د ښه ليکلو اتلوال القاب به تاته زمانه غوره کړي او تاته به يې ډالۍ کاندي. تا خو ډېر لرو او برو پښتنو ته وليکل چې ماته «غوږ شه» خو زما پښتون زړه يو وار په ناڅاپه ډول پښتو وکړه او دا پښتو يې زړه نا زړه وه. ددې لپاره چې تاته څوك جرائت کولاى شي چې ووايي: ډېر نه يوځل ته ماته غوږ شه بيا مې ستا هغه ليکل راياد شول چې تا ويلي دي «د ژبې کليمې او حروف د چا جاګير او مال نه دى» نو ددې حقيقت په رڼا کې ګرانه عزيزه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته يوځل ماته غوره شه په غوږ کې دې يو څو پټې او ډېرې پټې خبرې کوم ، خير زه خو ستا په غوږ کې دا پټې خبرې کوم، خو زه له تا څخه يوه هيله کوم بيا هم هيله چې زما خبرې د ځان سره پټې ونه ساتې، زما بدبخت قوم ته دې ډېر څه وليکل په رمز او طنز کې دې ورته ډېرې اشارې وکړې، خو د دوی پرې سر خلاص نه شو، اوس اوس ددې وخت رارسېدلی دی چې هغه په بربنډې او ډانګ پېيلې وليکه دا په تا داين دی. ښکاره هر پښتون ته يې وليکه او په رسا ډول د هغوی غوږونو ته په خپلو هغه نازکو او خوږو ليکونو کې ورسوه چې هغه تاته قدرت درکړی دی.

عزيزه! زه چې ستا په غوږ کې پټې خبرې کوم او تاته يې وايم چې ته يې مه پټوه دا به دا معنا نه لري چې زه وېره او ډار لرم، نه نه داسې نه ده، زه هېڅکله نه ډارېږم، زه احساس لرم، زه تور ته تور او سپين ته سپين وايم خو څه وکړم چې وسايل نه لرم.

نو په دې وجه ګرانه عزيزه!

غوږ دې رانږدې کړه، زر کوه قلم راواخله، کاپۍ پرانيزه، بسم الله کړه په اوله کرښه کې افغانانو ته وليکه:

«چا په زهرو مړه کړئ او چا په شاتو تباه کړئ چا په چړو مړه کړئ او چا په لرو، بيا ورته ورزياته کړه چې ورور وژنې څه درکړل؟

ځانونه وشمېرئ چې څومره کم شوي ياست او پوښتنه ورځنې وکړه چې بشري مادي او معنوي قوت مو څنګه دی؟

بس دی تسته شوی پر تاسې د پرمختللې نړۍ د ساينس او ټکنالوژۍ ټولې وسلې هم تستې شوې ګوره! چې ددې نه وروستو دې څوك د شهيد او غازي په نوم ونه غولوي او مړ دې نه کاندي.

افغانان په نړۍ کې په سر لوړۍ د ژوند حق لري ژوند زموږ خدايي حق دی موږ چاته اجازه نه ورکوو چې له موږ څخه زموږ ژوند په دغه او هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلي. په اخره کرښه کې ورته ولیکه چې ولې د ابدالي په پل مو پل کېښنود ؟

اوس خو غنمو هم وړي ایستلي دي، د غنمو وړي خو ډېر دي، د غنمو وړي ته ولې لاس نه شئ اوږدولای؟ د غنمو وړی خو زموږ د خپل ملك دي که نا د غنمو وړي هم د پردیو دي ولې ستاسې لاسونه نه رسېږي؟ شاباس! لاسونه اوږده کړئ یو د غنمو وړی غوره کړئ او هغه د خپل هېواد په هسکه شمله کې وتړمبئ.

ګورئ افغانانو! وخت تاسې ته صبر نه کوي بیا به اخ کوئ وخت به درڅخه تېر وي. ستاسې د وطن هسکه شمله مخ په کښته کېدو ده، ددې شملې بیا ترل به په ګرانه بیه تمامه شي، زموږ د مور پوړني څخه اجنبیان د ثواب او تبرك په نامه څنډې پرېکوي، که د مور پوړنی چنډه، چنډه شو نو که په غج کې یې تړوله نړۍ ایل کړئ ګټه به یې څه وي؟

۱۳۷۲ل کال سرطان میاشت

کوزه پښتونخوا، پېښور، چارسده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب

خوب مې ليده چې: خدای تعالی پر موږ رحمت نازل کړی دی، دا داسې رحمت دی چې متعال خدای(ج) د اسمان ملايکې د انسانانو په جامه کې را استولي دي، دا ملايکې دي ملايکې!!

سپينې جامې اغوندي، ږيري يې ښې اوږدې او لويې دي، د سنت په طريقه بالکل برابر ې دي، دا ملايکې څوك ملا وستني په سروي او څوك پکولونه، د مسواکو لرګي يې هسې مخامخ جيبونو کې دوه درې ټومبلي وي، په ګردي مخونو کې نور او روښنايي له ورايه ځلېږي، خوراك او څښاك نه کوي او که ويې هم کړي، هغه به ډېر معمولي او ناڅيزه وي.

خوب مې ليده چې دوی څخه هېڅ انسان او خاصتاً ((افغان)) نه دی ازار شوی دوی افغانانو ته په ډېره درنه سترګه ګوري، دروغ خو د سره نه وايې. جوماتونه که د جهازونو په بمونو ونړوي او په راکټونو يې سوری، سوری او شهيدان کاندي په زلزلو او طبعي افاتو يې ور وتپي.

هره وعده چې وکړي هغه په ډېره ايمانداری سرته رسوي.

خوب مې ليد چې په دنيايي اسبابونو او وسايلو باندې هېڅ غم غرض نه لري، ددې عصر په پرمختللي تخنيك کې ګړندی ګاډی يې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښېږي. دفتر او دفتر داري يې خوښه ده، خو په ټيپ باندې ټيپ شوي مکتوبونه يې بدې ايسي، نو په دې وجه ټول دفتري ټيپونه يې کباړ او دوی ته يې قيمتي درجه ورکړه. د لاس خط د ليکلو په مکاتبو ډېر خوشالېږي، ولې چې دوی د سره سواد زده کوي او خپل لاسي خطونه او امضاګانې پخوي. په دفترونو کې يې ټلېفونونه ډېر خوښ دي، خو د ټلېفونونو ماشينونه پټوي او د ځانه سره يې وړي.

په هره وزارت خانه کې د قرطاسيې د خريدارۍ بازار تود دی، د دوی روپۍ خوښې نه دي، د هغه دفترونو امران او ماموران په ورځ کې درې څلور ځله بدلېږي، په داسې دفترونو کې هېڅ رش او ګڼه ګوڼه نه وي. د راکړې ورکړې بازارونو کې د شپې او ورځې له پلوه د صرافانو هټۍ د شهزاده په سرای کې لوکسې مغازې په نادر پښتون جاده کې، د بزازۍ دوکانونه د چوك په سر کې د ګاډو پرزې د چندولو په سرای کې د (وي، سي، آر)، ټي وي، او د يخچالونو دوکانونه د محمدجان خان په څلور لارې کې د کلکې څارنې او پاملرنې لاندې نيولي وي، چې د خدای مه کړه غله او ډاکوان يې په غلا يو نسي.

خوب مې ليده چې دوی په خبرو اترو کې د چا سره دومره ډېرې شولې، نه نيالوي ډېر ښه قوانين او مقررات لري، امنيتي پرسونل، څارنوالي، قضايه او مقننه قواوې شپه او ورځ د خلکو په خدمت کې دي د دوی په ټولو قوانينو او لوايحو کې د ځنګله قانون معتبر او په زړه پورې دی.

خوب مې ليده چې دوی د اسلام د مبين دين د پنځو ارکانو څخه يو رکن نه تبليغاو او د زکات په ورکړه يې هېڅ نه ويل او تبليغ يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمزوری شانته و، ولې چې دوی اوس مالدار او بډایان شوي نو په دې وجه د زکات د ورکړې دومره پروا نه ساتي.

خوب مې لیده چې د جومات په ممبر کې د امر باالمعروف او نهی عن المنکر په وینا ډېر مېړني وو. مګر په پټه او عمل کې به یې د دې برعکس کار کاوه او امر به یې کاوه په بدو کارونو او منع کول به یې خلك د نېکو کارونو څخه.

حجاب کلیمه یې د ښځینه وو لپاره هسې په خوله کې اړوله را اړوله د ښځو د حجاب نه په بې حجابۍ خوښ شانته و. لکه چې د دوی په یوه شعار کې مې لوستلي و.

((حجاب پت ما است)) (!) دوی حجاب تر ورانه پورې غوښته د خپل ټول عمر په اوږدو کې په یو ناقص او کم وخت لپاره په اصلاحاتو کې په یوه اصطلاح یې ډېر ویاړ درلود، چې هغه هم ((نارینه به د ملي بس په وروستۍ دروازه او ښځینه به په لومړنۍ دروازه موټر ته ختل)) (!)

خوب مې لیده چې دوی د ښار په اوسېدونکو او د بازار په ګرځېدونکو هېڅ غم غرض نه درلود، چا چې څه کول هغه به یې کول. دوی د خلکو او خدای(ج) د مسولیت څخه مبری او بري الزمه دي، د دوی مسولیت فقط او فقط خپل بال و بچ ته دی چې هغوی ته په کوم چل ول پیسې پیدا کاندي.

خوب مې لیده چې لکس اپارتماني کورونه یې نه خوښېږي، ولې چې دا په شرعي مهندسۍ نه دي اعمار شوي، د نړولو نه یې خوند اخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب مې ليده چې د دوی د پاچايۍ سره سم د کابل ښار بيا بربښنا پرق ونه ليده د رڼا نه په تورتم کې خوشاله دي. د ماشومانو زده کړه يې بدې راځي، د ځوانانو تعليم څخه وېره لري، ديني او عنعنوي مدرسې يې خوښېږي، خو هغه هم ورنه پوره نه ده دوی اوس په دوو کې پاتې دي، چې کومه لاره غوره کړي.

جوماتونو ته ګواښېږي چې وران يې کاندي ممبرونه او محرابونه ورته په نوې طريقه او ميتود اعمار کاندي، په دوی کې لا ځينې شته دی چې د اسلام او اسلاميت په نوي والي کې طرز تفکر لري، دوی د يو ملك جغرافيوي حدود او سرحد نه مني. د دوی جنګ او جګړه دومره خوښه نه ده او نور ځوك هم جګړې ته نه هڅوي. ما د دوی د يو مشر له خولې نه د يو لوی مشر له خولې په کراتو مراتو اورېدلي دي چې ((موږ د اسلام بايلدوزران يو موږ دا د غلغلې (کابل) ښار بايد وران کړو او اسلامي ښار جوړ کړو، ځکه چې په بت خانه باندې سجده نه کېږي.)) (!)

د ښار ودانيو څه ګناه کړې ده، ګنهکار خو يې افغانان وو، ولې چې ددې ښار تاريخي شمله يې هسکه ساتلې. ما د دې شرپسنده مشر څخه اورېدلي دي چې ((د کابل ښار خلك دې فقط ډوډۍ وخوري، دوی په سياسي ژوند کې هيڅ حق نه لري)) (!)

د سياسي ژوند فرمان خو يوازې دې شرپسنده ورور د لوح محفوظ څخه راوړی دی دا ورور عربي ريالونو مست کړی دی، عربي ريالونو!!!

ريالونو له ده ثاني فرعون جوړ کړی ، فرعون!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دده ټول کړه وړه د فرعون او خزانې يې د قارون په څېر دي، د قارون!!

دې فرعون خپلو خلکو ته او خاصتاً د کابل ښار خلکو ته د څارو په نظر کتلي د څارو په نظر!!

څاروي هم واښه خوري او هم خوب کوي، نور د هېڅ شي حق نه لري د هېڅ شي!!

خوب مې ليده چې د کابل د ښار د ودانيو په دېوالونو تاوده شعارونه ليکل کېدل چې د هغې له جملې نه يو شعار و ((جنګ هنر ما است)) (!)

په لوستلو مې ورته په کړس، کړس او بې دربغه وخندل او په زړه کې مې تېر شول چې که د انسان هنر جنګ وي، نو د سپي هنر به څه وي؟ ددغه کړس، کړس خندا سره سم له خوبه پاڅېدم او خپل پروردګار ته په زاريو شوم او په دعا کې مې خپل لاسونه د هغه دربار ته پورته کړل او ومې ويل چې:

ای زما او د مخلوق خالقه!

ته ما وبښه او ماته په خپله پراخه لمن کې امن راکړه. ما چې څه وليکل هغه مې په خوب کې وليدل، ويښ نه وم، نو کله چې له خوبه بيدار شوم، په وينښه مې يو افت وليد يو افت!!

چې دا افت د شلمې پېړۍ دا د کمپيوټر د عصر سړي وژونکي او سي تښتوونکي دي، د انسان وژنه ورته هېڅ نه ده. دا د دوی عادي حرفه ده. دوی زموږ د ټولنې د ټولو منفي او ناوړو کارونو ټيکه داران شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جنګ او جګړې په تودوښې کې د اسلام مقدس او د عدالت او وروری نه د ډك دين ريښې له بيخه او بنه نړوي. دوی هډو لا د خپلو عقايدو پروا نه ساتي د دوی اعمالو کړو او وړو ته چې ګورو دې نتيجې ته رسو چې:

دوی په اخرو دوو لسيزو کې د بل کوم مذهب، عقيدې او لارې پيرو شوي دي.

د ۱۳۷۲ل کال د لړم مياشت

افغانستان، کابل دربم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

جګړه، جګړه وه!

خو دا جګړه سړه نه وه، توده وه داسې توده چې: په لمبه يې ډېر مخونه وسول او لولپه شول، خو د جګړې لېوانو او کارغانو به په کې د خوشالۍ نه ټکې کولې کورونه يې لوټل، ودانۍ يې نړولې دفترونه يې چورول او ځانونه يې مړول، نو نور يې شووکول.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه ورکه نه وه لا پرته وه. داسې پرته چې: د جګړې سپو، کارغانو او لېوانو خپل فکري او ذهني اختلافات پرځای پرېښي و، قومي، قبيلوي او ايتنکي تعصبات يې راژوندي کړي وو، چې په دغه ميتود او طريقه دوی د جګړې اوږد عمر غوښته.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه د زهرو نه هم ډېره ترخه وه، داسې ترخه چې د ګوډ سره به يې کلمې ربېلې، مګر د جګړې لېوانو او کارغانو به په کې مښوکې وهلې او بيا به يې خولې څنډلې.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه رښتيانۍ نه، تشه دوکه وه، داسې دوکه چې د جګړې لېوانو او کارغانو زموږ خوارکی ولس د شهيد، غازي او وطنپرست په

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم وغولاوه چې اوس يې ښځې کونډې ماشومان يې يتيمان او ميندې يې بورې ناستې دي، د جګړې لېوان او کارغان خپلې مزې او چړچې کوي.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه يو مخې نه چې دوه مخه وه، داسې دوه مخه چې د جګړې کارغانو او لېوانو په ښکاره کې يو څه غوښتل او په پټه کې د تاج او تحت په تمه و، د هغه تاج او تخت په تمه چې نه تاج په هوا کې کارغانو په سر کړای شو او نه په تخت لېوان کېناستلای شول.

جګړه، جګړه وه، خو دا جګړه ډېره پيکه وه، داسې پيکه چې هېچا له ستوني نه شوه تېرولای، هر چا به له خولې څخه ارتوله ځينو به ورپسې دوه درې ځله توکانې تف کړل، خو د جګړې لېوانو او کارغانو به ترېنه په ډېره مزه شخوند واهه.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه په ژوند نه په هديره وه، په داسې هديره چې د جګړې کارغانو او لېوانو په تشو هديرو حکومتت کاوه، د جګړې کارغانو او لېوانو هديرې خوښېدې او مړي خوښول.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه هم غدې وه هم تاړه وه هم داړه وه، داسې داړه چې د جګړې کارغانو او لېوانو په شپه او ورځ داړې کولې، ډاکې به يې اچولې او د تاړاك ميدان به يې تود او ګرم ساته.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه وږې نه وه، ډېره مړه وه، داسې مړه چې د جګړې کارغانو او لېوانو د ځان پورې، ډالرې، پونډونه، کلدارې، ريالونه، تومنونه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

روبلونه ترل، د سرمایې لېوان او کارغان به یې په هغه څه خوشالول چې هغوی پرې نه خوشالېدل.

جګړه، جګړه وه.

خو دې جګړې کې نهیلي وه، نه اسره وه، داسې اسره چې، د جګړې کارغانو او لېوانو د یوې سپږې لپاره ټول پوستین ته یې اور واچاوه، چې اوس پوستین له اغوستو څخه ووت.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه سسته نه ډېره تېره وه، داسې تېره، چې د جنګ لېوان او کارغان د غرونو او بانډو څخه راکښته شول او په ډامبر او پخو سړکونو د شوکې غلا او ((محصول)) لپاره ځالې جوړې کړې.

جګړه، جګړه وه.

خو ا جګړه هم په تادۍ او هم په حوصله وه، په داسې حوصله چې، د جګړې کارغانو او لېوانو د ملك ټولې ماشینرۍ پرزه، پرزه کړې. په سړه سینه بې له کوم غم و غش څخه وسپړلې، کباړ یې کړې او په ټیټو سترګو او هسکه غاړه یې د غنیمت په نوم خرڅې کړې.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه تازه نه وه زړه وه، داسې زړه چې د جګړې لېوان او کارغان به هم زاړه شي، غاښونه به یې خوزېږي او وزرونه به یې سوزي، په ړقېدلو غاښونو به بیا د افغانانو غوښې نه شي خړلی. لکۍ به یې شاته ټومبلې وي او ځانونو ته به غارونه پیداکوي.

جګړه، جګړه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دا جګړه د ټولو عربو نه، د کوم چهل تاره وه دداسې چهل تاره چې اوس د جګړې کارغان او لېوان يې خبرو ته غوږ نه نيسي او چهل تاره يې په خپلو کړو پښېمانه کړې دی.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه به بل څه نه، په پيسه وه او څه په ټکه وه، په داسې ټکه چې د جګړې لېوان او کارغان د وينو په بهولو ټکې راټولوي، قصرونه پرې جوړوي، ماڼۍ پرې ابادوي، ترانسپورتونه پرې چلوي، شرکتونه پرې پرانيزي او دولتي شتمني لکه د «چمتلې دښته، د ببرك چمن او باغ زنانه» پرې رانيسي.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه په خوله ښايسته، په زړه کې غله وه، داسې غله چې د جګړې لېوانو او کارغانو د جګړې ټول ماهيت او ارزښت بربنډ او نړيوالو ته يې په مينه وښود او څه چې د پنجاب، ايران او د سوډان لېوانو او کارغانو څخه يې په ارث اخيستې و، خپلو هېوادوالو ته يې ورانديې کړ.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه هسې خوشې شانه پلمه وه، داسې پلمه چې د جګړې لېوانو او کارغانو زموږ د خوارکي ولس په ټوله شتمنۍ خېټه واچوله، سامانونه يې چپاول شول کورونه يې ونړېدل او هغوی اواره شول.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه په دوه نه، په يو ناره وه، په داسې ناره چې د جګړې لېوان او کارغان په هغه ناره څوك اوس نه شي راټولولای د هغې نارې ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصول د جګړې کارغانو او لېوانو د پښو لاندې کړل او په خېټه کې واچول.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه په ډول نه، په نغاره وه، په داسې نغاره چې اواز يې په اوله کې د لرې نه غوږونو ته خوږ راته، اوس خو لا دوی څه چې د سرمايې لېوان او کارغان په غوږونو کې پنبې ږدي، د نغارې اوازونه پرې بد لګېږي او ځان ترېنه ګوښه کوي.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه هم په توپ وه، هم په ټانک او په چړه وه، په داسې توپ او ټانک چې د وچو له کبله يې لامده هم وسېزل. د جګړې لېوانو او کارغانو زموږ ښار په تشه کنډواله تبديل کړ. زموږ خلك او ولس هسې د خاورو په تشو ډېرۍ ناست دي، لېوان يې په شاوخوا پړخېدلي ګرځي او کارغان يې په سر الوزي.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه هم پياده وه، هم سوره وه، داسې سوره چې د جګړې کارغان او ټپوسان زموږ د کابل شين اسمان تور اړولی و، دا اسمان داسې تور شوی و چې د هغه ځنې لمر خپلې وړانګې نه شوې تېرولای، تورتم و، تپه تياره وه زموږ د ملك په وګړو شپه او ورځ يوه وه زموږ په اسمان يو تور څادر خپور و، د باروتو لوګو دا څادر نور هم لاپسې توراوه. هېوادوالو د تازه هوا پرځای د باروتو او د تورو باروتو ککړه هوا اخيسته.

جګړه، جګړه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دا جګړه د خپلو نه د پرديو په لمسه وه، په داسې لمسه چې، د جګړې لېوانو او سپو زمونږ د ځمکې مخ په مخه کړی و، د جګړې د ځناورو غاښونه په وينو سره و، د هر يوه لېوه د خولې څخه وينې څڅېدې، سرې وينې د افغان وينې د انسان وينې او د يو معصوم مسلمان وينې.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه سپکه نه وه، ډېره درنه وه، داسې درنه چې د جګړې لېوانو او کارغانو، د افغانانو غوښې وخوړې، هډوکي يې ورته وشپېلول او څرمنې يې ورته د خرڅلاو لپاره وساتلې.

جګړه، جګړه وه.

خو دا جګړه لنډه نه، ډېره اوږده وه، داسې اوږده چې د جګړې لېوان او کارغان په ساړه ژمي کې او سره اوړي کې په غوښو ماړه و او داسې ماړه و چې د ډېر مړښت له لاسه په لاره ارت ارت روان وو، خو ددې ملك افغان انسان دومره وږی و، چې له ولږې يې نور سونګ له خولې نه شو ايستلی.

د جوزا مياشت ۱۳۷۳ل کال

درېيم پروان- کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

نړيوالو!

نړيوالو! د ملت نه وپوښتئ او بيا هم د مظلوم افغان ملت څخه و وپوښتئ په خپلو راپورتاژونو او مرکو کې د ملت ټول قشرونه راټاله کړئ، چې زموږ ملت د زړه له کومي څه غواړي؟

د څو کلونو د ځنګله په قانون او د وحشت او بربريت په ملاشاهۍ کې زموږ خلك بې عزته شول، د اقتصاد او تجارت ښېرازي يې ونړېدې، زارعت او صنعت يې ويجاړ شو، مالداري او باغ داري يې په سين لاهو شوه، زموږ ټول پوځي تجهيزات په ګاونډيو هېوادونو کې د کباړ په شکل خرڅ شول، خارجي اسعار، داخلي بانکونه موټروې (ترانسپورت) مو يرغمل او غلا شول، د هستوګنې ټاټوبی مو غير حق د شلمې پېړۍ په درنو وسلو غلبېل، غلبېل شول، د کلونو، کلونو کړې کورونه مو تالا شول، زموږ د خوارکي ولس د کور لوښي او سامانانونه د چپاولګرو له خوا په بازارونو کې ليلام شول. د ملك هر څه لکه ((جيټ او نورې پوځي الوتکې، ټانکونه، د افسوتر او کاماز د بارورلو دولتي موټران پوځونه)) او د ملك ټوله عامه شتمني د افرادو او اشخاصو پورې وتړل شول. لکه زموږ وګړي لاڅه چې د جهان خبر لوڅي په خپلو مرکو او مصاحبو کې هم وايي، د چا الوتکه! د مسعود صيب الوتکه، د چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټانك؟ د دوستم صیب ټانك، د چا پوځ؟ د حکمتیار صیب پوځ. د چا راډیو ټلوېزیون؟ د رباني صیب راډیو ټلوېزیون. د چا هوایي ډګر، د لوی امیر اسماعیل خان صیب هوایي ډګر، د چا ودانۍ؟ د حجت الاسلام و المسلمین ایت الله (محسنی) ودانۍ، د چا قصر؟ د پوهاند صیب سیاف قصر، د چا پوهنتون د مزاري صیب پوهنتون، د چا لاره او سړك؟ د قوماندان صیب شېرعالم خان، زردادخان، امان الله خان او د قاري بابا لاره او سړك او نور په زرګونو لکه چې په جلال اباد کې حضرت علي قومندان په طیاره لیکلي دي: ((این طیاره از زشخص حضرت علی است هر کس که دعوه نمود دعوه شان باطل است))!! مثالونه یې ښکاره لیدل شوي او موندل شوي دي.

نړیوالو!

د ښوونې او روزنې، لوړو تعلیماتو، دفتر او دفتردارۍ، د حکومت او حکومتدارۍ، دولت او دولتدارۍ، قانونیت، عدالت او مصونیت په هکله زموږ مجاهدینو ورونو د خپل زاړه پلار ((حبیب الله د سقاو زوی)) چې دوی ورته خادم دین رسول الله او د مومنانو امیر وایي کړنلاره عملي کړه د هغه په پله یې ټیك خپل پل کېښود.

زموږ مشرانو به ویل کله چې ((بچه سقاو)) د کابل پر تخت کېناسته، نو په خپله لومړنۍ خطابه کې یې وویل: ((مرددم کاابل! مکتب ها دفاتر، مالیات برعایدات و همه چیز برای شما معاف وبخشیدیم، برین سگ جنگی، مرغ جنگی و بودنه بازی تان بکنید و چرسایتان بکشد)) (!!!)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو راځئ چې وګورو څه دپاسه څو كاله وشول چې ټولې تعليمي، تربيوي، دفتري كاركري، صنعتي، زراعتي، تصدي او ترانسپورتي موسسې تړل شوي دي او په نورو كلونو دې لا خداى خير پېښوي چې څه به كېږي؟

زموږ خلك نور بې بندوباريو، خودسريو، لوږې، تندې او د ځنګل قانون لېوني كړي دي. زموږ په ملك كې د كبار نه هيولې د خارجي اسعارو پورې او د تعميراتي لرګو نه نيولې د بدخشان او بنجشېر د قيمتي ډبرو پورې ختم او په دې ود شوي ملك كې آن د ګرد پېز د ميرزكې افسانوي خزانې او د كونړ د ځنګلونو پورې څه پاتې نه شول.

د پاكستان د پنجابي پانګوالو لا په دې زړه يخ نه دی، پنجابي صايبان لا اوس زموږ په بې عزتۍ، بې حرمتۍ، توهين او تحقير لاس پورې كړی دی. زموږ مولاناګان دا تحقير او تعجيز د پنجابي له خړلې څخه اوري او زموږ مولاناګان ورسره هم سر خوزوي خپله مولانا صيب(ح) د ۱۳۷۲ بل كال د دلوې پر ۲۹ مه نېټه په چهاراسياب كې د قومندانانو په يوه لويه غونډه كې د حكمتيار صيب سره د – پا، (راديو پيام ازادی) په سهرنۍ خپرونه كې اعتراف كوي او په خپلو خبرو اترو كې وايي چې ((څه موده مخكې ما د كابل د نويو مهاجرينو په هكله د پاكستان پنجابي حكامو سره په پېښور كې د تورخم د سرحد په پرانيستو خبرې كولې د پاكستان مشرانو ماته وويل چې دا تاسې پخواني مهاجرين چې اوس هم دلته بودوباش كوئ باعزته، با شرفه او با عفته خلك ياست موږ ته مو عزت، شرافت او عفت زده كړی دی. دا د كابل نوي مهاجرين چې د ناصرباغ كمپ او يا د پېښور په ښار كې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای پرځای شوي دي هغوی د کابل څخه فحشا او بې عزتي راوړې ده. دا نوي مهاجرين د اروپايانو څخه ازاد خلك دي، نو په دې وجه موږ د تورخم سرحدونو افغان (کابل مهاجرو) په مخ وتاړه.۹)

نو مولانا صيب په عوض ددې چې د پنجاب حکامو ته منطقي ځواب ورکړی وي، نو ده به صرف ورته خندا کړې وي په اوږده ږيره به يې لا راکښلې وي او د دوی سره به همغږی او هم نوا شوی وي او د خدای(ج) شکر به يې ادا کړی وي.

وګورئ! چې دا څومره خوار او ذليله مولانا دی، چې دی نه ملي نواميس پېژني نه ملي عزت او هه ملي ګټې.

دوستانو! مولانا صيب خو د پنجاب حکامو ته ځکه منطقي ځواب نه شي ورکولای چې دا خوارکی ځوارلس کاله نه، بلکې شل کاله د هغوی تالي څټې او بازره وکړو.

دده خدمتت او د جګې شملې ماموريتت نسبتت نورو شيخانو او مولانا ګانو ته بې سابقه، سابقه درلوه. نو د مولانا صيب ددغې ننګنې وينا په اوريدو مجبور شوم چې د پنجاب حکامو ته يو څه رد ځواب د تاريخ زړه ته وسپارم.

کله چې افغان زړو مهاجرو او مجاهدو تاسې ته عزت، غيرت، عفت او شرافت زده کړل، د افغان زړو مجاهدينو او مهاجرينو خو صرف ځوارلس کاله کېږي چې ستاسې په ملك کې پنا اخيستې، نو په دې حساب ځوارلس کاله مخکې لکه چې تاسې عزت، شرافت، ... زده کړی وي تاسې نامردانو ورته په بدل کې څه ورزده کړي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواب يې روښانه دی چې ټولو نړيوالو وليدل. ورور وژنه، ورانکاري، بې شرفي، بې عزتي، بې عفتي، بې ننګي، بې سوادي، چورچپاول، نړول، غلا، لارې نيول، سړي تښتول، پيسه دوستي، مقام پرستي، بې اتفاقي، شرارت، پسات او نور زر قسمه مرضونه. اوس چې زموږ په وړ شوي او بې مالکه ملك کې د ځمکې په سر او په غير فني شکل د ځمکې د لاندې هر څه خلاص شول او هر څه د پنجاب پانګوالو په جيب کې ولوېدل، نو د افغانانو د نيکونو او پلرونو لارې او دروازې د افغان بدبخت او ناپوه ولس په مخ وتړلې او پنجابي صايبان نور توهين، تحقير او تعجيز ته خوله پرانيسته.

حال دا چې موږ خپلو پلرونو او نيکونو څخه چې کله به پنجاب ته تلل او د پنجابي امير (منو) څخه به يې باج اخيسته د چا کلی، کنچنې خانې او رانې خانې کليمې اورېدلې وې، په افغان ولس کې لا دا کليمې رايج نه دي.

په اسلام اباد، لاهور او کراچۍ کې خو د فحشا مشخص او ځانګړي ځايونه معلوم دي، به هغه باندې پنجابي دلالان په زړه پورې عايد ترلاسه کوي.

پنجابي چې د اروپا په څېر د ازادۍ کليمه له خولې ايستله، نو څه خبر يم چې په مولانا صيب(ح) باندې به ښه لګېدلې وي او که بده؟!!

مولانا صيب خو به شل کاله کېږي چې د پاکستان په لويو ښارونو کې ګشت و ګذر کوي، هلته به يې د ښځو ازادي ليدلې وي او که نه مولانا صيب د روژې د چيلې د ايستلو لپاره به هلته تللی و او يا مولانا صيب چې د پاکستان کوم لوی ښار ته رسېدلی وي د بهلول په څېر به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې پټې کړې وې او د هغه ښار د واټونو او څلور لارو څخه په پټو سترګو تېر شوی وي او یا مولانا صیب د ډېر قوي زاهد او پرهېزګار په څېر د پاکستان په لویو ښارونو کې په مخ او لویه ږیره څادر راښکلې وي چې دنیاوي ناخوالې ونه ګوري، نو ځکه دې خوارکي د پاکستان په لویو ښارونو کې د ښځو ازادي نه وه لیدلې چې پنجابي صایبانو ته یې ځواب ورکړی وای. د تورخم د تش په نامه دروازې پورې کول او تړل و نوو افغان مهاجرو په مخ ځو منطقي دلایل لري:

لومړی: پنجابیان هغه چاته د مهاجر په نوم ځای ورکوي چې هغوی د خپل ملك ورانکاری، ته وهڅولای شي چې دا خبره په ځو وروستیو کلونو کې په افغانستان، مصر، تاجکستان، الجزایر، کشمیر او په اذربایجان کې په علني توګه ثابته شوې ده.

نوي افغان مهاجرین خو خپل ملك نه ورانوي، هغوی خو صرف د جنګ نه او د دوی د تربیه شویو ورانکارانو نه ځانونه په ډډه کوي.

نوي افغان مهاجرین خو د افغانانو روښانه قشر دی، په دوی باندې خپل ملك ډېر ګران دی د خپل هېواد په ورانولو ډېر خفه کېږي. پنجابیان خو د غرونو ځناورو سره ډېره مینه لري، نه د ملك روښانه قشر سره.

ثانیاً: که پنجابیان وایي چې اوس په افغانستان کې روس نه شته په اکثرو ولایاتو کې امن دی، نوي مهاجرین دې همغلته مېشته شي، نو په دې طرحه موافق یو ولې چې زموږ سرنوشت اوس د پنجاب په لاس کې دی، نو پنجابیان دې لطف وکړي، زموږ د قومندانانو، شیخانو، مولاناګانو او حتی د جهاد رهبرانو ښځې، ماشومان او خپلوان دې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکستان د پنجاب او پښتونخوا د (کويټه او پېښور) څخه وباسي او د کوزې پښتونخوا پښتانه وروڼه دې د دوی له شر څخه خلاص کاندي او د افغانستان پر امنو ولايتونو ته دې واستوي.

ثانياً زموږ په ملك کې نور څه د ورانولو پاتې نه دي، د ملك څه چې و هغه پنجابيانو په ((زړو مجاهدينو)) او مهاجرينو دړې وړې کړل، نو په دې وجه نويو مهاجرينو او مجاهدينو ته په افغانستان کې د ورانولو او کباړولو کوم شی پاتې نه دی.

له بلې خوا د امريکايي ډالرو، انګليسي پونډونو او د عربي ريالونو رش هم کم شوی دی، نو پنجابيان څه کوي چې په خپله خاوره کې نور افغان مهاجر مني.

که داسې نه وي، نو د شرط لپاره دې يو غربي هېواد د نويو افغان مهاجرو سره د کومك او مرستې اعلان وکړي، نو هغه وخت تاسې څه چې ټول نړيوال به د سر په سترګو وګوري چې د پاکستان اجنټان، پوليس او ټول استخبارات به يې کابل، جلال اباد او کندهار ته منډې وهي او افغانان به په زور او زارۍ مهاجرت ته اړ باسي. يو ډالر به د مهاجرو په خوله کې او سله ډالره به په خپل جيب کې اچوي، نو په هغه مهال به نه د اروپا په څېر د ازادۍ خبرې وي او نه د فحشا او نه به نور څه. ما د افغانستان په اوسني شيخانو او مولاناګانو کې يو بل څه، بل څه وليد زه د جهان ټولو ډله ييزو اطلاعاتي او بين المللي ادارو ته ليکم چې: په کلکه ددې اصل مراعات دې وکړي که په راځي (رااتلونکي) کې افغانستان ته هر خبر لوڅي، جرګه مار او يا مرکچي راته نو بايد ږيره ولري ولې چې زموږ شيخان لااوس وايي څوك چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ ږیره ونه لري، هغه په جرګه مرکه کې د خبرو کولو حق نه لري. داخبره ماتېره موده د کابل د بګرامیو په ولسوالۍ کې د یو لوی شیخ صیب له خولې څخه واورېده، یو څه د احمدشاه بابا مېنې سپین ږیري او مخورین چې د کابل د روانې جګړې څخه په تنګ راغلل، نو د جرګې او مرکې په شکل دوی د سیمې پاچا (قومندان صیب) ته د اور بند په هکله مراجعه وکړه، چې په هغوی کې د یو مرکچي ږیره په مخ نه وه، دې مرکچي چې کله د خبرو رشته په خوله کې واخیسته نو د سیمې پاچا (ټولواك) مرکچي ته ډېر بد بد وکتل لکه له مرکچي چې کوم لوی جنایت ترسره شوی وي د سیمې ټولواك او پاچا مرکچي ته وویل: چې ته خبرې مه کوه بس کړه ته د خبرو حق په جرګه او مرکه کې نه لرې، ولې چې تا ږیره خریلې ده، له مرکچي بېچاره سره کلاشینکوف نه و او نه کومه د بدماشانو ډله ټپله ورپسې وه، هغه یو مخور و، د هغه یو څادر په اوږه پروت و، هغه رښتیا وینا کوله، هغه حیران دریان پاتې شو، هك پك شو. په خوله کې یې لاړې وچې شوې د قهر نه تك تور واوښت او بیا یې سونګ له خولې ونه خوت.

نو راځئ وګورئ چې زموږ قومندانان او شیخان څومره هوښیار او د دین په احکامو مین او ښه پوهېږي. ښه مې په یاد دي کله چې د ۱۳۷۲ل کال د وري په میاشت کې زموږ د پاچایانو او امیرانو د پنجاب د مشرانو سره په اسلام اباد کې سرمشریزه وه د افغانستان د مسلې د حل لپاره یې لارې چارې لټولې، نو دې قومندان کله وویلې چې نواز شریف او غلام اسحق خان ږیرې نه لري، دوی په سرمشریزه کې د امیرانو سره د خبرو اترو حق نه لري او خبرې نه شي کولای. دا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل د بګرامیو د ولسوالۍ ټولواك او قومندان صیب راولپینډۍ او پېښور په بدنامو او خود غرضو معاهدو کې په کومه سوړه کې ناست و؟ هلته ټولو رېبرخریلو پنجابیانو نسخې او دیکتې ورکولې او زموږ ملك يې د تباهۍ کندې ته غورځاوه. دا مولانا صیب هغه وخت په څه لګیا و چې د سعودي عربستان رېبرخریلي شاه فهد په مکه معظمه کې زموږ رهبرانو ته په ښکاره کې قران شریف نیولې و او په پټه کې ورته ویل چې یو افغان درځخه ژوندی خلاص نه شي، دا قومندان صیب هغه وخت چېرته خوب وړی و، چې زموږ رهبران او امیران د یو بل پسې ایراني بې رېبرې اخند رفسنجاني د ترکي سلیمان د میرل د مصر رېبرخریلی حسن مبارك په پښو کې يې ځانونه غورځول، جرګې او مرکې يې ورسره کولې او ودان ملك يې د خاورو په تشه ډېرۍ بدلاوه. د ټولو اسلامي هېوادونو ښځینه رهبرانې او مشرانې خو لا په ځای پرېږده، چې د نارینه رهبرانو يې هم رېبرې نه شته، د مولانا، قومندان د شیخ او د سیمې د ټولواك په قول هغوی په اسلامي او ورو نړیوالو غونډو، کنفرانسونو کې د خبرو حق نه لري. نو لازم دی چې زموږ پیاوړي ((رهبران او امیران)) (!) د رېبرخریلو مشرانو سره د ملك په بابله په هېڅ قسم د هغوی خبرې سلا او مشورې ونه مني ولې چې دا ټول رېبر خریلي دي. محمود مستیری، دا د تونس مسلمان خو به رېره هم نه لري. زه به هغه مولانا نر وګڼم چې په پاروتس غالي باندن غږ وکړي چې دا د افغانستان د مسلې د حل نوې مامور دا د ((تونس مسلمان)) خو رېره نه لري، نو کله چې ((مستیري)) زموږ د شیخانو په عقیده رېره ونه لري، نو په هغه صورت کې دی په جرګه او مرکه کې د خبرو حق هم نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزیزانو! ځینو نه بلکې اکثرو لیکوالانو، شاعرانو، رڼسنفکرانو او اهل خبرو توره وکړه ځانونه یې پناه کړل. موږ ناخوالو ته پاتې شو. موږ ته نوره هېڅ اسره او هیله نه ده پاتې، موږ د کابل اوسېدونکي د یو سخت بربریت سره لاس په ګرېوان یو. زموږ هر قدم د تپې تیارې په لور دی تروږمې ده د سبا ستوری له موږه خفه دی او مخ نه راکوي، زموږ د هر هېوادوال د ویښتو تارونه د ورځنیو ویرونکو پېښو له امله ځیږه ودرېږي، هغه پېښې چې زموږ په ملك کې روانې دي، د نړۍ په هېڅ ګوټ کې دي راڅرګندې نه شي.

پرېږدئ، عزیزانو پرېږدئ!!

چې دا وحشت او بربریت افغان انسان او پاك مسلمان په افغاني صبر او حوصله او په اسلامي سپېڅلي عقیده تحمل کړي. د نړۍ بل هر انسان او مسلمان ددغه وحشت څخه په امان کې پاتې شي (امین یا رب العلمین).

عزیزانو! زما په عقیده ظلم خو چې هر چېرې وي ظلم دی، که یو مسلمان یې په بل مسلمان او یا کافر په سلمان او یا د هرې عقیدې او ژبې انسان چې د بلې عقیدې او ژبې په انسان یې کوي خو ظلم ته باید ظلم وویل شي.

خو د نړۍ اوسني مشران او سیاست دانان څه عجیبه شان خلك دي په ظلم کې توپیر ته قایل دي چې دا فرق او توپیر په خپل ذات کې ظلم دی د بېلګې په توګه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په افغانستان کې په يوه مياشت، شلو ورځو او يا په يو توغندي باندې زر تنه مړه او لس زره تنه ټپيان شي، معيوب لاس او پښې ايسته وغورځول شي انسان يې له ولړې مړ شي د منځنيو پېړيو د وحشت او بربريت ښکار شي، نو په دې ملك كې خير و خيريت دی، هېڅ خبره نه شته، د سره پرې نړيوال او د نړۍ سياست پوهان خبر نه وي. که په سراياگو، بوسنيا او د نړۍ په بل اروپايي او غربي هېواد کې په يو هاوان او يا توغندي باندې پنځه شپېته تنه مړه او څو تنه ټپيان شي. نو ټوله ناټو خو لا پرځای پرېږده چې مړه شوې سنتوهم راژوندی شي او لتيما تومونه ورکړي دباونه ترسره شي، غونډې وي، جرگې او مشورې وي د پوځ سوقيات او خوځول وي، په عامه مفاهمه ييزو او د نړۍ په ډله ييزو اطلاعاتي وسايلو کې يو های هوي بگيرونمان بې درېغه ناتار او ماتم وي.

د غربي نړۍ دې يو طرفه قضاوتونو ماته وښودله چې: د افغانستان د انسان وينه د نړۍ د نورو انسانانو د وينې سره بالكل توپير لري ولې چې د هغوی وينه سره او زموږ د افغانانو وينه سپينه ده.

هغه څه چې د نړۍ په هېوادونو او د نړۍ په نورو انسانانو کې ډېر ارزښت لري د انسان ژوند او د هغه مقام ته ((اشرف المخلوقات)) په اساس احترام دی.

خو برعكس زموږ د مولاناگانو او شيخانو د افغانانو وژنه حرفه گرځېدلې د انسان او مسلمان ژوند او د هغه مقام ته درناوی ورته هېڅ ارزښت نه لري، د افغان وژنه ورته د هغه چا خبره ((يو وار نسوار هم نه ښکاري.))

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو لنډه دا چې: زموږ په هېواد کې وژنه، لوټل او نړول ډېر ارزانه او اسانه کار دی، نور هر څه زموږ په ملك کې قیمته او د اور په بیه دي. ګورئ! فلپس ارماکورا (!) دا د بشر د حقوقو مدعي او ساتندوی، خو اوس هډو لا زموږ تپوس نه کوي، هغه ته خپل ژوند څومره ګران دی، هغه د خپل ژوند د حقوقو څخه څومره په کلکه دفاع کوي اوس چې زموږ د هېواد په زړه (کابل) کې د راکټونو او د شلمې پېړۍ پرمخ تللو وسلو د ګولیو باران دی، هغه هېڅ زموږ په خاوره کې قدم نه ږدي.

پام وکړئ! مشوریش(!) ته او د کابل نه ورته ښه وګورئ چې هغه په پېښور او اسلام اباد کې ناست دی، هغه څومره د راکټونو او توغندیو نه کرکه لري. ما فکر کاوه چې د هغه زړه خو به د فیل زړه وي په پښتو کې متل دی ((اوښ چې درانه بارونه وي خوراك یې زوز دی)).

هوکې: ټامسن صیب(!!)

خو پخوا په پېښور کې زموږ د مجاهدینو ورونو سفیر و د هغه اوس درك او خرك نه شته دا به چېرته ولټوو او د چا نه به یې تپوس وکاندو. هغغه سکرشل، سکرډېرش او شپېتم قسم سکر چې زموږ ورونو ته یې په خلاص لاس بخششول او په شا به یې ټپول چې شاباس ډېر ښه....

اوس خو دې د یو څو منټو لپاره کابل ته راشي خپل دې، ورې او سورې، سوروې سفارت دې وګوري او د خپلو سکرونو اوازونه دې وګوري او واوري او که نر وي، نو دوه منټه دې ورته ځان ټینګ کاندي. لږ تر لږه خپلو انډیوالانو ته دې ووایي لا تراوسه سم غازیان شوي نه یاست او په شهادت کې مو نیمګړتیاوې شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټاچره بي بي (!) لکه چې زړه شوه او يا د دنيا د سياست نه لاس په سر شوه او که نه مجاهدينو ورونړو ناخوالو ورته مزه ور نه کړه.

بي بي(!) دې هغه وخت په زړه کاندي چې په ښو کې يې مجاهدينو ورونړو د بدرقې په بدله کې پسونه حلالول او د خيبر په تاترو او مورګو کې په هغه مورګو کې چې عجب خان افريدي انګرېزۍ ((مس ايلس)) د ځان سره ګرځولې وه. مجاهدينو ورونړو انګرېزۍ بي بي(!) ته په خپلو درندو عنعناتو مېلمستياوې جوړولې او د خيبر دره يې ورته تړه، په تړه ښووله.

په هغه وخت کې د مجاهدينو ورونړو په ځارويو او پسونو زور رسېده اوس د مجاهدينو ورونړو زور په هر مظلوم افغان رسي.

انګرېزۍ دې د خداى په پار د يو ځل لپاره کابل ته راشي د خپلو اشنايانو زور زياتي ننداره دې په خپلو سترګو وکړي، دا ځل به ورونړه په ډېر فخر او سرلوړۍ د هغه په بدرقه کې بې وسه او بې چاره افغان حلال کاندي.

زموږ قومندانان او ملوك الطايفان ورونړه اوس د غلامانو (برده ګانو) او کنيزو په فکر کې دي يو قومندان صيب بايد څلور ښځې او څو کنيزې ولري او حتى ((ښکلي او پى مخي هلکان ودوي)) د خوښې هلکان په ګرندو ټيوټا ګاډو باندې ښه تبادله کېږي، زموږ په ملك کې نسبت ښځو ته د پى مخو هلکانو بازار ګرم او بيه يې جګه ده!!!

زموږ هېواد د مرکزي حکومت څخه لاس ووينځه د يويشتمې پېړۍ پيل دا د کمپيوټر عصر په موږ افغانانو ښه رانغى زموږ اميران سرزوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي د نړیوالو او د نړۍ پرمختګ سره په مخالف لوري په حرکت کې دي. دوی ځانونه د نړۍ د ټولونو څخه جلا ګڼي ملایکې او فرښتې دي!!!

د ساینس او ټکنالوژۍ پر مختګ نه سترګې پټوي زموږ د ملاګانو د ملك پرمختګ ته هیڅ ډېره نه لګېږي دوی په تورتم کې خوښ دي په دوی کې د منځنۍ پېړۍ خویونه ډېر لیدل کېږي. زموږ شیخان د پوهو او دانشمندو کسانو سره هسې تش په تشه کینه لري، د دوو لسیزو جنګ عمده عوامل مکتبونه او پوهنتونونه ګڼي، زموږ د ملاګانو او قومندانانو یوازې مدرسې او کلیوالي زده کړه خوښېږي، زموږ شیخانو او زاهدانو د ټولنې اکثره ناپوه قشر په څنګ کې په دروغو ودرولی دی، ناپوه د جوړولو نه په ورانولو ښه پوهېږي.

عزیزانو!

نو زمو د خوارکي ولس ټول وخت له نوم نه یې قربان شم په یو ځواب ((انشاله)) کې واوښت. د هر امیر، پاچا، ټولواك، قومندان او ملا نه چې تپوس وشي.

کله به په ملك کې سوله اوثبات تامین شي؟

کله به درندې وسلې یو مرکز ته راغونډې شي؟

کله به د افغان ولس ژوند خپل عادي حالت ته راستون شي؟

کله به د حکومت کابینه د مساپرۍ له لمانځه څخه خلاصه شي؟

کله به دولت او حکومت په کار پیل وکاندي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به یوه ملي اردو جوړه او د ملك امنیت تامین کاندي؟

کله به اختلاف د ورونو په منځ کې حل و فصل شي؟

کله به ورور وژنې ته د پای ټکی کېښودل شي؟

کله به د چور، چپاول او د پاټکونو خبرې ختمې شي؟

کله به لارې د لومړني موادو پر مخ خلاصې شي؟

کله به مهاجرین خپل هېواد او ختیځ تاټوبو ته راستانه شي؟

کله به مو یو موقت حکومت جوړ شي؟

کله به انتخاباتو ته لاره هواره شي؟

کله به د خلکو واقعي استازي پارلمان ته لاره پیدا کړي؟

کله به د ولایتونو شوراګانې د مرکزي حکومت بیعت قبول کړي؟

او نور په سلګونو دا ټولې هغه پوښتنې دي چې امیران او پاچایان ورته یو ځواب لري.

چې هغه ((انشا الله ډېر ژر به وشي.)) او بس.

ددې ځواب په ورکړه به زموږ مومنن او خدای پالونکی ولس نور څه ووایي ((انشاالله)) کلیمې سره که زموږ خوارکي او مظلوم ملت او یا چا یو څه ورزیات کړل په همغه ساعت کې به یې له خولې څخه کځوړه جوړه شي، د ټکه به د کمونست او دهري په نوم د روان ((جهاد)) ټولې فتوې پرې تطبیق شي او د ژوند څکه به پرې حرامه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یو روان لاروي د کابل نړل شوې جادې او واټونه په پښو لنډوي، د خپل کنډر او خرابه کور ته د تشې ننداري لپاره ورځي دېخوا، هغه خوا ګوري چې په ځپېره سرك او شاړو کوځو کې بې له سپیو، کارغانو، ټپوسانو او لاشونو نور څه نه ویني د واټونو او کوځو په دواړه اړخونو کې ځای پرځای څلور پنځه داړه ماران د شګو او خاورو په پنډغالو کې د چرسو په څکولو او د قمار په کولو لګیا وي.

هوکې: ددې مجاهدو داړه مارو وروښو کار دې ورانو جادو او کنډواله کورونو کې قمار کول، چرس څکول د پیمخو هلکانو ساتل ((بچه بازي)) د لارو د جیبونو شوکول دي که د چا په جیب کې پیسې وي په وهلو او ټکولو یې ترېنه اخلي او شوکوي یې او که د چا په جیب کې څه نه وي د وهلو پر وخت ورته په لوړ اواز وایي: ته چې زموږ له وېرې په جیب کې څه نه ګرځوې موږ غله درته ښکارو که څنګه؟

موږ مجاهدین یو مجاهدین!!

موږ د غلو او لوټمارو پسې ټوپك اخیستی دی.

زموږ ولس څو کاله کېږي چې په بلا ککړ دی په هر حال په هر صورت په هرځای کې رټل کېږي، ځپکېږي، تحقیرېږي او ځورول کېږي.

اوس زموږ د ولس رټل، ځورول او تحقیرول په ملك کې معمول ګرځېدلی دی، زموږ ولس اوس وهل، ټکول، شوکول دومره باك نه ګڼي، دا نادودې اوس زموږ ورځنی خوراك دی. هر یو مجاهد ورور د خپل تنظیم په سطحه دویم سړی دی، د هر ورور سره چې په تماس کې شوئ او ږېره یې یو څه اوږده وي، په خبرو کې ډېرې باټې ولې په خپلو څو کلنو بدو کړو وړو افتخار کوي، که تپوس ورنه وکړې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولې جګړه پای ته نه رسېږي، ولې بې دفاع خلك وژل کېږي، ولې د خلکو جيبونه شوکول کېږي، ولې په هستوګنځايونو باندې راکټونه ورېږي، ولې عامه شتمني لوټېږي،ولې جوماتونه شهيدانېږي، ولې زيارتونه او مقدس اماکن ورانېږي او سوځول کېږي؟؟؟؟ او داسې نورو په سلګونو پوښتنو ته مولاناګان او شيخان يو ځواب لري او وايي چې ((دا به د خدای رضا وي په دې کې د خدای(ج) اراده ده په دې کې به هم د خدای پاك حکمت وي په افغانستان او خاصتاً په کابل کې چې څه کېږي دا د انسان د واك او اختيار څخه وتلی کار دی، په کابل کې لا اوس هم د خدای فضل دی د کابل يوه لوېشت خاوره بايد وتوږل شي، کورونه يې بايد د يو ځل لپاره رنګ او لمر ووينې، په کابل کې ډېره شراب خوري شوې ده. ښځې په دفترونو کې د نارينه وو سره اوږه په اوږه ناستې وي، په دې ملك کې هېڅ د حجاب مراعات نه دی شوی، په کابل کې د اروپا په څېر زنا شوې ده، په هوټلونو کې ودونه ترسره شوي دي...))

د مولاناګانو او شيخانو زړونه لااوس هم د کابل او د هېواد په ورانولو او عامه وو په وژلو ساړه نه دي. مولاناګان ټول تخريبي کارونه عامه وژنه د شتمنيو لوټول، نړول او د خلکو بې عزته کول، د پروردګار رضا او حکمت بولي.

په موږه (د کابل په اوسېدونکو) دنيا سره تبې ده، ځمکه کلکه او اسمان لرې دی، په خوله کې مو لومه ده که څه وايو خو په غم ککړېږو او ((جانی کده کوي)) او که څه نه وايو دې ناخوالو ته څوك ځان ټينګولای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ټولو بې عدالتيو او فاجعو سره سره زهز د يوې بلې فاجعې څخه پرده پورته کوم چې دا فاجعه د کابل په اصطلاح د اوبو مالګې (يوڅه شتمن) خلکو تبنتول او يرغمل او د هغوی څخه د لوړ رقم اخيستل دي. نو کله چې زموږ مجاهدينو ورونو د کابل په تخت او تاج باندې خېټه واچوله د پلان سره سم د خو کلونو په اوږدو کې د اول ځل لپاره لوی تجاران، په دويمه مرحله کې د شرکتونو لميټدونو خاوندان وريسې ترانسپورت لرونکي خو اوس خبره عادي دوکاندارانو، درملتونونو او د کورونو خاوندانو ته ورسېده، چې دا خبره د يرغمل نيونې او د سړي تښتونې مرحله په تېره بيا د (۱۳۷۲ل) کال د جدي د لسمې نېټې څخه راپه دېخوا سخته شوې ده. په زړه پورې خو لا داده چې په کومو ځايونو کې لکه (ډکو، شکر دره او پغمان) کې چې هلته د ملك جمهور رئيس (!) د جنګ او جګړې په وجه پناه اخلي په همغه منطقو کې يرغمل شوي ساتل کېږي، يو متل دی چې وايي: ((د څراغ لاندې تياره ده.)) د کابل هغه منطقې او هستوګنځايونه چې د محترم جمهور رئيس(!) د قلمرو لاندې دي او دده فرمان په کې نافذ دی، په سلو کې لس الی پنځلس خلك تښتول شوي دي، څه يې وژل شوي او پاتې د لوړ رقم په بدل کې خلاص شوي دي، خو ځوك حال نه وايي. زموږ په ولس باندې د هغه مړي کانه وشوه چې ډېر بوی يې کړی دی وايي ((کوم ژوندي سړي په قبر کې ځان ښخ کړی و د يو څه وخت په تېرېدو د کلي خلکو ووېل چې راځئ د فلان سړي قبر وسپړو چې بوی يې کړی دی او که نه، کله چې د کلي خلکو قبر سپړلی و، هر يو چې په نوبت قبر ته سر ټيټاوه د هغه څخه به يې پزه پرېکوله، هغه چا چې به د قبر څخه سر پورته کړ، پزه به يې کلکه نيولې وه او غږ به يې کړل چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړي خو سخت بوی کړی دی. حال دا چې د هغه به يې پزه پرې کړې وه يو بل ته به يې سره حال نه وايه)).

زموږ ولس خو د وېرې اوس يو بل ته حال نه وايي ولې چې يرغملګرو تښتول شوي خلك داسې تهديد کړي دي چې د خلاصېدو سره سم يې يا وطن پرېښی او يا د خپلې تښتونې څخه انکار کوي. زموږ خلك ډېر ځيرك او هوښيار دي، هغه چا چې دوی د پيسو لپاره يرغمل کړي او په مياشتو يې په سمڅو کې ساتلي دي، هغه ځايونه او هغه خلك دوی ښه پېژني هغه نه شي خطا وتلی، د هغو له اوږو څخه به حتماً ټوپك کښته کېږي، دا خلك به ترېنه خپلې پانګې څو چنده اخلي، خير دی که دوی د هېواد په دننه او دباندې چوپ ناست دي. دوی د يوې ورځې په انتظار کې دي چې د يو رښتينې انساني دولت په راتګ سره به زموږ وګړي زموږ د پېړۍ سري تښتونکو په ګرېوانونو کې لاس اچوي او رښتيني بشري محکمې ته به يې راکاږي په کابل کې د يرغمل شويو شمېر او د هغوی مکمل شهرت به په بل کتاب کې چاپ ته ورسېږي.

۱۳۷۳ ل کال د حمل او ثور مياشت

کابل- افغانستان درېيم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ مشران څه وايي؟

د نړۍ ژورنالستان او خبرلوڅي د تل لپاره په دې کش و ګير کې وي چې زموږ د مشرانو ويونکي په کابل کې دي که په پېښور او يا په مزار شريف کې په ډېرو ستونزو بيا مومي او د هغوی سره په ټلېفون کې مرکې وکاندي.

دا دومره دروغجن ويونکي دي چې د دوی په وينا اوس زمزوږ وګړي د سره باور نه کوي، زموږ وګړو دوی ته اوس د پاټيانو لقبونه ورکړي دي. د دوی خولې خو لا وړې دي، نو کله چې وار لويو خولو ته ورسېږي د لويو خولو خاوندان (مشران) بيا د دروغو ښاخې راواخلي داسې بوس پرې باد کړي چې د خپل قوم او ولس سترګې پرې ړندې کړي، په يوه ساعت کې د پچې نه پېچومی، د غرونو نه غوښې او سيندونو څخه ښوروا جوړوي.

زموږ د ملك مشران د خپل واك د غزولو او ساتلو لپاره ډېرې چنې ووهلې ډېر لغمونه يې وايستل او ډېرې چلوټې وکړې د څلورو مياشتو موده يې کله د حل و عقد د شورای په نوم، کله د سترې محکمې په حکم کله د اسلام اباد او ننګرهار د غونډو پر اساس او کله د هرات د شورا د پرېکړو له مخې څو کاله اوږده کړه او لاپسې د واکمنۍ په زين

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې قوي قیضې لپاره خپرې او منګولې ښخوي. زموږ مشرانو د خپلې واکمنۍ لپاره ډېر بې ګناه افغانان په بل چا مړه کړل، ډېرې موسسې فلج کړې ډېر کورونه یې ونړول، ډېر خلك یې اواره او خېمو ته کېنول، ډېر خلك یې مهاجرت ته اړ ایستل، ډېر افغانان یې د بې پتۍ او بې حرمتۍ په درشل ودرول، ډېر دروغ یې د مسلمانانو او مجاهدینو په نوم خپل مجاهد او مسلمان ولس نه دریغ نه کړل، خپله غاړه یې ښه ډېره بنده کړه، خپل ځان او خپل ولس یې ډېر سرګردانه او لالهانده کړ. که د نړۍ ژورنالستان د یو مشر څخه تپوس وکاندي چې د هرات د شورا پرېکړه څه وه؟

په ځواب کې ویل کېږي چې: زما ټاکنه، د یو شل زره کسیزې اردو جوړښت او د لویې جرګې لپاره زمینه برابرول.

د هرات شورا تاسې د څومره مودې لپاره په دې ذمت بیا وټاکلئ؟

د هرات شورا زه د دریو میاشتو لپاره بیا په دې ذمت وټاکلم. ستاسې اردو به کله جوړه شي او دا به څه ډول اردو وي؟؟

زموږه اردو به په دریو میاشتو کې جوړه شي. د دریو تنظیمونو په سطحه به یوه ملي اردو وي.

او لویه جرګه؟

په داخل کې مو ورته درې کمېسیونونه ټاکلي دي.

زموږ د بعضې مشرانو په ویناوو کې د همېش لپاره رقم درې وي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه درې مياشتنۍ درې کاله درې تنظيمه، درې نماينده ګان، درې پوستې، درې کمېسيونونه، درې ولايته، درې هېواده، درې جهازونه، درې ګاډي، درې قصره، درې ناحې او نور...

زه نه پوهېږم چې د دريو په رقم کې کومه معما پرته ده او که کوم نېك فال، په هر صورت. کله ناکله بل کوم امير او مشر د لويې جرګې د اصل سره موافق نه وي. هغه په يوه لويه اسلامي شورا ټينګار کوي، د اردو د ساختار او جوړښت په هکله ډول ډول خبرې او مرکې يې له خولې وځي، کله هغه بل امير او مشر د ملي پوځ په جوړښت موافق وي او کله د اسلامي اردو په ساختار.

د دريو کلونو په اوږده موده کې کله يوه ډله په داخل کې ((کمېسيون)) جوړ کړي او بله ډله په خارج کې ((کمېشن)) (!!)

داخلي کمېسيون او خارجي کمېشن خپل کار هېڅ وخت سرته ونه رسااوه. ددې کمېسيونونو کار همېش نيمګړی پاتې وي او لويه جرګه کې د ښځو په شموليت، په بد مسلمان او ښه کافر باندې هر څه پاتې شي. په جرګه کې د دوستم اشتراك او نه اشتراك په وجه خبره سړه شي. خو جنګ تود شي، کله چې جنګ سوړ شي، نو بيا ميرى تود شي. جرګې، مرکې جوړې شي، کله د ايران اخندان کوربانه شي او کله د سعودي عربستان شيخان کله د پېښور د نشترحال تالار تود وي او کله د کويټې سرينا ، کله د اسلام اباد ملك فيصل د جومات جمع غتهه وي او کله لاهور د ريونډ شريف په جومات کې يو د بل سرونه مات کاندي. څوك په غرب او اروپا کې اوسېدلي افغانان مسلمانان بولي او څوك يې کافر، څوك ورته ښه سياستدانان او کارپوهان وايي او يو نيم لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وایي چې د دوی لاتراوسه لمونځ نه دی زده. دوی د جهاد لپاره څه کړي دي چې د ملت لپاره به یې وکاندي.

یو مشر جلال اباد ته منډه واخلي بل په هرات ورشتی وي، یو که په پېښور کې خپل ځان جمهور رئیس اعلان کاندي بل یې کابل ته د معاون په توګه ځان وروسوي، یو که یو موټی روپۍ د بانك نه د خپلو مصارفو لپاره وباسي بیا یې هغه بل مرور وي او د مرچو په سته ناست وي.

کله یو مشر په یوځای کې یو څو تنه ملیان په ځان راټول کړي، توده او خوږه حلوا ورته ورکړي په بل مشر د کفر فتوا ورکوي. کله بل مشر په بله سیمه کې څو تنه په بډو او رشوت پیدا کاندي د کفر فتوا هسې په خوله کې د جاولې په څېر اړوي را اړوي. کله یو مشر کافر شي، کله بل او کله بل.

کله پر یو چا باندې د شهید نوم ورپورې کړي او کله پر بل باندې کله یو غازي کړي او بل چټي.

ګډې وډې خبرې د ګډو وډو خلکو څخه اورېدل کېږي هغه د کفر فتوا چې تر پرونه پورې زموږ په ملت په ناحقه ورتپل کېدې، شکر الحمدالله اوس دا فتوا زموږ مشران په خپلو منځو کې پر یو بل ورکوي. یو متل دی چې وایي: ((چاه کن در چاه است)) ښه دی زموږ سر لوړی قوم د کفر د بهتان څخه بري الذمه ووت. د پرون ورځې د جهاد سالاران نن کافر شول او د کفارو مخکښان د نن ورځې مجاهدین او د خالد بن ولید او د مجاهد کبیر په نومونو وستایل شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ په ملك کې د کفر او اسلام مهر لګول ډېر اسانه او ارزانه کار دی، دا کلمه نه په بيه اخيستل کېږي او نه په وينا يې څه له جيبه ځي. نه په کې کوم مسوليت شته او نه وېره. هر چا چې هر څه ووېل همغسې وشول او کېږي لا.

لومړی به ويل کېدل چې سل خبرې او سر يې يو، خو اوس سل خبرې زر سرونه لري، دلته د ملك په دننه کې او د باندې د سولې او سلم لپاره طراحان ډېر شول هر چا يوه طرحه په دوسيه کې ايښودې وي. څوك په هرات کې د سولې طرحه جوړوي او څوك په ننګرهار کې، څوك په لويه پکتيا کې قومندانان راغونډوي او څوك په شمالي صفحاتو کې سياسي نمايندګۍ پرانيزي، څوك په غرب کې لاس تر زنې ناست دي او څوك په پېښور او اسلام اباد کې د ملي يووالي او تفاهم شورا ګانې جوړوي، چا د ملګرو ملتونو نماينده ((مستيري)) رادمخه کړی دی، څوك د امريکې او روس نه سوله په سوال غواړي، څوك ګاونډي هېوادونه زموږ په جنګ جګړو کې مقصر بولي او څوك ټوله پړه په بيننسوان او د افغانستان پر پخوانيو کمونستانو اچوي.

څوك د اسلامي کنفرانس مداخله پرځای بولي او د هغه په مشر ((الغابد)) باندې بې ځايه رسا د توغندو ډزې کوي، چا قاضي صيب حسين احمد او مولانا صيب فضل الرحمن رامخ ته کړي وي، چا پير صيب پګاړه په پنجاب کې په تمه کېنولی وي، حوك د جنرال حميدګل او اسلم بيګ سره په زړو کيسو لګيا وي خپل سر خوږوي، څوك د سوډان توريپوستي ډزوي او څوك د هندوستان د هندوانو مرستې غواړي، چا د ايران د اهل تشيع پورې ځان پيوند کړی او څوك د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازبکستان په ازبکو افتخار کوي او څوك فرانسويانو ته په پټه خوله لاجورد ورکوي.

دا ټولې هسې خبرې دي او وي به، عمل يې هېڅ نه شته. د هېڅا طرحو عملي جامه وانه غوسته ((هسې سيند ته تبى ورکول دي)) دوى څه کوي افغانان وژل کېږي، ملك د افغانانو په کنډواله بدلېږي ((پردى غم له واورو سوړ دى)) او ((سوزي هغه ځاى چې اور پرې بلېږي)) پردي خو پردي دي، خو په ملك کې خپل هم پردي شول. له بل پلوه راځئ موږ د خپلو مجاهدينو ورونو احساسات د خپل هېواد او د خپلو خلکو پر وړاندې وګورو:

کله چې ژمى شي او د کابل هوا مخ په سړېدو شي، خبرې هم سړې شي. هر يو د تنظيم له مشر نه نيولې د تنظيم د واړه سليمانه پورې تودو سيمو پېښور، اسلام اباد او لاهور ته کښته شي، ژمى ښه ارامه او اسوده له خپلو بچو سره د تيمورشاهانو په دود په ((پدر وطن)) کې تېر کړي، وران، ويجاړ، وږى، تږى او ټوك، ټوك کابل موږ ته خوشې کړي، دفترونه لاپسې شاړ شي، تشې جادې لا پسې تشې شي، لنکروزرونو او ډاټسونونو نه سرکې خالي شي او د پېښور ساخت ارنونو ((د ارنډونو نه)) زموږ غوږونه هم ارام شي. د کورونو کراګانې ښې شي او د کرنسۍ په بازار باندې رش هم کم شي.

خو کله چې پسرلى شي او د کابل هوا لږه شان ښه شي، کش و فش بيا زيات شي وزيران هم پيدا شي او ماموران هم، د کابل څلور لارې او جادې يوځه ګڼه ګونه ومومي د کابل اوسېدونکي هم خوشاله شي چې څه له خيره سږ کال به حتماً موږ ته سوله راشي، ولې چې زموږ ورونه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکې نه په ښه جوش او خروش راوختل. مګر ورونو به عوض ددې چې سوله او وروري راوړي وي، دې خدای ناترسو د جنګ جګړو لپاره په نوي میتود او طریقه پلانونه راوړي وي او ګوري چې د کابل ښار کوم ځای او کومه کوڅه ودانه پاتې ده، چې هغه د سرښي ماستر پلان له مخې رنګه کاندي. موږ د کابل اوسېدونکي کرۍ شپه او ورځ په سوچونو او اندېښنو کې یو. زموږ ټول وخت په خوشې اندېښنو کې مصرف شو. زموږ د وخت زیاته برخه په کړاو کې تېره شوه د ژوند خووږه مېوه په موږ د زهرو نه هم ترخه شوې ده، نه د کابل ځمکه موږ ته مزه راکوي او نه د پېښور.

زموږ د مشرانو زړونه د کاڼو نه هم کلك دي. نه پوهېږم چې د دوی زړونه له غوښې څخه جوړ دي او که له اوسپنې څخه؟

د بل هر چا زړه که د هر څه نه جوړ وای او زموږ حالت یې کتلی وای، نو زړونه به یې بې له کوم شك او شوبې څخه نرم او پاسته شوي وای، خو زموږ د مشرانو د زړونو تنده لا نه ده ماته شوې. زموږ مشرانو موږ په داسې بلا ککړ کړو چې اوس مو نه سرخلاصېږي او نه پښې موږ افغان قومونه یې په داسې تربګنۍ واړولو چې دا تربګني زموږ ورځ په ورځ تودېږي او د سرښت یې هېڅ نښې او نښانې نه شته.

۱۳۷۳ل کال د اسد میاشت

کابل- افغانستان، دربیم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ پوځونه

زموږ امیران او شاهان هر یو ځان ځانته پوځ لري، دوی ته خدای(ج) ډېر بې زره پوځي مزدوران ورکړي دي. دا داسې پوځي نوکران دي چې زموږ امیران یې له سره په خرڅ او خوراك خبر نه وي. د اعاشې او اباتې قاغوشونه یې معلوم نه دي، د تعلیم او تربیې میدانونو ته یې حاجت نه شته، تعلیمي نصابونه یې لاپخوا تکمیل کړي دي، په کین ګرز او شاګرز باندې ډېر ښه پوهېږي، په پروت او زهف باندې یې ډېر وخت ضایع کړی دی. لکه چې یو قومندان صیب یوه ورځ خپل غونډ ته قومانده ورکړه او ویې ویل: ((ځئ په هغه لاس راوګرځئ چې پرون پرې ګرځېدلي وئ)) سفر بري یې په خپل سر ده د توپچي، هوایي او پیاده قطعاتو تفکیك یې ډېر مشکل دی، پوځي یونیفورم د هر چا په خپله خوښه مرضي دی، تشکیلاتي سیستم یې په زړه پورې دی. هر چا چې په هرځای کې هر څه جوړ کړل، مشر ته د قبول وړ دي، تنخوا، منخوا به کې نه شته، سپاهیان د جلب او احضار او د مکلفیت له لارې او یا د پچې پر اساس نه څېره کېږي کندك مشر، غونډ مشر او فرقه مشر په کې معلوم نه دی، د لبه قومندانان دي. قومندانان ډېر او سپاهیان یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کم دي، په تشکيل کې قومندان ته موټر نه شته، خو قومندان ته دوه درې قسمه د وخت ماډل ګاډي ولاړ دي، تنخوا يې نه شته، خو د پيسو سره لوبې کوي، د قومندان په نوم کور نه شته، خو د څلورو، پنځو کورونو کونجۍ ورسره دي، به قطعه کې يې ټانک مانک درک نه لري، خو د قومندان د کور د امنيت لپاره څلور پنځه ځنځيره ټانکونه ولاړ دي.

د پوليسو درك او خرك نه شته، يو تن نيم که په ټول ښار کې په زره او خيرنه دريشي کې تر سترګو شي. د ترافيکو عمر ډېر خوار و زار دی. د دوی په چورك هېڅوك موټران نه دروي، په ترافيکي حادثو کې د سره د دوی خبرو ته څوك غوږ نه نيسي، په هر حال د پوځونو تفکيك د هغوی ارتباط يونيفورمونه اوتشکيلاتي سيستم يې:

د مسعود صيب د پوځ يونيفورم:

د اشخاصو او افرادو اکثريت يې د پنجشېر، خوست و فيرنګ، چاريکارو او د کاپيسا د خلکو نه تشلکېږي، خړ فرانسوي ساقداره بوټان، برګه پيکداره خوله او کم رنګه پيکه پلنګي برګه دريشي، يو دانه د اوږې دسمال او د سر پکول.

د جنرال بابه جانه او مومن د پوځ يونيفورم:

د افرادو او اشخاصو اکثريت د بګرام او نهرين د خلکو څخه تشکيلېږي، تور چکي صاداره بوټان برګه پيکداره خوله او تېز رنګه برګه پلنګي دريشي.

د رباني صيب د پوځ يونيفورم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افرادو او اشخصو اکثریت یې د بدخشان، تخار د شمالي کوهدامان او کوهستان د خلکو نه تشکیلېږي، هر قسم بوټان، واسکټونه، جګې د بدماشانو قره قلۍ، پټکي او پکولونه اوږدې جامې بډوهلي پرتوګونه لنډې او بونډۍ ږیرې.

د سیاف صیب د پوځ یونیفورم:

د اشخاصو او افرادو اکثریت د کبال په ښار کې د پغمان او قندهار له خلکو تشکیلېږي. امریکایي ساقداره کرمیچ او نسواري بوټان، کوریایي جمپرونه اوږدې ږیرې او د ملنګانو په څېر ببر سرونه.

د حجت الاسلام والمسلمین ایات الله محسنی صیب د پوځ یونیفورم:

د اشخاصو اوافردو اکثري یې د کابل د تایمنیو اهل تشیع څخه تشکیلېږي. تورې جامې، سپینې خولۍ، څلور خانه ((چارخانه)) دسمالونه، رنګ په رنګ جمپرونه، بونډۍ ږیرې او اوږدې تسبې.

د مزاري صیب د پوځ یونیفورم:

د اشخاصو او افرادو اکثریت یې د هزاره جاتو نه تشکیلېږي.

اوږدې ږیرې، تورې جامې، لنډې پوزې، پلن تندي او تور پټکي.

حکمتیار صیب د پوځ یونیفورم:

دده پوځیان د هر ولایت اوسېدونکي دي، د کومې خاصې سیمې او ولایت پورې تعلق نه لري، پکولونه، پټ:ي، سپینې خولۍ، پاکستانۍ چپلقې د غټو پینځو وطني جامې او به نکریزو رنګ شوې ږیرې.

د دوستم صیب د پوځ یونیفورم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اشخاصو او افرادو اکثریت یې د ملك شمالي صفحات او خصوصاً ازبکان تشکیلېږي. د برېستونو ګوبیچې، بډ وهلي پرتوګونه، برګ پتکي، کم خلك یې ږیري لري.

څه غاړه به بندوم او د اخرت پېتې به درنوم د پیر صیب مجددي صیب، خالص صیب او د محمدي صیب پوځونه مې د کابل په جنګ جګړو کې نه دي لیدلي، نه یې د یونیفورم او نه یې د تشکیلاتو په هکله څه لیکلی شم. خدای شاهد دی د دوی د پوځونو زور زیاتې مې هم نه دی لیدلی، د دوی پوځونه که د نورو پوځونو سره په انفرادي ډول یوځای شوي وي، د همغه پوځونو رنګ به یې اخیستی وي.

زموږ د مشرانو د پوځونو ډولونه:

لومړی نمبر پوځ:

دا پوځ چې تنخوا او امتیاز یې د پخوا په څېر ورکول کېږي، اعاشه او اباته یې په خپله غاړه ده اعاشه او اباته لري، خو د قراردادیانو سره د سازش په اثر نغدې روپۍ اخلي د جنس دومره شوقیان نه دي، د دریو ناحیو په څلور لارو کې دندې اجرا کوي، په محاربو او جنګونو کې ونډه اخلي، دا پوځ ښه دی. نظم او دسپلین یې هم ښه دی، خلکو ته دومره ازار نه ورکوي، مګر کمزوري خلك ښه تلاشي کولای شي، ښاري ټکسیان ورڅخه بې تالاشۍ نه شي تېرېدلای، او زورور ته یې ملا ماته ده، زورورو ته هېڅ نه شي ویلای، د دوی په ساحه کې چې زورور هر څه وکړي مخه یې نه شي نیولای او که کمزوری څه وکړي په هماغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعت بیا بې زندانه زنداني وي، دې پوځ ته کله ناکله خلك د بابه جان ګارنېزیون هم وایي.

دویم نمبر پوځ:

دا پوځ هغه پوځ دی چې مشران او امیران د سره پرې اګاه نه وي، د ښار په څلور لارو او کوڅو کې ښې کلکې ښزې (مورچلې) د شګو له بوجیو او د بایلرونو څخه جوړې کړې وي، د کابل څلور لارې او کوڅې یې له منطقوي قوماندانانو څخه په ټیکه اخیستې وي. نه د دولت بودجې ته ورکوي او نه د دولت د بودجې نه څه اخلي، د تنظیمونو د قوماندانانو سره یې پیسې او نورې ګټې شریکې وي اکثراً د ملك جنایي مجرمین په دې قطعاتو کې تنظیم دي.

دا کته ګوري خلك سلاح او مهمات په خپلو پیسو اخلي، په تیته او پرکه جګړو کې تیت او پرك ګډون کوي، دا پوځ د ښار تیت او پرك جنګ ته بډ وهلي ناست وي. د شپې له پلوه په قیمارونو کې د خلکو دوکانونه، مارکېټونه، نغدې پیسې په نسیا ډول په داو کې ږدي، د کابل د ښار د کارته پروان او خیرخانې تر چور او چپاول پورې د خپلو دوستانو او انډیوالانو څخه په پور روپۍ اخلي، د ښار په پاتې برخه ډېرې نسیا او جګې معاملې کوي. دا پوځ جنګ جګړې ته ډېر خوشالېږي، ولې چې د دوی د چور او چپاول بازار د یو څ ساعتونو پورې ډېر تودی وي. ددې ایله جاري ټول تمویل او تجهیز د کابل خوارکي ولس په غاړه دی. دا پوځ ډېر ناکاره او ناړامه پوځ دی، ددې پوځ له لاسه څوك د کابل په ښار کې نغدې پیسې په جیب کې نه شي ګرځولای، ساعتونو خو د ټکه د سړي له لاسه وباسي، بایسکل، ټیپ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورې جيبي راډيوګانې خو د دوی مال دی، تېزرفتاره ګاډو پسې ((چشم درد)) ګرځي او په شپو، شپو ورته شوګيرونه تېروي.

درېيم نمبر پوځ:

دا ډېر کاپر او سر تمبه پوځ دی په چل او هنر کې د انګرېز نه خور اخلي، هغه چلونه او دوکې چې د دوی زده دي، دشيطان، لغماني او پغماني په خيال او خاطر کې لانه شي ګرځېدی. دا پوځ د قوماندانانو او د بعضې امنيتي اراکينو په سلا او مشوره جوړ شوی دی، دا پوځ په جنګ او جګړه کې دومره ګډون نه کوي، د جنګ او جګړو په ورځو کې دوی ډېر خوښ وي. سرېي تښتونو ((يرغمل نيونو)) ته ډېر ښه دقيق پلانونه ترتيبوي، د دوی په واك کې روسي جيفان او د امنيت ملي د دستګيرۍ تيب شوي مکتوبونه په جيب کې ګرځوي، د دستګيرۍ دوسيه راکټ لنچرې او کلاشينکوفونه د تورو پردو او د فلم داره جيفانو سره کښته پورته ګرځي، ددې پوځ کار د پانګه لرونکو سره دی، ددې پوځ وظيفه د هغه کمزورو افغان پيسه لرونکو څارنه او تعقيبول دي چې په واك کې سلاح نه لري.

ددې پوځ اشخاص او افراد د کورونو، دوکانونو، شرکتونو او ترانسپورت لرونکو پسې کوڅه په کوڅه او کور په کور سرګردانه ګرځي، د ماښام له اذانه وروسته که د چا زړه د فيل نه هم غټ وي له خپله کوره نه شي وتلای. شپه خو لا پرځای پرېږده، زهز خو به هغه څوك نر وګڼم چې هغه د ورځې له پلوه هسې څلور کنجه ډبه چې د افغانيو يو مليوني ډبې ته ورته وي د ځان سره دې حمل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا قوت او قدرت په چا کې نه شته، په دې ډبو باندې د کابل د ښار ډېر صابون خرځونکي تبنتول شوي او ډبول شوي دي. درېيم نمبر پوځ ته هر څلور کنجه شی د افغانيو کاپۍ برېښي او کره بند د افغانيو نوټونو پسې يې سا وځي او تبې ورته نيولي وي.

څلورم نمبر پوځ:

دا ډول پوځ د تنظيمونو د مشرانو له خوا او د هغوی په اجازه سلا او مشوره جوړېږي، دې ډول پوځ ته د تنظيم له ډډې په موقت ډول سلاح او مهمات ورکول کېږي. د مکلفيت دوره يې هم د پنځلسو ورځو څخه تر يوې مياشتې پورې ده. دا ډ ،ل پوځ د نړولو او ورانولو پوځ دی څه چې يې مخ ته ورشي د قحطي ملخانو په څېر پرې ورتوی شي، د بجلۍ مزي او کيبلونه، د ودانيو سيخ او ګول، د برېښنا ميترونه او ساکټونه د برېښنا د برجونو ترانسفرمرونه، کړکۍ او د کورونو دروازې، لاړي، د تخريب شويو ګاډو او جنګي وسايطو پرزې، زړې بوجۍ، د اوسپنې د کبارړ ټول ډولونه زاړه ټيمان (زړه پردانه) د کارخانو پرزې، د ټلېفونونو مزي او ماشينونه راټولوي د ميدان ښار، چهار اسياب او د پلچرخي مارکېټونو ته يې په ډېره بيړه د پاکستان دلالانو ته يې رسوي او په ټيټه بيه يې پرې پلوري.

دا ايله جاري (څلور نمبر پوځ) جنګ د خدای لپاره په بيه اخلي ولې چې به نړولو کې د دوی ګټې زياتې دي. دا پوځ کله ناکله د (خودکفا) پوځ په نوم هم يادېږي. دا پوځ له ولاياتو څخه په همدې نوم جنګ جګړې ته هڅوي چې په کابل کې هر څه د سړکونو پر سر پراته دي. ددې پوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

محاربوي توان او مورال لوړ دی، ددې پوځ شعار دادی ((سر يې وهلی او مال يې لوټ)) (!!)

پنځم نمبر پوځ:

ددې پوځ دنده او مسوليت په لويو لارو او اوږدو جادو کې دی. د ملك په ټولو لويو لارو په هره يوه پنځه کيلو متری کې يو ((پاټك)) موجود دی د ((پاټك)) او د ((چلو)) کليمې زموږ نه دي دا دواړه کليمې د پنجاب نه راختلي موږ به پخوا ((پاټك)) ته د تالاشۍ پوسته او ((چلو)) ته به موږ زه په خير استازه ويل.

مګر اوس ورته ((پاټك)) او ((چلو)) وايو چې خبره رانه اوږده نه شي.

نه پوهېږم چې د پنځم نمبر پوځ وظايف او دندې مشرانو ټاکلي او که پوځ په خپل سر دې مقدسې دندې ته رونق ورکړ ی دی. تر کومه ځايه چې ماته ثابته شوې ده او ما د څو کلونو په جنګ جګړو کې څو ځله د تورخم په لار پېښور ته د چمن په لار کوټې ته او د سالنګونو په لار مزارشريف ته کډې کډې کول وکړل د پاټکونو پوځ ډېر بې رحمه او بې دينه پوځ دی، ددې پوځ سپاهيان ډېر ناړامه سر ټمبه او د يوې خبرې والادي. ددې پوځ سپاهيان لا يو بل هنر هم لري، ښه مجاهد او ښه کمونستت د ځټ په بويولو پېژني د هر هغه چا چې ځټ او غاړه لږه څه پاکه وي او څه پاکې جامې يې په ځان کړې وي، هغه ښه کمونست دی او که برعکس ددې وي، نو هماغه ښه مجاهد دی.

دا پوځ د هېچا مخ او ځټ نه ګوري، چې نورې هېڅ څه ګوتو ته ور نه شي د راکيبينو څخه د سر خيرات غواړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کورونو په قیمتي لوښو او سامانونو باندې جلا جلا محصولونه ږدي. زموږ د خوارکي ولس د کورونو لوښي او سامانونه د ((پاټکونو)) پوځ په څو څو ځله په همدوی خرڅ کړل. زموږ د خوارکي ولس د کور لوښي دوی ته په ډېره جګه بيه تمام شول.

څلورم نمبر پوځ ((د ورانولو او خود کفا)) پوځ چې کله ملت ته راکټونه راواړوي او د توپونو او ټانکونو خولې د کابل اوسېدونکو ته ورسمې کاندي، نو د کابل اوسېدونکي زر، زر خپل د کور لوښي راټول کړي او په موټرو کې بار کړي، تش کورونه څلورم نمبر پوځ ته خوشې وي، ښه سامان لکه قالینه، ټلوېزیون، ویډیو، یخچال او بادپکې د موټر نه کښته کړي، يو نيم سپاهي لا پر کور والا وغړمبېږي او پرې ورغږ کړي.

((ګوره کمونست ته: ده لا په وي، سي، آر کې فلمونه ليدل په ټې وي کې به يې څومره جينکۍ ليدلي وي، د فريج يخو اوبو ته په کابل کې ناست و.))

بل سپاهي د لرې نه ورغږ کړي ((زر، زر يې ورکښته کوه. ګوره دې کمونست ته چې د روس په سامانونو نه يې موټر تر خولې پورې بار کړی دی.)) او داسې نور د پاتې لوښو دومره لوړ ((محصول)) د کور والا نه واخلي که هغه لوښي بيا يې خاوند بازار ته وړاندې کړي ځانته د ((محصول)) قيمت نه پوره کوي.

د کابل خلکو د څو کلونو په ملا شاهۍ کې څو څو ځله کډې کول وکړل، د ګاډو مالکين ښه ماړه شول، خو د پنځم نمبر پوځ له خوا يې ښه ډبول وخوړل. داسې ورځ به ډېره کمه وي چې د ګاډو مالکانو او ډرېورانو سر او غاښ مات نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا پوځونه ټول د يو بل سره په خپل منځ کې حسنه او نېکې اړيکې لري، د څلورم او پنځم نمبر پوځونو ګټې سره شريکې دي، د جنګ او جګړې پر وخت يو د بل په مورچل ولاکه ډز کوي، ټولې درنې او سپکې ډزې په خلکو باندې وي، چې خلك د خپلو کورونو څخه باځوي او ورونه د مظلوم ولس پخه وخوري او اومه يې په چرسو، ورکاندي.))

زموږ د ملك ((خودکفا)) پوځونو په هېڅ کې د حيا ښته پرېښښوده. وړو تجارانو د دوی له لاسه تجارت پرېښود، کوچان په سړکونو او لويو لارو باندې خپل څاروي او رمې نه شي بيولی، دې ملك کې د هر چا مال، سر او عزت ته صدمه ورسېده. د پنځم نمبر پوځ د سپاهيانو عجيب او غريب نومونه دي لکه:

سپی، کونګری، لېونی، لېوه، تازي، چارپای او نور دا لاڅه کوي چې ددې پوځ سپاهيانو د خلکو غوږونه هم پرې کړي دي، د شکر درې دوه تنه اوسېدونکي ګل مير او خان مير چې دواړه سره ورونه وو. د دوی د غوږونو غوځول ډېرو خلکو ليدلي. ددې بېچاره ګانو د ګنډو په نفقه کې خپل غوږونه له لاسه ورکړل خپل غوږونه!!

لومړی به ويل کېدل چې غوږ ګټې سر به بايلې، زموږ په دې سرچپه ملك کې هر څه سرچپه شول اوس نو که سر ساتې غوږونه به بايلې.

هوکی: نصرالله بابر صيب د پاکستان د کورنيو چارو وزير خپلې بازارموندنې ته ډېر وارخطا شانته و، په منځنۍ اسيايي هېوادونو کې د بازارموندنې لپاره بايد د تجارت وزير او د پاکستان د صنعت وزيران وارخطا وای، په ده کې بله خبره وه هر سړی پوهېږي چې غوا توره ده او شيدې يې سپينې دي. د ملايانو نه چې په افغانستان کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم ځای روغ پاتې دی، پاکستان يې اوس په طالبانو ورانوي. بابر صيب غريب منځنۍ اسيا ته د ځمکې له لارې بې له کوم باز خواست او بې له کوم پاسپورت او اجازتنامې څخه د افغانستان په شاړو، کنډو او کپرو لارو واچول چې دا طلايي مارکېټونه ور نه بل کوم هېواد ونه نيسي.

د پاکستان غريبانانو خو د مجاهدينو د حکومت د کاميابۍ په اول کال اعلان وکړ چې د تورخم کابل سړك به په دريو مياشتو کې ډامبر او پوخ شي. د دريو مياشتو په تمه څو کلونه تېر شول. د سړك پخلی خو لا پرځای پرېږده په کوم ځای کې چې د سړك پخې د ډامبر او قير چنډې وې هغه يې هم ونړولې. نو اوس څنګه کېدی شي چې په دومره اوږده او لرې لار بابر صيب په منځنۍ اسيا کې د مارکېټونو او د ځمکې له لارې د مالونو د کاروانونو خبرې او د منځنۍ اسيا د مشرانو سره لوظنامې دستخط کوي.

که د بابر صيب خبرې رښتيا شي، نو زموږ د پنځم نمبر پوځ قوماندان او سپاهيان به د جهاد خوبونه په سپين بولدك، کندهار، لښکرګاه، ګرشك، هرات او تور غنډۍ په بندرونو کې ويني.

زموږ د پنځم نمبر پوځ قوماندانان يوبل ته په مخابرو کې کلکې مبارکۍ ورکوي او وايي چې که خدای کول زموږ پوځونه به نور ددغو ولايتونو په لارو ګودرو کې قوي جهاد پيل کړي. جهاد دغو ولايتونو کې د سره پيل ته ضرورت لري. اګر چې بابرصيب يو څه طالبان مالبان په دغو لارو ګودرو کې د کاروانونو د سلامت تګ راتګ لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېنولي، خو زموږ د پنځم نمبر پوځ او د طالبانو په منځ کې به شخړې حتمي شي.

د طالبانو د سړکونو د ساتلو، تجارتي مالونو او ورکړې راکړې سره څه دي، طالبان په مدرسو او جوماتونو کې باید سبق ووايي چې ديني عالمان ترېنه جوړ شي.

بابر صيب ته به مشوره ورکړو چې د وطن سوی، د وطن په تازيانو وينسه او يا د وطن لارې د وطن په سپاهيانو وساته.

ميزان ۱۳۷۳ل کال

کابل- افغانستان، درېيم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان مُلك

پاچېره! ستړي مشي ووايه چې زموږ د اوسني پاچايانو او اميرانو اخيستل ډطر دي او كه وركول؟ بې غمه پروت يې ځادر دې د سر نه تر پښو پورې په ځان راكښلی او د پښو په ګوتو كې دې د ځادر پيځككې ټينګ كړي دي. د كټ پيارمې دې زرې كړې. نه خوب لري او نه خواږه، هسې دې په سوچونو او چورتونو كې ځان زوړ كړ، رېره دې بې ځآيه سپينه شوه، ځان نه دې عالم غمګين جوړ كړی، كرۍ ورځ كابل (قوماندان مُلك) په غام كې يې رښتيا د ځادر لاندې په پټهو سترګو په څه چورت، سوچ او فكر كې وې؟

د كابل (قوماندان مُلك) په فكر كې وم.

په كابل كې دې څه وليدل، څه دې واورېدل او څه دې وخوړل؟؟

عزيزه!

څه مې سر خوږوې زما خو ليكل او لوستل نه دي زده اوسنۍ كمپيوټري زمانې ته انېړ يم، زما ليك او لوست سوچ او فكر دی. نو هغه څه چې مې په خپلو سترګو وليدل او په فكر او سوچ كې مې تېر شول، ته بسم الله كړه قلم راواخله كاغذ خور كړه. زه چې څه درته وايم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا که ټول رښتیا نه وي، نو دروغ به هم نه وي، خپل خدای پاك ته غاړه نه شم بندولای. خپلو خلکو او ولس ته مخ نه شم تورولای، کوم حرف، کوم ټکی او کومه کلیمه چې زما له خولې وځي کټ مټ یې همغسې ولیکه. څه چې زه درته وایم په هغه کې کمی او زیاتی رانه ولې. زما له وینا نه به یو وخت که خدای کوله تاریخ جوړ شي، که په لیکلو کې دې ورانی وکړ، تا به د افغانانو تاریخ ونه ښنې، بیا دې زه له افغانانو څخه نه شم خلاصولای، په ډېر احتیاط او پام یې ولیکه او په ساده او شډله پښتو یې ولیکه چې: ټولې سمې لارې اوړدې شوې، «مونږ بدبخت شو ولې چې زمونږ د ښار دروازې اوس غله ساتي» زمونږ ملك د غلو په لاس کېوت دولتي ترانسپورتونه شخصي شول، روغتونونه له ښخه ونړېدل، مکتبونو خپل ځای پوځي اډو ته پرېښود، پوهنځي ښار او د سرور کاینات او امام اخر زمان د جوماتونو ودانۍ پوهنځي شول. استادان یې په لوی لاس رخصت کړل. اکاډمیسنان یې وشړل عامه موسسې رنګې شوې، جایدادونه او ملکیتونه ضبط شول، د ملك مالیاتي عواید به جیبونو کې وراسته شول، د بانکونو راکړه ورکړه په خپله خوښه شوه، د ملت سره ثانیه په ثانیه جفا او ظلم زیاتی کېږي او رمې په لېوانو پول کېږي، خپلو خلکو ته د ورکړې هېڅ علایم نه شته، د راکړې ورکړې معاملو خپل ځای بې اعتباریو ته پرېښی، خلك د خپل ملك پرېښودو ته اړ ایستل شول. زمونږ یو موټی خاوره په نننۍ بشري نړۍ کې موقعیت نه لري. زمونږ ملك د بلې کومې نړۍ په یوه بله کره کې د قوماندان په حیث پروت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ په مُلك كې قوماندان صيب هر څه دى. قوماندان صيب هغه كيلي ده چې: هر ماشين پرې چالانېږي، قوماندان صيب هم شاګرد دى او هم معلم، هم امام دى او هم جنګجو، هم ملا دى او هم مولا، هم اقتصاد دان دى او هم سياستدان، هم محصل دى او هم استاد، هم په كابل كې دى او هم په پېښور كې، هم وزير دى او هم مامور، هم غل دى او هم د غلو مل، غله نيولاى شي او هم يې پرېښودلاى شي. قوماندان صيب هم كاركر دى او هم بورد تخنيك. د ماشينريو پرزې په ډېر ښه شان د يوې ((فابريكې)) څخه سپړلاى شي او بل ((ميل)) ته يې وراچولاى شي، قوماندان صيب هم دهقان دى او هم ښه لاره ساتونكى، قوماندان صيب هم قوماندان دى هم تجار، قوماندان صيب هم برمه كار دى او هم د زمرودو، ياقوتو او د ټولو قيمتي ډبرو ټيكه دار، قوماندان صيب هم نجار دى او هم د ځنګلونو د خرڅولو دلال، قوماندان صيب هم سرباز دى او هم جنرال، قوماندان صيب كه د پرديو قصرونه نړوي، خو ځان ته ښې مانۍ ابادوي، قوماندان صيب هم په مېخ وهي او هم په نعل، كله د يو سره ملا وتړي او كله د بل سره، كله د يو نه جيب ډك كړي او كله د بل نه.

دې قوماندان مُلك كې هر يو تن قوماندان شو او هر څه د قوماندان شول، پيسې د قوماندان شوې، بانك د قوماندان شو، وزارت خانه د قوماندان شوه، ښكلې مكتبۍ جينكۍ د قوماندان شوې، پى مخي هلكان د قوماندان شول، شركتونه او ترانسپورتونه د قوماندان شول، ټانكونه، طيارې، كامازونه، مواصلاتي لارې، هوايي ډګرونه، دولتي ودانۍ او ان تر زراعتي غواګانو پورې د قوماندان شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې قوماندان ملك کې سپاهيانو ته هيڅ ونه رسېدل، په دې ملك کې سپاهيان د ژوند کولو حق نه لري، زموږ په قوماندان ملك کې قوماندان هر څه دی او هر څه يې له وسه او واکه پوره دي، خو له يوه کار نه ډېر عاجز او بېوسه دی، هغه چاته د هغه ژوند نه شي راژوندی کولای. ددنيا په سرخو به دې د خپل ځان د برائت لپاره ژوندو ته وايي چې د هغه بې ګناه مسلمان او افغان په مرګ کې چې دده له لاسه شوی دی، په هغه کې د خدای(ج) رضا وه، مګر د حساب او کتاب په ورځ دی خپل پروردګار ته نه شي ويلای چې دا مظلوم او بې ګناه افغانان چې ما وژلي او د هغوی کورونه مې نړولي او د هغوی مالونه چې مې د غنيمت په نوم چور کړي، په دې کې ستا اراده وه او دا کار مې خاص ستا درضا لپاره کړی دی.

دده دا دليل به پروردګار قبول نه کړي، ولې چې خدای(ج) زموږ د رهبرانو په څېر بې خبره او دوه مخی نه دی. هغه په هر څه ښه پوهېږي، هغه دانا او توانا دی، هغه په نړولو، وژلو او چور کولو نه راضي کېږي. د هغه رضا او اراده د تل لپاره په نېکو کارونو او په ښو لارو چارو کې ده.

د نړۍ د ملکونو، دولتونو او حکومتونو اميران، شاهان او امپراطوران خپلو خلکو ته که څه ورکوي او که نه خو په ټې وي، ټلکس، ټليفون او په نورو وسايلو کې چې اول حرف يې په ((ټ)) شروع کېږي، هسې لاپې، شاپې او غوراډبې ښې ډېر کوي. څه چې خلکو وي هغه خو ترېنه نه اخلي. مګر زموږ څو کلن حکومت زموږ خوارکي ولس نه هر څه يې په عام ډول او د کليمې اول حرف يې چې په ((ټ)) شروع کېږي په خاص

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول په غيرقانوني د خپلو غلو په واسطه واخيستل. زموږ ولس يې په سپين ډاګ او سپېره درينګه پرېښود. ملي او شخصي پانګې يې په خپلو خېټو کې واچولې. ددې حکومت اقتصادي سيستم يو عجيب شان سيستم دی، د نړۍ اقتصاد دانان دې د يو ځل لپاره زموږ قوماندان ملك ته راشي او زموږ د قوماندانانو نه دې وپوښتي چې دوی ددې اقتصاد تعليم په کومو هېوادونو کې سرته رسولای دی. دا کوم قسم سيستم دی، سيستم ته کوم نوم ورکولای شي؟؟؟

د ملت غوندې يې تش کړل، مګر د غلو جيبونه ډك نه شول، هر څه يې له ستوني تېر کړل، خو ماړه نه شول، د وينو په ډنډونو کې يې ولامبل خو نه سره شول او نه شنه شول، دا ولسونه په کړاوونو کې دوی خپلې بې غمۍ لټولې، خو بې غمه نه شول. د ډېرې پرهېزګارۍ نه يې د خلکو په مخکې د ريا لپاره انګور نه خوړل، خو د پردې تر شا يې خمونه تش کړل او نشه نه شول.

لنډه دا چې له موږ سپاهيانو نه زموږ مشرانو او قوماندانانو هر څه په دغه او هغه واخيستل او لااخلي يې.

دوی په دې کمکي او کوچني قوماندان ملك په خوراك باندې کله مړېږي؟

دا خو خېټې نه دي، جوالونه دي جوالونه!!

دوی ته کوم لرې لوی او بې تاريخه مُلك په کار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی نور په دې قوماندان ملك كې جهاد بس دی، يوازې خو د دې قوماندان مُلك خلك كافر نه دي، كافرو دنيا په سر اخيستې. د دنيا كافر دومره ډېر شوي دي چې پښې په كې ځي پښې!!

په هغوی ښه جهاد كېږي. ځئ ورشئ له هغو پسې ورشئ هغه كافرو سره هر څه ډېر دي او په ډېره اسانۍ يې ورڅخه لاسته راوړلای شئ.

سنبله ۱۳۷۳ل كال

كابل- افغانستان، درېيم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فکر ازادي او سوله

ډېر کلونه تېر شول چې دا خوارکی بندي دی، دده د زندان موده هېڅ نه پوره کېږي، دلته ډېر مجرمین په خپل سر د زندان دوره د ګیرۍ له سوري نه ووتل. دلته ډېرو سیاستدانانو د زندان دروازه ماه کړه، دلته ډېر غله د زندان له وېرې وتښتېدل، دلته اوس زندان، مندان نه شته، خو هغه خوار بې زندانه زنداني دی.

پخوا به دا بېچاره په یو یا دوو توتمو کوټو کې بندي و، خو اوس دی په ډېره ارته او پراخه ساحه کې زنداني دی، هر څه په خپلو ګنهکارو سترګو ویني، خو خبل غوږ نه شي ګرولای، د خپلې ماتې خولې څخه سونګ نه شي ویستلی، د زخمي زړه آه او فریاد یې په ګوګل کې غولې وهي، هر څه یې ګډوډ دي، ژبه یې ګونګه ده، غاښونه یې وړقیدل، خوله یې وګنډل شوه، غوږونه یې کاڼه او کسي یې پرېوتل، د قلم رنګ یې وچ او مشوانۍ یې ماته شوه، لیکوالل یې په ګولیو او راکټونو سوری، سوری شو د شعر ژبه یې ټوټه ټوټه شوه، کاغذ یې وسو، فرهنګ یې لوټ او کتاب یې خرڅ شو. زده کوونکو له ښوونځي نه مخه ښه واخیسته، ښوونکی لادرکه شو.

پرېږدئ دا خوارکی پرېږدئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر بنديان خوشې ګرځي، دې غريب خو کوم جرم نه دی کړی، دا خو له تاسې څخه کومه غوښتنه نه لري. دا څومره ارام د لويې حوصلې او د قوي هوډ څښتن دی، دا بېچاره کټ او پوزی نه غواړي، جيب خرځ ته محتاج نه دی، د چا پلو او چلو ته تمه نه لري، تخت او تاج يې نه دی په کار، د چا په ښو او بدو غم غرض نه لري، د هېچا په غم او ښادۍ يې پروا نه شته، دا ډېر بې ګناه بندي دی. دده د زندان شپې او ورځې څومره اوږدې دي، دده جرم د وخت مستنطيقينو او د زمانې څرانوالانو ثابت نه کړای شو. دا څومره بې ضرره بندي دی. دده هرڅ دړې وړې شول، خو بيا هم په قهر او غوسه نه برېښي.

زمانې ته ننواتې کوم او د وخت له قاضيانو نه غوښتنه لرم چې دا بندي له زندانه پرېږدي.

د وخت قاضي ته وايم چې دا کوم ساده او چتې، پتې بندي نه دی، دې ګوډ شل او کاڼه بندي سره داسې څه شته چې زموږ د کلونو کلونو دښمني او تربګني پرې پای ته رسېږي. دې بندي سره هغه څه شته چې زموږ د ولس تونده پرې چورلټه ماتېږي.

ددې بندي ازادول او زموږ د ملت غوښتنه لازم او ملزوم ده.... دا بندي به د جهان د امپراطورانو په عذر او زارۍ هم له زندانه ونه وځي. دې بندي زموږ د مودې مودې د خوشبختۍ ناوې يرغمل کړې ده او له ځانه سره يې کلکه ساتلې ده. زموږ د ولس يرغمل شوې د خوشبختۍ ناوې له ده څخه په توپ، طياره، ټانك او ټوپك نه اخيستل کېږي، يرغمل شوې ناوې که زور اخيستل کېدای، خو نو د روسانو سره ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

زور و. که يرغمل شوې د خوشبختۍ ناوې په زر اخيستل کېږي، خو نو د عربو سره ډېرې بې حسابه روپۍ دي.

دا ناوې نه په زور لاس ته راځي او نه په زرو، زموږ ولس ته نه زور څه ورکړل او نه زرو.

نو راځئ چې دا بندي (د فکر ازادي) په ګډه خوشې کړو او له دې څخه خپله يرغمل شوې د خوشبختۍ ناوې (سوله) لاسته راوړو.

او که دا بندي څومره ټينګ کړو او ويې څوروو هغومره به زموږ د خوشبختۍ ناوې زيانمنه کړي.

۱۳۷۳ل کال، ميزان

کابل- افغانستان، درېيم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېوسه کوچۍ

ای د تورې پيوندي او سورۍ سورۍ کېږدۍ مالکه!

ته خو ډېرې رمې لرې، ډېرې رمې دې ډېر شپانه غواړي شپانه!!

شپنو ته شپېلۍ جوړې کړه او رمو ته شپانه ولټوه.

ستا شپېلۍ کنې دي. په کنو شپېليو هېڅوك او هېڅوك له خوبه او له درانه خوبه نه وينېږي.

ای بېوسه کوچيه!

رمې څوك په لېوانو نه پيايي، ستا رمې ستا لېوانو ماتې کړې، تا هېڅ ته کورت ورنکړل.

ستا د شيدو نه هېڅ څکه ونه کړه.

ستا پېروی او ماسته پيشوګانو وڅښل.

پوڅه دې خوسا شوه او په غوښو دې سپي، لېوان او کارغان ماړه کړل، پسرلی درنه په اوتو، بوتو او دغه و هغه کې تېر شو، ستا رمې څه وترهېدې څه له لوږې مړې شوې او څه درنه لېوانو ماتې کړې. ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رمو وړۍ په ولاړه ونړول شوې. د رمو وړۍ دې تندې سیلۍ او ترخه باد په مخ کړي دي.

ته څومره کمبخته، بېوسه او بېواکه مالدار کوچی یې(!)

ته کمزوری زورور او بې ځایه سرتمبه یې.

په ناړامۍ دې د ځړ ټول ځایونه لولپه کړل.

ته داسې مالدار کوچی یې چې د خپلو رمو نه خپل لېوان ښه ساتې، رمې دې د لوږې مرې خو لېوان دې د ډېرو غوښو په خوراك چوي، ستا زړه هېڅکله په خپلو خوارو رمو ونه سو، ستا زړه سوی په خپلو لېوانو ډېر دی.

عقرب، ۱۳۷۳ل کال

کابل- افغانستان، درېیم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ د زماني ښاماران

مونږ چې واړه و په هوجرو او د ېرو کې به مونږ ته مشرانو کيسې کولې، په کوچنيوالي کې خو به په دومره څه نه پوهېدو، لږ چې غوټ:ي شو، بيا به مو په دې کيسو باور نه راته او ويل به مو چې دا ټولې د دروغو کيسې دي. دا هسې له ځانه جوړې شوې دي، لکه د خونکار پاچا کيسه د شادمان او د هغه په څېر نور ديوان او يا په ښار باندې د اموخته شوي ښامار کيسه او نورې.

خو اوس چې مونږ زاړه شو او د يوويشتمې پېړۍ په درشل کې د ژوند سره لوڅې پوڅې کوو، زمونږ له ياد نه وتې کيسې يو ځل بيا زمونږ په ذهنونو کې وګرځېدې او مړې کيسې راژوندۍ شوې، زمونږ د مُلك دوو لسيزو جنګونو دا اوښودله چې پخوانۍ کيسې رښتيا وې او دروغ نه وې. انسان هر څه کېداى شي. د انسانانو نه، ديوان، ښاماران او خونکاره شاهان او اميران جوړېداى شي.

د هغه پخوانيو کيسو نه يوه دا دوه چې: د خونکار پاچا په ښار باندې داسې يو ښامار اموخته شوى و چې د خلکو څخه به يې په باج کې د ښار يوه پېغله نجلۍ په سره ډولۍ کې اخيسته او هغه به يې ژوندۍ له ستوني څخه تېروله. ددې ښار په خلکو کې جرئت سلب شوى و، هېچا د ښامار مقابله نه کوله، ښامار ته د ښار د خلکو ايمان ښه معلوم و، د ښار د پاچا مزه هم نه وه، هغه هم د ښامار څخه وېره لرله او ان دده يوه لور هم د پچې او نوبت پر اساس ښامار خوړلې وه. پاچا ښه و د ښار د

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادي خلکو په خبر يې د ښامار باج پرېکاوه. ده د خپلو ښاريانو څخه برتري نه درلوده، پخوا خو ډېر ښه و يو ښامار دوه به په ښار موختـه کېدل او په باج کې به يې يوه يا دوه پېغلې اخيستې او دا باج به په عادلانه توګه په شاه او ګدا يو ډول و. مګر زموږ په زمانـه کـې ډېره بې عدالتي روانه ده، ښاماران بې شانه ډېر شول او باج يې هم ډېر لوړ دی. ددې لوړ باج نـه شاهان خلاص ګدايان، فقيـران او بېوزلان پـرې اختـه دي، ګدايان په بلا ککړ شول.

شاهان خپـل بالـل بـچ او خپـل پـردي ښـامار تـه نـه مـخ کـوي. شـاهان او اميـران د بـاج نـه خلاص دي. زمـوږ د ښـامار تـول غريـب او غربـا خلـك ښـامارانو مـات کـړل. زمـوږ د ښـار بېوزلانـو تـه ښـامارانو هـېڅ شـی پرېښودل، په هره ورځ زموږ په ښار کې د ډېرو ښامارانو او ديوانو لـه ستوني دېرش، څلوېښت تنه تېرېږي. ښامارنو زمـوږ ښـار لـوټ کـړو، زموږ ښار نور د نابودۍ کندې ته ګوزار شو. د ښـامارانو بـاج اخيسـتنه ورځ پـر ورځ زيـاتېږي. ښـاماران زمـوږ د ښـار د اميـر خپـل خپلوانـو او دوستانو سره غم غرض نه لري.

زموږ د ښـار د پاچـا خپلـوان، دوسـتان او اشـنايان لـه مـوږ بېوزلانـو سـره يوځای نه اوسېږي، هغوی په کوم لرې او بېګانه ښار کې اوسېدل خوښ کړي دي.

له کومې ورځې نه چې زموږ په ښار باندې ښـاماران اموختـه شـوي دي، زمـوږ پاچاهـانو هـم لـه مـوږه سـره سـمه شـپه سبا نـه کـړه، د بـې مهـاره اوښانو په څېر کښـته او پورتـه ځغلـي. زمـوږ بـې وزلانـو نـه دوی ډېـر کـم زړي دي. دوی لـه مرګـه ډېـر ډارېږي، دوی هـېڅ وخـت کـې شـهادت تـه ځـان نـه شـي مختـه کـولای. شـهادت تـه همـېش غريـب او غربـا رامختـه شوي دي، د ښامارانو باج د بېوزلو پر غاړه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا څومره وړي ښامارن دي چې په هره يوه نيمه ورځ او ان په دقيقه، ثانيه او سکينډ کې د دېرش څلوېښتو تنو په خوراك نه مړېږي. دا ښاماران نه پوهېږم چې په کومه کربلا کې جل وهلي، د دوی تونده دومره زياته ده چې زموږ د ښار د انسانانو وينه په ژبه څټي، د دوی جل وهنه نه په توده وينه ماته شوه او نه په سړه او پرنده وينه. د پخوا زمانې ښاماران ډېر ښه وو. دومره بې انصافه نه وو په ورځ نيمه کې به يې يوه يا دوه پېغلې خوړلې، خو د اوسنۍ زمانې ښاماران ان ماشومان او زاړه له هم ستوني تېروي، د ماشومانو له چيغو او فرياد څخه خوند او مزه اخلي، ماشومانو ته خپل حق خدای(ج) ښبلی، خو ښامارن يې نه ښښي. دا ښاماران بخيل دي، د بخيلو ښامارانو نه وېره په کار ده، وېره!!

ډېرو غريبو او غرباوو به ويل چې موږ څه کوي. ډېرو معلمانو، مامورانو، استادانو، شاګردانو، محصلينو، دهقانانو، کارګرانو، پوهانو، روحانيونو، مليانو به ويل چې په موږ يې څه کار دی. ډېرو غير ژوندي شيانو لکه موټر، فابريکې، اوسپنو، تيرانو، دروازو او د کور سامانونو به ويل چې موږ د هر چا په خدمت کې يو، خو ناخبره له دې چې:

د شلمې پېړۍ راکټونه زموږ ښار ته ښاماران وګرځېدل، اميران مو خونکاره پاچاهان او برېښي يې زموږ د زمانې ديوان شول.

قوس، ۱۳۷۳ل کال

کابل- افغانستان، دربيم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د ټوپك قانون حكم فرما دی

ټولې جګړه مارې ډلې ټپلې غلې وې، غلو به په ټول ملت د غله ګومان کاوه.

ملت به په جنګ جګړه کې د خپلو کورونو لوښي او سامانونه خوندي ځایونو ه نه شول چلولای، د مظلوم ملت هر یو بې اسرې تن به د خپل کور په لوښو غل نیول کېده، ځوك چې غله او تاړاکګر و هغه به د ملت د هر مظلوم تن د کور مالك شمېرل کېده. غله او تاړاکګر د نورو د کورونو څښتنان شول او د کورونو څښتنان غله او تاداکګر ووتل.

په دې سرچپه ملك کې هر څه سرچپه شانته وو، ولې چې د ټوپك قانون حكم فرما و.

هېچا خپل غوږ نه شو ګرولای، چا خپل سر نه شو خوځولای، له خولو څخه سونګ نه خوت، د زړه د فریاد ځوك نه پیداکېدل. ښکنځلو خپل ځای سړو اسوېلو ته پرېښی و، ژبې توتله او لنډې وې، هرچا په خپلو غوږونو څپېړې اچولې وې، د سترګو دید ورځ پر ورځ کمزوری کېده،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هر چا سترغلي پړسېدلي وو، فرهنګیانو خپل فرهنګ پرېښی و او مکتبیانو خپل مکتب، ولې چې د ټوپك قانون حکم فرما و.

جومات که شاړ و خو نو شهید و، ملا مړ و او هم پړ و، طالب هسې په چارچوبۍ کې کښته او پورته منډې وهلې. د جومات جمعې نه وې، هر چا به لمونځ په یوازې ځان کاوه، د سهار او ماسخوتن جمعو خپل ځای وېرې ته پرېښی و.

په هغه ځای کې چې د الهي فرض اداکېدل، د ملیانو وعظ او نصیحت هېڅ ځای نه نیوه، ملیانو سازشونه کول، د جګړې اخته خوا له یوې خوا د ملت په وینو اودسونه کول، له بلې خوا په ممبر باندې د قتلولو امر یې هم کاوه.

د یزید او شمر د کارنامو سترګې دې حالتو ته ډېرې خرې او ټیټې وې. زموږ د ژوند په هدیره کې هر چا د ((نکیر)) او ((منکر)) له ډډې ډبول خوړل. زموږ خلکو چنګېزخان او هلاکو ته اورنګزېب او جهانګیر ته دعاګانې کولې، روس او پرنګ لا دومره نه و ځورولي، زموږ د ملت نه عادل نوشیروان او پیر روښان ورك وو ولې چې د ټوپك قانون حکم فرما و.

جګړه مارو به دلته جګړه کوله او خپل ملك به یې پایمالاوه، خاوره او ولس یې خوشې پرېښی و. په وډشوي خاوره بې سرپرسته ولس او بې مالکه مُلك کې هر څه خوشې خوشې و.

زیاتو به د مشرۍ دعوه کوله، خو یو هم مشر نه، هر چا د مسلمان، مسلمان چیغې وهلې خو یو هم........ نه و هر چا به د ملك دعوه کوله،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو يو هم مالك نه و، دلته هر څه پيکه و، خو ورور وژنه خوره وه، وينې خورې وې لاشونه بنه خوړل کېدل او هډوکي بنه شپېلېدل.

ولې چې د ټوپك قانون حکم فرما و.

دلته هر څه تېر شول او لا تېرېږي، خو هېرېږي نه، دلته هرڅه هرڅه لا ژوندي دي داسې زر مړه کېږي نه، د ژوندیو، ژوندۍ بېلګې پرتې دي، خاورې کېږي نه، دلته د وينو سوداګر زموږ د کلي په مخ وستل کې اوښ چو کړي، وينه په بيه او په لوړه بيه اخلي. د وينو لپاره نغدې روپۍ ګرځوي په نغدو يې تباه کړو، دلته نسيه معاملې نه شته، دلته هرڅه لاس په لاس دي، سوداګرو مې ملك مړ او تاريخ خړ کړو، خو افسوس چې دلته د ټوپك قانون حکم فرما دی.

د ۱۳۷۳ل کال قوس مياشت

کابل- افغانستان، دربېم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

زورور او کمزوری

کاکا! بیا دې څنګه شونډې وچې او وار دې خطا شانته دی. پکول دې هسې په غوږونو راکښته کړی دی، زموږ جومات ته په خیر راغلې. د ځپلې وندوی دې هم شلېدلی، نه پوهېږم چې څه درپېښ شوي دي. اخ! اخ جامې دې ولې چې،چې او په وینو سرې دي، زر کوه وایه! زر، زر یې ووایه!

تاسې کره راکټ نښتی او که د هماسیه په کاله کې. څوك خو به یې وژلي او یا ټپي کړي نه وي. نه، نه زویه بلا وه خو برکت یې نه و، زموږ ماشومان الحمدالله روغ رمټ دي او ګاونډیانو ته مو هم خیر و خیریت دی، هېڅ خبره نه شته.

زه به د جومات په چارچوبې کې اودس وکړم، په کوم ځای پورې مې چې وینه پورې شوې هغه به هم ومینځم، لمونځ به په جومات کې وکړو، شپه مې درسره ده. بیا به کرې شبه د ننني پېښې په اړوند خبرې کوو.

ولې کاکا ځان دې له وینو څخه پاك نه کړو؟

په چارچوبې کې اوبه نه وې که څنګه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه بچيه!

د جومات چارچوبۍ له وينو ډکه وه له وينو!!

د جومات د چارچوبۍ په لښتي کې ويني رواني وې. چارچوبۍ په وينو ککړه او ليت، پيت وه. زر کوه بچيه اوبه پيدا کړه چې لمونځ مې قضا کېږي. ملا هم په ممبر وعظ کوي.

مخکې شه کاکا په لومړي صف کې ښې لاس ته کېنه. نه بچيه د چا په اوږو نه شو تېرېدی، وروستی صف ښه دی. ولې پاڅېدې کاکا څه کوې او چېرته ځې؟؟

راځه بچيه چې له دې جومات څخه ووځو، لمونځ به په کوم بل جومات کې وکړو. ددې جومات د ملا له خولې څخه د فتنې بوی راځي. دا بې خبره ملا دی، په چارچوبۍ کې يې د اوبو پرځای ويني بهېږي وينې!!

د انسان وينې او بيا په انسانانو کې د مسلمان وينې او په مسلمانانو کې بيا د افغانانو وينې.

زويه!

دې ملا د خدای احکام نه بيانول، دده زړه لاتراوسه په افغانانو سوړ نه دی. دا لااوس هم افغانانو خپل منځي جګړو ته په ډېر قيل و قال هڅوي.

ده ته هر څه کفر، کفر دي. دا لااوس هم به ممبر باندې د قتلولو امر صادروي، دا لااوس هم د شهيد او غازي په غم کې دی. دا لانورې کينې هم راپاروي. دا لااوس هم د شمر او يزيد په صفتونو بوخت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بچیه!

هغه د برګ جمپر بډوهلی او د اوږدې ږیرې خاوند څوك دی؟

کاکا!

هغه زما په خیال چې زموږ د منطقې قوماندان دی.

ورپسې څوك روان دي او په اوږو یې څه بار دي؟؟

کاکا! ورپسې یې بریځي دي، د خلکو سامانونه یې په شاه کړي دي. راکټ لنچرې او ماشینونه ورسره دي. غلا یې کړې غلا!!

په دې لار نه ځو بچیه! له دې خلکو نه به لار بچ کړو. په دې ښي لاس راوګرځه. اخ، اخ هغه د کوم کمبخت کور اور واخیست، په دې ښکلي کور خو ډېر بدرنګ اور لګېدلی دی. زوی مړي راکټ خو په سرګلوله کې اور راوړی اور!!

هله زویه هغه قوماندان ته ورناري کړه د جومات د امام پسې ورمنډه کړه چې ددې مسلمان کور د سوځېدو نه وربچ کړو.

قوماندان صیب!

قوماندان صیب!

هله چې ددې مسلمان کور اور اخیستی او په راکټ لګېدلی، کومك او مرسته وکړئ.

هله ملا صیب چې د نږدې مقتدیانو کور اور واخیست اور.

مرسته!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قوماندان د شا پېتی کښنته نه شو اور يې په خپلو سترګو ليده او په ډېره بې پروايۍ يې وويل چې: په کابل کې د ورځې دوه زره کورونه اور اخلي، زه خو يې د اور وژلو ګنهکار نه يم. ملا هم له جومات څخه ونه ووت، هسې يې خپله غاړه صافوله او له جومات نه يې نارې وهلې چې بل راکټ هم راځي بل. څه فرق کوي راکټ د ګنهکار او کافر په کور کې لګېدلی دی دا کور بايد وسوځي.

بچيه!

زما په سترګو ښه نه ښکاري، هغه خلکو څه را اخيستي څنګهه په ډېره چابکۍ روان دي؟

اخ! کاکا هغه خو د څلورو پنځو تنو جنازې دي، ګومان کوم چې هديرې ته يې د ښخولو لپاره وړي، دا څلور پنځه جنازې لکه چې د يوه کاله دي. لاره په وينو تکه سره ده، د هرې جنازې نه د لښتي په څېر وينې بهېږي وينې!!

زر کوه بچيه دېواله ته کښنه دېواله ته!! بل راکټ راغی.

اخ راکټ ډېر نږدې ولګېده. بيا به يې د چا خونه ورانه کړې وي، ته دې سر له دېواله نه پورته کړه چې توغندی په کوم ځای کې ونښته.

کاکا!

زما په خيال چې توغندی په جومات کې ولګېده، هغه د جومات نه لمبه پورته شوه. جومات بې ګناه شهيد شو. توغندی که د چا په کور کې ننبلي، هغوی خو ګنهکار دي، جومات خو ګهنکار نه دی. جومات خو د ګناه نه پاك صاف دی. دا توغندي څومره بې حيا دي، توغندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

 څومره ړانده دي. د ګنهکارو او بې ګناوو کورونه نه پېژني دا توغندي ان د خدای(ج) کورونه ولي او لوخړه کوي يې.

کاکا!

هغه ورېږ ډزې دي واورېدې، ته راشه چې هلته خلك غالمغال لري، ګڼه ګوڼه زياته شوه چې هلته څه پېښه وشوه. وګوره د هغه سپين ږيري په غاړه يې پړی اچولی او راکاږي يې. دې سپين ږيري به څه خطا کړې وي. دا خلك يې ټول ننداره کوي او هېڅوك څه نه وايي، د هېچا له خولې سونګ نه خېږي، دا څومره بې رحمه او کاپر خلك دي، سپين ږيری بېچاره يې په کندغونو شين واړاوه.

ورونو څه خبره ده!

مه يې وهئ خبره مو په خبره حل کړئ.

((برو، برو برادر بتو چی تو سر پياز کون پياز)) دا سپين ږيری مجرم دی مجرم!! جيب ته يې وخېژوئ، تالاشي يې کړئ، جيبونه يې ولټوئ، وه ورور جانه ددې غريب په جيب کې به څه وي؟

ددې غريب په جيب کې به راپورونه وي راپورونه!!

حزب اسلامي ته يې وړي، حزب اسلامي ته!!

دده يوه پښه په چار اسياب کې ده او بله دلته. دې سپين ږيري پسې موږ شپه او ورځ لالهنده ګرځو. د سپين ږيري له جيب نه يې په تالاشۍ کې دوه لکه کلدارې وويستې. سپين ږيری او موږ په ځای پاتې شو، ورونه جيپ ته وختل او وتښتېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غلو او سړي تښتونکو سپين ږيری له پخوا نه تعقيب کړی و. کله چې خپلې افغانۍ په کلدارو بدلې کړې وې، دی مجرم و. کله چې کلدارې ورونيو د ټوپك په زور واخيستې بيا نو سپين ږيری له زندان څخه خلاص او د حزب اسلامي د راپورونو په هکله بري الذمه شو.

کاکا!

دا پيښنه مو هم وليده، ناوخته شو ځه مخکې شه چې کور ته لاړ شو، د خپلې پيښې په اړوند هم کيسه وکړه.

بچيه!

زما پيښنه هم دې اخرنۍ پيښې ته کټ مټ ورته وه. له ما سره يو څو کلچې روسی صابون په کڅوړه کې پروت و. پياده د کور پر لور روان وم چې د ډاټسن موټر څخه راباندې په سم بازار کې ډزې وشوې. جامې يې راباندې چڼې، چڼ کړې بعضې ځايونه يې راباندې هم وګرول، د روسي صابون کڅوړه يې رانه په زور د افغانيو په تير کې وتښتوله. دادي زموږ ورځنۍ پيښې او حوادث.

دادي زموږ وګړي.

دادی زموږ امنيت.

دادي زموږ حقوق او د هغوی وجايب.

د ۱۳۷۳ل کال قوس مياشت

کابل- افغانستان، دريم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس څوك ديوث ((دووس)) شو

وزير صيب نوی په يوه وزارت خانه کې د وخت د امير په فرمان مقرر شوی و. دده پاتې شونو او بالم بچ لاد مهاجرت په هېواد کې شپې ورځې سبا کولې.

نوي وزير صيب بايد نوې نوې خبرې کړی وای. د وزير صيب اولنۍ خبرې ډېرې ښې پيل شوې، وزير صيب خپلې خبرې د قران شريف د څو اياتونو په لوستلو پيل کړې. خو خبرې چې څومره زياتېدې او اوږدېدې، هغومره پيکه او بدرنګه کېدې. د وزير صيب اخرنۍ خبرې ډېرې پيکه او خوشې وې. ادبي فرهنګ ماته اجازه نه راکوي چې هغسې پيکه او خوشې خبرې د کاغذ پرمخ راولم.

د وزارت په تالار کې ټول ماموران ناست وو. مامورانو د وزير صيب خبرو ته ښه په زور او زېر غوږ ايښی و. په هر يو مامور باندې له ډېره وهمه خولې راماتې وې. په خبرو کې د وزير صيب سوال چا نه شو ستنولی. وزير صيب په خپلو خبرو کې هم سوال کاوه او هم يې په خپله ځواب ورکاوه. ښځينه مامورينو به له ډېره شرمه سرونه ځوړند نيولي وو. له شرمه به يې سترګې نه شوې پورته کولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وزارت په تالار کې یوه لویه چوپه چوپتیا او خاموشي وه، د هېچا له خولې نه کوم احساساتي شعار نه ووت، د لاسونو چك چك او پړقول خپل ځای غاړو صافولو ته پرېښی و. پوس بوس او ټوخ، ټوخ نه اورېدل کېده. وزیر صیب چې کله په احساساتو راغی، نو د تالار د اول صف یو مامور یې له ځایه د لاس په اشاره پاڅاوه او ورته وېې ویل:

ته، تاته یې وایم! مامور صیب؟!

((دیوث)) (دووس) تعریف کړه.

مامور د ((دووس)) ((دیوث)) د تعریف په هکله هغه دغه وویل. خو ځواب یې د وزیر صیب د قناعت وړ نه و او د سر په اشاره یې مامور ته د کېناستو اجازه ورکړه.

وزیر صیب خپله پرانستې خوله نوره هم پرانسته او ویې ویأ:

دیوث هغه چاته ویل کېږي چې سهار شي ښځه یې یو دفتر ته کار لپاره روانه وي او مېړه یې بل کوم وزارت خانې ته د ماموریت لپاره. خوینديې په فاکولتو او ماشومان یې په کودکستانونو کې وي. کرۍ ورځ نه ښځه له مېړه څخه خبره وي او نه مېړه له خپلې ښځې څخه، ماشوما ن له میندو څخه خبر نه وي او وروڼه له خویندو څخه. د وزیر صیب په اخره جمله باندې په تالار کې د مامورانو ګونګسی او پوس پوسی پیدا شو او د تالار د اخر صف د یوې کورسۍ نه یوې مېرمنې په ډېر ادب سره خپل لاس پورته کړ او له وزیر صیب نه یې په ډېره سړه سینه د یوې خبرې اجازه واخیسته او وزیر صیب ته یې وویل:

وزیر صیب!

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مامور صيب نه چې تاسې د دووس ((ديوث)) په هكله پوښتنه وكړه سم ځواب يې در نه كړی شو او تا چې ديوث... په هكله كومې خبرې اترې وكړې دا هم سمې نه وې ديوث... ته تاسې دواړو درست ځواب پيدا نه كړی شو، كه ستا اجازه وي دووس ((ديوث)) ته به زه ځواب پيداكړم. وزير صيب وويل مهرباني.

مېرمن غږ كړل او د لاس په اشاره يې وزير صيب ته ګوته ونيوله چې ((ديوث)) هغه چاته ويل كېږي، چې مېړه يې دلته زموږ وزير وي، ښځينه او ماشومان يې د جنګ له وېرې د هجرت په هېواد كې او خويندې او لوڼې د ډېرو پيسو په بدل كې عربي شيخانو او د سوډان تور پوستو ځناورو او روسي كنډك مشرانو ته وركړې وي. په دې خبره د تالار سكوت مات شو. نو ماته ثابته شوه چې د ډېرو چوپو تالارونو سكوتونه مېرمنې ماتولی شي او ډېر ناممكن كارونه ممكن كولای شي.

كابل- افغانستان

د وزارت خانې له تالار څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو بازار او دوه نرخه

د اوربند ورځ وه. جګړه لږ څه سړه غوندې وه. سودا پسې له کوره خودساخت بازار ته ووتم.

خودساخت بازار په دې معنا چې زموږ د ښار اصلي بازار له اور څخه وتی و. د هغه ښکلي بازار ځو پوړیزې ودانۍ د خاورو په تشو ډېریو بدلې شوې وې. زموږ د ښار خلکو د خپل روزګار د چلولو لپاره د سړك په غاړه څنډو، د ودانیو ترڅنګه او ان په پارکونو کې کانتینرونه د لرګو او ځادرو غرفې جوړې کړې وې. د ختړو په کنډرو کې سماوارونه جوش او په عنعنوي توګه د پسونو له غوښو څخه چاینکي جوړېدې، خو هغه د غړو او ګنګړو غړونه د هوټل د شاګردانو نارې د بجلۍ د ګروپونو رنګارنګ منظرې د چوپان د کبابونو بویونه د اوبو د سقاو منډې تررې نه وې. په خودساخت بازار کې هر څه ساړه و، نه سرې قالینې په سترګو کېدې او نه شنه او ښکلي مخملي ټوکران. د خودساخت بازار ماحول د غلا مالونو او جنسونو نیولی و. دې بازار ته جنسونه به غلو په غلا راوړل او په ټیټه بیه به یې خرڅول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبازار هټۍ لرونکو به په يو جنس دوه نومونه او دوه بيې ايښودې. د لرګو دوکان ته ودرېدم. لرګي مې د تنور او نغري لپاره اخيستل. دوکاندار نه مې تپوس وکړ چې:

کاکا!

لرګي من په څو خرڅوې!

دوکاندار راته وويل: کوم لرګي؟

ما دوکاندار ته وويل چې:

کاکا!

لرګي خو يو لرګي وي چې خلك يې د سونګ لپاره اخلي. دوکاندار له خندا نه تك شين واوښت او راته يې وويل:

بچيه!

موږ دوه قسمه لرګي خرڅوو. يو قسم يې جهادي او بل قسم يې عادي.

کاکا!

تاسې ولې په يو لرګي دوه نومونه او دوه نرخه ږدئ؟

دوکاندار راته وويل:

((يو د غلا لرګي دي چې مجاهدينو د خلکو کورونه نړولي او په موږ يې په زور او جبر خرڅوي. نو دا لرګي د جهادي لرګو په نوم يادېږي. د دوی بيه نسبت عادي لرګو ته کښته ده ولې چې موږ ته ارزانه پرېوځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بل عادي لرګي دي چې موږ يې په بازار کې په لوړه بيه اخلو او په لوړ قيمت يې خرڅوو.))

بچيه!

((زه يوازې په دې غم ککړ نه يم په دې بازار کې چې څه ګورې هغه نيم په نيمه د غلا او د چور مال دی، دوکانداران يې له وېرې د غلو څخه په بيه رانيسي. کوم دوکاندار چې د غلا مال وانخلي، هغه ډبول خوري، دلته د ډېرو دوکاندارانو ککرۍ ماتې شوې دي او غاښونه يې په وهلو وتلي دي.)) د دوکاندار غريب فرياد نه خلاصېده د خپلې پېشې نه ډېر ستړی معلومېده.

له دغې ورځې نه وروسته زه د بازار د جنسونو په رمز پوه شوم چې رښتيا زموږ په خود ساخت بازار کې د احتياج ټول شيزونه د سيمټو سيخ او ګول څخه نيولې تر طبي دواګانو پورې او د اوړو څخه نيولې تر سونډو او سپېرکو پورې يو جنس دوه نومونه او جلا جلا بيې لري. يو بازار دوه نرخه، يو جنس دوه نومونه او دوه نومونه دوه قيمته لري.

د قوس مياشت ۱۳۷۳بل کال

کابل- افغانستان، درېيم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې فقره ییز اساسي قانون

د ملك لپاره اساسي قانون جوړېده په اساسي قانون کې مې درېو اساسي ټکو ته پام شو، د هغه قانون درې اساسي ټکي دا وو.

۱- د حکومت د چارو واګې به هغه څوك مخ ته بیايي چې حنیفي مذهبه وي.

۲- ښځې به تر شپږم جوماته پورې لوست او لیك کوي، د متوسطو او لوړو تعلیماتو حقوق يې سلب دي.

۳- ښځې په افغاني ټولنه کې نه ځان انتخابولی شي او نه خپله رايه چاته ورکولای شي. ښځې بايد د څلورو دېوالونو په منځ کې خپل اولادونه تربيه کاندي او بس.

نه پوهېږم چې دا درې ټکي اساسي قانون، قانون پوهانو تصويب کړ او که تصويب کړی وي، نو قانون پوهانو به زړه نا وړه تصويب کړی وي او که نه وي تصويب شوی په اساسي قانون کې دې ملاشاهان غور وکړي او قانون پوهان دې خپل مخونه د ملك راتلونکي تاريخ ته نه توروي. خو زما په خيال د دوی اساسي قانون تصويب همغسې د انترکانټيننټل هوټل د تالار په مېزخانو کې پاتې شو.

ددې درې فقره ييزه اساسي قانون د تصويب لپاره د مملکت د درويشتو ولايتونو څخه نه پوهېږم چې څو تنه د سپينو پټکيو او تورو ږيرو خاوندان دعوت شوي وو. دا ټول په يوه لاره روان نه وو. د دوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لارې بېلې بېلې وې په سني او شيعه يې اختلاف و، په پښتون او پارسيوان به يې جګړه وه، په شمال او جنوب به يې ډزې وې. په شرق او غرب يې بحث و. شپې ورځې به يې په هوټل کې په توره برېښ تېرولې.
د دوی مشري به دوو رهبرانو کوله هغه رهبرانو چې په انسانانو کې د انسان او په مسلمانانو کې د افغان حقوق يې نه پېژندل. هغوی فقط غلامي، ورور وژنه، پيسې، قصرونه، د ورځې د ماډل ګاډي، د بې اتفاقۍ د تخم پاشل چورچپاول او غنيمت يې ښه پېژنده، هغوی په هر څه سترګې پټولې، هېڅ‌ا ته يې حق نه ورکاوه، د خلکو حق يې په داسې وخت کې غلا کاوه چې ورځ وه شپه نه وه شپه تېءه شوې وه، هر څوك په ښو او بدو ښه پوهېدل. دوی ټول خلکو په غلا وليدل مګر ځانونه يې غله نه شمېرل، د خلکو په سترګو کې خاورې شيندلې، مګر د خلکو سترګې يې په خاورو نه شوې ړندولای، دوی خپلې سترګې ړندولې. زموږ د ملك ټولو خلکو به دوی ته غله ويل، مګر دوی په غلا نه شرمېدل او غلا ته به يې د غنيمت نوم ورکاوه. زموږ د هېواد ټولو خلکو به دوی ته قطاع الطريق ويل، مګر دوی به په پاټك افتخار کاوه او هغه ته به يې د محصول نوم بايښه.
زموږ د ملك ټولو خلکو به دوی ته ورانکاران ويل، مګر دوی به په خپله ورانکارۍ سرلوړي کوله او ويل به يې چې په بتخانه مسجد نه اباد يږي.
زموږ د هېواد ټولو خلکو به دوی ته سړي وژونکي ويل، مګر دوی به پرې وياړ کاوه او ويل به يې چې کفار وژنو او اسلام تطبيقوو.
زموږ د ملك وګړو به دوی ته سړي تښتونکي ويل، مګر دوی به پرې موسېدل او ويل به يې چې موږ هم دومره زورور يو چې سړی تښتولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو او د هغه شتمني موږ بې له کوم زحمت څخه په خپلو جيبونو کې اچولای شو.

هوکې! د درې فقره ييز اساسي قانون جوړونکي ملاشاهان خپلو اجرائتونو ته د کمپيوټر په عصر کې څومره خوشاله و. دوی خپل ځانونه ښاغلي او وياړلي ګڼل، دوی به داسې فکر کاوه چې زموږ اعمالو ته هېڅوك ګوته نه شي نيولای، هغه چا چې زموږ اعمالو ته ګوتې نيولي هغه مو د ناپوهو او شډلو کسانو په ډغرو کې مات کړل. هغوی واقعاً په ډغره کې مات شول، هغوی اوس نه شته، هر څه يې تاسې ته پرېښودل اساسي قانون يې هم تاسې ته پرېښود. خو د هغوی په اساسي قانون کې فقرې درې نه وې، د هغه فقرې ډېرې وې، د هغوی سره د نر ښځې تعصب نه و موجود، هغوی شيعه او سني ته په يوه سترګه کتل، د انسان عالي مقام ته يې د احترام ځای پرېښی و، د شرق، غرب، شمال او جنوب خبرې ورسره نه وې، د تاجك او پښتون مسئله حل وه.

هوکې! درې فقره ييز اساسي قانون څومره په تنګ نظر او محدود چوکاټ کې جوړېده، دې اساسي قانون هېڅاته هېڅ نه شول ورکولای، د يو څو محدودو کسانو عمر يې اوږداوه، دا خو ورځ ده څه شپه خو نه ده په ورځ کې اوس هر سړی خپله لار ليدلای شي اوس څوك ځان په کندو کې نه غورځوي، د کندو د غورځېدو شپې اوس تېرې شوې دي. اوس هغه څوك به په کندو کې لوېږي چې بل ته کندې کني.

هوکې! درې فقره ييز تنګ نظر اساسي قانون څومره ضيق او په محدود چوکاټ کې پرې بحث کېده، به هغه درې فقره ييز اساسي قانون باندې شپې شپې بحث وشو، مګر د انټرکانټيننټل د هوټل د لوړې ودانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه راکښته نه شو. دا اساسي قانون همغلته دري کاله څوړند پاتې شو، د هغه اساسي قانون هيڅ زړه نه کېږي چې د هوټل د غونډۍ څخه کښته شي او د کابل ښار په ورانو جادو او کنډواله کورونو کې د يو ځل لپاره د خدای په پار چکر ووهي او خپلو خلکو ته ځان وروپېژني او ووايي چې: ((ای د کابل او د هېواد خلکو زه ستاسې اساسي قانون يم، ستاسې حقوق به زه په خپله لمن کې ونغاړم.)) دا بېچاره اساسي قانون دومره نيمګړی و چې هغه د ډېره شرمه خپلې سترګې کښته اچولې وې او خپل ولس ته يې د هوټل د غونډۍ څخه په جګه ناره ورغږ کړ:

ای ولسه!

((ما نه هيڅ مه غواړئ، زه تاسې ته هيڅ شی نه سم درکولای، له ما سره هيڅ نه شته، زه دومره نيمګړی او ناتکميل يم چې له شرمه تاسې ته کتلای نه شم، زه به ددې هوټل د لوړې غونډۍ څخه هېڅکله کښته نه شم. تر څو چې ټوپك وي، زه نه يم! د اوس لپاره ستاسې قانون ټوپك دی، ستاسې ټولې خبرې اوس د ټوپك په شپېلۍ حل کېږي.))

ای د کابل او هېواد خلکو!

((پرېږدئ چې په تاسو کې د ټوپك قانون حکمفرما وي په ما درې فقره ييز اساسي قانون باندې ستاسې د کلونو کلونو تنده نه ماتېږي.))

د جدي مياشت ۱۳۷۳ل کال

کابل- افغانستان، درېيم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرکه

پخوا زموږ ادارو کې د ادارو مشرانو او نورو به ورته کمپسيون ويل خو اوس ورته کمېشن وايي. زموږ اوسنيو شيخانو دا کليمه د پاکستان څخه د ځان سره کابل ته راوړې، د دريو کلونو څخه را په دې خوا او خاصتاً د ملا شاهي په اول يو نيم کلونو کې چې به کوم خبرلوځي د يو چا سره مطبوعاتي مرکه کوله، نو هغه به طبعاً مسول سړی و.

مرکه به په دې ټکو پيل شوه:

پوښتنه: د کابل- جلال اباد لاره د ترافيکو پرمخ بنده ده، په دې هکله حکومت څه تدابير نيولي؟

ځواب: موږ هم خبر شوي يو چې د کابل- جلال اباد لاره د ترافيکو پرمخ تړلې ده، د لارې د خلاصولو لپاره مو يو کمېشن ټاکلی.

بله پوښتنه: په نوې کارته کې د اسلامي حزب او اسلامي جمعيت ترمنځ د درندو توپونو سخته جګړه روانه ده، په درجنو بې ګناه خلک مړه، کورونه يې وران او لوټ شول، په دې هکله څه تجويز لرئ؟

ځواب: دې جګړې لپاره د مختلفو تنظيمونو څخه د سولې کمېشن موظف شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیمه پوښتنه: بانکي نوټونه نه شته، د درېو میاشتو راپه د پخوا مامورینو خپلې تنخواګانې نه دي اخیستي، په دې هکله ستاسې اجرات څه دي؟

ځواب: بلې مونږ خبر شوي یو خو د ستونزې د حل لپاره د مختلفو تنظیمونو څخه مو یو کمېشن ټاکلی دی، مامورین دې د اوس لپاره د خپلو شتمنیو څخه استفاده وکړي.

څلورمه پوښتنه: په خوشال خان مېنه کې د اسلامي وحدت او د اسلامي اتحاد د تنظیمونو ترمنځ د درنو توپونو ډزې روانې دي، ستاسې نظر ددغې جګړې په هکله څه دی؟

ځواب: ددغې جګړې په هکله کوم خاص نظر نه لرو هلته حایل طاقتونه پراته دي. کمېشن هم ورسره په جګړه کې مصروف دی.

پنځمه پوښتنه: په کابل ښار کې به دایمي اوربند کله نافذ شي؟

ځواب: ته د کمونستانو په څېر پوښتنې کوې، دا پته ماته نه شته، دده معلومات خدای پاك ته دي.

شپږمه پوښتنه: په سلو کې اویا برخې د کابل ښار د تنظیمي جنګ جګړو له امله په خرابه بدل شوي دي، د بېرته ابادولو په هکله ستاسې نظر څه دی؟

ځواب: خیر دی د کابل ښار د راکړای شوي پلان سره سم ونړېده او په خرابه بدل شو، دا ښار به ډېر ژر جوړ شي او د کابل د خلکو د سهولت لپاره باید ووایم چې مهاجرو ته په جوماتونو او مکتبونو کې ځایونه ورکړی شوي دي. له کومې ورځې نه چې مونږ په تخت خېته اچولې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج مو په سر کړی دی، د کابل خلکو بیا راڅخه د برېښنا پرق ونه لیده، د خلکو د سهولتونو لپاره چې څه ملي بسونه وو هغه مو ورته تاراج کړل، د صحي اوبو نلونه د وخت حکومتونو د ځمکې لاندې ډېر ژر ځغلولي دي، ډېر ځایونه مو ورپسې وسپړل، زموږ د وخت زیاته برخه همدا سپړنه نیسي، د تلیفون د مزو او برېښنا د مزو د شلولو لپاره کمېشن ته مو وظیفه ورکړې ده.

اوومه پوښتنه: درنو وسلو د غونډولو لپاره کوم اجرائت په نظر کې نیول شوي دي؟

ځواب: بلې د درنو وسلو د غونډولو لپاره کمېشن موظف شوی دی چې د مسلح غیر مسول ګروپونو څخه درنې وسلې ټولې کړي او که چېرې غیر مسول مسلح ګروپونو څخه درنې وسلې راغونډې نه شوې، نو تعهد به ترېنه واخیستل شي چې بیا به پرې ډزې نه کوي.

اتمه پوښتنه: په اوسني وخت کې ستاسې په هېواد کې پوځ نه شته، څه خیال لرئ چې کوم قسم پوځ به جوړ کړئ؟

ځواب: د پخواني پوځ درې وړې کولو افتخار خو خدای پاك موږ ته په نصیب کړو او موږ پرې ډېر ویاړو، د نوي پوځ د جوړولو لپاره کمېشن موظف شوی دی، یا ملي اسلامي نه خیر اسلامي وبښئ، ملي پوځ به جوړ کاندي.

نهمه پوښتنه: قاضي صیب حسین احمد ، مولانا فضل الرحمن، جنرال حمید ګل او د شهید جنرال ضیاالحق زوی اعجاز الحق هر یو په خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوبت تاسې سره د جنګ بندۍ په هکله هلې ځلې کړې دي، د دوی د سفرونو په هکله څه نظر لرئ؟

ځواب: د دوی سفرونه ډېر ښه و مثبت اړخونه یې ډېر لرل، په جنګ بندۍ او په جنګ اچولو کې د دوی اثر او رسوخ ډېر دی کله ناکله موږ ته موقتي سوله راوستی شي او کله ناکله موږ په جنګ اچولی شي.

لسمه پوښتنه: موږ له عوامو څخه اورو چې په کابل ښار کې مسلح ګروپونه په رښا ورځ داړې اچوي، ددې مسلحو ګروپونو په هکله ستاسې نظر څه دی؟

ځواب: بلې پرون یې له موږ څخه هم یو ګاډی او یو څه ډالر په زور اخیستي، د دوی د نابودۍ لپاره موظف کمېشن ته لارښوونه شوې ده.

څه سر به دې خوږوم پوښتنې ډېرې وشوې ځوابونه یې هغه او دغه و. جرګو او مرکو هېڅ سر ونه نیو، جنګ جګړو هر څه په کنډواله بدل کړل، جنګونو زموږ پېغلې کونډې کړې، میندې بورې کړې، ماشومان یې رایتیمان کړل، جوماتونه یې راشهیدان کړل. بې ځایه سر ټمبګیو زموږ هر څه او هر څه بې ارزښته او بې معنا کړل او تاریخي افتخارات یې د پوزکي په څېر رانچه کړل موږ او زموږ ملك په یو ختم کې ختم شو.

۱۳۷۳ل کال

کابل- افغانستان، درېیم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شاعر واك

نه پوهېږم چې اديبان، ليکوالان او شاعران چا رابللي وو؟ دوی د نابللو مېلمنو په څېر ناست وو، خدای مې دې غاړه نه بندوي چې د پښتنو او بلوڅو ورځ نمانځل کېده او که بله کومه تاريخي ورځ وه، خو په تالار کې يو څو شاتورې کرسۍ پرتې وې، د کومې موسسې څخه سوالي مايکروفون راوړل شوی و، د تالار کړکۍ ماتې او ټوټه ټوټه وې، د شيشو پرځای پلاستيکونه مېخ شوي وو، د بعضې کړکيو پلاستيکونه، دوه درې ځايه څيري و او باد به ورنه تېرو بېر ووت د تالار قنديلونه په ښه زور او شور نړول شوي وو، فرش مرش په کې درك نه لاره، د تالار هغه پخوانی برم او دبدبه اوپو وړې وه، په دې تالار کې ډېرو غلو لاس ګرځولی و. تالار ته يې داسې څه نه و پرېښي چې هغه دې پرې ونازېږي او وويارې. لنډه دا چې د مشاعرې د تالار غونې زيږ برېښېدل او داسې معلومېده چې اديبان ګوندې په زور دعوت شوي دي، يو نيم شاعر لا په تالار کې د کاغذ پرمخ نيمګړی شعر تکميلاوه، مشاعره شروع شوه بې مقدمې او بې له کومې خبرې په تريو تندي د شاعر نه دعوت وشو چې خپل شعر ولولي.

شاعر چې کله په لومړي بيت خوله پرانيسته په نرمه او پسته ژبه، په نيولي اواز د خپلو عواطفو بيان يې د شعر په ژبه چې له ماڅخه يې اوس مطلع هېره شوې خو د اول بيت مطلب يې دا و چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کندهواله او باروتي وطن کې د نوي کال په لومړۍ ورځ اسمان له بره ژړل ما د خپلو اولادونو سره په هغه کندهواله کور کې ژړل چې زه په کې زېږېدلی وم د اسمان ژړا او زما د اوښکو باران زما د وطن د باروتو اور نه شو مړ کولای. د شعر په مقطع کې ناستو څو خلکو خپل لاسونه وپړکول، خو نورو د تکبیر نعره پورته کړه. څلورو پنځو لا د مرحبا ، مرحبا چیغې ووهلې، په دې کې یو شمېر د تالار ناست خلك هك پك او حیران پاتې شو چې موږ د شاعر خپل شعر په ډېره سختۍ ولوست په شاعر خولې راماتې وې، شاعر د مایکرافون له ګویا څخه ماات زړه خپلې شاتورې کرسۍ ته راستون شو. شعر ډېر ښکلی و، خو ناستو خلکو د یو بل سره په زړه کې ګونډې لاره. د تالار اکثرو ناستو خلکو خپل پښتانه او بلوڅ وروڼه نه پېژندل پښتانه او بلوڅ یې د جهاد په دوران کې په دښمنۍ تورنول.

د مشاعرې تالار د یو څو دقیقو لپاره سکوت اختیار کړ، مخکې له دې څخه چې بل شاعر د مایکروفون مخ ته ورشي، د تالار د ناستو خلکو له جملې څخه یو تن مایکروفون ته لاس کړ او ویې ویل چې شعر باید په نعره تکبیر سره بدرقه شي. یو بل تن د مرحبا ، مرحبا په بدرقه ټینګار کاوه. کوم یو به لا ویل جزاك الله ب افضل تر وی! یو تن هم لا د مشاعرې پرخلاف وینا کوله او ویل یې چې په اسلام کې شعر، شاعري او سندرې ځای نه لري. دا هسې الحادي رسمونه دي. دې رسمونو نه لا اوس هم موږ خلاص نه شو.

په یو سوري سوري او رنګ تالار کې د لاسونو د پړقولو په سر د مشاعرې ناست خلك درې څلور ټوټې شول، یوې ډلې د بل نظر نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تائيدو مشاعره ډېره پيکه پايته ورسېده. نو د محترمو لوستونکو پام څو پوښتنو ته راګرځوم.

په يو مملکت کې چې د شعر د بدرقې واك محدود شي، نو د هغه ملك د شاعر واك او اختيار به څنګه وي؟

په يو ملك کې چې خپل ورور په دښمنۍ تورن شي، نو په شاعر به کوم تور پورې شي!

په يو ملك کې چې انسان نه پېژندل کېږي او د انسان مقام ته درناوی نه وي، نو د شاعر عواطف به څه وپېژندل شي؟

د يو ملك چې د مشاعرې تالار سوری سوری وي، سوالي مايکروفون او شاتورې کرسۍ په تالار کې پرتې وي د هغه ملك ښوونځی، کتابتون، پوهنتون او روغتون به څنګه وي؟

که د يو ملك خلك د يو شاعر په عاطفي مطلع په درې، څلورو برخو ووېشل شي د هغه ملك خلك به په نورو تجويزونو او تصميمونو په څو برخو ووېشل شي؟

په يو ملك کې چې د شاعر عواطف د پښو لاندې شي او په خوله ورته مهر ووهل شي، د هغه ملك د عادي وګړو حقوق به څنګه وي.

کابل- افغانستان ۱۳۷۳ل کال

د مشاعرې له تالار څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلي دوه ځل مري

زموږ په ښارګوټي غدۍ راغلې وه د غدۍ سره سمه د جګړې سيلۍ الوتې وه، سيلۍ ورځ پر ورځ زور اخيسته بالاخره د سيلۍ نه طوفان جوړ شو، خو د جګړې طوفان او زموږ ښکلی ښارګوټی يې په خپله ناپاکه لمن کې ونغښت، طوفان، طوفان و خو ډېر سخت ناولې طوفان، په دې کرکجن طوفاني وخت کې ټولو خوښيو غمونو ته ځای پرېښی و. د عدالت پرځای کاملاً بې عدالتي حکمفرما وه، اباديدو ټول خپل وخت ورانيو ته ښښلی و، د عالم په کرسۍ جاهل او ناپوه ناست و، د سولې او سلم نه وسله جنګ جګړې اخيستې وه، د ملا نه ممبر شيطان په قبضه کړی و، د معلم او شاګرد په ښوونځي قوماندان او د هغه برېڅو خېټه اچولې وه، د کاريګرو په فابريکو باندې په ګاونډيو ملکونو کې تودې سوداګانې روانې وې، په ډېره بېره او چالاکۍ ددې ملك پوځي ماشينري اره کېدی او خرڅېدې، د ښکلو نه ښايست نقاب تر ګوتو کړی و. په ميکدو کې د رندانو پرځای ديوان ناست و، د که قاف د ښاپېرو ښکلا د بنګال د وبيانو وينځله او د پنجاب د جادوګرو منترونو په وجه چې د جګړې له سيلۍ نه طوفان جوړ شو. طوفان

(c) ketabton.com: The Digital Library

طوفـان و خـو ډېـر نـاولی طوفـان پـه دغـه طوفـاني وخـت کـې زمـوږ پـه ښارګوټي کې هر څه ساړه و او د زړونـو زور مـخ پـه اوبـه کېدو و. ددې ښارګوټي د ټولو اوسېدونکو په مخ يوه لوپښت خاوره پرتـه وه، د ډېرو خلکـو شـونډو پټـري نيـولي وو، ډېـرې پېغلـې سـياه پوشـې او خپلـې (راتلونکي) ته اند ېښمنې وې، خو زموږ په چم ګاونډ کې ددغـه طوفـان سره سره يوې جدرې پېغلـې تـور نـه اغوسـتل د نقـاب سـره يـې شـوق نـه درلوده، هغه به همېشه او په خلاصه تنۍ سپين پوړنی په سراوه. دده لـه سـپين پـوړني څخـه د هندوسـتان د تـاج محـل د مغـل شـاهانو اروپـايي ښاپېريو وربېښمين ساريګان جارېدل. ددې البته تـور نـه خوښېدل هغـې په همېش سپين اغوستل، هغـه پـه خپلـه هـم سـپينه وه، د هغـې زړه هـم سـپين و، د هغې خبره هم سپينه وه، هغې به سپينې سپينې ويلې، هغـه به په سپينه وينا ټولو خوښوله، د هغـې اپارتمـان پـه څلورم پـوړ کـې هـم سپين و، د هغه سپينوالي تور نه شو زغملی، تورو ټوپکوالاوو به هغه د تل لپاره اذيتوله او تعقيبولـه بـه يـې. د هغـه پسـې بـه تـل زري پـروت و، تورو به په تورتتم کې سپين ترورول او تښتول به يې اختطـاف يـې پېښـه وه او اختناق ورته په ارث رسېدلی و. زموږ د ښار د خلکو بې عزتـۍ او بې پتۍ ته بډوهلي ناست و د طوفانونو پر يو ماښام کې تـورو پـه تـورتم کې د هغه چا په کور حمله وکړه چې د هغه هر څـه سـپين و هغـه د تـورو تور داغ پرځان پرېښنښود، سپينې د تورو د تاراج په مهال د څلورم پوړ نـه په درينګه او توره ځمکـه ځـان ګـوزار کـړ او خپـل پت او عـزت يـې د تـل لپاره وساته، سپينې خپل پت تورو ته په لاس ورنکړ، هغـه مـړه شـوه خـو ښکلو ته يې ښـه لاره وښـوده، د ښـکلو او سـپينو لارې څـومره ښـکلې او سپينې دي. په دغه پېښه زموږ د ښار خلك ډېـر ستومانه شـول، پـه دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظلم باندې زموږ د ښار خلکو احتجاج وکړ، سپینه یې په سپینه جنازه کې د احتجاج په ډول د وخت زمامدار ته وړه چې د هغه د بېځو زور او ظلم زمامدار ته وښایي او زمامدار پرې پوه کاندي چې د سپاهیانو او ساتونکو زور ظلم نور دې حد ته رسېدلی، د زمامدار د ماڼۍ و مخ ته هماغه تورو د دویم ځل لپاره د سپینې په سپینه جنازه بې رحمۍ او نا اشنا ډزې وکړې، سپینه یې د دویم ځل لپاره د زمامدار د ماڼۍ ومخ ته د ناهید په نوم په وینو سره کړه د وخت زمامدار پرې خپل غوږ هم ونه ګراوه او د سره پرې یې پروا هم ونه کړه.

د وخت زمامدار ډېر بېواکه بېوسه او بې صلاحیته و تورو زموږ د خلکو سپین احتجاج په وینو سور کړ، نو په دغه وجه ماته پته ولګېده چې ښکلي دوه ځل مري خو پل پت او عزت د ناولو څخه ساتي.

کابل- افغانستان

درېیم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شلمې پېړۍ جلاد

ولې د څه لپاره په دومره بې رحمۍ دې حلالو؟!

بيا يو نه دوه نه درې دې حلالول!!

اوتومات ماشيندار درسره نه و که څنګه؟

راکټ لنچر خو به دې څنګ ته پروت و، تمانچې خو به دوه درې درسره وې. دوی ته چې دې دومره قهر راته او ته ورته دومره سختې غوسې نيولی وې، دوی به دې د ماشيندار په ګوليو وژلي وای، دوی به په اسانۍ ساه ورکړې وای او ستا به ثواب شوی وای، ته چا موندلې، تاپسې څوک د شونتۍ په رڼا ګرځېده؟؟

دلته خو تورتم دی، تپه تياره ده په تورتم کې څوک خپل قاتل موندلی شي او څوک د چا پسې ګرځي، دلته په هېچا خپل سر درونند نه دی، دلته هېڅوک د بل غم نه خوري هر سړی په خپلو خولو کې ډوب دی.

ای د شلمې پېړۍ جلاد خانه!

ته له دې نه خبر نه يې چې دلته سر په سر سودا ده تاته وايم تاته!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه دې په غوږونو څپېړې اچولي يو ځل خو ماته وګوره او زما څو ليکلي ټکي په دقت سره ولوله او خپل سر ګرېوان ته کښته کړه تاته وايم!

ګنهکار خو يې پلار و، د ګناهونو پېټې خو د هغه په اوږو بار و اولادونه يې خو ماشومان و ماشومان خو د هر قسم ګناه څخه پاك وي، د هغوى په دې کې څه قصور و چې پلار يې ملحد او کافر و. ايا ته به ډېر بې رحمه او بې عاطفې وې که د هغه حلال شوو ماشومانو پلار د خپل زمام په وخت کې؟!

ايا تا چې دا ماشومان د مکروريانو په درېيم پوړ کې د تشناب په سپين بلورين تنګ لنګ تپ کې حلالول ستا انساني او اسلامي عاطفه چېرته وه؟

هغوى به له تا سره څومره لاس او پښې اچولي وي، دا يو چې دې حلالوو دې بل به درته څومره زارۍ او ننواتې کړې وي، تاته به يې څومره ژړا کړې وه، چې نه کاکا نه کاکا موږ مه حلالوه.

ايا! تا د يوې ثانيې لپاره د خپل ځان سره سوچ کړى و؟!!

تا چې ددغه ماشومانو په مرۍ چاړه ښخوله تاته هغه نازنين اولادونه نه په ياد پدل؟!

په دغه وخت کې ستا اسلاميت، انسانيت او افغانيت چېرته و؟!

ته که په دغه سات د انسانيت او اسلاميت له چتې څخه وتى وې، افغانيت خو به دې ساتلاى واى!

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانان او خصوصاً ستا په څېر پهلوانان خو د ځان نه کمزوري ته هېڅ هم نه وايي، کمزوری خو کمزوری دی په کمزورو باندې افغانان رحم کوي او په ښځو خو د سره لاس نه پورته کوي او د کمزورو په وژلو خو نوم نه کېږي.

ای د شلمې پېړۍ جلاده!

ته ددغه ماشومانو او ددغې پښتنې مېرمنې په پرتله ډېر کمزوری وې. ته څومره جاني او لوی قصاب یې. تا به نور څومره بې ګناه ماشومان او بې دفاع مېرمنې وژلې وي.

قصاب چې قصاب دی هغه هم درې پسونه سر په سر نه شي حلالولی، مګر ته دومره کلك زړی وې چې تا درې بې دفاع او معصوم انسانان په پخه چاړه حلال کړل.

تا واقعاً د شلمې پېړۍ د جلاد اتلوال لقب وګاټه اتلوال!!

زه نه پوهېږم چې اوس به ستا وجدان او ایمان څنګه وي؟

تا به خپل وجدان نه لړزوي او نه به دې ځوروي؟

ستا به زړه قرار نیسي او که نه؟

ته به په خوب کې څومره ډارېږې؟

ته څومره ډارن وې چې تا خپل غچ او انتقام د ماشومانو د پلار څخه وانخستلی شو د دوی پلار خو تر پرونه پورې د کابل په ښار کې په خلاصه تنۍ ګرځېده، د هغوی پلار په اواخرو او خصوصاً په دې نږدیو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې موټر، ټوپك او باډيګارد نه درلوده خو ستاسې په تور کې نجيب درې کاله زنداني کړ.

ای بې رحمه د شلمې پېړۍ جلاده!

څه دې وکړل ته څومره د کابل اوسېدونکو ته بې پته او بې عزته ښکاره شوې. ښه شو چې تا د جګړې جنايت سرته ورساوه. ته د افغانانو په تاريخ کې د جګړې جاني شوې د هغه جګړې جاني چې د اسلام او اسلاميت په نوم پورته شوې وه. تا به اوس نو څوك بيا مومي، تا به اوس څوك زندان ته راکاږي، تا نه به کوم څارنوال تحقيق وکړي، کوم قاضي به په تابانديې د اعدام حکم صادر کاندي، څه شول د بشر د حقوقو مدعيان او څه شول د اسلامي نړۍ طراحان؟؟

چې اوس تا له نږدې څخه ويني او تاته وايي چې:

ای د يوې پښتنې مېرمنې او دوو ماشومانو قاتله او د شلمې پېړۍ جلاده! ټيك ده چې تاته به ستا په څېر خلك ښه مجاهد ووايي او تا به د غازي او د دروند غازي په القابو مسما کاندي. دا د مجاهد او غازي لقب به ستا د همېش لپاره پټ پاتې وي. ددې جنايت له شرمه او له ډېره شرمه دا لقب تاته نه شي درکولای. مګر خلك به تاته د شلمې پېړۍ قصاب او د جګړې جاني ووايي او تا به د افغانانو له خاورې څخه د لست په اوله ګڼه کې د شلمې پېړۍ د قصاب په نوم ونوموي. خير دی که نن ته د وخت د قاضي څخه په وېره او ډار ګرځې، مه وېرېږه ته د چا نه وېره لرې د خپل سيوري نه؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ډاډه زړه ګرځه ولې چې دلته اوس هیڅ شی نه شته د ځنګل قانون عام او تام حکمفرما دی، محاکم تړلي دي، د زندان مندان درك نه شته، چا چې څه وکړل هغه يې وکړل. دلته ستا په څېر خلك اوس د تعقیب څخه خلاص دي، هغه وسایل، اسباب او کرمنالستیك چې ستا په شان جانیان یې معلومولی شول هغه اوس ستا سره دي هغه دې مخکې له مخکې په غلا يوړل او هغه دې چېرته ډېر لرې خرڅ کړل، اوس نو ستا په څېر جانیانو باندې درې شاهدان پکارېږي درې!!

ته خو په دې جنایت کې درې خو لا پرځای پرېږده چې یو تن هم نه یې لیدلی په تا باندې درې شاهدان په درې سوه کلونو کې هم نه شي تېرېدلای، ته د زندان او اعدام نه خلاص يې او په خپلو برېتونو لاس وهه او غاړه تازه کوه او دومره وايه چې: د شلمې پېړۍ جاني ته دې خدای(ج) د نېکو هدایت وکړي.

د دلوې میاشت، ۱۳۷۳ل کال

کابل- افغانستان، درېیم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېښې

د افغانانو په خاوره کې یوه پېښه له بلې نه ډېره ترخه وي، یوه لوبه لا خلاصه نه وي چې بله شروع شي. خو هېڅ یوې لوبې هم پای ونه مونده. اوس دولسو کلونو پرله پسې پېښـې مـوږ افغانـانو تـه لـوبې شـوي. اوس مـوږ پـه لوبـو دومـره سـر نـه خـوږوو خـو بیـا هـم بایـد ولیکـل شـي او راتلونکي نسل ته یو څه پاتې شي.

کله چې د ۱۳۷۳ل کال په نیمایي کې د طالبانو تحریك په کندهار کې پیـدا شـو، ددې تحریـك لمنـې د ۱۳۷۳ل کال د دلـوې پـه میاشـت کـې میدان ښار او لوګر ته ورسېدې، پـه میـدان ښـار کـې طالبـانو د ګلبدین پیـاوړي قومانـدان تـورن امـان الله تـه د مـلا بورجـان پـه قومانـده سـخته ماته ورکړای شوه. کله چې میدان ښار د طالبـانو پـه لاس کېـوت د تـورن امان الله طرفدارانو د اتحـاد اسـلامي قومانـدان حـاجي شـېرعلم تـه پنـاه یـوړه او شـېرعلم د امـان الله لـه طرفـدارانو څخـه وسـایط او سـلاح د غنیمت په ډول واخیسته چې په دغو ورځو کې د یو کلاشینکوف قیمت دوه لکـه افغـانیو تـه کښـته شـو، د دلـوې د میاشـتې پـر ۲۲مـه نېټـه د کابل- کندهار لاره چې د غذایي موادو په مخ څو کاله بنده وه، خلاصـه شوه او په ډېره پیمانه لومړني مواد کابـل تـه راورسېدل. خـارجي اسـعار

(c) ketabton.com: The Digital Library

فوراً کښته شول د اوړو د یوې بوجۍ قیمت څلوېښت زره او د غوړیو د یو ټیم قیمت دولس زره افغانیو ته راپرېوت. د کابل د خلکو په سترګو رڼا شوه، د کابل خلکو د طالبانو نه ډېر رضایت وښود. طالبان په دې لاره تر ارغندي پورې راورسېدل او د لوګر په لاره یې د ګلبدین څخه محمداغه ونیوله. په دې شپه ګلبدین د خپلې رادیو څخه په څهار اسیاب کې اعلان وکړ چې د افغان او انګلیس څلورم جنګ پیل شو، د طالبانو سره د کمك په هکله د انګلستان یو متقاعد سفیر او د یو همسایه هېواد یو اسلامي تنظیم تورن کړ، حکمتیار د نظار شورا او د اسلامي جمعیت څخه د طالبانو په مقابل کې مرسته وغوښته. ګلبدین، سیاف او یونس قانوني په همدې میاشت کې په جلال اباد کې یوه معاهده امضا کړه. سیاف او قانوني د حکمتیار سره دا منلې وه که کله په ګلبدین باندې د طالبانو فشار زیات شي، نو دا دوه تنظیمه به د ګلبدین سره پوځي مرسته کوي، مګر برعکس کله چې طالبانو محمداغه ونیوله، حکمتیار ډېرې چغې او نارې وهلې او په څو څو ځله یې د مرستې غوښتنه وکړه مګر رباني صیب مسعود صیب او سیاف صیب په خپلو غوږونو څپېړې واچولې چې موږ د سره څه نه اورو او د جلال اباد په معاهده یې پښې کېښودې. د ۱۳۷۳ ل ل د دلوې پر ۲۴مه نېټه حکمتیار بې له کومه جنګه چار اسیاب طالبانو ته پرېښود. د بګرامیو له لارې سروبي ته او د سروبي نه درونټې، ګل غونډۍ ته ورسېد. د شپې له پلوه چې کله د حکمتیار صیب پوځونه د نوې کارتې، رحمان مېنې، شاه شهید، بینې حصار، شیوکیو، بګرامیو، حسین خېلو، شینې او احمدشاه بابا مېنې څخه وتل د نظار شورا پر ښې کلکې بمبارۍ وکړې هغوی خپلو پښو او خپلو ډاټسونونو خلاص

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل د دوستم يو زر کسان يې عبدالعلي مزاري ته وسپارل. مزاري د دوستم يو زر کسان د جګړې په اول خط کې ځای پرځای کړل. مزاري خپل دوامدار تماس د طالبانو سره ټينګ وساته. مزاري د نظار شورا سره د کابل په دربيمه او څلورمه کارته کې قومي جګړه توده ساتله، د نظار شورا زور په هزاره ګانو نه رسطده، د هزاره ګانو مورچلې د کابل په جنوب غرب کې ډېرې پخې وې. حکمتيار چې کله د جګړې نه پښې سپکې کړې، هزاره ګانو چې د حکمتيار متحدين په سخت موقف کې پاتې شول، مزاري د (بي بي سي) راديو سره په يوه مرکه کې ګواښ وکړ که چېرې په موږ باندې جګړه سخته شوه، نو موږ به کابل د مزارشريف څخه په اسکاټ وولو. د نظار شورا د طالبانو د جګړې څخه ډېره ګټه پورته کړه. طالبان چې کله د هزاره ګانو په تفاهم سره د کابل دربيمې او څلورمې کارتې ته ننوتل دوی د کابل سره نابلده و. دوی د نظار شورا د توپچي او هوايي ضربو لاندې راغلل. طالبانو هغه مورچلې د هزاره ګانو څخه نيولې وې، نظار شورا ته په پرېښودو اړ وتل په دې جګړو کې ډېر مرګ او ژوبله دواړو خواوو ته ورسېده. طالبان د ميدان ښار او محمداغه پورې تر شا لاړل. راتلونکې نامعلومه ده چې جګړه به څوك وګټي.

د حوت مياشت، ۱۳۷۳ل کال

کابل- افغانستان، دربيم پروان

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کابل يم!

له مانه يې واورئ!

تاسې ته يې وايم!

ماته غوږ شئ!

په غوږونو څپېړې مه اچوئ، زه کابل يم!

زه اوس هسې خوشې شانته ډانچه د يو څو لوټو لاندې په کنډر او کنډواله کورونو کې ترمې، تالااو ګډوډ، زما خو اوس هغه پخوانی برم نه شته. زه خپلو زامنو د هغه پخواني برم او دبدبې نه پرې يستم له مشهده او نيشاپوره پورې جهانيانو ليدله. خو افسوس چې اوس زما شمله دومره ټيټه ده چې زما په غاړه کې د زيندۍ په څېر کلکه پرته ده.

زه کابل يم هغه کابل چې په ما کې د چمچه مست سيند تېر دی، زه اوس د هغه شور او ځوږ نه اورم. زما چمچه مست ولې خفه دی؟

د هغه نوم خو چمچه مست دی، هغه ولې له مستۍ نه پرېوت، هغه خو لاتراوسه نه دی ايل شوی. لکه چې زما په ورانېدو خفه دی!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه، نه زه اوس پوه شوم د هغه درد او كړاو له ما نه زيات دی، د هغه د اوبو رنګ بالكل اوښتی ، د هغه سپيني اوبه سرې شوې دي، په هغه كې د اوبو پرځای اوس وينه او د افغان وينه بهېږي، د هغه فوارې څومره سرې دي، د هغه د اوبو داره د وينو داره ده، هغه د خپلې دارې نه څومره په وېره او ډار كې دی.

چمچه مسته!

مه خفه كېږه ته بيا هم روان يې، په حركت كې يې، په حركت كې بركت دی، په تا به خدای پاك مهربانه شي او خړوبه پسرلی به دربانـدې راشي. بيا به مست شې اوبه به دې سپينې شي، بغاوت به كوې كله به په يو اړخ اوړې او كله به په بل اړخ، خو زار، زار ماته چې زه د اخ او تېخ نه پرېوتم، كړوپ شوم، وران شوم، كنډر او كنډوالـه شوم، زه خواركی په تشو تورونو بې ګناه مرجم.

زه كابل يم زما هسې خوشې تشه شانته ډانچه په كنډر او كنډوالـه كورونو كې مړه پرته ده مړه!!

له مانه نور زما نا اهله زامن څه غواړي؟

زه ورته نورې كومې قربانۍ ته حاضر شم؟

زما له لاسه دومره كېدل چې ځان مې د دوی په پښو كې خاورې او ايره كړ. زه د دوی په پهلوانۍ او زور ازمايۍ كې په څو لوټو او ماتو خښتو بدل شوم. دوی، هغوی او هېڅوك په ما او زما په ورانېدو خفه نه شول. خفه خو به زه يم چې له څو لوټو لاندې په كنډوالـه كورونو كې لادركه شوم، نو زما د دارالامان او چهلستون د ماڼيو ګلان خو به خود مړاوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او غړند وي چې دا دوه تاريخي ګنبدي مانۍ له ما سره يوځای د څو خښتو لاندې پرېوتې او دړې وړې شوې.

د چهلستون بڼه ته ولې ژاړې؟

زه او ته خو يو شان او يوځای پايمال شو، د تورو خاورو او سوو چتونو لاندې خو زه او ته يوځای پراته يو.

چهلستونه او زما چهلستونه!!

څه دې کړل هغه ګلان چې نهه مياشتې به پرې پسرلي و؟

ستا ګلان به زما اصيلو شازلمو بچو د پکولونو او لنګوټو په کتارونو کې ټومبل او زما مستو پېغلو به د تور اوربل دپاسه وړل. زما د باغ بالا، قرغې او د پغمان مېله ځايونه څنګه تش پش پراته دي.

زما هغه دنګې پېغلې څه شوې؟

لکه چې له مانه اواره شوې!

ما خپلې پېغلې ونه ساتلای شوې، په دوی به د نورو ملکونو مېله ځايونه څومره ښکلي او تاوده ښکاري. زلمو مې دا بې معنا جګړه اوږده کړه او د ماشې نه لکه چې ګوتې نه پورته کوي!

زه کابل يم زما او د شاه دوشمشيره د عاشقانو او عارفانو، شاه شهيد، خواجه صفاولي، ابوفضل، سيد اسحق اغا او دده افغانانو د ادې زيارتونو دومره فرق دی چې هغوی د يو موټي خاورو لاندې او زه د څو لوټو لاندې په کنډواله کورونو کې خړ پړ پروت يم.

بالاحصاره، کاسه برجه، شيرپوره او اسمايي غره!

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دومره لوړوالي ولې سرټیټې یاست تاسې خو خپلو کابلشاهانو ته فکر وکړئ، رتبیل شاه او زنبور کشاه به تاسې څومره نازولې، په تاسو به یې څومره لوی حساب کاوه. د تاسو په سر به یې څومره لویې ډغرې وهلې. زما په لیدو ولې اوس شرمېږئ، ما دلته کې ددې لپاره تاسې ته د ټولو نه هسك ځای درکړای و چې تاسې به ما د غلو، ډاکوانو، چپاولګرو او یرغلګرو څخه د پخوا په څېر ساتئ، زه خو تاسې په لوی لاس، چپاولګرو او داړه مارانو ته وسپارلم، تاسې زه د شلم قرن ډاکوانو څخه ونه ساتلی شوم. غلو او داړه مارانو چې له ماڅخه غوښې بېلولې او زه یې د خاورو لاندې کولم، تاسې ماته په غټو، غټو، بټې، بټې کتل زه مو له غلو څخه ونه ژغورلای شوم. زه له تاسې څخه ډېر خفه او ماڼیجن یم. ماته د هغه تېر برم په سترګه نور ونه ګورئ له مانه مخ واړوئ، زه به هم تاسې ته د هغه پخواني ویاړونو په هغه ویاړونو چې دلته تاسې عرب په ګونډو کړي وو. سکندر درنه په څنګ تېر شوی و، د چنګېز لښکرې همدلته وارخطا شوې وې، د ایران صفویان همدلته ترمې تالاشول، د ازبکو شیواني محمد خان له همدې ځایه وتښتېده، د مغلو سلطان ظهرالدین (بابر) په ډېر ارمان، ارمان مو همدلته خاورو ته وسپاره. د انګرېزي میکناټن او سرالکسندر برنس د مړو درك او خرك لاتراوسه نه شته، د روسي چپاولګرو خو به شپه او ورځ ستاسې له لاسه خوب او خواړه نه شول کولای، د هر قدم لاندې به مو ورته اورونه کرل، د پنجابي امیر منو څخه خو به تاسې باج اخیسته، د ډهلي تخت او تاج خو به مو له دې ځایه څاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کابل يم زه د هغه يو کم څلور سوه پښتنو مشرانو محصول يم چې الوغ بيك د ظهرالدين بابر تره درې سوه نهه نوي تنه د سوات د يوسفزيو قومونو نه نيولې د بولان د درانو او غلجو پورې د سر پښتانه مشران او خانان د يو تېغ نه تېر کړل، زما د پښتنو مشرانو سرونه پرې شول، مګر الوغ بيك ته تيټ نه شول، ما په هغه وخت کې خپله خېټه په اوسني سياسنګ کې څيرې کړه او يو کم څلور سوه پښتنو مشرانو لاشونو ته مې په يو قبر کې ځاى ورکړ. خو زه اوس د يوه پښتانه لاش ته خېټه نه شم څيرولاى او د هغه لاش نه شم خوندي کولاى، ولې چې بېګناه مجرم يم. د پښتنو لاشونه مې کارغان خوري، سپي يې تښتوي او لېوان پرې مړوي. په ما کې هر څه سرچپه شول ګيدړان د زمريانو په برېتونو لوبې کوي، تېپوسانو بازان په مخه کړي او بعضې لاد خپل ډېران چرګې وهي، شرمښانو د زمرو څرمن اغوستې ما ډاروي، زه اوس د يو وهمونو کور يم. په ما کې ټول خلك ډارېږي خو څوك حالل وايي او څوك نه. زه کابل يم د څو لوټو، ګټو لاندې خړ، پړ پروت، بې ګناه مجرم او په تشو تورونو دړې وړې. زه به ستومانه يم، زه به خفه يم، زه به ژاړم، نو زما پل خشتي، شاه دوشمشيره، شاه شهيد او د جادې د خولې جوماتونه ولې ژاړي؟

هغوى لکه هم د خاورو، لوټو لاندې سوري سوري پراته دي. زما جوماتونه دې نه خفه کېږي، د دنيا داسې ډېرو باغيانو دلته سجدې کړي دي او سرونه يې ټيټ کړي دي، د دوى سرونه به هم انشاالله په تاسې کې ټيټ شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خپلو جوماتونو ته تسلا ورکوم چې تاسې د شهادت درجه وګټله. د هر چا په نصيب کې د شهادت مقام نه وي. کاشکې د شهادت مقام ماته رسېدلی وای. زه تورن شوم زما بچو د نورو په اشاره پر ما قسماسم تورونه ولګول. زما په برخه شهادت ونه رسېده او نه زما په ورانېدو څوك غازيان شول. زما په برخه هسې خوشې تشه شانته ډانچه د څو لوټو او ګټو لاندې بې ګناه مجرم په تشو تورونو دړې وړې او خاورې ايرې ای د کوټوالي ګنبدې!

تا چې به پخوا خپلو مجرمينو ته د درو سزاګانې ورکولې او تا به باغيان رامول اوس درباندې څه وشول. هغه وخت کې خو به يوه دوه او يا څو ولـه ماسره خيانت کاوه. اوس خو ټولو زما د ورانولو او نړولو پسې بډې ووهلې او ملاګانې وتړلې زما د شوربازار کوڅه يې دړې وړې کړه، تاريك کوڅه او د جې جې زيارت يې راته ونړاوه، زما ريکاخانه، تخته پل او بارانه د خاورو په ډېرۍ واوښته د سهك بچې کوڅه او او ستر بازار (د اوسنۍ فروشګاه بزرګ افغان شاوخوا) غلبېل غلبېل ده، شمريزه انار کوڅه، خرابات، هندوګذر، درخت شنګ او قروت کوڅه مې په سينه پرتې دي. خولې يې له خاورو ډکې په وينو کې لت پت د جګړې د بې پتو په لاس وران ويجاړ او خرابه.

ای د کوټوالي ګنبدې!

زه کابيل يم زما د ورانولو مجرمين ونيسه او پيدا يې کړه، هغه پخوانۍ دُرې ته لاس کړه دا سرکش باغيان درنه خلاص نه شي، دوی فقط زما د ورانولو پسې راغلي و چې ما ولوټوي، دوی بې هدفه، بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرامه باغیان او حرامي ایله جاریان دي، دوی په ورانولو پوهېږي او بس.

زه کابل یم هسې خوشې تشه شانته ډانچه د څو لوټو او ګټو لاندې په کنډر او کنډواله کورونو کې حصار.

زه اوس هغه برم او عظمت نه لرم، چې ماته به د جهان امپراطورانو، شاهانو او امیرانو د احترام په رسم سر ټیټاوه او زما د پاکې هوا او خوږو اوبو څخه به یې د تبرك په نوم د یو څو لمحو لپاره استفاده کوله، د سیاحت په نوم به یې خپله ډیپلوماتیکه وېزه د څو ورځو لپاره تمدیدوله.

په ما کې د باروتو ککړې هوا کور دی، زه اوس ګور یم د پغمان د یخو اوبو بندونو مې ځای ونه نیو امپراطوران، شاهان، امیران او حتی سیاحان اوس له ماڅخه په ډډه تېرېږي. هډو لااوس ماته څوك مخ ته را اړوي، زما بچي په ما کې هم تنګ شوي دي او راڅخه تېښته کوي. زه اوس چاته پاکه هوا یخې اوبه او خوږې مېوې نه شم ورکولای، منې مې ړلۍ ووهلې، د انګورو تاکونه مې شول د توتانو ډډونه مې چنجو ووهل شفتالان او زردالان مې شنډ لاړل، الو او الوبالو مې تروه پاتې کېږي څوك يې پخوالي ته نه پرېږدي، هندوانو او خربوزو مې مرض وکړ. زه کابل یم هسې خوشې تشه شانته ډانچه د څو لوټو او ګټو لاندې په تشه کنډواله کورونو کې!

زه اوس تاریخي افتخارات نه لرم، زما تاریخي افتخار اوس د پنجابیانو، عربو، سوډانیانو او اخندانو د پښو لاندې پروت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی چې رانه کوم تاريخي افتخارات لکه د سکندر مقدوني جام، د ابدالي توره او پټکی، د وزيرمحمدګل خان تمانچه او د امان الله خان کريچ يې رانه په غلا وړل، په همدغو ورځو کې يې په ما خاورې واړولې، زما فرهنګ، کلتور، تاريخي اثار او پوځي تجهيزات يې رانه لوټلي او په خپله ولقه کې يې ټينګ کړي دي.

ای زما کاکه ګانو!.....

څه شوې د باراني شايقه، چېرته يې لطيفه د خپل باغ سره ورك شوې، فضلو په څه مصروف يې، د چارچتې اعظمه، فرمولي زرګره، کوکه اصفه او د سردارخان د جنډې برائته په تاسو څه وشول. تاسې خو به ځمکې ته ويل چې ته ځه مورږ نه ځو. تاسې ته خو ما مستي درکړې وه، تاسې خو زما په سر مست واست له تاسې څخه ماڼيجن او ګيله من نه يم. اوس زمزا او ستاسې يو حال دی. صرف فرق مو دومره دی چې تاسې د يو بېل خاورو لاندې او زه د څو لوټو او خښتو لاندې په تشو کنډواله کورونو کې ورك پرك.

ای زما د غلجيو ميرويس خانه او نازو انا، د ابداليو احمدخانه د درانيو عاشې او زرغونې، وزيرمحمد اکبرخانه، لوګری امين الله خانه، غازي محمد ايوب خانه، د وردګو محمدجان خان، د اندړو ملا مشك عال، غازي محمد عثمان خانه، کونړی سلطان محموده، د جبارخېلو ارسلاخانه، د محمدزو امان الله خانه، محمود طرزي، د کجوري ملاصيب، د کاپيسا د ساپيو د خانانو خانه، امير عبدالرحمن خانه، د بابړې ملاصيب، د هډې نجم الدين اخندزاده، د بېتنيو ملالۍ، د شينوارو ايمل خانه، د افريدو دريا خانه او عجب خانه، د خټکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشال خانه، د دوابې عبدالغفارخانه فخر افغان، د اڅکزو صمدخانه او عبدالله خانه، د کوهدامن ميربچه خانه، د کوهستان ميرمسجدي خانه، د ځاځيو نايب سالار صيب سربلند خانه، د ځدرانو ببرك خانه، د منګلو صنك زلمی، د باجوړيو عمراخانه، د چترالو امير المملکه، د ننګرهار ميافقيرالله، د مومندو چکنور ملاصيب، د مسيدو، وزيرو او دوړو پير صيب ميرزاعلي خانه، بايزيد روښانه د احمدزو احمدبابا، د ټل او د واڼه د جبهې عالي سرقوماندان محمدنادرخانه، د بلوڅو سردارانو او هزاره فيض محمد کابته!

ستاسې د بعضو عکسونه او تابلوګانې هسې تش د تظاهر او فريب لپاره په ما کې ځوړندې دي. تاسې ته په سورو، سورو او چيغو، چيغو ژاړم او تاسې ته نارې وهم او درته وايم چې ما خو په تاسې ځان سپارلی و. هله ژر شئ زما هسې خوشې تشه شانته ډانچه چې په څو کنډواله کورونو کې د ماتو خښتو او ګټو لاندې پرته ده، په خپلو اصيلو بچو يې راوباسې او که نه نو زما نوميالیو او ښاغلو!.....

زه درنه په ورکېدو يم ما ژر ژر په څو کنډواله کورونو کې ولټوئ او بيا مې مومئ اوس زما د تشې ډانچې د ملا په هډوکو باندې ماشومان چندرو کوي زه مو ولې هغه چاته پرېښودم چې هغوی ماه په قساوت او کينه ګوري، هغوی زما هېڅ قدر او قيمت نه پېژني، زه مو ولې د وحشيانو وحشت ته په لاس کې ورکړم. زه خو يو امانت وم او د ټولو امانت.

ای زما په غم شريکو!

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د وجود غوښې چنده چنده په پڅو چړو پرېکړای شوي، چاړه اوس هډوکو ته ورسېده، په هډوکو مې ماشومان ملنډې وهي، په پښو مې ټېل وهي او په سپکه راته ګوري.

ای هزاره فيض محمد کاتبه!

زه کابل یم که په یاد دې وي تاته مې یو وخت ويلي و چې په ما کې سراج التواریخ ولیکه، شابا زر شه، اوس زر کړه په ما کې د یو بل دور مجاهدالتواریخ ولیکه چې درنه ورکېږم او په څو کنډوالـه کورونو کې درنه پوپناه کېږم.

زه اوس داسې څه نه لرم چې په هغه باندې وویاړم زما د چار چتې د وریښمو بازار زما په شان د لوټو لاندې دی، د تخته پل او شوربازار مې نښې نښانې نه شته، عاشقان او عارفان مې څو څو ځله شهیدان شول، په حضوري چمن کې مې د پستو وانبو پرځای د شګو بوجۍ او د اوسپنو پارچې پرتې دي. زما د جادې په هغه پراخه زړه کې د برم نه ډکې څو پوړيزې ودانۍ او د نوم ورکې سپاهي ځلی زما په څېر د څو لوټو او خښتو لاندې پروت دی. هغه بازار چې د هغې هټۍ به د مورو په قالینو فرش پروت و اوس يې د لوګو نه ډ: سوری سوری اهن څادر اغوستی زما په څېء غلی پلی پروت دی، د چهار شانه ازبکو منډې ترړې په کې نه لیدل کېږي، د سر نه تر پښو پوې په کې یوه کامله چوپتیا ده.

او د محمد نادرخان د شنه ګنبدي قبر نه شنې لوخړې خېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کابل یم هسې خوشې تشه شانته ډانچه په څو کنډواله کورونو کې ورك.

فرهاده!

ای غلام محمد فرهاده! دا څه وشول چې تا جوړ کړم او چا وران کړم؟

خوشاله، رحمانه او فخر افغانه!

راشئ د کوزې پښتونخوا نه راشئ خپلې لېسې مو وګورئ، روښانه ته دې خپله ښوونکو عالي موسسه هم ووینه، ملالۍ، عايشې، مریمې، رابعې او زرغونې تاسې هم خپل ښوونځي مشاهده کړئ، شېرشاه سوري او سیدال (ناصره)!

ستاسې لېسې لا ببخي دړې وړې دي. سيدنورمحمد شاه، علاوالدينه او جماله!

ستاسې مېنې خو له سره نه شته.

هوکې! زه کابل یم زما په علي مردان کې د چوپان د کبابو د بوی پرځای اوس د باروتو بوی د سوو چتونو بوی او د وینو بوی په پزه راځي. زما د قبایلي سوداګرو پرځای اوس زما په علي مردان کې د سرونو سوداګر ناست دي. په سرونو سودا کوي. د سرونو سوداګر هوکې! د سرونو سوداګر او د وينو تږي د افغان د وينو په څښلو يې هېڅ تنده نه ماتېږي او خوا يې پرې نه سړېږي. دا د قدرت لېوني او د کلونو، کلونو د تاج او تخت ارمانجن د افغانانو د سرونو په ورکړه، راکړه بسوالې نه کوي دا څومره وږسترګي سوداګر دي چې د دوی هېڅ مړښت نه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کابل یم هسې خوشې تشه شانته ډانچه په ځو کنډرو کې ورك. ما پخوا ځلور دروازې درلودې. په هره دروازه کې به زما بچو ماته پهره کوله، زه به يې له دښمن څخه ساتلم هغه ځوك چې به ما ځانته نه غوښتل هغه به يې له لارې نه ستانه کړل، زما ليدل په هغه وخت کې هر چاته څه اسانه او رازانه کار نه و، زما د ليدو پسې به ډېرو غريبانو جيبونه ډکول او زما د ښکلا په تکل به يې غرونه او رغونه د پښو لاندې کول، ډېرو شرق پوهانو او غرب پوهانو به په ما کې تحقيق کاوه، ډېر په دې ارمان کې وو چې موږ به کابل کله ووينو، خو اوس چې په هسې خوشې تشه ډانچه بدل شوم. زما ځلور واړه دروازې د هر چا په مخ خلاصې شوې، په ما کې اوس خپل او پردی يو قسم ګرځي. زه اوس يوورډ شوی کابل يم په ما کې اوس د خپل او پردي هېڅ توپير نه شته. خپل او پردی اوس ماته په يوه سترګه ګور.

زه کابل یم هسې خوشې تشه شانته ډانچه د ځو خښتو لاندې په کنډر او کنډواله کورونو کې.

پخوا به له ما سره هر څّ د تجارت او صنعت بازار مې تود و، په هره لار به مې کاروانونه روان و، په ما کې د هېڅ شي کمی نه ، پروا معمور وم ما به په هر مازيګر او ماښام کې هرچاته خپله برخه ورکړه، چې د شپې له پلوه د خپلو اولادونو سره په ښه مړه خېټه وخوري. په ما کې هېڅکله، هېڅوك وږي نه و پاتې شوي زده د ټولو کور وم، خو اوس...

زه کابل یم هسې خوشې تشه شانته ډانچه په کنډرو کې ورك.

په ما کې اوس د ځو کلونو راپدېخوا تعليم او تربيه نه شته، ځوانان مې د قلم پرځای ټوپکې ګرځوي، ټانکونه چلوي ماشينداري پرقوي او ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانوي. سپين ږيرى مې بې لارې او بدې خواره شول، حق ته حق نه وايي. ملايان مې کرۍ ورځ په چغلۍ لګيا دي، کله يو کافر کاندي او بل مسلمان، يو غازي شي او بل شهيد، عالمانو او پوهانو مې پښې سپکې کړې او له مانه يې سترګې پناه کړې.

ښوونځي، مدرسې، پوهنځي، کارخانې او وزارت خانې مې ماغوندې په تشه ډانچه بدل شول، کباړ شول او په ټيټه بيه خرڅ شول.

ما خو د خپلو ځوانانو د زده کړې ځاى علامه سيدجمال الدين افغان ته سپارلى و. چې ګوندې زما ټول ځوانان به د علامه په بل، پل ږدي او د هغه د برم او دبدبې نه ډکې پوهې څخه د هغه د نبوغ څخه د هغه د کړو وړو څخه د هغه د لوړ شخصيت او د لوړ انساني معيار څخه پوره پوره ګټه اوچته کاندي.

زما په علامه هم چار رحم ونه کړ، د هغه قبر يې هم سورى سورى کړ، د هغه په زيارت يې ملنډې ووهلې، د هغه د خاورو په ډېرۍ يې څو لوټې ورزياتې کړې د هغه قبر يې زما په څېر د څو لوټو او ګټو لاندې کړ.

زه خو خير مګر د علامه د انساني او افغاني دلوړ معيار څخه د چا سترګه ونه سوزېده، د هغه نبوغ يې هم د څو لوټو لاندې کړ.

زه کابل يم هسې خوشې تشه شانته ډانچه په کنډواله کورونو کې پروت.

اى زما طاق ظفره!

ته چې يې څو کاله پخوا په وينو لړلې او ستا د ېوالونه يې د وينو په سره رنګ رنګول ما درته کتل زما هېڅ وسه نه رسېده چې ته مې له دوى

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه خلاص کړی وای، ما ډېرې چغې ووهلې او په تا مې ډېر ګرېوانونه څيري کړل، چې تا وران نه کاندي ستا په تاريخي عظمت به دوی خندا کوله، په تا کې چې کومې پرېکړې شوې وې، په هغه جرګو او پرېکړو دوی بې باوره و. ته يې په دې تورنولې چې طاق ظفر يو اړخيزې پرېکړې کړې دي. زه او ته اوس يو شان د څو ماتو لوټو او ګټو لاندې پراته يو.

طاق ظفره!

تا خپلې پرېکړې اوس زما نورو تالارونو ته وسپارلې. هغه تالارونو ته چې په هغه کې د سر نه تر پايه دروغ ويل کېږي، په هغه کې د چل او فريب نه کار اخيستل کېږي، په هغه تالارونو کې نوې، نوې خبرې راوځي، چې د هغه خبرو سره زه نا اشنا يم هغه د بل هېواد او د پرديو خبرې دي.

طاق ظفره!

ستا د جرګو او مرکو پرېکړې ډېرې پخې وې هغه زما خبرې وې، هغه درته ما ښوولې وې، زه اوس نويو تالارونو ته هېڅ نه شم ښولای. زما ښوونه پهره داران نوو، تالارونو ننوتو ته نه پرېږدي ولې چې زه اوس تشه ډانچه يم او طاق ظفره! ته له مانه بد تر يې نه اوس ته ځانته څوك رابللی شې او نه ستا په پخوانو تاريخي پرېکړو څوك باور لري.

زه کابل يم هسې خوشې تشه شانته ډانچه د څو لوټو لاندې به کنډوله کورونو کې وريت، پريت.

ای زما درنو ليکوالو، شاعرانو او اديبانونو!

(c) ketabton.com: The Digital Library

علامه حبيبي صاحب او خادمه راشئ، ما له نړدې وګورئ، چې په ما اوس کوم نوم ږدئ او په ما کې په کوم رنګ او خوند تحقيق کوئ؟

اوس په کوم نامه زېب کوم، زما به اوسنی نوم څه وي؟؟

يوه تشه ډانچه!

ګل پاچا (الفته)!

د خدای په پار زما په تشو او ورانو جادو د يو ځل لپاره په ژورو فکرونو او لوړو خيالونو ګذر وکړه او ما په ژورو فکرونو او لوړو خيالونو کې ومومه.

د پښتو بابا محمد ګل مومنده!

چېرته يې خپل لمسي دې ګوره لمسو دې پښتو هېره کړې، پيسې، زر اندوزي او بې ننګي يې غوره کړې. خرڅوي مې، نړوي مې او ورانوي مې.

چېرته ياست بهاوالدينه، بېنوا، سمندر د (بدرشو)، عبدالخالق خليقه، کاظم خان شيدا، حمزه شينواريه (د غزل بابا) عبدالرحمن پژواك او ملنګ جانه!

د غزل د بابا په دې دوو شعرونو په ما کې د خپلو ارواګانو او د پاکو ارواګانو په ذريعه مشاعره جوړه کړي.

تورې سترګې يې، د يار زړه ته مې ځير دي

بيا حبشو په کعبه تړلی لام دی

او يا دا چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مذهب دعوه دې پرېږده سرې خوره

ستا دعوه هله صحيح ده چې انسان شې

اى فخره افغان[1] نازوليه!

غني زما د پېړۍ فلسفي، ته خو لا ژوندی يې د يو ځل لپاره ماته راشه خير دی، که زه اوس هسې تشه شانته ډانچه يم هغه څه چې ستا خوښېږي، لکه جام، جانان او رنګين شانته ماښام هغه اوس له ماسره نه شته. جام مات دی، جانان ورك دی، د رنګين ماښام پر ځای راسره تور ماښام ملګری دی. راځه په تور ماښام کې راشه او په رڼا ورځ په تور ماښام کې په شلو پښو په ما کې وګرځه او له نږدې نه مې وګوره چې په ما څه شوي دي، زه څومره په وينو کې لړلی او لت پت يم، زما په وينو يې وليکه او څومره چې ليکلی شې په خپله فلسفه يې وليکه ستا د قلم رنګ به زما د وينو رنګ وي.

غني اى زما خيامه!

مات جام مې کوشېر کړه او ورك جانان مې بيامومه زه اوس هېڅوك نه لرم، زما اديبانو او شاعرانو زما په ورانېدو او نړېدو برېنډه غمرازي ونه ښوده، په يو مرکز راغونډ نه شول او احتجاج يې ونه کړ. په ماکې زما د شعر ژبه غوڅه شوه او د نثر قلم مې وچ شو، ليکوال مې ليکل هېر کړل. شعر او شاعري اوس په ما کې ګناه ده د شاعرۍ د ګناهونو پېټى اوس د بل هر وخت نه دروند دی، د هېڅ شاعر ور ته نه ورځي.

زما خيامه!

[1] کله چې کتاب په قلمي نسخه کې ځای کېده، غني خان ژوندی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته شا ورته کړه او زما تشه ډانچه په خپلو فلسفي شعرونو له خاورو پورته کړه، څنګه چې تهران او اصفحان په خپل خیام ویاړي، زه او پېښور څه د هغوی نه کم نه یو او نه ته د خیام نه کم یې موږ دواړه هم په تا ویاړو.

غني!

ستا د څو کلونو پخواني ویل اوس په ما کې صدقه کوي، لکه چې تا ویلي و:

تاج وړلی هغه سر شي

چې: وژل لکه وبا کړه

او یا

د شمکورو خرو ګله ده

هر یو لال یې خاورې کړی

او یا

چې کبر چا کې ډېر شي

یا فرعون یا دنکاچا شي

او بیا هم

کور کې د قصاب غویان په تشو ټانټو نښتي دي

هو لنډیه، هو برګیه هو چرګیه هو.

نوټ: کله چې کتاب لیکل کېده، غني خان ژوندی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کابل یم هسې خوشې تشه شانته ډانچه د څو لوټو لاټدې.

ای زما د روانو کلونو ادیبانو او شاعرانو!

پوهاند رشاده په خیرخانه کې ځنګه غلی پلی ناست یې ته او ستا نوم خو په ما کې نه ځایېده، اوس ځنګه په یوه کوټه کې ځای شوې.

محمود (حبیبي) او (رښتین) صاحب ځنګه مو خولې په انبور نه بېرته کېږي. نصرالله حافظه تا خو به هر سهار په ماکې نذرانې ویلې او د هر نعت په وینا به دې د شیطان مخ توراوه. حافظه ستا نذرانو هېڅ ونه کړل، زه د نظره شوم او داسې د نظره چې...

د ختیکو اجمله زه کابل یم او هغه کابل چې تا ډېر زما نمك خوړلی، زه که دې ونه ښنم نو خدای(ج) به دې هم ونه ښني زما په باغ و بڼ کې به ته د بلبل په څېر چغېدې او ویل به دې:

راځئ چې خوارو ته جنت وګټو

زه اوس د ټولو خوارانو دوزخ یم او داسې دوزخ چې په سقر کې مې ټول خواران لولپه شول او په زمهریر کې مې ټول بېوزلي یخ ووهل او تباه شول.

د ختیکو اجمله!

ته زما د جنتونو یار وې په دوزخونو کې رانه لاړې او په پېښور کې دې یوه پېښه په بله واړوله او زما په دوزخ کې دې هېڅ ونه ویل ولې چوپ یې؟ خپل سکون او زما سکون یو ځای مات کړه، وګړېږه او د پښتو په شعر وګړېږه، زما غمرازي پر تا حق ده، ته زما د غمرازۍ پوره وړ یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پور دې ادا کړه. سيد شمس الدين مجروح (صديق روهي)، مجاوراحمد زياره، حسن ولسمله، مولوي صيب خالصه، زلمی هېوادمله، ننګياله، بريالی باجوړيه، رحمت شاه سايله، محمد اسمعيل يون، نورالبشر نويده، اکبر کرګر، پيرمحمد کاروان، خالق رشيده، عمر جان پاڅون، محمد کاتب پاڅون، کاوون طوفان، صديق پسرليه، عصمت قانع، حبيب الرحمن بل، محمد ابراهيم عطايي، محمد الدين ږواک، محمدزمان کلماني، باري جهاني، انځوره، داود شهيده، نبي مصداقه، ساير افريدی، وطندوست، بابرزی، شمس، عمرګل، عسکر بختانی، امان الله کاسی، جعفر اڅکزی، عبدالباري جهاني، رضامحمد رضا، رشا عبدالله غمخوره، همېش خليل، سيدصابرشاه صابر، اباسين يوسفزی، حبيب الله رفيع، پرېشان خټکه، غلام رحمن جراره، مستوره شال، کبرا مظهري، پروين ملال، وږمه سبا، عاصي اشنغری، شپون د برې او کوزې پښتونخوا د قلم نه پاتې ټولو شاعرانو، ليکوالو، اديبانو او د هغوی مينه والو!

د خپلې وسې سره سم د کابل د څو کلنو غميزو زما دا يوه ډالۍ چې عنوان يې دی زه کابل يم وايي خلی او د يو نوم ورکي مات ګوډ نثر ليکونکي نه يې تسليم کړئ، نقد پرې وروسته وليکئ، نوم ورته څه موده پس ورکړئ، په کوږ او سم په ښه او بد به يې بيا ګړېږو انتقادي برخې به يې وروسته لټوو، په چاپ او صحافت به يې په بل مشوره کوو، ليکوال به يې په قراره، قراره پيداشي. خو د اوس لپاره دا تاريخي ضرورت و د کابل د څو کلونو غميزو يو انځور نه، بلکې يو واقعيت او يو تريخ واقعيت په ډېرو بربنډو، ساده او سرخلاصو ټکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې شف شف ورسره نه دی شوی، شفتالو ورته ویل شوی، دا ترخه واقعیتونه د سر په سترګو لیدل شوي او کراتو مراتو په غوږونو اورېدل شوي، باید زموږ راتلونکی نسل (کهول) ته پاتې شي.

کتاب د یو څو ازادو شعرونو په وینا د کابل تر عنوان لاندې ختم شوی او افغان ولس ته ډالۍ شوی دی.

کابل- افغانستان

د ۱۳۷۳ل کال د ثور میاشت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبتکر، مخرب او که بت شکن

زموږ په وزارت خانه کې کوم نوی سرپرست رئيس مقرر شوی و. د وزارت خانې وزير صيب سرپرست رئيس ته ويلي و، شابه ابتکار وکړه چې په اينده کې دې رسمي رئيس کړم.

سرپرست رئيس به خدا زده چې د شپې له پلوه د ځانه سره څومره سوچ او فکر کړی وي او د وزارت خانې د سالون دېوالي تابلو چې: په کچو جوړه شوې وه او په هغه باندې د افغانانو د ملي عنعنې د بزکشۍ لويه حکاکي شوې وه، په فکر کې راغلې وي او سرپرست رئيس ته به کړی شپه څنګه خوب ورغلی و؟

خير په هر صورت...

د **۱۳۷۵**ل کال د جوزا پر **۲۸**مه نېټه سهار اته بجې چې سرپرست رئيس دفتر ته راغی يو تبر يې د همسايه نانوای څخه په سوال پيداکړی او د هغه دېوالي تابلو اساېوالي تابلو اسانو ته ودرېد او د الله اکبر په نعره يې د دېوالي تابلو اسان او د بزکشۍ خوسی په سوالي تبر ټوټه ټوټه کړ. د رئيس زړه تر هغه وخته پورې نه يخېده تر څو چې ددغه هنري دېوالي تابلو ټولې نښې او نښانې له منځه نو ته ودرېد او د الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکبر په نعره یې د دېوالي تابلو اسان او د بزکشۍ خوسی په سوالي تبر ټوټه ټوټه کړ. د رئیس زړه تر هغه وخته پورې نه یخېده تر څو چې ددغه هنري دېوالي تابلو ټولې نښې او نښانې له منځه لاړې او په اخر کې رئیس صیب د خدای(ج) شکر ادا کړ او ویې ویل:

راضي یم چې لومړی غازي او اوس دې بت شکن هم کړم، نو په ولاړو مامورانو کې د هېچا سره دا جرئت نه و چې سرپرست رئیس ته یې ویلي وای:

ښه رئیس صیب! ته خو یوازې ددې وزارت خانې د دېوالي تابلو په نړولو او تخریبولو نه شې بت شکن کېدی، ولې چې دلته د کابل په موزیم او ملي ارشیف کې د غلو نه پاتې مات ګوډ بتان هم شته. بامیان خو د بتانو نه ډک دی، ډېر نقاشان کندن کاران او نور هنرمندان خو خپل اثار د کابل په هنري سالونونو کې د خلکو په وړاندې ننداري ته ږدي. بازارونه، دفترونه، ورځپاڼې او نور تبلیغاتي وسایل خو د فوټوګانو نه ډ: دي، د کابل پوهنتون د هنرهای زیبا پوهنځي کې زیات ځوانان ددغه مرض په جوړولو بوخت دي نو! نوی سرپرست رئیس صیب به د هغلاړې او په اخر کې رئیس صیب د خدای(ج) شکر ادا کړ او ویې ویل:

راضي یم چې لومړی غازي او اوس دې بت شکن هم کړم، نو په ولاړو مامورانو کې د هېچا سره دا جرئت نه و چې سرپرست رئیس ته یې ویلي وای:

ښه رئیس صیب! ته خو یوازې ددې وزارت خانې د دېوالي تابلو په نړولو او تخریبولو نه شې بت شکن کېدی، ولې چې دلته د کابل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

موزيم او ملي ارشيف کې د غلو نه پاتې مات ګوډ بتان هم شته. باميان خو د بتانو نه ډك دی، ډېر نقاشان کندن کاران او نور هنرمندان خو خپل اثار د کابل په هنري سالونونو کې د خلکو په وړاندې نندارې ته ږدي. بازارونه، دفترونه، ورځپاڼې او نور تبليغاتي وسايل خو د فوټوګانو نه ډ: دي، د کابل پوهنتون د هنرهای زيبا پوهنځي کې زيات ځوانان ددغه مرض په جوړولو بوخت دي نو! نوی سرپرست رئيس صيب به د هغوی سره څه کوي؟ او په ده به زموږ راتلونکی نسل کوم نوم ږدي؟

مبتکر، مخرب او که بت شکن؟؟؟

کابل- افغانستان، د کار دفتر

۱۳۷وی سره څه کوي؟ او په ده به زموږ راتلونکی نسل کوم نوم ږدي؟

مبتکر، مخرب او که بت شکن؟؟؟

کابل- افغانستان، د کار دفتر

۱۳۷۵ل کال، د جوزار ۲۸مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابله

کابله، ګله
ښخوا د ټولو
اوس د ناټولو
يو ته جګړه
دوم ته شخړه
درېيم ته غزا
څوو ته سودا
اوو ته پړه(!!!)
وران شوې کابله
نه يو په سله
سلو کې سله

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوك دې خرڅې

څوك دې رانيسي

څوك دې شرمئ

څوك دې ورانئ

بيه دې جګه

سودا دې ټيټه

په يو دوه سيټه

پوهېږم نه چې؟

نور په تا څه کا

لمن د وينو

وينڅي په وينو

په بدو بدو

که په ښو ښه کا

ګټي به تا څوك؟

هغه په سوله

نه په غزا څوك

نه په سودا څوك

نه په شخړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه په جګړه
په خاورو خړه

په دوو ښاخو
دوو وزرو
زمونږ بلبله
د ګلاب ګله
مات شوې کابله
اوس په تش نوم يې
هسې کابله

څوو ته بله
اوس خو به يې
ته!
په خاورو خړه
په تش تورونو
د خښتو لاندې
لوټو دپاسه

هر څه دې وران
ويجاړ په ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنګسار
روا و
به تا روا و
دغه فتوا وه
د ملا جان
چا خلاصوله
ويل کتاب کې
په هر يو باب کې
دا به کېدله
څه په تقدير کې
څه په تدبير کې
نه بدلېدله
دا به ويله
ملا شاګله
په ګټو وله
رجم يې روا دی
چې مسلمان شي
دا لا کافر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بم يې هسك كړه

په راكټ وله
برم يې په شرم
په تاكې
واوښت
ما به ويل
تا نه منله

په دوو ښاخو
دوو وزرو
زموږ بلبله
د ګلاب ګله
ماته شوې كابله
موږ ته هماغه يې

زموږ جغه يې
هسكه شمله يې
هم لوپټه يې
وران شوې كابله
نه يو په سله

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلو کې سله

څوو ته بله
شيشې دې نه شته
دروازې سوي
چتونه ناست
کړکۍ دې مه وې
زولفۍ دې ماتې
کانکرېټ دې پاتې

يوړل څو چا
په فرمانونو
په فتواګانو
د کوم ملا
هر څه په تاکې
سيم نه نيولې
تر ټيمګاني

ټانك خو لا
پرېږده
پټکی يې يوړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابدالي

او کریچ یې خرڅ کړ

د اماني

تحفه کې یې ورکړه

تمانچه!

د اکبري

نوم یې پرې کېښود

د غنیمت

غنیمت بیا

روا، روا دی

په روایت کې د

ملا دی

که په زور او که

په غلا دی

وخوت ارمان

د قوماندان

په دې فتوا

د ملا جان

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاکې کابله
په دوو ښاخو
دوو وزرو
زموږ بلبله
د ګلاب ګله
مات شوې کابله
موږ ته هماغه يې

زموږ جغه يې
هسکه شمله يې
هم لوپټه يې
وران شوې کابله
نه يو په سله

سلو کې سله
ځوو ته بله
زموږ ورونو
د چا تربورونو
په تش نومونو
کړی جهاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکر خدایه!

ښکاره شو

تاکې

د دوی فساد

د چا امت

کوم یو ملت

به دا منله

وران شوې کابله

پرېږده مړه

لږ شانته یې

پرېږده

چې ځان څه مور کړي

د تاریخ وږی

غلا یې پېشه ده

جنګ یې هنر

هغه یې کار

په شا یې بار

د څو قالینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه درې توشکو
سرو ګليمونو
بل روزګار نه شته
روزګار همدا دی
تاکې کابله
په غلا وړل شوی
چپاول شوی
د ملت مال
د خلکو حال
د چا جاه او
د چا جلال
تاکې کابله!
په دوو ښاخو
دوو وزرو
زمونږ بلبله
د ګلاب ګله
مونږ ته هماغه یې
هسکه شمله یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم لوټېږه یې
وران شوې کابله

نه یو په سله
سلو کې سله
څوو ته بله

کابل- افغانستان دریم پروان
۱۳۷۴ل کال د جوزا میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاڅون ته

پاڅونه!
کله
ناکله
بعد له څو کلو
د غرب په خپرونو
او خپو
ستا د شعر متنونه
اورم او
ښه لولم ((یو بې سازه بې سامانه نانظام ته))
غرب له تا نه لوی مداح جوړ کړی څنګه؟
اوریدل خو د لیدلو په
څېر نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نه ليدل د ،

اورېدو

يو څو منتهه ډېره

(کمه زمانه ده)

دا وحشت،

او دهشت

کاشکې وايې ستا ،

ليدو

دا يو سوال مې

قبول کړه؟

چې: د تمدن د دوو ځلو نه،

((يوه اته کلنه

نږيره))

اوبل تازه خريلی،

سر

او د علم لوی درياب نه

ځلور ځاځکي راواخله،

يو ګردان د ضربا ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بل ضربو،

ثلث (سنت)

او ربع د (فرضو)

یو څو لنډ ټکي ښه،

زده کړه.

بیا نو خپل وطن ته،

غبرګ شه!

او دا شاړې کوڅې،

کنډر کورونه ووینه

په خپله

بیا به نوم په خوله

وانخلې انشاالله

د چا،

او بیا د ((چا ما چا))

سوړ څپېړه

سماوار،

پروت دی

هغه ستاسې د،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کور لاندې،

د انځرو،

کرېلېچنې

اوس ټول مات دي

که پياکوده که،

مېچنې

ستاسې د وړې باغچې،

ترخنګه

د ځنځلو قطار خوا کې

د دوو چنارونو،

کوزه ځنې،

او بره ځنې.

چې اوس نه شته

د سين په غاړه،

لوی ګټونو

په منځو،

د اوبو هماغه،

شپېړيا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوو جوماتونو په،

واټونو.

د کلي کوزه خوا کې

مسما کهن قلا کې

نرۍ ځېرمه یو،

لار وه.

دا د سین یو لوی،

ګودر و.

اوس نو هغه ګودر

نه شته.

هغه شور او ځوږ،

د نجونو

د سرو لاسو شنو،

پوړونو

هغه مستې،

هغه دنګې

او ګړنګې

پېغلې نه شته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د منګو کتار،

اوس مات دی

او منګوټي تولول،

کېږي

په ګودر کې

چې:

اوس بيا ملا شاهي ده!

نه قهقا خندا د،

چا.

نه شته دواړو،

جوماتونو کې،

ملا.

نه اوس هغه علی داد

شته.

شپو

په شپو

زموږ د ماشومانو ځای،

نيولې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه،

سپو.

نه زامن شته د ،

منو

نه قهر د سوبان شته،

او نه مينه د

پاتو

نه اوس هغه،

پټپټانی،

نه خځی،

نه کلانکيچ،

نه بټې،

د جمعه ګل

نه د تګي

ارتول

نه ننی شته

نه پلې شته

نه ټوپې شته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شکې

نه غوزان

نه مرهنې

ته په هماغه مينه مست يې

ای نادانه

دلته مينه

مينه

نه شته

هر څه دلته

فتنه

دي.

نه چندرو

د ماشومانو

نه پټې شته

د غور بټ

او د سر پېټ

نه هګې د

جنګېدو دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کیکرو
نه ګجري شته
د کوترو
اوس شکېدلي
دي لمنې
متاق
چا لمن
ته واچوم
توشلې ټولې
ړندې شوې
او نبنه ویشتی
نه شي
د جابو پراخ
سر مې په
ټولو
نه پروړې شته
د شولو
اوس د تور بابا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بېرو مزه نه شته

څه چنجن دي

ټولو يې

عبثېږي

په يو سر نه خوړل

کېږي.

غړندې مې

جيب کې

په ځو ورځو

پاتې کېږي

د خوردې والا يې

نه شته

چې يې ورکړم

په مليونو رانه

لرې

مسافر دی او

ويرجن دی

د جبې د شهيدانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اروا ګانې دې
وي ښادې
حلوا ګانې يې
اوس نه شته
څه تروې
او څه ترخې دي

پراټې يې
چقمتې دي
نه مېلې د
څمنك شته
نه ټالونه د
اختر

نه حجرو کې
غل باچا
نه د ډېرو کې
په څو قوتو
د بيکانو
او د پچو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دانو چې موږ
کولې
لوبې د هغه
ميرا کاکا
نه ټپې د
يا کوربان شته
نه کوم مشر
مهربان شته
نه ګلان د پسرلي
شته
نه نرګس
اوږده ژمی
نه بوی د
کشمالي شته
نه د مني
ډمبرګل
کونړی
اوس خونړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هر حال کې
د خونونو بوی
ترې خېژي

شیلې نه شته
چړ یې مات دی
ټاپوګان یې
ټپوسانو دی
نیولی
او لامبوزن یې
څه تالا شول
څه ترغی شول

څه سترګی شول
څه سپرغی شول
ماهیان یې اوس
باغیان دي
او خپل خلك
ترینه ورك
شول

(c) ketabton.com: The Digital Library

نيول يې

يو څه ګران دي
خمبه جال
مريو جال
او چړی جال کې
ته اوس اوړ شوی
او زه زوړ شوم
د همغې جالې

سفر کې
هسې کله چې:
په دې کلي او په دې ګودر
ګذر کړم
ته مې ياد
او ستا مې ياد
هغه مې ياد
هغوی مې
ياد شي
هغه ټول د خوب ليده
وو
موږ نه تېر شول
دا زما يو نيمګړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتکميله او
بې ادرسه
ډالۍ
واخله
ای پاڅونه

که په شرق کې يې
که په غرب کې
د خپل ماشومولۍ
او ځلميتوب
تسل پرې وکړه

او دا کلی کنډر
دی
نور يې هېر کړه

۱۳۷۷ل کال، د خوت مياشت
کونړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

انساني دلالان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوویشتمې پېړۍ انساني دلالان د یوه جنايي ((ناول)) په توګه

کله چې د پښتو او پشه يي ژبو د نثار ليکوال او خوږ ژبي شاعر محترم الحاج محمد حسن حسام (د یوویشتمې پېړۍ انساني دلالان) اثر کوت، ورسره سم د ايراني ليکوال ربيعي انصاري ((جنايات بشر يا ادم فروشان قرن بيست)) کتاب نوم او محتويات را په زړه کېدل او يو په بل پسې سترګو ته درېدل. په هغه اثر کې نه يوازې به روښانه ټکو د زورواکانو، بلکې د پانګوالو د ظلم او ستم په باب يو غږ جګ شوی او په حکومتي دستګاه باندې هم سخته نيوکه شوې ده. د ښاغلي حسام ((د یوویشتمې پېړۍ انساني دلالان)) اثر هم هماغه کتاب ته ورته او مشابه مميزات او ځانګړتياوې لري. دا کتاب په يوه خوندور نثر ليکل شوی او په څو وارې لوستلو ارزي.

هو، دا کتاب د خپل ماهيت، شکل او مضمون له پلوه د ادبي رپوټ او منځنۍ کيسې مميزات او خصوصيات هم لري، مګر د جنايي ((ناول)) يو نوی شکل بولو، چې د ليکوال د نثر ليکنې په ځانګړي طرز او

(c) ketabton.com: The Digital Library

روش لیکل شوی دی. په دغه کتاب کې مهمه خبره داده چې لیکوال په خپله په پېښه کې دخیل دی او په پېښه شوې موضوع څرخي راڅرخي. دا کتاب له یوې خوا د پېښې د رښتینوالي او د لیکوال د ریالیستیك میتود له پلوه او له بلې خوا د کتاب د حجم له مخې د یو جنايي ((ناول)) څېره لري. په دغه اثر کې د یوه غمجن پلار د یوه پاك، معصوم، تعلیمیافته او ډاکتر زوی د تښتونې له غمونو ډکه کیسه، په رښتیني طرز بیان شوې ده. دا کتاب نه یوازې یو ریالیستیك داستان دی، بلکې کټ مټ او ټکي پر ټکي، خپل ولس او ټولې نړۍ ته د یوې پاکې او بېګناه کورنۍ له افسوس او فریاد نه د نثر رباب جوړ شوی دی. په دې کتاب کې د لیکوال د فکر ژورتیا، د احساساتو تندي او د تښتونې او اختطاف حالت، د خواږه نثر په بڼه عکاسي شوی دی. زه دا کتاب په پښتو کې د بڼې، ماهیت او مضمون له پلوه، د سرخېلو کتابونو په لومړۍ لیکه کې شمېرم.

خبره داده چې لیکوال په خپل بې پروا او بې باکه قلم باندې، ددغې ځورونکې پېښې تر ډېرې اندازې پورې یو بشپړه عکاسي کړې ده.

لیکوال خپل دماغ اوبه کړي، له خپل قلم نه یې ډیوه جوړه کړې ده او تاسې رڼا ته کېښولي یاست.

اوس تاسې ددغې رڼا په برکت، د جنګ د خونړۍ بلا د وړ وړلیبو او بدمرغیو یو مخ او څټ کتلی شئ، دغه کرغېړن حالت زموږ په بې بندو باره ټولنه کې لااوس هم روان دی، دوام لري او پای ته نه دی رسېدلی.

لیکوال د کورنۍ جګړې په کلونو کې د کابل په ښار کې اوسېدلی او په دې ښار د جنګ داسې بدمرغې څپې راغلې دي چې د افغاني ټولنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول معیارونه او مقیاسونه یې تر پښو لاندې کړي دي. دا پېښه دومره ځورونکې ده چې د یوه ډېرین انسان له سترګو نه هم اوښکې بهوي. موږ په دغه کتاب کې د جګړې له وژونکې او ځوروونکې بلا نه د لیکوال یوه ډېره حیرانوونکې بدبیني، کرکه او تېښته محسوسولای شو.

تاسې ځيء شئ، څومره سخت دی هغه حالت چې تښتونکي د زوی له پلاره پرېمانه پیسې غواړي او د زوی پلار یې نه لري او کله چې د هغه زوی په مرګ تهدیدوي او د وژلو ګوابښ ورته کوي، نو پلار یې په ځواب کې ورته وايي: ((زر زر یې حلال کړئ، چې درنه مردار نه شي!)) او یا کله چې د خپلې کورنۍ غړي، مېرمن، زوی او لورانې خپل مشر ته ژاړي او د زوی له پلار نه ډاډ او تسلي غواړي هغه په دغه جمله ډاډ ورکوي: ((تاسې خو ښه یاست، ماته وژاړئ، زه به چاته وژاړم؟))

د کابل ښار د خونړیو او بې وړه جنګونو دروازې هم زموږ د بېګناه هېوادوالو پر مخ بندې او ترلې ښکارېدې. ان دا خو لاڅه کوې چې شینکي اسمان هم خپل مخ د جګړې د تورو لوګو په ښه لوی او ارت څادر باندې پټ کړی و. په یوه دغسې دردونکي حالت کې د ډاکتر احمد همدرد حسام تنکۍ اوښکې د پلار په ځیګر کې راجذب او غونډې شوې وې او همدغو اوښکو د ځمکې پر مخ د رڼو اوښکو یو داسې سېلاب جوړ کړی دی، چې د ډېرې په څېر سړي له سترګو هم اوښکې څڅوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه ((ناول)) کې هڅه شوې ده، چې ليکوال يو شمېر هغه عناصر بيان کړي کوم چې ده ته ددغې پېښې په دوران کې ډېر مهم ښکارېدل. دغه کرکټرونه خيالي او داستاني نه، بلکې رښتيني کرکټرونه دي.

د يوه ليکوال لپاره په ژوندانه کې د يادښتونو او خاطرو ليکل لوی صفت دی. د جنګ پېښې او حالات په کرونولوژيك سيستم ليکل، چې تاريخي تسلسل ولري، دا ډېر ارزښتناك قلمي کار دی او که بيا يو سړی دغه وړ غمچنه پېښه لکه د يو څو روپو په بدل کې يوه کورنۍ د غم په ټغره کېنول، د يوې کورنۍ يو غړی تښتول، د کورنۍ له غړو او دوستانو بېلول، دا ټول بدمرغه حالت په خواږه نثر بيانول، بيا ډېر لوی کمال دی، ځکه موږ ته او بيا په ځانګړې توګه ليکوال ته دا نه ده لاژمه چې د جنګ په ورانيو باندې پټې سترګې تېر شو.

په دنيا کې هر څه خپل رواج لري، دا کتاب تاسې د جنګ د ناوړه پېښو له کرغېړن رواج او دود سره بلدوي. که څه هم په دغه کتاب کې يو منفي جريان تمثيل شوی او دا کرغېړن حالت په يوه ځوان او يا يوه کورنۍ باندې راغلی، مګر به هېڅ وجه د نورو هېوادوالو او لوستونکو لپاره له ګټې نه خالي نه دی. دا کتاب په ځانګړې توګه د بشر د حقوقو د ننګې او ملاتړ د مدعيانو لپاره هم ډېر زيات مهم او ددغې ليکل شوې موضوع په برخه کې ډېر مستند او په پياوړي دليل او منطق ولاړ نه انکار کېدونکي مواد لري.

که موږ ژور سوچ وکړو، د ليکوال احساس د يوه ختيځ پوه احساس ته ورته ښکاري چې خپل ناول د جنګ د ستونزو په ځينو مسايلو او د هغو په بدلون او تحول باندې ليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه فکر کوم چې دا کتاب په پښتو کې د کابل ښار د جنګونو په دوران یو ډېر ښه لیکل شوی ((ناول)) دی چې ټول اثر په مستقله او خپلواکه توګه، د تښتونې او اختطاف پر موضوع باندې لیکل شوی دی. له دې امله د اثر لیکوال ته ددغه کتاب په لیکلو مبارکي ورکوم او د قلم، علم او ادب په ډګر کې یو په زړه پورې او نادر اثر ګڼم.

کور مو ودان

محمد نبي صلاحي

کابل- نوی ښار

۲/ ثور/ ۱۳۸۶ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريزه

ځينې کسان د خپلو کتابونو او اثارو له وجې مشهور وي او خلك يې درناوی کوي او يو شمېر کسان د خپل شخصيت په سبب درونـد او منلی شخصيت وي.

خوشبختانه حاجي صاحب الحاج محمد حسن حسام هم ښه شاعر او ليکوال دی او که شاعر او ليکوال هم نه وای، د درنښت وړ به و. له نېکه مرغه دی د پښتو او پشه يي ژبو تکړه ليکوال او شاعر دی، تراوسه پورې يې اووه کتابونه چاپ شوي دي او دا يې اتم کتاب دی، چې اوس چاپېږي. په هغو غونډو کې چې د حاجي صاحب د بېلابېلو کتابونو د مخکتنې لپاره جوړې شوې وې، ليکوالو او ادبپوهانو هغه يو نوښتگر او نه ستړی کېدونکی شاعر بللی دی، دی په پشه يي ژبه کې د سپين شعر بنسټ ايښودونکی بلل شوی دی. په پښتو ژبه يې ښکلي کتابونه ليکلي دي او له يوه کتابه پرته چې د افغانستان د قلم ټولنې له خوا چاپ شوی دی، نور يې ټول په خپل ځاني لگښت چاپ کړي دي. دی د هغو کسانو له ډلې څخه دی چې ماديات تر معنويت جاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي صيب حسام د هغو شاعرانو له ډلې څخه دی، چې تل له شعر او ادب سره اوسي. هر څه ته په ژور نظر ګوري، شاوخوا اشياوو ته ژوره کتنه کوي او د شعر په ژبه يې راژباړي. دده خوبونه هم د عادي وګړو د خوبونو په څېر نه دي. خپل دغه خوبونه يې په شعرونو اړولي دي او په يوه کتاب کې يې خپاره کړي دي. الحاج محمد حسن حسام د افغان ادبي بهير او رشاد کره کتنې فعال غړی او د افغانستان د قلم ټولنې د مشرتابه پلاوي غړی دی. د رشاد کره کتنې او افغان ادبي بهير په اوونيزو بحثونو کې برخه اخلي خپله هم د ادبي ناستو او باندارونو مبتکر دی.

حاجي صاحب د هېواد په ادبي کړيو کې د يوه رسالتمند شاعر په توګه پېژندل شوی دی، خو دا ځل يې ناول ليکلی دی. ما دغه ناول له سره ترپايه ولوست. ناول د حاجي صاحب د سترګو ليدلی حال او درد دی. ناول له پيل څخه تلوسه لري او دا تلوسه تر پايه ساتل شوې ده. که لوستونکي يې لوستل پيل کړي، ډاډ لرم چې په ډېره تلوسه به يې ترپايه ولولی او دا د هر کتاب يوه کاميابي بللی شو.

دا ناول په حقيقت کې دوه برخې لري؛ چې هره برخه په زړه پورې ده. د ناول پېښې يو په بل پسې راځي، بې له دې چې اضافي خبرې په کې وي، د پېښو تسلسل ترپايه ساتل شوی دی.

ما د ناول د لوستلو په وخت کې په قلمي نسخه کې خپلې يادونې او مشورې محترم حاجي صاحب ته وليکلې، هيله ده په پام کې ونيول شي. په ناول کې د ځينو کسانو واقعي نومونه راغلي دي، کېدی شي يو شمېر کسان په ناولونو کې د واقعي نومونو پلويان نه وي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي صاحب لکه څنګه چې په شعر کې ځانګړې طرز لري، په ناول کې یې هم خپل استقلال ساتلی دی. د ناول په ځینو ځایونو کې د لیکوال خپل احساس او قضاوت هم کله کله تر سترګو کېږي.

لکه داړه ماران، غله، جنایتکاران

او یا ډېر بد خلك او

چې دا ډول ستاینومونه هم تلوسه او هم د راوي بې طرفي زیانمنولای شي.

د ترخو او کرکجنو شېبو له یادولو څخه باید درس واخلو او د مینې او صمیمیت لارې ولټوو.

که حاجي صیب همداسې په نه ستړي کېدونکې توګه خپلو ادبي فعالیتونو او لیکنو ته دوام ورکړي، په راتلونکي کې به که خدای(ج) کول دده د نورو ناولونو شاهدان واوسو.

حسام صاحب ته په دې لاره کې د لاړیاتو بریو لپاره د دعا لاس پورته کوم او تاسې ګران لوستونکي ددغه ناول لوستلو ته رابولم.

په مینه په درنښت

علم ګل سحر

وزیر اکبرخان مېنه

لمر ټلوېزیون

۱۳۸۶/۱۲/۲۷ ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جګړې له ناخوالو نه

زما خيال دی هر څه چې د زړه له تل نه راوځي او وجه يې درد وي، که د شعر په ژبه و ياو که د نثر په ژبه، تر ټولو ښه اثر ګټهل کېږي. په خوا به کله کله دا خبره کېدله چې ليکوال په سختو شرايطو کې ښه اثر بنځولی شي او په عادي شرايطو کې ترېنه د ښه اثر تمه نه شي کېدی. په دې خبره کې د کره کتونکو او څېړونکو ترمنځه اختلاف و، خو دا خبره بېخي د ردولو هم نه ده. شته داسې ليکوال چې د ژوند په سختو شرايطو کې يې ډېر ښه اثار ليکلي دي. يو له دغو ليکوالو نه حاجي صاحب حسام دی چې د کابل د تنظيمي جګړو په ناوړه شرايطو کې له تېري سره مخامخ شوی او ځورېدلی دی. ده چې څه ليدلي، څه پرې تېر شوي او يا څه ورسهر شوي دي، هغه ټول يې په دغه ليکنه کې راخيستي دي. زما په خپال تر ټولو ښه مشاهده د ليکلو لپاره هغه ده چې سړی په خپله په حوادثو کې دخيل وي. ددې اثر ښېګڼه په دې کې ده چې ليکوال په خپله له پېښو سره مخامخ دی او په خپله يې ليکي. د بل چا روايت نه دی او نه کومه تخيلي کيسه ده. بس هغه څه چې پرې تېر شوي هماغه يې کټ مټ ليکلي دي.

حاجي صاحب حسام په دې ليکنه کې د خپل زوی د ورکېدو کيسه کوي چې د يوې ډلې له خوا نه تښتول کېږي او بيا دده سرګردانه لټون چې له کومو ستونزو او کړاوونو نه تېرېږي او په پای کې په دې بريالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي چې خپل زوی د مرګ له کومي روغ رمټ راباسي. په دې کيسه کې دده د کورنۍ غمجن حالت دده خپله بې وسي او د کابل د خلکو د ژوند مظلوم حالت تر سترګو کېږي. که د شکل له پلوه دې ليکنې ته وکتل شي، نو مشکله ده چې کوم نوم ورته وټاکل شي، لکه منځنۍ کيسه، ناول او که ګزارش؟ ځکه چې ددې درېواړو خصوصيات په کې شته. ددې ليکنې شکل کله کيسې ته پاتې کېږي، کله د ناول جوړښت نيسي او کله د ګزارش بڼه غوره کوي، خو ليکنه په زړه پورې او اغېزمنه ده. د بيان ژبه يې خوږه او روانه ده.

د ځينو حساسو شېبو ډېر ښکلی ترسيم کوی. کله کله په ځينو برخو کې ډيالوګونه هم راوي، خو ترپايه يې نه پالي. داستان دوې برخې لري چې يوه برخه يې د ليکوال خپله مشاهده ده او دی په خپله له پېښو سره لاس او ګرېوان دی. د داستان بله برخه دده د زوی سرګذشت دی چ ېد زوی له خوا نه يې روايت کوي. حسام صاحب د کيسې په بيان کې د خپلې سيمه ييزې لهجې لغات زيات استعمالوي چې کله کله يې ژبه نوره هم خوندوره کېږي او کله کله پرې پوهېدنه ګرانېږي. خو ددې ټولو خبرو ترڅنګه کله کله داسې خوږ نثر ليکي چې په لوستلو يې د سړي تنده ماتېږي. زه د نمونې لپاره دده د بيان يوه ټوټه دلته راوړم:

((د عالم په کرسۍ ناست و، د سولې او سلم نه وسله جنګ جګړې اخيستې وه. د ملا نه منبر شيطان قبضه کړی و، د معلم او شاګرد په ښوونځي قوماندان او د هغه بړېڅو خېټه اچولې وه، د کاريګرو په فابريکو باندې په ګاونډيو ملکونو کې تودې سوداګانې روانې وې. په ډېره بيړه او چالاکۍ ددې ملك پوځي ماشينرۍ اره کېدې او په جګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه او ټيټو سترګو خرڅېدې. د ښکلو نه ښايست نقاب تر ګوتو کړی و، په ميکدو کې د رندانو پرځای ديوان ناست وو، د کوه قاف د ښاپېرو ښکلا د بنګال دوبيانو وينځله او د پنجاب جادوګرو منترونو او د عربو د دعاګانو په وجه په موږ باندې ښاماران نازل وو. دا څومره وږي ښامارن وو چې په هره يوه نيمه ورځ او ان په دقيقه او ثانيه کې به د دېرش، څلوېښت تنو په خوراك نه مړېدل.))

لکه مخکې چې ما ورته اشاره وکړه حسام صيب په دې ليکنه کې ځان د کوم فورمول لپاره نه مقيدوي، بلکې خپله کيسه کوي او خپل د ترخو ورځو سرګذشت بيانوي. په دې کيسه کې ده پېښو ته کوم خاص رنګ نه دی ورکړی او نه يې له کوم تخيل نه کار اخيستتی دی.

په دې ټوله ليکنه کې دده احساس په ډېره ښه توګه ځغلېدلی دی. نه يوازې د خپل زوی پر وړاندې، بلکې د کابل د ټولو اوسېدونکو په حال دردېږي. کله کله دا کيسه يو جاسوسي ناول ته هم پاتې کېږي، هغه وخت چې دی د خپل زوی په لټون پيل کوي او د مختلفو مشکوکو اشخاصو سره مخامخ کېږي، نو دلته په ډېر مهارت سره د هغوی سايکالوجي تر څېړنې لاندې نيسي، اشخاص او افراد ځان ته معلوموي او د هغوی په پاب له ځان سره قضاوت کوي، خو دا بايد هېره نه کړو چې به دې ټولو حوادثو کې دی ځان نه بايلي او صبر او حوصله له لاسه نه ورکوي. لنډه دا چې کيسه ډېره په زړه پورې ده د جګړې د کلونو يو عام تصوير او په خاصه توګه ددغو کلونو د يوې پېښې بيان دی. ښه خبره ده چې د جګړې د کلونو کيسې وليکل شي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاپ شي. همدا كيسي كه د يوې خوا د كيسو د مينه والو تنده ماتوي، نو له بل پلوه د تاريخ ليكنې لپاره په زړه پورې مواد برابروي.

زه حاجي صاحب ته ددې اثر د چاپولو مباركي وايم او هيله من يم چې دى به په خپلې دغې ځانګړې لارې كې نور اثار هم د ادب مينه والو ته وړاندې كړي. ځانګړې لار مې ځكه ياده كړه چې حاجي صاحب هم په شعر كې او هم په نثر كې ځانته لاره لري او زه فكر كوم كه ده ته قيود وضع شي، نو له ليكنو به باتې شي.

زما هيله همدا ده چې كومه لاره يې نيولې ده، په همدې دې روان وي او شاته دې نه ګوري.

بريالى باجوړى

خيرخانه مېنه، كابل

۲۰۰۷/۶/۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډې خبرې

په شعر کې کله ناکله ګوتې وهم. زما شعر، شعر ته نه پاتې کېږي، کله رانه سپین شعر شي، کله يې رانه فورم خطا شي، يو بل څه ورنه جوړ شي، کله قافيه پيدا کړي، بيا وزن ورنه ورك شي، کله يې په شکل او محتوا کې راته دوه سوه شکه پيدا شي، خو په هر حال لګيا يم، لوړې ژورې ته راکابږم. په دري کې متل دی وايي: ((قطره قطره دريا ميشود)) دا څاڅکي کتابونه شول، د چاپ نه راووتل، اوس زما د شعرونو مجموعې د خلکو مخ ته پرتې دي. دا اوس د ولس مال دی، د ښه او بد د سم او ناسم شعر قضاوت د هغوی حق دی. هغوی چې پرې هر حکم کوي، د نظر خاوندان دي، حق لري.

دوستانو! ما په ناول کې کوم خاص لاس رسی نه درلود، خو زه چې کله د جګړو په کلونو کې د يوې پېښې سره مخامخ شوم او زما ځوان ځلمي زوی اختطاف شو، نو ماته يو څه ژوندي مواد ګوتو ته راغلل. په دې موادو مې هماغه مهال چې د ډېر فشار سره هم مخامخ وم، د هغه چا خبره ((ځمکه ډېره سخته وه او اسمان لرې)) کار وکړ. هر څه مې هو بهو په کومه شېبه او په کوم وخت کې چې به ورسره مخامخ شوم، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاغذ پرمخ به مې راوړل، ما په ناول کې هماغه نومونه راوړي وو چې د پېښې په وخت کې ورسره لاس او ګرېوان وم، هغه مهالل امکانات ډېر محدود وو چې ددې ناول ځینې تخنیکي اړخونه لکه عکسونه، د نوار ثبت او یا نور مې تر ګوتو کړي وای. اختطاف کوونکي له مانه ډېر هوښیار او ځلاك وو او په ملاقاتونو او نورو مواقعو کې به یې پر ما ساحه دومره تنګه کړه چې زما به هېڅ ځای ته لاس ونه رسېده. زه د خپل زوی ژوند ته هم ډېر متوجه وم.

دا اثر مې په قلمي شکل کې ډېر وخت په دې امید وساته چې څه که خدای کول حق به په حقدار وسپارل شي او د هېواد جنګي جنایتکاران به محاکمو ته راښکودی شي، خو اوس چې ګورم په پښتو کې هغه متل دی چې وایي:

(ستا له خیراته زموږ توبه ده خو دا سپي دي کوري کړه) زموږ په ملك کې د فقیرانو او مظلومانو حقوق لا هماغسې تر پښو لاندې دي. زموږ د زړونو براسونه او ارمانونه په جنګي جنایت کارانو ونه وتل، همدغسې په زړونو کې مو پاتې شول.

عام ولس ته خو موږ لیکوالانو هېڅ ونه کړای شول، زموږ په ولس کې په هرو لسو تنو کې یو تن همداسې درد پدلای چې د هغوی د دردونو نه ناول او کیسه څۀ چې نالونه او کیسې جوړېږي او کتابونه پرې ډکېږي. دا خو ډېره کماله نامردي ده چې په یوه لیکوال د یو څو غلو له خوا تېری کېږي او هغه بیا ورته غلی پاتې شي.

زما په اند او عقیده دا لویه ګناه ده. ددې ګناه د جبران لپاره لیکوال یې باید ولیکي، دې پسې دې نه ګرځي چې فورم یې څه دی، شکل به

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ښنګه وي. رپوټ به شي، ناول او که لنډه کيسه، ښه خبره داده چې ليکوال واقعيت وليکي او د هر قسم تهمت، بهتان، افتراح او افتزاح څخه ځان وساتي او که دا عناصر د ليکوال په ليکلو کې شامل شول، بيا د ليکوال او د غله توپير په څه شو؟ تر څو به مو خولو ته قلفونه پراته وي، تپوس والاخو هسې هم نه شته، په دې ملك کې هر څوك په خپله خپل ځان شي ښنلی، نو ما هم توکل وك او خپل ځان مې په خپله وباښه او کتاب مې د چاپ لپاره وړاندې کړ.

په دې کتاب کې ماته دوستانو يو لړ مشورې او سپارښتنې وکړې، د کرکټرونو اصلي نومونو ته مې ورته نومونه بيامونډل. د هغه چا چې دې خلکو سره سروکار دی، بې له کوم مشکله دا خلك پېژندلای شي. په ناول کې مې وخت او مکان ته تغيير او بدلون ور نه کړ. غله او داړه مار ته مې هم معادله کليمه پيدا نه کړای شوه، ولې چې؟! غل، غل دی نو...

ستاسې دوست

الحاج محمد حسن حسام

کابل- افغانستان

دربيم پروان

۱۳۸۶/۳/۲۳ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۱۳۷۳ل کال د وري ۶مه نېټه وه، زما په ژوند کې ترخه او بدمرغه ورځ، چې دغه ورځ مې لاتراوسه بده راځي، د جګړې سختې شېبې وې، کورنيو ډوډۍ غوښته او جنګ جګړو مړې!

د کور نارينه وو بايد د وينو په بدل کې کار کړی وای او نفقه يې پيدا کړې وای زما دوه زامن هر يو:

ذبيح الله جان چې هغه مهال د نهو او يا لسو کلونو به وو او بل ډاکتر احمدجان چې هغه وخت د کابل د طب انستيتيوت د درېيم کال محصل و، خو له بده مرغه جنګ جګړو ورته انستيتيوت پارچاو[۲] کړی و. د هغې علمي زانګو د زنګولو لپاره استاد او محصل څه چې مرغۍ پرې هم پر[۳] نه شو وهلی. د جګړې اور ورته وزرونه سېزل او د کابل پوهنتون په ټوله ساحه او چاپېريال کې يو څو شعارونه تر سترګو کېدل.

((يك ثانيه غفلت صد سال جواليگرى)) او يا ((جنگ هنر ما است)).

د پورته نېټې دا مهال اته بجې وې، په کور کې مو د چايو په سر فيصله وکړه چې زه به مارکېټ ته ولاړ شم او تاسې دواړه ورونه به درملتون ته چې په کلوله پښته کې و، ولاړ شئ. په نصيحت مې ورته وويل:

[۲] د يو وخت لپاره تړل
[۳] الوتل، پرواز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګورئ چې له درملتون نه ونه وځئ، چې توغندي راځي!! په همدې خبرو خبرو کې له کوره ووتم، د کوڅې په جنوب اړخ کې مې يو جيپ موټر ترسترګو شو، د کوڅې په کوزه برخه کې ولاړ و، په شيشو يې ښه ډېر تور فلمونه تيل شوي وو، داسې جيپ موټر به چې په هغه وخت کې چا ليده، نو لار به يې ورځخه بچوله[۴]، ما له وېرې خپله لار هم بدله کړه. پلې مارکېټ ته ورسېدم. ډېر وخت لا نه و تېر چې کوچنی زوی مې ذبيح الله جان چې له ژړا يې سترګې سرې وې، ترڅنګ ودرېد وارخطا شوم او ورته ومې ويل:

زويه! ژر ژر يې راته وايه چې څه پېښ شوي؟

ذبيح الله جان:

((پلاره! ورور يې راته په وهلو ټکولو بوت، له څلوېښت متره سړك څخه يې د تورو ښيښو جيپ ته پورته کړ.))

ورور دې چا بوت؟!

((پلاره! نور يې نه پېژنم، ږيرې يې ډېرې اوږدې وې او ان تر نامه غوټۍ پورې رسېدې، څټونه يې ببر، پرتوګونه يې بډوهلي او کميسونه يې د پښو تر ښنګرو[۵] پورې رسېدل، د چا جګې قره قلۍ او د چا پکولونه په سر وو. يو نيم لا پکې ګوبيچې[۶] هم اغوستې وې. پنځه شپږ کسه به وو، په مټ قوي خلك وو، زما د ورور زور نه ورسره رسېده.))

---

[۴] - ګوښه کول، ځان يا بل په ډډه کول

[۵] - په پښتو کې انسان ته تر بجلکو پورې او حيوان ته تر نوکانو پورې کارول کېږي.

[۶] - دا مخصوص لباس دی چې زموږ د هېواد ازبک ورونه يې د ژمي په موسم کې اغوندي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ذبيح الله ددې خبرو په اورېدو په بيړه کور ته راستون شوم. په کور کې د ډاکتر مور بې هوشه وه، لوڼو مې په چيغو، چيغو ژړل. د شاوخوا ګاونډيان په کور کې راټول شوي وو. ((چا راته ويل مه وارخطا کېږه، نه يې وژني، ژر به يې پرېږدي، چا به ويل چې ډاکتر يې د پيسو لپاره تښتولی، چا به ويل چې نه والله دا ډېر خطرناك خلك دي. د چا زامن يې چې بيولي، هغه بېرته ژوندي نه دي راغلي، مړي يې د کور په مخکې ورته اچولي. يو څو نورو به د خير غوښتنه کوله، د چا د خولې نه به وختل چې څه اوس درته پېښه شوه، د پېښې نه تېښته نه شته. يو نيم به لا په کې غږ کړل چې حکومت ته ورشه، بل به په کې غشی راښکوده حکومت شته ګنې؟!

که حکومت وای نو ډاکتر به يې ولې تښتاوه، ورور جانه! حکومت مکمت[٧] نه شته، په خوله دې لاس کېده، ځان دې غلی کړه. که درباندې خبر شول چې حوزې او يا بل کوم ځای ته تللی يې، په والله چې زوی به دې بيا په سترګو ونه ګورې. زوی به دې له تانه تېر کاندي او تا به له زويه!))

چا به کښته دموله او چا به پورته، خو زما په زړه پراټې پخېدې.

ما له هر څه نه لومړی د خپل درملتون قلفونه بدل کړل. نور ټول کارونه مې يو اړخ ته کړل. يوازې به مې د درملتون پرانيستو ته ډېر پام و. زه په دې پوهېدم چې د زوی پته به مې د درملتون له لارې مومم او همداسې هم وشول. زه په درملتون کې د درملو په رانيولو او خرڅولو نه پوهېدم. ځکه درملتون خپل مسلکي سړی غوښت، خو ما درملتون د

٧- مهمله کليمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل زوی د موندلو لپاره د سهار نه تر ماښامه پرانيستی ساته هسې به په کې د فکرونو په دريابونو کې ډوب ناست وم، په ډېره لږه موده کې مې خپل وزن وبايله ډېر ډنګر او خوار شوم.

زما د زوی د اختطاف درېيمه ورځ وه. مازيګر مهال و چې زما د دفتر يو پخوانی ملګری (سادو) چې زما د درملتون تر شا يې کور و، د درملتون و مخ ته يو دوه واره تېر و بېر شو او د سترګو د لاندې يې درملتون ته وکتل، لږه شېبه وروسته درملتون ته ننوت. د معمولي روغبړ نه وروسته يې د ډاکتر تپوس رانه وکړ، ((چې ډاکتر جان چېرته دی؟))

ما ورته وويل:

ډاکتر مې ننګرهار ته لېږلی دی، موسکی شو او يو څه تابليت يې رانه واخيستل، مګر دده د سترګو لاندې کتو او موسکي کېدو په وجه زه يو څه شکمن غوندې شوم، ولې چې دی په نورو ورځو کې کله چې به درملتون ته راته، کوم داسې په خاص اکټ باندې يې نه وم پوه شوی، په لسو ورځو کې به يې يو ځل درملتون ته سر راښکاره کاوه، زه ددې سرې په هکله يو څه ويښ شوم او زړه مې راته وويل چې (سادو[۸]) به د مشکوکو کسانو په اول کتار کې ونيسې. (سادو) له ما سره په ۱۳۶۰ لسيزه کې د هغه وخت د دولت د اداري په يوه څانګه کې کار کاه. زما کور يې پېژانده او زما د شخصي ژوند ځينې اقتصادي اړخونه لکه درملتون، يو تېز رفتار کرولا موټر چې زه به په کې ګرځېدم، ورته معلوم و.

[۸]- د امير عبدالرحمن خان په وخت کې د يو غله نوم و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ان زما په تېز رفتار موټر باندې دده په واده کې ګډ وهل شوی و او دده ناوې يې د (لعلو) په ډرېوری لېږدولې وه. زه څو ورځې وروسته دده د واده مبارکۍ ته هم ورغلی وم، زه نور نه پوهېدم چې ده د چا خور لور واده کړې او د چا سره يې خپلوي کړې وه. ما يوازې او يوازې خپل همکار پېژنده او بس.

د کار په ځای کې مې له ده سره ښه سلوك کاوه، زما له خوا ده ته هېڅ ډول ضرر نه و رسېدلی، ان د نورو همکارانو په پرتله مې له ده سره ډېره مينه ښودله او دی به مې کار ته ډېر هڅاوه هغه شپې او هغه مرحله نوره تېره وه، کابل نور هغه پخوانی کابل نه و، کابل د تنظيمي جنګونو په منګولو کې پرېوتی و، هره خوا د راکټونو او ټانکونو غرهار وو، د جنګ جګړې کارغان او لېوان د افغانانو د وينو په څښلو او د غوښو په خوړلو ماړه وو او له ډېر مړښت نه ارت[9]، ارت ګرځېدل. خو افغان انسان داسې وږی و چې د لوږې يې له خولې نور سونګ[10] نه شو ايستلی.

زما د زوی ډاکتر احمدجان د اختطاف په شپږمه او اوومه ورځ د ماسپښين له خوا د درېيم پروان نه چې هلته مې کور و، د کلوله پشتې په لوري درملتون د پرانيستو لپاره د فکرونو او سوچونو په ټال کې ځنګېدلی روان وم. کله چې د کلوله پشتې پخواني تمځي[11] او څلور لارې ته ورسېدم. په نابېره ډول (سادو) د لارې په اوږدو کې راسره

---

[9]- پراخ.
[10]- غير مخصوص اواز او فرياد.
[11]- د موټرو د ودرېدو ځای (اسيتګاه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګرى شو، د سترګي مشي خوار مشي څخه وروسته مو په خبرو پيل وکړ. ما ورته وويل:

سادو جان!

((کجا رفته بودى))؟!

ده په ځواب کې راته وويل: ((خانه خسرم)) خبره يې وغزوله:

مديرصاحب!

((اوس خو مې خسر د نظار شورا او د مجاهدينو ښه لوى قوماندان دى، تکړه عسکر لري، د هېچا نه يې سترګه نه سوزي، په خپل کار او پوځي عملياتو کې ډېر ماهر دى.

د امنيت او داخلي وزير صاحبانو سره له نږدې پېژني، دده دويمه ماندينه د پنجشېر ده او حتى چې د امنيت د وزير صاحب له کورنۍ څخه ده. نن يې د نظار شورا جګ پوړي قوماندانان مېلمانه وو، ما يې کور ته چې په تايمنيو کې دى، سود سودا وړې وه.))

دلته (سادو) راته خپل خسر په ډېر مهارت راوپېژانده، نو زما شك يې لاپسې زيات کړ.

ده زياته کړه.

((تاخو به هغه د کادر و پرسونل کارمند (دادو)، هزاره پېژانده هغه هزاره))؟

هوکې په هغه څه شوي دي؟!

له ماڅخه يې بيا خبره ونيوله او راغبرګه يې کړه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((د هغـه ورور چاتښـتولی و، بيـا نـو زمـا د خسـر سـره دې خـدای ښـه وکړي، زه يې ورتـه واسطه کـړم، ډېر ورپسـې ښـکته پورتـه وګرځېـده د ډېر لالهندۍ او سرګردانۍ نـه وروسـته د اسلامي حزب د ګروپونـو سـره يې بيامونـد او د پيسـو پـه بـدل کـې د يرغمـل نيونکـو څخـه يـې خـلاص کـړ.)) دادي حسنه، چې د نر زوی هم په مېخ وهي او هم په نال.

(سادو)[11] راته د (ددادو) هزاره بـل سـګنال هم راکـړ. ده د درملتـون پـه مخکې رانه مخه ښه واخيسته، ما د قلفونو کلياني راويستې، دواخانه مې پرانيسته، کېناستم او د (سادو) خبرې مې د ځان سره وڅېړلې.

په زړه کې مې وويل:

ته صبر کوه، که په نږدې ورځ دوو کې (دادو) هزاره ماتـه د لارې پـه سـر، دواخانه او يا په بل کوم ځای کې ګوډ[12] پـه چنـه شـو، نـو يقيـن بـه مې ببخي خاص او نګه شی چې د زوی په اختطاف کـې مـې د (سـادو) پـوره پوره لاس دی.

په دې ورځو کې مې فکر ډېر خراب و، نږدې وم چې لېونی شم. ځان مې ډېر نيمګړی احساساوه په کور کې مې خوراك او څښاك نه کېده، زموږ د کور يو ډېر نازولی او نازنين غړی ورك و، کله چې به کور ته راستون شـوم د کـور ټـول لـوی او واړه بـه رانـه راچـاپېر شـول او کلـك بـه راسـره ونښـتل چې ګوندې پلار به مـو د ورور پـه هکلـه کومـه نـوې خبـره راوړې وي.

[11] (۲) دا د امير عبدالرحمن خان په وخت کې دوه غله وو، کله چې په شينوارو کې ونيول شول، د کابل په بت خاک کې په پنجرو کې ځوړند کړی شول او همدلته په پنجرو کې يې ساه وختله.
[12] دا اصطلاح اکثره وخت کليوال پښتانه په هغه وخت کې استعمالوي چې يو څوک د چا په تعقيب کې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې زما د کورنۍ د غړو خوراك خپلې اوښکې وې، شپه او ورځ به مې په کور کې ژړا او انګولا وه، څوك به په زيارتونو ګرځېدل، چا به د بډګر[١٣] (رمل انداز) پسې منډه واخيستته د نزرانو د ورکړې خو حساب او کتتاب معلوم نه و، د کور يو تن به مو د جګړې په هغو سختو شپېو کې هره ورځ د شاه دو شمشېره ولي د زيارت کوترې د غنمو په دانو مړولې.

د ډاکتر مور به زمور د يو نېك او خوشبرخورده ګاونډي په ښځه هره غرمه او ماښام درې څلور تنوره ډوډۍ پخولې، د لارې په سر به يې په خپله د حلوا سره خيراتولې، هر لاروي او مسکين به د ډاکتر مور ته ويل: ((مادر مراد دلت حاصل شود ، خيراتت قبول ګردد.)) او داسې نورې ډېرې دعاګانې...

يوه ورځ وروسته مې کتل چې هغه د کادرو پرسونل مامور (دادو) هزاره درملتون ته راغی، د پخوا نه د جوړې شوې لوبې لپاره يې يوه جعلي نسخه لاس کې نيولې وه. دی په تايمنيو کې اوسېده. هلته څومره ډېرې دواخانې دي، خو دلته دوی راته پرون د لارې په سر يو غير مستقيم مقصد ټاکلی و چې د يو ځل لپاره (دادو) زما دوکان ته راشي او جعلي صحنې د ((ورور د اختطاف په هکله ورنه پوښتنې او ګروېږنې وکړم.)) حال دا چې دده ورونه و اختطاف شوی. دا يوه جوړه او غوټه شوې خبره وه چې ماته په بل ډول کې د (سادو) خسر سردار (کوټه) راوپېژني.

ماله (دادو) څخه تپوس وکړ چې په دې نږدې ورځو؟! کې کومه واقعه خو به درته نه وه پېښه شوې (دادو) راته وويل: هو!

---

(١٣) پيشين ګو- يا پيش ګوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو کیسه وکړه چې څه و؟!

(دادو) د خپل ورور د اختطاف کیسه په جعلي له ځانه جوړ شوي شکل کې تېره کړه او د هرې خبرې په کوزه او بره کې یې د (سادو) خسر سردار (کوټه) مېړانه او باتوري ښکاره کوله او څلوله یې راته او ویل یې:

((که دا سړی نه وای، نو خدای خبر چې د ورور غوښې به مې کارغانو او لېوانو چیرته خوړې!!))

دا بل فاکت او حدس و چې دې شیطانانو او (...) ماته په لاس راکړ، خو دومره مې (دادو) ته وویل، که سبا او یا بله ورځ دې (سادو) په دفتر کې ولېږد، یو څل یې ماته راولېږه.

(دادو) رانه رخصت شو، ما د سردار (کوټه) د اهلیت او شخصیت په هکله تجسس او پلټنه پیل کړه. د هغې ورځې په سبا اول وخت و، چې تیاره کوردینه او غوټه شوې خبره وه، ړوند له خدایه څه غواړي؟ دوه سترګې.

(سادو) خو ما او زما ځواب ته په دوو پښو ناست و چې، کله به زما له خولې نه زما د زوی د اختطاف خبره ووځي د (سادو) او (دادو) خوله پخوا نه خبره سره یوه وه. (سادو) راته په دواخانه کې نېغ ملاتړلې د بې زره مزدور په څېر ودرېد. ((مدیر صاحب!

کدام خدمت بود))

((امر کوئ پرون مو د (دادو) په لاس کې ځواب رالېږلی و، څه خدمت شته که څنګه؟!))

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوکې شته، یو څه شته، نه پوهېږم چې درته وې ویې وایم او که نه خو بیا هم ما ورته په لنډو څو ټکو کې د ډاکتر د اختطاف کیسه وکړه او ده راته د خپل خسر (کوټه) امکانات ټول تشریح کړل چې توبه! ((دده پېژندګلوي په کابل زمین کې جوك[1] نه لري او بیا ستا په کار کې! خو د هر څه سره سره بیا هم خسر مې بېګاه ته زموږ کره راځي، زه به ورسره خبره شریکه کړم. بیا به نو تاته احوال درکړم، چې څه کولای شي؟))

سبا سهار چې مې کله دواخانه پرانیسته، (سادو) د دواخانې په منځ کې راته ودرېد او ویې ویل: ((بېګاه خو مې خسر زموږ کور ته راغلی و. د ډاکتر د اختطاف خبره مې ورسره شریکه کړه، خو نن د غرمې نه وروسته یې (۳۱۵) نمبر لوا چې د خیرخانې په هزاره بغل کې ده، غوښتي یې هلته به یوځای ولاړ شو.)) ما ورته ښه کړل خو له بلې خوا د سردار (کوټه) د اهلیت په هکله مې پلټنې چُستې کړې او یوازینۍ هیله مې همدا وه چې زه اوس داسې څوك پیداکړم چې د سردار په هلکه معلومات راکړي، خو په دې لنډ او تنګ وخت کې مې هېڅ ونه کړای شول.

ماسپښین شو، (سادو) له کوره راغی او په ټکسي موټر کې (۳۱۵) نمبر لوا ته ورسېدو. دا نو د (۱۳۷۳ل) کال د حمل اتلسمه ورځ ده، مه کوه چې په دې نېټه په کابل کې داسې واوره اوري چې ښی او چپ لاس سره نه پېژندل کېږي. څادرونه مو په ځان کوډۍ کړل، د لوا انګړ ته ننوتو، د اوږده دهلېز دواړو خواوو ته ماتې چوکۍ او ښې ډېرې د

[1] ساری عوض.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسپنو ټوټې پرتې وې، د دهلېز په اخر کې په کيڼ لاس يو لوی د کنفرانسونو وران ويجاړ تالار ته ننوتو چې ددې تالار ټوله اثاثيه د قنديل او شيټ نه نيولې، تر ستېج او چوکيو پورې په ډېر زور او شور نړول شوي وو. دېوالونه يې د ګوليو او توغنديو په پارچو سورې، سورې وو. له ځانه سره مې وويل: تالار به په خپل وخت کې څومره ښکلی و.

خو اوس رنګ بنګ پروت و، د تالار په بره څنډه کې يو څو تنه په مات ګوډ پوځي يونيفورم کې د غلو په څېر راښکاره شول هلته يو شاتوری مېز او يو څو ماتې، ورانې ويجاړې کرسۍ پرتې وې او دا خلک پرې هم وران ويجاړ ناست وو، لکه چې په اشر غوښتل شوي وو. په مات مېز يوه د پيکا ماشينداره هسې د تظاهر لپاره پرې نصب وه. دوه، درې زاړه او سولېدلي کلاشينکوفونه د تالار په بر کنج کې ډېر بې قدره پراته وو.

دا (کوټه) سردار د خپلو داړه مارانو سره د تالار په بله پېڅکه کې ناست وو، ددې لپاره چې اوس نو ماته ځان قوماندان راوپېژني، ولې چې په دې شپو ورځو کې د قوماندان باب و او بازار يې ډېر تود و، هر چا چې به يو يا دوه کلاشينکوفونه درلودل، هغه قوماندان و، د خپلې ډلې ټپلې سره يو څه و، د وخت بې تخته او بې تاجه پاچا و، خبرې ورسره نه په پسته ژبه کېدې او نه په ځيره، په کابل کې هر څوک قوماندان و او سپاهيان ورك وو!

موږ دې سردار ته نږدې شو، له روغبړ څخه وروسته ځينو لغړو مړ ته لغړې او کړوپې چوکۍ پرېښودې، پرې کېناستو، د يو څه ځنډ څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته (سادو) خپل خسر سردار (کوټه) ماته راوپېژنده او ورزياته يې کړه دا نور يې چې په اشر غوښتي وو، ((چريکان يې دي.)) ...!! (سادو) په جعلي او ساختګي ډول په ډېر احترام ځوړند سر د (کوټه) سردار مخې ته ودرېد او زه يې ورته داسې معرفي کړم.

دا مدير صاحب!

بېچاره چې اوس دلته هېڅوك نه لري، ښه سړی دی! يو وخت کې موږ سره يې کار کاوه.

بېګاه مې دده د زوی د اختطاف په هکله تاسره خبره شريکه کړه، دادی مدير صاحب مې د تا پورې راورساوه، زه بېرته کور ته ځم، له ده سره دې خپلې خبرې مبرې وکړه.)) سردار داسې وښوده چې پسيشا (غياب) کې خو دی (مدير صاحب) ښه پېژنم، اوس چې خدای(ج) په ګوتو کې راکړې، نو دلته خو خبرې نه شو کولای، د مدير صاحب کور ته به ولاړ شو هلته به خبرې وکړو او ده سره به دا غم شريك کړو.))

سردار صاحب زما د غم شريکۍ په غم کې نه و، سردار صاحب زما وزن کوت چې د مدير نه څومره بودولی شم. ده زما ژوند له نږدې نه معلوماوه چې څومره خوله پرې لګولی شم او د وخت په اصطلاح په کابل کې د (کوټه) په څېر قوماندانانو به ويل ((ونډه‌م خورد)). (!!!)

او د مدير صاحب نه د خپل پلار او نيکه شتمني په کوم چل و فريب اخيستی شم. سردار خپل کار کړی و او ((ونډه‌م خورد)) شوی و.

دا خو د سردار اضافي معلومات و چې ځانته يې غونډول او په ما يې ځان قدرمناوه (کوټه) خپل په اصطلاح (چريکان) د ځان نه مخکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

رخصت کړل، ورپسې مور درېواړه د جو، جو او ټوټې ، ټوټې تالار نه ووتو. د (۳۱۵) لوا دوره مخکې په ټکسي کې کېناستو، په لاره کې مې سردار صاحب ته وویل: سردار صاحب!

زمور په کور کې مړی نه شته، خو ژړا یې شته، مور بخاری ګانې او د تودوخې نور وسایل ایستته کړي، د کور خونې مو ډېرې سړې دي، خیر دی تاسې د خپل زوم کره تشریف یوسئ، ستاسې قدر به انشاالله ان هلته وشي (سادو) ته مې د هغه وخت یو لك څه زیاتو کم افغانۍ په پرده کې ورکړې چې خپل خسر په خپل کور کې ونازوي.

ما چې کله د سردار (کوټه) خبرې کنټرول او دی مې د سایکالوجۍ په لحاظ وڅېړه، ماته ډېر یو بد، اوباش، قمارباز، توطیه غوښتونکی او لاوبالي سړی رامعلوم شو.

د شپې او د ورځې له پلوه به ي خوب او خواړه چېرته وو؟ اشتها مې ورکه وه، سګرېټ به مې دم په دم لګول او راښکودل، سینه یې راته تخته کړې وه. د غذا نه مې بد راتلل، د شنو چایو په ځښلو مې خوله ځو واري پُلۍ شوه، دوستانو به مې تسکین راکاوه او ډېر به راباندې خفه وو، ځینې ځینې به راسره په شپو پاتې شول چې غم مې غلط کاندي، خو ما په خپل ژوند کې همدا یو زوی روزلی و، زما او د مور یې همدا ډاکتر یوازینۍ هیله او امید و، چې دده نه به که خدای کول یو څه جوړ شي او دده د سیوري لاندې به کېنو او دده له مېوو څخه به مور او زمور وطنوال پوره پوره ګټه اوچته کاندي.

کله چې درېیم پروان څلور لارې ته ورسېدو، زه له ټکسي څخه کښته شوم او دوی مې رخصت کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کور ته راغلم، په کور کې مې ټوله کيسه وکړه، مصلحت په دې شو چې موټر د يو همسايه کره ودروم او د سالون فرش مرش سره راټول کړو او د دواخانې قيمتي دواګانې د الماريو څخه وباسم، پناه يې کړم. اوس نو خپل شته راپورې اور شول. بايد سردار (کوټه) ته ځان غريب او بېوزلی وښيم.

د سبا ورځې د لسو بجو په شاوخوا کې (سادو) راپسې راغی، تر څو د دوی په کور کې دده د خسر سره لومړۍ خبرې وکړو.

زه (سادو) کور ته رهنمايي کړم په سالون کې (کوټه) سره د اړې بړې او روغبړ نه وروسته کېناستم ماته يې مخ کړ چې: ((مدير صاحب!

څه فکر کوئ، ستاسې زوی به يې په کومه ډډه وړی وي؟))

ما لنډ ورته وويل:

شمالي ته

نو... سردار راته وويل:

((که ډاکتر يې شمالي ته وړی وي، خو نو هېڅ غم مه کوه، دا خو به ډېره ښه خبره وي، زموږ کار به ډېر اسانه شي. د قره باغ خان زوی پرون شپه ما سره دلته مېلمه و، د ګذر خان، تاج اله خان، قوچي خان او داسې نور په سلګونو قوماندانانو سره له نږدې نه شناخت لرم. د جهاد په وخت کې دوی زما د يو سنګر او مورچل ملګري دي.))

ای های جهاده! ته خو داسې اوباشانو او قماربازانو زموږ خلکو او نړۍ ته يې (... کړې). د ((لارې خرچه مرچه برابروه، شابه ته خو پوه سړی يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما تګ ځانته هم چېرته نه کېږي، ځلور پنځه چريکه خو د هر وخت لپاره راسره وي، په جيب دې لاس راکاږه چې ناوخته کېږي.))
مجبوریت ب شی دی، د وخت ځلور پنځه لکه افغانۍ مې ورته ونيولې.

دادي سردار صاحب!

خدای پاك مو په ډکه منګول له شمالي څخه راستانه کړه، خدای پاك دې زما د اولادونو عرض واخلي، خدای پاك دې زما زوی پيدا کړي، زما د زوی د پيداکېدو افتخار دې خدای پاك ستاسې په نصيب کړي او داسې نورې ډېرې دعاګانې مې سردار (کوټه) صاحب ته له خولې وايستې.

ما غريب سره نور څه و، د ډاکتر يو قطعه عکس يې هم هسې د تش نامه لپاره راڅخه واخيست.

سردار (کوټه) هوکې! دې ناچله سردار چې کله جيب خرڅ جيب ته کړ، نو ډېر خوشاله او موسکی شانته شو بيا يې راته وويل:

((د ډنډ شمال ځمکه به چاڼ کړم، غلبېل به يې کړم او ستا زوی به د نقرې په څېر له شګو څخه راوباسم، مې فهمي مديء! مرا مردم (کوټه) ميګن از رېګ روغن ميکشم!))

ته پوهېږې (کوټه) په دې ورځ ډېر څه وويل، ډېرې غوړې خبرې يې راته وکړې، شنه او سره يې راته ډېر وښودل، اسمان يې قوي، قوي په توقو وويشت او د ورېځو نه يې راته ښه غټ غټ اوښان جوړ کړل او ښې باتې يې وويشتې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خو لا ان په هماغه د حمل په ۶مه نېټه دده په دام کې کېوتی وم، زما زوی دده او (سادو) په دلالۍ تبنتول شوی و. په زړه کې مې وویل، توکل په خدای په قوي دېره مارانو او قماربازانو واوښتم، خو بیا هم د سردار د پېژندګلوۍ په لټه کې وم یو چا راته وویل، هغه پورې انجنیر د قرغې دی انجنیر مې د چایو د څښلو په پلمه درملتون ته راوباله، انجنیر زما بلنه په پراخ تندي ومنله. په خبرو کې مې ورته ډېره خوشامندي کوله، کله به مې یو قسم چاکلېټ او کله به مې بل قسم ممیز وروړاندې کړل، خبرو مو دوام پیداکړ. د قرغې د آب او هوا، مېله ځایونو، باغونو، ځمکو د کارېز او چینې حتی د پخوانیو خلکو او بیا د حضرت صاحب د کور او قصر په هکله چې په قرغه کې لري، خبرې مو کولې. په قرغه کې د پخوانیو مخورو سردارانو خبره پورته شوه، نو زه په دې مهال ورو ورو خپل هدف ته نږدې کېدم، انجنیر صاحب زیاته کړه. ((د قرغې ټولې ځمکې چې اوس ګورې، دا د سردار پاینده محمدخان ځمکې وې او بیا دده نه وروسته سلطان محمد خان (طلایي) ته پاتې شوې، خو دې اوسنیو سردارانو ورته ښکرونه اړم کړل، د خپلو پلرونو هډوکي یې کله په دولت او کله په عامو خلکو څو څو وارې خرڅ کړل او دوی خدای پاك ماړه نه کړل.))

ما د انجنیر صاحب نه تپوس وکړ چې ددې سردارانو نه به اوس څوك پاتې وي که نه؟!

انجنیر راته وویل:

((دلته یو، دوه درې شته یو یې د سردار دوپه په نوم او بل یې د سردار کوټه په نوم خو اصلي نومونه یې بل څه دي. کوم چې په سردار کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشهور دی، سخت قمار باز سړی دی، ټوله ورځ په قمار لګیا وي، غلاوې کوي او شوکماري یې اوس پېشه ګرځېدلې، خو حرامي د یوې ځوانۍ نښه هم لري، ښه ډوډۍ مار او یو پر خرابات او کاکه دی.

ما د انجنیر صاحب نه خپل مقصد تر ګوتو کړ، زه اوس نور د (کوټه) په مشخصاتو پوره، پوره پوه شوم. زما ټول ګومانونه او د خوبونو تعبیرونه ورځ په ورځ سم راوتل.

(کوټه) په درېم مازیګر د (سادو) په لاس ځواب راولېږه چې ته یوځل د (سادو) دوی کور ته راشه، د (سادو) کور اوس زموږ په ملاقات خانه بدل شو، زه ورغلم، په لاره کې مې د ځانه سره وویل: په والله که (کوټه) له کوره هم خوځېدلی وي، د (سادو) له جوسې نه داسې معلومېده چې ډاکتر په شمالي کې نه شته، زه د دوی په سالون کې کېناستم، سردار د جاینماز سره سالون ته ننوت، د لنډ روغبړ نه وروسته په لمانځه ودرېد، د مازیګر لمونځ یې وکړ، ډېرې دعاګانې او زارۍ یې خدای پاك ته وکړې، بیا پاځېده او زما ترڅنګ کېناست په غریو نیولي په ټیټ اواز په قوي تاثر په ډېر مکر او فریب په ژړغوني څېره او نیولې بڼه یې راته وویل:

((متاسف یم او ډېر خفه یم، ستاسې ارجمند مې په ډنډ شمالي کې بیا نه موند. د شمالي ټول قوماندانان یې راته بیا راپره کړل، زه نه پوهېږم چې دې سردار دا د قوماندانانو نومونه چېرته زده کړي وو، خو بالاخره ما سردار ته وویل:

سردار صاحب!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاسې دې هر قدم د ايمان په تله کې پرېوځي، ستا نيت، ديانت او ښه تقوا ماته ثابته شوه، ته ډېر نېك، زړه سواندی، زهير او مسلمان سړی يې...(!!!)

زما برخليك به همدا شان و، خير دی خدای(ج) مهربانه پاچا دی، زوی به مې خدای(ج) پيداکړي، مه خفه کېږه. زه به خپل خالق ته صبر کوم، خو زما او ستا همدا اخرنی ملاقات و، زه به په بل ځای کې سر او تندی ووهم، که ګوندې زوی مې پيداشي. د اخرني ملاقات په کليمه سردار صاحب ډېر وارخطا شو، ويې ويل:

((نه، نه مدير صاحب!

ملاقات اخرنی کوه مه.

زه ستا په زوی پسې ګرځم دا زما عندالله او عندالرسول وظيفه ده.))

ما لږ په غوصه او رډبډ وويل: زما په زوی پسې مه ګرځه، سردار صاحب زه چې په زوی پسې مې نه ګرځم، نو ته څه مجبوريت لرې.؟!

سردار صاحب!

د خپلې (مور نه ميره مهربانه نه وي) په دې خبره سردار لږ څه سست شو. سردار خو په يوه غشي دوه مرغۍ ويشتلې وې، په يوه لومه کې يې مورږ دوه (پلار او زوی) نيولي وو. زما نيت و چې زه ورنه ځان خلاصوم، پاتې شو زوی مې بيا به يې ګزوو، سره.

خو سردار د سترګو په اشاره کې په زوم يې چای راوغوښتې، ماته پخوا دوی هېڅکله چای نه وې راغوښتې، اوس يې ددې لپاره چای راوړ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دواړه ټګماران د شعبده بازانو او يا د مداريانو په څېر بله لوبه پيل کړي او ما د يو څه وخت لپاره معطل او بوخت کړي.

بيا سردار صاحب خپلې ناوزونه خبرې شروع کړې چې خبرو يې يو د بل سره هېڅ تړاو نه درلود. هغه او دغه يې ويل او د يو بل چل ول په فکر کې و، چل يې ډېر زر جوړ کړ.

ويې ويل: (مدير صاحب!

((اينمی کارا حوصله ميخايه، دلت کلان بساز، نديدی که چقدر بردن و کشتن)) بيا هم ((زه په قطعه کې يو ميل کلاشينکوف باقي يم سبا ته د ميدان ښار په طرف ځم، يو ميل کلاشينکوف په بيه رانيسم او په څنګ کې ستا د زوی تپوس کوم. بلديت مې زيات دی. ددې سمت قوماندانان لکه حاجي صاحب شېرشاه خان نه نيولې او تر واړه سليمانه پورې پرې ګران يم، د خبرې نه مې نه تېرېږي، دوی مې هم د جهاد د دورې ملګري دي.

بله د ټولو نه مهمه خبره دا ده چې بېګاه مې خوب وليده او په خوب کې زما پير ماته يو د ګلابو د ګلونو ګېډۍ راکړه، نو دددغه خوب تعبير همدا ستا د زوی ميندل نه دي که څنګه؟...!!!))

نو ما په زړه کې وويل:

چې ګوره د يوويشتمې پېړۍ شرمېدلي سردار ته، ده خو ډېره زر افسانه جوړه کړه. ما په هماغه پخوانۍ خبره ټينګار وکړ چې... سردار صاحب ستاسې وظيفه زما د زوی د پيداکولو په برخه کې ختمه شوه، د خدای په امان زه درنه لاړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دروازه کې یې راته ډېرې سورې او نارې ووهلې او ډېرې جزې پزې وکړې خو زه ورته ونه درېدم، زما ټول ګومانونه او حدسنه نور دې اندازې ته ورسېدل چې سردار (کوټه) او (سادو) زما د زوی د تښتولو د معاملې طرف دي.

درملتون ته سترې ستومانه راستون شوم، ډېر خپه وم او داسې ماښجن وم چې ولې دا سردار ماته په سپکو سترګو ګوري، دی ولې په ما د رانده ګومان کوي، دی خو په دې پوهېږي، چې زه په ټولو شیانو پوهېږم، ماته خدای عقل او شعور راکړی، ما د دولت په ادارو کې شل پنځه ویشت کاله کار کړی دی، زه خو ډېر اجتماعي سړی یم او له ډېرو خلکو سره راشه درشه لرم، زه خو په افغاني ټولنه کې لوی شوی او زوړ شوم. خو دې سردار زما د مجبوریتونو څخه ناوړه استفاده کوله، زما زوی لــه همــده ســره او دده پــه دلالــۍ یرغمــل و، دی پوهېــده چــې حکومتت نه شته او سر په سر سودا ده، ده ته پته وه چې دا سړی یو ځری دی. دده شاته اوس څوك نه شته، د کوم قوماندان ممندان سره اړیکي او پیوند نه لري، چې څومره یې غولولی شي غولوه یې.

زه یې تېرایستی نه شوم، ده په حقیقت کې خپل ځان تېرایستی دی. زما ژوند لاهماغسې دی، خو ده خپل ژوند او خپله کورنۍ د خدای(ج) پر وړاندې تباه کړې دي، په مادي لحاظ دی او دده زوم له هماغسې پمن او د یوې مړې ډوډۍ پسې شل ځایه سرکونډۍ وهي. ده چې څومره خیانت له ماسره کړی دی، خدای خبر د جنګ او جګړې په کلونو کې د نورو څومره بېګنا کابلیانو سره به یې جنایت کړی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده به زموږ د ټولنې دا ساده شډل او ښارېوارې انسانان څومره غولولي وي، څومره ميندې به ده ژړولې وي، څومره بېګناه ځوانان او تنکي د هيلو نه ډك زلمي به په تورو او تورتمو خونو کې د خپلې قماربازۍ، اوباشۍ او د نامشروع او نامقدسو انساني او بشري ضد خواهشاتو د پوره کولو لپاره په ډول ډول نومونو او پلمو ساتلي وي.

دې... (کوټه) سردار به څومره پلرونه په شا کړوپ کړي وي او څومره خويندې به لاتراوسه سياپوشې وي او څومره پېغلې به يې کونډې کړې وي. دې چالاکه په تش نوم سردار به زموږ د مظلوم او خوارکي ولس څومره شتمني لوټ کړې وي او څومره بېوزلې کورنۍ به يې د پولۍ ټق ته کېنولې وي. دده به په هغو پيسو هېڅ نه وي شوي. يو څو ورځې به يې د قمارميدان تود ساتلی وي، هغه به هم د بل جيب ته تللي وي او دی به په تش ميدان پاتې شوی وي، خو د کابلي مظلوم انسان به يې پرې سټه ايستلې ي او له جايداده به يې خلاص کړی وي لکه زما په څېر.

ددې (کوټه) سردار چابکي په ما ښه چلېده، هلته يې راته زوی او ګران زوی نه پوهېدم چې په کوم ځای کې د کومو تورو تمبو تر شاه ساتلی او دلته په ښار کې يې زه يرغمل کړی وم. دده چې به هر ډول خوراك ته زړه وشو، ځان به يې د غرمې پرمهال درملتون ته راورساوه. ټکسي به يې راباندې ونيوه، په تايمنيو کې يو هوټل و هلته به يې ډوډۍ وخوړه. د هوټل مالك ته يې زه د خپل لوژستيك مدير په نوم ورمعرفي کړی وم. که به د هوټل والا يو لك افغانۍ کېدې، نو دوه لکه به يې رانه واخيستې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما په داسې حال کې څه ویلی شول او زما په وس کې څه پوره و. زه د خپل زوی د ژوند په غم کې وم.

سردار صاحب په زاړه کلاشینکوف پسې میدان ښار ته نه ته او نه په خوب کې ده ته خپل پیر د ببوختو ګلونو ګېډۍ ورکولې دا خو یوه افسانه وه افسانه.

ده ته خو خپل پیر زما زوی د حمل میاشتې په شپږمه ورډالۍ کړی و، چې درنیسه یې او په تورتمو کوټو کې یې ساته که دې وهلو، ډبولو، د سکنجو او تورتمو کوټو نه ژوندی ووت، نو بېچاره پلار به یې درنه په بیه واخلي، ستا او ستا د جاني پیر خواهشات به انشاالله چې څه ناڅه پوره کاندي.

یوه ورځ وروسته مازیګر و چې (سادو) زړه ختلی او یو ډول اوتر او وارخطا په درملتون راننوت په ډېره وارخطایۍ یې راته وویل:

((مدیر صاحب!

دواخانه را زود بسته بساز، زود کو، که خسرم منتظر شما است.))

زه پوه شوم چې اوس به د مشورې سر څه ناڅه معلومېږي او سردار صاحب به ماته د پروني خوب تعبیر په څومره شدومد او په ښه انداز کې کوي.

ما (سادو) ته وویل:

زما او د سردار خبره خو پرون ختمه شوې وه، هغه ته خو ما هېڅ وظیفه نه وه ورکړې، نو څنګه یې په بیړه بیا غوښتی یم. متل دی چې وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ګرګه زه پرېږدم که ګرګه ما پرېږدي.)). په ما هغه کانه وشه، دی مې رخصت کړ خو په مخه ښه کې راته وويل:

((خسرم این کار را فی سبیل الله انجام داده))

ما په سره سينه درملتون وتاړه او د سردار پسې د (سادو) دوی کور ته په شمېرلو قدمونو روان شوم. کله مې چې (سادو) دوی د کور په وره پښه ولګېده، نو سردار مې اوچته مخې ته رامنډه کړه او راته يې وويل: ((که مانه ګفته بوديم پيريکه پري شو برايم سبت ګل ګلاب داده بود اينه تبريك، تبريك ميګويم!))

کېناستو سره سردار بيا خپل دروغ او درم شروع کړل، چې داسې ميدان ښار ته لاړم او هغسې په قوماندان صاحب شرم خان باندې راتاو شوم او بيا مې ملا صاحب جلات خان وليد او د لکه خان سره مې چای وخوړې. د خپل کلاشينکوف په لته کې دومره وم او که نه، خو ستا د زوی په لته کې مړ، مړ وم. خو زوی دې په خير سره پيدا شوی دی، نو به خفګان نه کوې په کور کې به ډآډ ورکړې او په ماشومانو به زېرى وکړې.

ښه، ښه سردار صاحب ... خانه!

چې زوی مې پيدا شو نو ووايه چې چېرته دی؟

((والله داسې خاص ځای يې راته نه دی معلوم)) چې ځای يې درته نه دی معلوم، نو سردار صاحب! ته د څه نه ماته وايې چې زوی دې پيدا شوی دی؟

((نه ورورجانه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما په ميدان ښار کې پته ولګوله او راته معلومه شوه چې زوی دې د حزب اسلامي له ګروپونو سره دی.))

ښه سردارصاحب!

زوی مې د حزب اسلامي د کوم ګروپ او سرګروپ سره دی؟ ((نه ګروپ درته نه ښايم، ګروپ او سرګروپ ته يې د سر خطر دی.)) ګورئ د سردار منطق ته چېرته لکه چې له ماسره پلټنې او پوښتنه وو ګڼې؟ چې ګروپ او سرګروپ مې وژل هغه متل دی چې، (ښځه دې قاضي.... شريعت د چا سره کوي.)

((ځای يې هم درته افشا کولای نه شم، خو دومره درته وايم چې زوی دې په ميدان ښار کې دی.)) ښه چې داسې ده نو سردار صاحب زما دې خدای په امان وي ته هسې ټوکې کوې چې نه مې د زوی ځای درته مالوم دی او نه يې تښتونکي نو دا هسې کيسې دي.

((نی، نی مدير صاحب!

يك دقيقه باش! ته کېنه هلهه سادو جان به مدير صاحب چاي بيار)) نه سردار صاحب مننه چای نه خورم، زه ځم دواخانې ته مې يو قلف اچولی چې څوك يې په رڼا ورځ رانه يونسي.

((خوب که اينطور است، ساعت هشت صبح اين جا بيايد!))

په دروازه کې يې بيا راته د ((فی سبيل الله)) کليمه واوروله.

دې مداريانو او خدداناترسو به ماته د فی سبيل الله، عندالله او عندالرسول جملې ډېرې استعمالولې او بيا چې وخت راغی او دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوبې ته مې د پای ټکی ایښوده، نه بیا عندالله او نه عندالرسول او نه فی سبیل الله و بیا ټوله پیسه اله وه.

کور ته راغلم، ماته خو د سردار په اول ملاقات کې پته لګېدلې وه چې ډاکتر (کوټه) د پړانګانو په منګولو کې د (کوټه) او (سادو) په دلالۍ ورغلی.

ددغو (کوټه او سادو) سره په ژبه پوهېدل او د دوی سره په لاره تګ څه اسانه او ارزانه کار نه و. ولې چې دوی ته انسان کوم ارزښت نه درلوده. انسان وژنه، انسان ځورونه او تښتونه خو د هغه چا خبره چې ورته یو وار نسوار هم نه ښکاره کېدل.

په کور کې مې د ډاکتر مور سره خبره غوټه کړه چې اوس باید د (کوټه سره معامله وکړو، خو دا معلومه نه وه چې سردار به له مورې څومره باج اخلي، خو زه دې ټکي ته متوجه وم چې سردار به په خپله خوله باج نه غواړي. باج به رانه په دربیم ګړي خوله غواړي. همداسې هم وشول. له وعدې سره سم زه لاسبا د دوی د کور کوڅې ته نه وم رسېدلی چې سردار له کوره ووت. البته زه یې لکه د چا په وسیله څارلی وم، د کوڅې په خوله کې یوځای شو، سردار صاحب په دې ورځ ښه اوږد څادر اغوستی و، د لاس په اشاره یې په ځان پسې کړم. د ګلاب الدین (شېرزوی) له کوره تېر شو، په کوڅو، کوڅو کې علي اباد روغتون ترشاه راتاو شو، د شهر آراء د برج ترڅنګ د تندورسازي په کوڅه ورسم شو.

په لاره کې خبرې مبرې سره نه کوو. سردار مې مخکې او زه د هغه په پل، پل بېدم. ردار سر نه تر پښو په خپل اوږد څادر کې ځا پېچلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوازې دوه سترګې يې ښکاري. پکول يې په غوږونو راښکودی، کميس يې د دود سره سم د وخت په غوښتنه ښه پوره اوږد دی، پرتوګ يې بډ وهلی او د سليپر تور بوټان يې په پښو دي. ښځينه باغ ته نږدې دلته د اوبو يو نل دی، ددې نل مخامخ هوټل ته ننوتو، سردار صاحب د ښو او پرېمانه کبابو اډر(فرمايش) ورکړ، ځکه چې د سردار صاحب سره د سردار د لوژستيك مدير شته او دده په پيسو خو يې هېڅ زړه نه سوزي، هغه متل دی د (پردي غوږ د لمڅي په څېر غوڅېږي) نه پوهېږم چې ده څومره ډېر کباب وخوړ. د هوټل د تخت په سر خدازده په کومو چورتونو کې تللی وم، خو سترګې مې په سرك نښتې وې، کتل مې چې د هوټل د دروازې په څنګ کې يو بې نمبر پلېټه د تورو شيشو د هغه جيپ موټر په څېر چې ما د حمل په (۶) تاريخ د خپلې کوڅې په جنوبي اړخ کې ليدلی و، تر سترګو شو سمدلاسه ترې څلور پنځه تنه ټوپکوال راکښته شول، له موټر څخه لرې او نږدې ودرېدل، يو کس يې چې ترې ډېر بدبوی خاته، زما ترڅنګ کېناست، ږيره يې ښه اوږده او د سنتو په طريقه لاڅه چې په نورو ډېرو طريقو برابره او سمباله وه. دې مسلمان په نږدې يو کال دوو کې مخ او ځان ته اوبه نه وې ښودلې، د سر اوږده اوريچو له ډول او شمېر نه به يې يو الله خبر و، د سينې ګردنۍ جيبونه يې په لاسي بمونو ډك وو. د کلاشينکوف شاجورو ته يې په يو بل پورې تړلي وو، د سينې او ملا په کتار کې يې نور د روسي کارتوسو ځای نه وو، د کلاشينکوف له ماشې څخه يې ګوته نه پورته کوله، ګوته يې پرې داسې ښخه کړې وه لکه چې دی له مانه ډېر ډارېده. په داسې مهال ما سره څه ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلومدار چې هېڅ راسره نه و.

د يوه نيمګړي سلام څخه وروسته يې اول سردار سره په سترګو کې يو څه وويل، بيا يې په ډېر تريو وچولي د درملتون کليګانې چې د ډاکتر په جيب کې وې او دې داړه مارانو ورڅخه اخيستې وې، د نبنې په توګه راوغورځولې او ويې ويل:

((نشانيت درست است!))

ما ورته وويل:

هوکې، دويمه خبرهه يې راته داسې وکړه:

((معامله ما و تو يهزار لکه است!))

ما ورته سر وخوځاوه

((اګر يك هزار لك دادی خوب ورنه؟؟؟))

نو ما وويل چې بيا...؟!

ده راته وويل:

((که... خوب ميفهمي))

باز چی؟!

ده راته مخ کړ.

((ميکشمش مرده شان در چمندی ببرك و يا پيش خانه تان بګي!))

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما خپل څادر ته لاس کړل او په اوږه مې واچو. د هوټل د تخت نه کوز شوم، په تګ، تګ کې مې په لوړ اواز چې د هوټل ټول خلك هك پك شول، داسې وويل:

((ژر ژر يې حلال کړئ، چې درنه مردار نه شي!))

سردار راپسې ډېرې چيغې ووهلې ((كه بشين كه بشين)) زه په يو تراټ د هوټل نه ووتم او راساً درملتون ته راغلم. په درملتون کې لاناست نه وم چې.. سردار راورسېده.

سردار راته وويل: ((كه تو خوب كار نكردى.)) په دې كارونو دې خپل زوى او د زړه ټوټه ضايع کوې. په نصيحت يې راته شروع وکړه، کله به يې د پچې نه راته پېچومی جوړ کړی. حوصله کوه، دا ډېر بد خلك دي ((دوى چې څوك وژلي هغه لاتراوسه مړه دي او نه دي ژوندي شوي!))

په رښتيا چې، د (کوټه) خبره دلته منطقي وه. دې داړه مارانو چې په اخرو څو کلوونو کې په کابل او يا د هېواد په نورو برخو کې يې څوك وژلي او يا يې تښتولي دي، د هغوی مسووليت په غاړه نه اخلي او وايي چې په دې کې به د خدای پاك رضا وه، د خدای پاك په رضا کې نو موږ خواران څه ويلی شو.

(کوټه) په خپلو خبرو کې زياته کړه: خير دی زه به دې نننی قوماندان ته سوال او زاری وکړم، ستا بېوزلي به ورته وژړوم، پيسې به پرې يو څه کمې کړم، ددغې معاملې د سرته رسولو لپاره زه بېګاه ته ستتا مېلمه يم. په کور کې به په تفصيل سره وګړېږو. مازيګر شو، د مازيګر نه پسې ماښام او د ماښام په تورتم کې مې سردار کور ته راوست. ښه و

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځيني فرشونه مې دسالون نه لرې کړي وو او موټر مې هم له ګراج څخه ايستلی و. سردار (کوټه) زما کور ته په راتګ کې ډېر مقصدونه درلودل، چې زما ژوند له نږدې نه وګوري او څومره چې په ما خوله لګولی شي، هغومره مې وينې بايد وڅښي. کله چې سالون ته ننوتو، ده سملاسي د يو چالاکه غله په څېر د کړکيو د پردو شاګانې وکتلې چې د پردې تر شاه څوك پټ نه وي. ما وخندل سردار ته مې مخ کړ ((مطمين باش!)) اوس دلته هېڅوك نه لرم. خپل، خپلوان، ورونه او عزيزان مې د جګړو له امله د مهاجرت په وطن کې شپې او ورځې سبا کوي. زما د يو پرتوګانې[۱۴] (يو نيکه) نه د اتياوو زلمو د برېتونو نه په اصطلاح وينې څاڅي. زما هر زلمی له ډېره خياله کوږ اورمېږ وړي. څه وکړم چې اوس مې په کار رانغلل. د حکومت حال خو په خپله ګورئ حکومت د ګلبدين او دوستم د راکټونو له وېرې سر خو لاپرېږده چې خپل غوږ هم نه شي ګرولی، د حکومت مشران د بې مهاره اوښانو په څېر شپه يې د ډکو په زېرخانو او ورځ يې خدازده چې چېرته وي؟ د کابل ځمکه پرې سور اور ده، ځای ورته، نه ورکوي، دوی د خپل شهادت نه دومره په ډار کې دي، چې ولس يې په سپين ميدان کې د شهادت راکټونو او ستاسې په څېر داړه مارانو ته پرېښی اوس نو د کابل ولس ستاسې او د شهادت راکټونو په لاس کې دی، څنګه چې ستاسې د دواړه خوښه وي، همغسې پرې کولای شئ لوټ، تاراج، سرېتښتونه، د عامه شتمنيو په غلا وړل، ترور او نورو ډېرو منفي او ناوړه کارونو ته وخت ډېر جوړ او مساعد دی، دا نو بالکل ستاسې

(۱۴) دا اصطلاح په شرقي پښتنو کې د يو نيکه اولادې او حتی يوې قبيلې ته کارول کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووخت دی، وطن درته عام او تام وړ[۱۵] دی او په ځنګل کې هغه څوك پاچا دی چې زور لري، سردار صاحب!!!

د سردار صاحب لکۍ زما په دې خبرو نوره هم ډډه او ببره شوه، نه پوهېږم چې د جګړې په اوږدو کې او که یاده د خپلې بدماشۍ په وجه پخوا چې کوم ټپونه یې خوړلي وو، راته ویې ښودل چې دا ټپونه مې په جهاد کې خوړلي. په رښتیا چې ټپونه یې بد ژور او د ډډ پوستکی یې سوری سوری او چڼ چڼ وو.

زما په غالب ګومان چې سردار صاحب ته تاراج، لوټ او اختطاف جهاد و، ده په خپلو ننګینو ټپونو بې ځایه او خوشې افتخار کاوه او په خوا کې یې د خبرو په مهال ډېر بې شمېره د پېژندګلوۍ کارتونه یې له جیب څخه وایستل چې کوم د جمعیت، کوم د حزب اسلامي او کوم د اتحاد ملي لنډه دا چې د افغانستان د ټولو تنظیمونو مګر دده د وزارت زراعت د ماموریت په کارت کې لیکلي و چې سردار (...) بعد له هغه پوه شوم چې د (کوټه) اصلي نوم (......) دی سردار یو ناڅاپه رانه پوښتنه وکړه چې: ((ته ولې د خپل زوی پسې خپه نه یې؟))

ما ورته وویل:

چې خپه شم، څه مې له لاسه پوره دي، خو دومره زه اوس په دې ټکي خوشاله یم چې ما خپل مدعیان پېژندلي دي، زما زوی اوس څوك نه شي وژلی، په دې خبره یې رنګ د کورکمن په څېر زېړ واوښت ماته یې وویل:

---

[۱۵] د زارعت ځمکو نه چې فصل غونډ شي د هغو ځمکو واښه د هغه کلي د خلکو د څارویو ګډ واښه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ډېر سخت زړی سړی یې.)) دننه د زړه نه مې یو الله خبر و، چې په ما او زما په کورنۍ څومره ترخې شپې ورځې تېرېږي، خو د کوټه په مخکې مې هسې ځان خوشاله، خوشاله کاوه.

د یوځه چوپتیا او سوچ څخه وروسته یې ماته مخ کړ: ((مدیر صاحب!

ډېرو خلکو په دې نېږدې شپو ورځو کې زما په غېږ او پښو کې سر ایښودی او ژړلي یې دي. دا د خلکو خلاصول د تښتونکو نه زما حرفه ده. زه اوس په دې هکله خاص مهارت لرم او ښې حرفوي شوی یم.)) په زړه کې مې تېر شول چې، رښتیا ډېر مظلوم او زما په څېر بېګناه پلرونه تا ژړولي دي. د هغو بې دفاع انسانانو سره خو یوازې یوه ژړا وه بل څه ورسره نه و. که ژړا ورنه اخیستل کېدای، نو په والله که دې پرې اسره کړې وای سرداره! هغه به دې هم ورنه په کوم چل ول اخیستې وای.

ای خدایه!

د خپل زوی غم وژاړم او که د نورو مظلومانو.

په خبرو خبرو کې مې سله زړونه یو کړل او سردار ته مې وویل:

کوم رقم چې نن هغه قوماندان صاحب ماته وښوده، هغه زما په وس کې نه دی پوره. سردار صاحب وویل چې: ((مدیره!))

دا ډېر بې رحمه او بې دینه خلك دي، چې یو مېخ دې هم په کور کې وي خرخ یې کړه او زوی دې ورنه خلاص کړه!)) ما ورته وویل:

که سیخ د سرو دی د ځیګر د منډلو نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسې اوس لږ څه فکر او سوچ وکړئ چې د سردار صاحب راتګ زما کور ته ماسره کارکول او زما هڅول د خپلو نامشروع اعمالو لپاره چې د قمار بازار يې ګرم او د فحشاوو نغرى تود وساتل شي، نور خو لا هر څه په ځاى پرېږده، حتى د کور يو مېخ يې هم په ما نه لورېده او راباندې خرڅول يې.

خير خو کرى شپه ده زما سره سر وخوږاوه خو له ما نه يې څه بود نه کړل. سهار شو، دى مې رخصت کړ. زه د کور پاس منزل ته وختم. د ډاکتر مور سره مې بېګانۍ تولې خبرې چې د (کوټه) سره مې کړې وې، يو په يو تکرار کړې چې دا خلك له موږ نه زر لکه افغانۍ غواړي، چې دا هر څه خرڅ کړو او حتى که لاځانونه هم خرڅ کړو، سل مليونه افغانۍ خو نه شو پوره کولای هغه وخت زر لکه افغانۍ ډېرې پيسې وې، نو څه به کوو؟

په دې خبره د ډاکتر مور ډېره خپه او ستومانه شوه اخر د هغه ډېر نازبين زوى د يوويشتمې پېړۍ جنايتکارانو سره يرغمل و، دې به تولـه شپه خوب نه کاوه، دا به توله شبه د ډاکتر تشباتې تخت ته ناسته وه، ژړل به يې يا به يې نفلونه او تهجد لمونځونه کول او يا به يې د قران شريف تلاوت کاوه. ددې خو په دې ساعت تېرېده او يو څه تسکين به يې کېده خو په ما هر څه تنور وو، په اولو شپو کې مې بېخي مزه نه وه او ډېر وارخطا وم، وار او پار مې خطا و خو وروسته وروسته چې مې جعلي صحنې ليدلې او خپل مدعيان مې پېژندل، خپل موراللمې له لاسه نه ورکاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما به د خپلې کورنۍ غړو ته ویل چې تاسې ډېر بختور او نېك بخته په دې یاست چې زه کور ته راشم، ماته وژاړئ، زړونه مو تش کړئ اوښکې مو وبهوئ، غریو نیولې مرۍ ازادې کړئ، زه دومره بدبخته یم چې زه نو چاته وژاړم ستاسې خو د ژړا ځای شته چې زه یم، خو زما د ژړا ځای نه شته.

دا (کوټه) سردار چې به کله له ماسره ملګری شو، ده به خپل ځان په څادر کې له سره تر پایه پټاوه، یوازې دوه سترګې به یې ښکارېدې. زه په دې نه پوهېدم او لا تراوسه نه پوهېږم چې په دې کې کوم سُر وو.په دغه ورځ چې ما خپله ټوله شتمني وسنجوله، د اته لکه کلدارو په شاوخوا کې وه، چې شپږ لکه کلدارې مې کور او دوه لکه کلدارې مې موټر حساب کړ، په دې شرط چې دا دواړه جنسه له موږ نه په دې جنګي او بدو شرایطو کې څوك په بیه راونیسي.

ما چې په هغه وخت کې د انسانانو انصاف او عدالت ته وکتل، په انسانانو کې د ځینو مسلمانانو او په مسلمانانو کې مې بیا له دغسې افغانانو څخه بد راغلل. ددې پرځای چې له ماسره کومك وکړي او همدردي راسره ښکاره کړي، زه به یې د خوږې ګوتې نه نیولم، څومره چې به یې زبېښلی شوم، دومره به یې زبېښلم، خو هذالقیاس څه سر به دې خوږوم، د شپږ لکه پاکستانۍ کلدارو کور مې په دریو لکو او د دوو لکو کلدارو موټر مې د یولك پاکستانۍ کلدارو په بیه کې ودرول.

د بازار په اټکل دې څلور لکه پاکستانۍ کلدارو څخه هغه وخت شپاړس ملیونه او یا یوسل او شپېته لکه افغانۍ جوړېدې، خو د کور او موټر اخیستونکو سره مې خار (معیاد) کېښود او دوی مې په یو خام

(c) ketabton.com: The Digital Library

تار وترړل، خدای خدای به مې کول چې دوی پښېمانه نه شي او یا په دې پیسو به زه د سردار او یا د سردار داړه ماران راضي کړای شم او که څنګه؟

سردار په دویمه ورځ بیا راسره خبرې وکړې. دا ځل مې سردار ته وویل:

تا خو پرون شپه زما ژوند له نږدې نه ولیده، زه دومره پیسې چې تاسې یې غواړئ، نه شم پرېکولای، چې ډېر ظلم راسره وکړئ، نو لس ملیونه افغانۍ به درته چېرته قرض او پور کړم. یو کور لرم، هغه به د تاسې لپاره خرڅ کړم، نو دلته راته سردار ډېره کلکه ښکنځل وکړه چې دا مې هېڅ وخت له یاده نه وځي او اوس هم کله چې دا د سردار ښکنځل رایاد شي، نو خدای(ج) شاهد دی چې ځوروي مې.

په هغه وخت کې موږ د کابل اوسېدونکي په ښکنځلو او ډېبولو نه خپه کېدو. دا زموږ ورځنی خوراك وو. موږ ورسره روږدي شوي وو او دومره باك به مو نه ګڼله. د لس ملیونو افغانیو ژبه راسره سردار قبوله نه کړه، زه یې په ځای پرېښودم. ده په ډېر تاو رانه څادر څنډ واهه او روان شو. سردار خو یو څه سوری پیداکړ، اوس به نو کوښښ کوي چې دا رقم راباندې ورو ورو پورته بوځي. بله ورځ (سادو) راپیدا شو او راته یې وویل:

((یو کرتې زموږ کور ته راشه)) زه د سردار د لیدو نه نور موږ شوی وم، خو چاره نه وه، لاس مې دتیرېږ لاندې و، که لاس مې په زور راښکودی وای، نو لاس نه به مې پوستکي اوښتي وای. بیا دده محترم کور ته ورغلم چې کتل مې د (سادو) دوی په کور کې هماغه د هوټل... چې په اولو شپو کې مې لیدلای و، د سردار ترڅنګ ناست و. نو زما په ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

سردار ناڅاپه ژړا شروع کړه، زه يو څه ټکنی شوم، په زړه کې مې وويل چې الله دې خير پېښ کړي، لکه چې زوی يې راته وژلی او يا سردار ته بل کوم مشکل پيدا شوی دی.

دا... سردار نو اوس د مکر او فرېب له مخې په غټو، غټو ژاړي!! د سترګو څخه يې د اوښکو دارې روانې دي، زه حيران او هك پك يم، وار او پار مې خطا دی، په ډېر کم وخت کې د ډېرو فکرونو او سوچونو نړۍ ته مې ودانګل، د سردار نه مې پوښتنه وکړه چې سردار صاحب څه پېښه ده؟!

په کور کې دې څوك مړه دي که څنګه؟!

((نه مديرصاحب!

زه له يوې خوا ستاسې غريبي او له بلې خوا ستاسې د ځوان او زلمي زوی د سر خطر ته ژاړم.))

ما سردار ته وويل:

کېنه بابا! د پردو په زامنو مه ژاړه، سردار صاحب! په زامنو به خپل پلرونه او ميندې ژاړي، اشاره يې د څنګ ناست سړي ته وکړه نه وينې دا... ده ځواب راوړی چې موږ ډاکتر وژنو.

ما ورته وويل:

اسره څله کوي، زما او دده خو همااغه د هوټل خبره ده ((ژر ژر يې حلالوئ چې درنه مردار نه شي!!)) نو سردار پاڅېده او زما پښو ته پرېوته چې د خدای لپاره په خپل ځوان زلمي زوی دې رحم وکړه اخر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا زوى دى، ته لږ ښه شه او رقم پورته بوزه پيسې زياتې ورکړه، چې دي بلا نه خلاص شې، ما سردار ته وويل:

ما هر څه سنجولي. زه په خپل زوى د هر چانه ډېر مهربانه يم. زما ټوله شتمني هغه ستا په وينا چې د کور مېخ به هم ځانته پرې نه ږدم ټولټال لس مليونه افغانۍ ترې جوړېږي. دا پيسې له تاسې نه قربان دي. په دې خبره سردار سور او شين واوښت او هغه بل ځناور هماغسې په وسله سمبال او داسې بد بد يې راته کتل، لکه چې ما دده پلار وژلى وي او يا دده مې زوى تښتولى وي. په وسله بار راته نه يو کړه او نه بل:

((ده اين جاه ترا ميکشم و ده انجا...))

په همدې اخره خبره پاڅېده، د سالون دروازه يې ماپسې پورې کړه. (سادو) سالون ته ننوت، له ماسره کېناست او سردار د وسله بار سره د باندې ووت. ما هم د تګ لپاره ځان جوړ کړ خو (سادو) راته وويل:

((باش که خسرم بيايه!)) لس دولس دقيقې وروسته چې وسله بار ښه پناه شو، بيا نو سردار سالون ته ننوت. زه پوه شوم په وسلهه بار... يې رخصت کړ.

څو شېبې نور يې زه هم په سالون کې په دې او هغه بوخت وساتلم چې وسله بار کوم لرې ځاى ته ورسېږي.

زه به د يو کم پنځوسو کلو يم، کله چې مې ښى او کيڼ لاس پېژندلى، حتماً يو څه ناڅه لوړې او ژورې، تودې او سړې، ډېر ښه او ډېر بد انسانان به مې ليدلي وي، خو د سردار (کوټه) په شان دوه مخى...!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول به هېڅ نه وي او که بيا پيدا هم شي، هغه به ډېر کم وي. که چېرې خدای کول په راتلونکي کې به دی او زه د هېواد د محاکمو په لوړو ارګانونو کې مخ په مخ سره ودرېږو، خو هر چا چې دا زما ليکل لوستي وي ما د (کوټه) په هکله په کې هېڅ کمی او زياتی نه دی راوستی، کوم شيان چې ما دده په وجود کې موندلي، تحقيق کوونکي او پلټونکي به يې هم بيامومي. دده ټول کړي جنايتونه به لاپسې بربنډ او څرګند کاندي، په وسله بار ګواښ به راته کله په زړه کې پيښو کېنوله چې خدای مکړه ډاکتر رانه ضايع نه کاندي، مور ته به مې ډاډ ورکاوه، خبره ما څه چې سردار سړه کړه، دوه درې ورځې مې نه سردار وليد او نه مې (سادو) خو زه پوه شوم چې... بل کوم ښکار يې په مخ کړی دی، خدای پاك مې دې غاړه نه بندوي، همداسې به هم وه. بله ورځ مې کتل چې سردار د خپلو اشري برېخو او بې زره مزدورانو سره د کلوله پشتې د ښاروالۍ د بلاکونو په مخکې ولاړ وو، کله چې يې په ما سترګې ونښتې هغه خپل اوږد او څو متره څادر يې بيا له ځانه ټينګ تاو کړ، دوه سترګې يې ښکاره کړې، زه د يو څه کار نه وروسته په لنډو کې ببرته په همدې لاره راغبرګ شوم. سردار په خپل ځای د خپلو اشرګرندو سره ولاړ نه و، خو د هغه په ځای په عمر يوه نيم زاله مېرمن ولاړه وه او په سورو، سورو يې ژړلې او په سر يې خاورې بادولې او په سايندو کې ويل ((اخ بچه نازنين ام چه شدی کجا برديتان)) ددې مېرمنې آه او فرياد ځمکه لړزوله او اسمان يې ژړاوه، خو د يوويشتمې پېړۍ جنګي جنايتکارانو ترې مزې اخيستې او د يو دوو ټنګو لپاره يې د بشريت او انسانيت په عواطفو خاورې اړولې، ځانونه يې مړول او نور يې شوکول. بيا به يې د کارغانو په څېر مښوکې ځنډلې او ويل به

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې چې ((موږ لا هېڅ خوړلي ه دي)) هلته يو چا د مېوو اوبه له ماشين څخه ايستلې، زه دې اوبو ته نږدې شوم او يو ګيلاس د ګازرو اوبه مې په سر راواړولې. له دې زردك فروش نه مې پوښتنه وکړه چې دا خور ولې ژاړي؟

هغه راته وويل:

((ورورجانه! څه غم پسې ګرځې، دا دربېمه ورځ ده چې ددې خوارکۍ زوی چا تښتولی،)) نو زما په زړه کې ټك شو چې دا کار هم سردار کړی، ولې چې سردار مې څو ورځې مخکې په همدې ځای کې ليدلی و. دا داسې حرفوي او مسلکي تښتونکی و چې په هر کرت ما له ده سره ملاقات کاوه په داسې وخت کې به يې زه ګير کړم چې زما اواز به هېڅ ځای ته نه رسېده او نه به مې رسولی شو. زه به دوی دقيق ښارلم. ما ورنه ځان هم نه شو خوځولی. په نوك او ناوك کې به يې ونيولم، ما خپل ښارونکي هېڅ پېژندلی نه شول او تر ننه پورې مې نه دي پېژندلي، په دې اختطاف کې ما همدا درې څلور تنه وپېژندل: (دادو)، سردار (کوټه)، (سادو) او هغه وسله وال سړی چې په اول ځل مې د دان باغ د نل مخې ته په هوټل کې ورسره وليدل، مګر که دا وسله وال سړی نن زما مخ ته راشي، شايد زه به يې ونه پېژندلی شم.

سردار صاحب به کله ځان راته ملنګ کړ او کله به يې ځان پلنګ، کله به قوماندان شو او کله به د دولت عادي مامور. کله چې به يې زه وليدم، هسې برناحقه چې د لمانځه وخت به هم نه و، په لمانځه به ودرېده. زما په خپل غالب ګومان ده هېڅ د لمانځه لپاره اودس نه دی کړی، دده هر لمونځ زما په مخ کې د تظاهر، فرېب او تفنن لپاره و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده به دا لمونځونه ښايي ددې لپاره کول چې خپل ځان ماته پاك ديندار او سوچه مسلمان وښيي، زما باور دی په خپل ځان لاپسې قوي او پياوړی کړي او يا امکاناً هغه ورځني جنايتونه، ورانکارۍ او ګناهونه به يې پرې رژول چې هغه ګناهونه هېڅ وخت لوی خدای(ج) نه چاته ښني او نه يې رژوي. دده هسې چټي خواري وه، لکه چې متل دی (هندو ستتړی خدای ناراضه).

په دې کال په موږ کابليانو شپې او ورځې ډېرې ترخې وې. په ما خو اور بل و، اسمان لرې او ځمکه سخته وه. په دې کرکجن توپاني وخت کې ټولو خوښيو غمونو ته ځای پرېښی و. د عدالت په ځای ټوله بې عدالتي حکم فرما وه. ابادېدو ټول خپل وخت مکملو ورانېدو ته ښنلی و، د عالم په کرسۍ... ناست و د سولې او سلم نه وسله جنګ جګړې اخيستې وه، د ملا نه منبر شيطان قبضه کړی و، د معلم او شاګرد په ښوونځي قوماندان د هغه برېڅو خېټه اچولې وه، د کاريګرو په فابريکو باندې په ګاونډيو ملکونو کې تودې سوداګانې روانې وې. په ډېره بيړه او چالاکۍ ددې ملك پوځي ماشينرۍ اره کېدې او به جګه غاړه او ټيټو سترګو خرڅېدې، د ښکلو نه ښايست نقاب تر ګوتو کړی و، په ميکدو کې د رندانو په ځای ديوان ناست وو او د چرسو لوخړو د کرکې وربځې جوړې کړې وې. د کوه قاف د ښاپېرو ښکلا د ښنګالو دوبيانو وينځله او د پنجاب د جادوګرو منترونو اود عربو او ايراني ګورګينانو د دعاګانو به وجه موږ باندې ښاماران نازل وو. دا ځومره وږي ښاماران وو چې پهه هره يوه نيمه ورځ او ان په دقيقه ثانيه او سيکنډ کې د دېرش ځلوېښت تنو په خوراك نه مړېدل. دا ښاماران نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېږم چې په کومه کربلا کې جل وهلي وو، د دوی تنده دومره زياته وه چې زموږ د ښار د انسانانو وينه يې په ژبه ختمله. د دوی جل وهنه نه په توده وينه ماتېده او نه په سړه او پرنده وينه، د جګړې شدت زيات و او ورځ په ورځ يې زور اخيسته.

دلته په کابل کې د يزيد او د شمر د کارنامو سترګې دې حالاتو ته ډېرې خړې او ټيټې وې، زموږ د ژوند په هديره کې هر چا د نکير او منکر له ډډې ډبول خوړل، زموږ خلکو چنګېزخان او هلاکو ته اورنګ او تيمور لنګ ته دعاګانې کولې، روس او پرنګ لا دومره نه وو ځورولي، زموږ د ملت نه عادل نوشيروان ورك و.

په دې شپو ورځو کې مې د ډېرو امنيتي او حکومتي مسولينو دروازې په پټه پټه کې وټکولې، خو چا مې غږ نه اورېده. دوی هم ګرم نه و، هغه داسې حالت و چې هر چا خپله پرده کوله او خپل ځان يې ساته. اول خو به د ارګانونو مسوولين ورك وو او که به مې کوم يو پيدا هم کړ نو راته به يې وويل:

((برادر جان از امکانات شخصی خويش کار بگير!))

زه يو شي ته ډېر په اندېښنه کې وم، ما به ويل داسې ونشي کوم ځای کې چې ډاکتر قيد دی، هلته زموږ د زمانې ښاماران (راکټونه) رانشي او د راکټ په حمله کې مړ نه شي.

بله ورځ مې کتل چې بيا (سادو) راپيدا شو، زه يې بيا خپل کور ته وروبللم او سردار (کوټه) سره مې له ډېر وخت وروسته ملاقات وشو. لنډه دا چې زما او دده په منځ کې د څه کم څلور لکه پاکستانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلدارو معادل ديارلس مليونه افغانيو نغدي ده ته او شل لکه افغانۍ نورو لګښتونو چې په ما پورې يې اړه درلوده، بې له دې چې زما زوی (۴۶) ورځې له کاره ووت، موافقه وشوه. د سردار نه مې درې ورځې وخت وغوښت چې تر څو زه ورته پيسې برابرې کړم، کوم خلك چې مې په خام تار تړلي وو، هغوی ته ورغلم. د شپږ لکه پاکستانۍ کلدارو کور مې په درې لکه او د دوو لکو کلدارو موټر مې په يو لك پاکستاني کلدارو خرڅ کړل. موټر په بلا پسې کړه، خو هغه کور اوس شل پنځه ويشت لکه کلداري ارزي. خپل جايدادونه مې د يوويشتمې پېړۍ د انساني دلالانو لپاره په سيند وړې بيه خرڅ کړل. څه کم څلور لکه کلدارو څخه مې ديارلس مليونه افغانۍ د ۱۳۷۳ل کال د ثور په ۲۱ مه نېټه د سهار په اتو بجو د درېيم پروان په څلور لارې کې وعده کړې وه، غوټه کړې مو وه چې سردار به په ټکسي موټر کې ناست وي. ماسره به په بوجۍ کې پيسې وي، د کور نه په داسې مهال حرکت وکړم چې ټيك اته بجې هماغه نښه شوې څلور لارې ته زه او سردار يوځای ورسېږو. په همدې ورځ څنګه چې پنځه دقيقې اتو ته پاتې شوې، ما د پيسو بوجۍ په شا کړه.

زه ناباری[۱۶] وم خو تنګسې د لومړي ځل لپاره باری کړم. خپله مېرمن مې په ځان پسې کړه، په دې هم وېرېدم چې د پيسو بوجۍ رانه په دې کمه او نږدې فاصله کې بل کوم زورور داړه مار وانخلي او يخ پخ مې کېنوي؟؟؟ پښتو کې وايي: ((هم شرمېدلی او هم زيانېدلی.))

(۱۶) هر هغه چا چې د چا خبره په ځان نه وي تېره کړي، پښتانه دا اصطلاح کاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو کله چې د دروازې څخه ووتم، د کوڅې شمال ته چې مې وکتل، د اخر کور په بهرني ګوټ کې زما د څارنې لپاره (سادو) ولاړ و. ژر یې ځان پناه کړ. زما په غالب ګومان چې د کلوله پشتې په څلور لارې په کوم نږدې هوټل کې سردار ناست و. کله چې (سادو) زما ډاډ سردار ته ورکړ، بیا نو زه او سردار کابو شاته مخکې هماغه نښه شوې څلور لارې ته ورسېدو.

دی د ټکسي نه کښته نه شو، موټر په کراره، کراره روان و. ماته یې د یو قوماندان په څېر وویل: ((بالایش کو!)) بوجۍ مې ورته په ټکسي موټر کې ورواچوله او ورغږ مې کړل:

کې به خیر؟!

((منتظر ده ویا یازده امروز!))

همدومره وویل شول او بس کور ته ستون شوم، لس شوې، یوولس شوې، غرمه تېره شوه، مازیګر شو، ماښام راغی، زما د ساده او هفته فهم تشویش او اندېښنه لاپسې زیاتېده. زړه کې مې وویل، د هغه هندو کانه دربانډې وشوه.

لکه چې (دین دین لاړ او....لاړ).

په اندېښنه کې وم، کله به حویلۍ ته ووتم، کله به د بام سر ته وختم څو چاینکې مې د شنې چایو نه تشې کړې، سګرېټو ته خو مې هېڅ دمه نه ورکوله، یو چې به لا مړ نه و بل به مې لګولی و، په دېوالي ساعت مې همداسې سترګې ښخې وې، کله چې د ساعت ستن د شپې په ۱۱ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰ دقیقو ودرېده، دروازه ټك ټك شوه، په ډېره بیړه او تادۍ مې د کوټې وره ته ځا ورساوه، غږ مې کړل:

کی بود؟!

((ماهستیم (سادو)!!))

زه لږ څه ښه نیولی غوندې شوم او اندېښنه مې لانوره پسې زیاته شوه، د دروازې د پرانیستو نه مې ډډه وکړه، زه کې مې وویل، لکه چې (سادو) په دې ځنګله قانون کې دربان‌دې بله کومه لاره جوړه کړې که څنګه؟!

ورو غوندې مې د خپل زوی ډاکتر احمدجان غږ واورېده چې:

((لالا ور پرانیزه!))

خدای پاك حاضر او ناظر دی چې ډېر خوشاله شوم. ور مې پرانیست، ګورم چې سردار (کوټه) غلی زما د زوی په خوا کې ولاړ دی. زوی ته مې تر غاړې وتم، زه نور په ځان نه یم پوه شوی چې خپل نازبین مې په څه ډول په زینو کې خېږولی او سردار مې څنګه سالون ته بیولی دی.

ډاکتر مې د خپل مطالعې په کوټه کې کېناوه، مور او خویندې پرې راټولې ې، خویندو یې پرې د نوټونو او نقلونو باران جوړ کړی و. د خوشالۍ نه ژړېدې او د اوښکو سېلابونه یې په ګرېوانونو رامات وو، زمور د هېڅا اوښکې نه ودرېدې، مور ټولو ژړل. ډاکتر هم ژړل، نیمایي زما او نیمایي د مور په غېږ کې پروت و. هماغه جامې یې په تن کې وې چې (۴۶) ورځې مخکې یې اغوستې وې. په لاس کې مې ورته د راډو ساعت طلایي ځلا ونه لیده. ږیره یې ښه ببره شوې وه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خيرو پرې نور ځای نه و، وزن يې ډېر کم شوی و. سترګو يې په رڼا کې کار نه شو کولای، څو ورځې وروسته مې د ډاکتر نه تپوس وکړ.

((ډاکتره!

ولې دې سترګې ښه کار نه شي کولای؟))

ډاکتر وويل:

پلار جانه!

((داسې کېږي، سترګو مې (۴۶) ورځې رڼا نه ده ليدلې، ته خو پوهېږې پلاره!

د سترګو بينايي په نور کې ده. په ټوکه يې وويل: که نور نه وای، خلك به ټول ړانده وای کله چې...!!!))

نو پس بينايي په رڼايي کې ده او ړندوالی په تورتم کې.

پلاره!

((له ماسره ډېر په تکليف کې شوې، ډېرې منډې او رامنډې به دې وهلې وي، د ډېرو خلکو او د بې انصافو خلکو دروازې به دې ټکولې وي.))

ما ورته وويل چې هوکې زويه!

ما ډېر بې انصافه خود غرضه او....خلك وليدل. د بې انصافو نه د باانصافو شمېر کم دی.

لکه چې ((پلاره زما په سر دې هر څه له لاسه ورکړل؟))

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه زویه!

ته په هرڅه ارزې، ته لاڅه چې د نړۍ هر يو انسان په ډېر څه ارزي، د نړۍ په سر مادي نعمتونه پيداکېداى شي، که انسانان بې ځايه ضايع شي ((لکه چې موږ افغانان بې ځايه ضايع شو)) دا ډېره بده او تر بدو لا هم بده ده. ضايع شوى انسان بيا د تل لپاره منځته نه شي راتلاى. د جهان د ټولو مادياتو څخه د يو انسان ژوند ډېر معتبر دى ((ژوند زموږ انسانانو طبيعي او خدايي حق دى دا حق بايد له موږه هېڅوك وانخلي!))

کله چې مې د ډاکتر سره د خپلې مطالعې په خونه کې لنډه شان کتنه وکړه، بېرته سالون ته کښته شوم، د تکراري لنډ روغبړ څخه وروسته سردار صاحب ډېر او ډېر ځان باتور، پياوړى او ښاغلى ګاڼه او په ما يې ډېر احسانونه بارول، داسې به يې ښودله چې دا زه وم چې ستا زوى مې د يوويشتمې پېړۍ (خپلو جلادانو) څخه خلاص کړل.

دده هره خبره دروغ وه، دده د دروغو سره زما غوږونه ښه اشنا وو، د مجبورۍ ورځې مې هسې ورته سر خوزاوه او ښه ښه به مې کول. خبرې يې بې ارتباطه او پيکه وې.

شپه له نيمايي اوښتې او نوره په وتو وه. دوى ته مې ځاى واچاوه، زه بېرته وختم او د ډاکتر ترڅنګ کېناستم. دى هم ستړى او بې خوبه و، زه هم جو، جو[17] وم. ډاکتر د خپل خوب کوټې ته لاړ. په خپل تخت کې پرېوت، کوم چې به يې مور ورته کرښ شپه ناسته و او په غټو غټو به

(۱۷) ټوک ټوک او بې خوبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ورته ژړل. خو نن شپه زموږ په کور کې خوشالي او د خوشالۍ نه په ډکو شېبو کې د يوه لنډ وخت لپاره ويده شو. بې خوبي زموږ عادت شوې وه، خو په دې شپه مو يو څه ناڅه خوب وکړ. د سهار له لمانځه وروسته مې د خپل لوی خدای(ج) شکر ادا کړ، سردار ته مو د سهار چای ورکړ، سرددار لا نورو نزرانو او تحفو ته هم په تمه و او راته ويې ويل:

((که د ډاکتر مور او يا د کورنۍ نورو غړو د ډاکتر د سر نزرانې اېښودې وي، هغه هم راته راکړئ!!) دې ټکي ته لا زما هېڅ پام نه و، دې سردار صاحب لکه په نورو تښتونو او اختطافونو کې په زړه پورې نذرانې تر ګوتو کړې وې. خير خو ما خبره په دې او هغه کې تېره کړه. په اخر کې يې راته وويل: ((يوه تفنګچه مې پکار ده.))

ما داسې ورته وويل:

کاشکې تفنګچه مې لرلای، ستا او د (سادو) که د پيشوګانو په څېر اووه ساوې وای، بېګاه رانه ژوندي نه شوای خلاصېدای، خو بيا مې ولاهو کړل او په زړه کې مې د لوی خدای(ج) څخه ښښنه وغوښته. ښه ده ای زما لويه خالقه چې تفنګچه دې نه ده راکړې او قلم دې راکړی، علميت دې راکړی او پوهه دې راکړې، که تفنګچه او ټوپك دې راکړی وای، زه به هم د دوی په څېر يو اوباش وای، د چا پلرونه او ميندې به مې ازارولې او جنايتونه به مې کولای. د سردار ټينګار او غوښتنه په تفنګچه د تحفې په ډول ډېره زياته وه.

ما بيا ورته وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پيسې نه لرم، چې تفنګچه درته واخلم، امکان لري چې جلال اباد ته لاړ شم، يو څه پيسې پيدا کړم، بيا به ګورو سره. اوس خو دې د پولې تېق ته کېنولو او د هر څه نه دې خلاص کړو. خسر او زوم يې يوځاى رخصت شول. بيا مازيګر په څلورو بجو (سادو) هغه د کابليانو د نږدې ګاونډيانو او خواخوږو په دود يو څو وچې ډوډۍ زموږ کره راوړې، اوس دې ظالمانو راسره د کړي جنايت د پټولو لپاره او د ځان د سپيناوي په اړه خبښي او خپلو شروع کړه.

دا چې خپل ځان ترېنه راټول کړم او په راتلونکي کې ترېنه نور ضرر ونه مومم، نو د ډوډۍ د اخيستلو نه مې ورته ډډه وکړه، دده ډوډۍ مې وانخيسته دا يو شکل ځواب و چې (سادو) ته مې ورکړ.

سردار صاحب د ډېرو مېلمستياوو او مېلو په تمه (۴۶) ورځې مالګه څټلې وه) چې زه به يې جوړوم او دى به يې خوري. خو دده مې هر څه لنډه تنګ ختم کړل.

سردار په دې پوهېده چې زه په هر څه پوهېږم، زه ده ته په دې سيمه کې خنډ وم.

زما د ګاونډيانو او دوستانو سره دې خدداى ښه وکړي، څوك چې به د ډاکتر د پيداکېدو او خلاصېدو څخه خبرېدل، مبارکۍ ته به راتلل، خو ډاکتر ما پوه کړى و چې هېچاته درست معلومات مه ورکوه، دومره وايه چې په تړلو سترګو يې بيولى وم او په تړلو سترګو يې راوستى يم. حقيقت هم همدا و دومره کفايت کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نږدې ګاونډيان مې د کور او موټر په خرڅلاو ډېر خپه وو، په درېيمه ورځ چې کله دواخانې ته لاړم، سردار او (سادو) جان راسره نن بله لوبه شروع کړه، د يو څو بدماشانو په غاړه يې ټوپکې اچولې وې، د دواخانې مخ ته شاته په سړك، کښته پورته د کترو، کنايو او پرزو ويل، بې بندوباري د لرې نه د دواخانې دروازه په کاڼو ويشتل نور او نور خاص ددې لپاره وو چې ما ددې ملك نه پاڅوي، په هغه وخت کې معمول و چې يرغمل شوی به د سختو سکنجو، زېرخانو او تورتمو کوټو څخه د باج په بدل کې کوم يو بختور به خلاص شو، نو کور ته د رسېدو سره سم په پټه خوله به يې سبا کډه بار کړه او بيا به يې وطن دې داړه مارانو ته پرېښود.

ما حوصله وکړه، وطن مې پرېنښود، په دې عمل د سردار کينه هېڅ نه سړېده، د کابل ځمکه لکه چې ځانته دده پلار قباله کړې وه، زه يې په کابل کې هېڅ خوښ نه وم، ددې لپاره چې دده داړه ماري او غداري رسوا نه کړم، ددې بدماشانو په کترو او کنايو خدای شاهد دی چې ووېرېدم، دواخانه مې وتړله. نېغ د يو دوست کور ته ورغلم. هغه داسې تجار شانته و، هغه د ځان سره څلور پنځه باډيګاردان د تل لپاره ګرځول. د يو څو ورځو لپاره دوه ترېنه ما ځان سره راوستل.

د (کوټه) زړه د تفنګچې نه، نه صبرېده په لنډو کې يو ناڅاپه دواخانې ته راننوت، د سلام نه وروسته يې چې په ناستو هلکانو او د دوی په کلاشينکوفونو سترګې ولګېدې، په وارخطا او په ډېره بيړه يې رانه رخصت واخيست، بيا مې د طالبانو د راتګه پورې دده ناولې څېره ونه ليده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خو د داستان هغه مخ و چې په ما او زما د کورنۍ په غړو تېر شوی، اوس به د داستان بل اړخ ونيسو. وبه ګورو چې په ډاکټر څه تېر شوي دي، وبه يې لولو او وابه ورو چې د يوويشتمې پېړۍ جنايتکاران څومره بې رحمه او سخت زړي دي. دوی د بشر پرضد څوره ښکاره او بې پروا تېرى کوي، خدای پاك انسان ته اشرف المخلوقات ويلی، خو جنايتکاران يې ورته نه وايي. د خپلو جيبونو د ډکولو او د نورو نامشروع هدفونو لپاره هرڅه ځانته روا بولي.

کله چې ډاکټر پوره يوه ورځ دمه وکړه، په دويمه شپه يې خپل داستان ماته داسې پيل کړ:

+++

پلارجانه!

((په کوم تاريخ يې چې زه تښتولم، په هغه شپه هېڅ خوب نه راته، شپه مې نا ارامه وه ټوله شپ وېښ وم، ددې اوږدې جګړې په ورانيو زمونږ د طب انستيتيوت پـه تړلـو د راکټونـو پـه وربـدو، تـرور، اختطـاف او اختناق پ هکله کرۍ شپه په اند ښښنه کې وم، خوب مې وتښتېده، دوه درې ځله د بانـدې ووتـم. د يـوه کتـاب پـه مطالعـه مـې شـروع وکـړه خـو لوستلو يې هم مزه رانکړه. د ښار په بېلابېلو څنډو کې خورې ورې جګړې د درنو او سپکو ډزو اوازونه راتلل، په نږدې يو کال دوو کې بيا په کابل کې د برېښنا پرق چا نه و ليدلای. د کړکۍ نه مې ټول ښار ته وکتل، د سر نه تر پښو پورې په کې يوه کامله چوپتيا او تورتم و، کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به جګړه توده شوه، رسام به ويشتل کېدې او کله به سره. د کابل د ښار ژبه اوس د ټوپك ژبه وه. د قلم ژبه يې غوځه وه، خوله يې ګونګه، غاښونه يې ړقېدلي، غوږونه يې کاڼه او کسي يې پرېوتي شانته وو، مشوانۍ يې ماته وه، ليکوال يې په ګوليو سوري سوري و. د شعر ژبه يې ټوټه ټوټه کاغذ يې سوی، کلتور يې لوټ او فرهنګ يې تالاو، زده کوونکو د مکتب نه مخه ښه اخيستې وه او ښوونکي لادرکه وو.

ورځ يې هم د شپې په څېر خاموشه غلې پلې او تورتم وه. د ښار په اسمان د باروتو د لوګو تور څادر غوړېدلی و او د لمر وړانګې ورنه نه شوې تېرېدای. موږ نه زموږ لمر او سپوږمۍ هم جنګ جګړو اخيستې وو. په همدې سوچنو کې وم چې چرګ بانګ مهال د ښار شمال لوري ته يوه قوي او درنه چاودنه وشوه، لمبې او دوړې يې اسمان ته پورته شوې چې پلاره په اواز يې ته هم پاڅېدې او د لمانځه په بندوبس کې شوې، زه ويښ وم، خو په هر حال شپه تېره شوه. د سهار چای مو يوځای وخوړې، د خپل پدرانه نصيحت څخه وروسته ته رانه مارکېټ ته روان شوې او ما خپلې جامې بدلې کړې. د تانه لږه شېبه وروسته زه او ذبيح الله جان ورور مې د درملتون د پرانيستو په نيت له کوره ووتو. ما چې د فرعي سړك جنوب اړخ ته وکتل، يو تور فلم لرونکی جيپ موټر په موږ پسې روان شو. موږ عمومي سړك ته ونه وتو، د پروژې په منځ کې چهل متره سړك ته مو ځان برابر کړ. متصل چې چهل متره خام سړك ته داخل شو، په هغه ځای کې د خلکو ګڼه ګوڼه نه وه، همغه تور فلم والا جيپ موټر زما ترڅنګ ودرېد او څلور تنه ټوپك والا ترېنه راکښته شول.)) په قهر يې ماته وويل: ((تا بېګاه زموږ ناروغ ته غلطه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوا ورکړې ده، هغه د کوما حالت ته تللی و، وخېژه موټر ته)) ما ورسره مقاومت وکړ، ورته ومې ویل چې: ((که ستاسې مریض زما په دوا کوما حالت ته تللی وي نو تاسې مهرباني وکړئ دلته د فارمسي او بررسي ریاستونه شته. دولتي مقررات موجود دي، هلته مې دواخانه ده راشئ، کېنو فیصله به سره وکړو، مګر دې ټوپکوالو زما خبره تالا ترغۍ کړه. دوه درې کلك کلك قنداغه یې ووهلم. چا د پښو او چا د لاسونو نه ونیولم چې د پښو یو بوټ مې همدلته په چهل متره سړك کې پاتې شو، موټر ته یې پورته کړم، زموږ له بده شامته په دې دومره لوی سړك کې په غیر له یو واړه ورور څخه مې نور هېڅوك تر سترګو نه شول کوچنی ورور مې په داسې حال کې ولید چې په ما باندې د قنداغونو باران وو او ده په چیغو چیغو ژړل او همدا به یې ویل چې د خدای لپاره کومه ګناه مو کړې ده، کله یې چې موټر ته واچولم، سملاسي یې لاس په لاس د موټر شاته تېر کړم، په دې سات کې مې پلاره څو څو ځل په زړه کې تېر راتېر شوې چې کاشکې مې اوس پلار وای.

جیپ په ډېره چټکتیا منډه واخیسته، کله چې موټر د بره کې په پېچومي پوخ سړك ته وخوت، زما یې سترګې کلکې وتړلې او دوه تنه راباندې دپاسه کېناستل، په هماغه اول وخت کې د لاس راډو ساعت یې رانه د لاسه وایست، دې دوو تنو چې راباندې دپاسه ناست وو، ژر ژر یې راته جیبونه ولټول. د دواخانې پنځه زره کلدارې او درې لکه افغانۍ او کلیګانې یې رانه واخیستې، نو کله چې موټر د باغ بالا او یا ګردنې په پېچومي وخوت، پوهېدم چې موټر د ګردنې په طرف په

(c) ketabton.com: The Digital Library

حركت كې دى. كله چې موټر د پوليتخنيك په مخ كې تېر شو، استقامت يې مستقيم و، پوه شوم چې قرغې ته مې وړي، خو كله چې ګاډى د قرغې عسكري فاميلو ته ورسېد، د حركت لورى يې چپ لاس ته بدل كړ، نور نو سړك خامه، موټر يوه ښه ټوټه په خامه كې هم منډه واخيسته. د فاضل بيك نه بره ځنې موټر په يو خوړ كې د هډيرې ترڅنګ ودرېد. زما يې سترګې خلاصې كړې، د موټر نه يې كښته كړم، چې كتل مې پورې كلى د قرغې وو. يو ټوپكمار سمدستي د خپل كلاشينكوف شاجور وايست او خالي ټوپك يې راته په لاس كې كېښود، بل خپل پكول زما په سر كړ، درېمګړي راته څه ارتې شانته كلوشې راپښو كړې، يو تن يې له مانه مخكې يو مې ښي او بل مې چپ لاس ته او څلورم تن زما تر شا روان شول. مخكنى ښه مخكې لاړ. ده به دې دريو نورو ه اشاره كوله، دې دريو به د هغه يو تن په لارښوونه حركت كاوه خو بالاخره د قرغې په يوه كور يې ننويستم. هلته يې په يوه خونه كې چې د كړكيو شيشې يې ماتې وې، هسې پلاستيكونه يې ورته نښلولي وو، كېنولم. د لږې دمې وروسته مې د خپلې تېښتې پلان وسنجاوه او د خوشال بابا د شعر دا بيت مې د ځان سره تكرار كړ چې:

كه اسمان دې د زمري په خوله كې وركا

د زمري په خوله كې مه پرېږده همت

((تراوسه خو دې پښې او لاسونه نه دي تړل شوي، د يوې كړكۍ پلاستيك مې ور وشكاوه ومې كتل چې داړه ماران د حويلۍ چنې ته پيتتاوى كوي، ماته يې شا ده. پلاستيك مې د كړكۍ د پلې نه خلاص

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ د کړکۍ دپاسه د پيك په قسم درې، څلور د لرګو لاړي[۱۸] وتې وو. په کړکۍ ودرېدم او د لرګو لاړو ته مې ټوپ کړل. يو لاړی مې ونيو، د کوټې د بام سرته وختم، کله چې مې د بام په سر حرکت شروع کړ، په دې مهال يو داړه مار وليدم او نورو ته يې غږ کړل.))

((هله که ګريخت.))

((خو ما نږدې يو کاله ته ودانګل، په هغه کور کې يوې سپين سرې مېرمن کالي وينځل، ما په زارۍ او عذر ورته وويل: ((مادرجان مرا پنهان بساز مرا ميکوشن!))

((دې سپين سرې او پتمنې مېرمن سره دې لااوس هم خدای ښه وکړي اول يې په يوه کوټه او بيا يې په بله کوټه ننويستم. خو ددې فقيرې په کوټو کې داسې د پټېدو ځای او شی نه و چې هلته ما په کې پټ کاندي.

نو ناچاره په تشناب کې د آب دان لاندې يې پټ کېنولم. کله چې دا د عزت او وقار نه ډکه مېرمن د تشناب نه ووته، د دوی د دروازې ټك ټك مې تر غوږ شو، ښځه لاړه دروازه يې داړه مارانو ته د ډېر جنجال وروسته پرانيسته. داه مارانو ښځې ته وويل: ((ادم از تو ميخايم و نمو خودا د حويلی شما انداخ!)) مېرمنې په ډېره فقيرانه او ماته لهجه وويل: ((ماکسی را نديدم خانه ما پيش شما اس بپالين يافتن ببرين اينجا هيچکس خوده نه انداخته))

---

(۱۸) ډاګې په درې کې ورته دستک يا تير وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((زه نو د دوی جروبحث او شورماشور اورم، خو د یوویشتمې پېړۍ دا سړي تبنـتونکي او سړي وژونکـي او د افغانـانو د شـرمونو غـاړکیو د پتمنې مېرمن د کور په لټولو شروع وکړه، له کوټې نـه راووتـل، تشـناب ته راغلل چې څنګـه یـې اړولی آب دان ولیـده اب دان یـې پورتـه کـړ، زه یې د ویشتلي مرغه په څېر د اب دان د لاندې نه راوویستم. زړه کې مې وویل چې ای بدقسمته! کاشکې په هماغه اول ساعت کې په یـوه ګـولۍ ویشتی او مړ وای، خو داسې باید نه وای شوی، کله چې یـې د حویلـۍ منځ تـه وویسـتم، بیـا یـې رابانـدې د قنداغونو بـاران جوړ کـړ هغـه زړه سواندې او د عزتونو او پت نه ډکې مېرمنې رابانـدې ځان واچـاوه، داړه مارانو ته یې د خپل عزت، پت او شرافت پوړنی ونیو چې د خدای لپاره دا ځوان زلمی مه وهئ، چاته وایې؟))

((نه زنین بسیا جوان است، چه بدبخت پدر و مادر خاد داشته باشد!))

((دې جلادانو به همدومره ویل او دا یو غږ بـه یـې کـاوه چـې: ((پـدر ازي ادمرا کشـتـه!))

((پـه رښـتیا زه بـه هـم پـه تشـویش کـې شـوم چـې خداناخواسـته پـلار مـې څوک وژلی نه وي؟

پـه وهلـو او ټکولـو یـې ببرتـه همـاغې پخـوانۍ حویلـۍ تـه بـوتلم. پـه دې غالمغال باندې د کلي خلك پوه شول، زه دلتـه رسـوا شـوم، داړه مـارانو زه نور دلته نه شوم ساتلی. زمـا لاسـونه یـې شـاه واړول او ویـې تـړل او د کلي څخه یې وویستم. چې کتـل مـې پـه هماغـه ځـای کـې هماغـه جیـپ موټر ولاړ و، موټر ته یې بیـا پورتـه کـړم. پـه مـوټر کـې یـې اول زمـا خولـه وتړله، بیـا یـې سترګې او وروسته پښې. زما په وهلو بیا شروع وکـړه. پـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موټر کې د دوی د ګوزارونو ضربې تندې تېزې او کارې وې، زه همدلته په موټر کې بې هوشه شوی وم، نور په ځان نه وم پوه شوی، ښايي دا شپه به تېره شوې وي، بله يوه نيمه لا دوه درې ورځې به هم اوښتې وي، بيا هم نه پوهېږم چې ددې بې هوشۍ موده به مې څومره وه. خو يو وخت چې مې سترګې وغړولې، ځان مې وښوراوه، يوه ډېره خيرنه کمپله راباندې پرته وه، پړمخې پروت وم، لاسونه يې راته په رسۍ او پښې يې راته په کېبل تړلې وې، خو ورو ورو مې لاسونو ته حرکت ورکړ، هله چې هله يو څه شانته لاسونه مې سست شول، خو په دې قادر شوم چې لاسونه مې د پړې د ولونو نه خلاص کړل، بيا مې پښې هم له کېبله خلاصې کړې. پښو او لاسونو ته چې مې وکتل، بې اندازې پړسوب يې کړی و، وينې جريان پيداکړ او حوصله مې يو څه جوړه شوه، د پښو په سر کېناستم، يو لاس او يوې پښې مې ناکاره درد لاره، درېدم، په حرکت کې په اولو دوو قدمونو کې د ډب ډب له امله پوه شوم چې په کانتينر کې اچولی يم او يو څه کمه زياته رڼا په کې وه، سترګې مې د کانتينر په لنډې بازو کې يو ادم قد د اندازې نه په ټيټه ارتفاع کې چې په اسانۍ لاس مې ورسېده په پښه ونښتې، لاس مې ورته ورساوه، پښه مې راښکوده، د پښې خسوکی د کانتينر دواړه سوري نه جدا شوو، د ګوتې په اندازه د سوري رڼا کانتينر ته ننوته، په سوري کې چې مې وکتل، شمال لور ته د پخواني امنيت دولتي او د اوسني امنيت ملي د تعليمي غونډ تعمير او دده دپاسه په غرو کې مې د رادارو سيستمونه وليدل، هله زه پوه شوم چې په خوشال مېنه کې بندي يم. ددې سوري نه د خوشال مېنې يوه څلور لارې هم معلومېده يوڅو ښارې ټکسيانې مې هم په سړك کې وليدې، څه ناڅه مې زړه ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې څه لرې خو نه یم. تقریباً د کابل د ښار په منځ کې یم، دې سوري ته ډېر وخت ودرېدم، که ګوندې څوك راپیداشي، خو له بده قسمته د هېڅچا ښکالو نه خته د کانتینر د شا لاره داړه مارانو شاړه کړې وه او امه شمه[۱۹] په کې نه وه.

بیا مې د خپلې تېښتې پلان جوړ کړ، هغه رسۍ چې زما لاسونه پرې تړل شوي وو، هغه مې د کانتینر د دروازې پورې وتړله. زړه کې مې وویل، یوڅوك به حتماً ماته راځي، نو کله چې د کانتینر دروازه بېرته کوي، زه یې کړپ کړوپ اورم او د دروازې د بېرته کولو په وخت کې به دروازه بېرته کوونکی ځانته راکاږي او زه به یې ځانته راکاږم همداسې هم وشوه. یو څو شېبې وروسته مې د دروازې کړپا تر غوږ شوه، چابکه پاڅېدم په دروازې پورې مې تړلې پړی کلك کړ. داړه مار ځانته دروازه راښکوده او ما ځانته داړه مار همدا وایي چې: ((اینمی چرا ایقه ماکم شده؟))

خو چې زورونه مو سره ښه ووهل، پړی مې خوشې کړ، دروازه دومره په شدت شاته لاړه چې داړه مار کوم شپږ اوه متره لرې وغورځېده. سمدستي مې د دېواله سرته ټوپ کړل او خپل لاسونه مې د دېواله په جې کې کلك کړل او داړه مار زما پښې د لاندې نه کلکې کړې. ګورئ!

انسان د وېرې او ډار په وخت کې ډېر زور لري، ما څو ځله خپلې پښې دې ځناور نه خلاصې کړې خو داړه مار همدا یو غږ کاوه:

((هله که باز ګریخت))

---

[۱۹] دا اصطلاح په هغه ځای کې کارېږي چې په کوم ځای کې او یا په کومه لار کې څوک نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((پ دې کش و ګیر او بګیرنمان کې د دوی ډله بیا زیاته شوه، دوی که هر څومره زور واهه، ما هم اسره نه کوله، یو وخت مې فکر شو چې پرتوګ مې خویېږي او مخ په کښته روان دی، زړه کې مې وویل، یوځل خو په شرمونو وشرمېدې، د اب دان لاندې نه یې پورته کړې، که دا وار دې پرتوګ ووځي؟ خو ناچار لاسونه مې د ېوالـه د جـې نه سست کـړل. لاندې د لېوانو په پښو کې پرېوتم. دوی راباندې دپاسه د وهلو اتڼ جوړ کړی او زه د لاندې نه لګیا یم، خپل پرتوګاښ ټینګوم، بیا یې راته لاسونه او پښې وتړل او یو د (شینه کې) نوم مې واورېد چې ورته وویل شول:

((بیا شینه کی))

((زه بیا نور په ځان نه یم پوه شوی چې خدای زده څو شپې ورځې به راباندې په بې هوشۍ کې تېرې شوې وي. یو وخت کې مې ډېره یخني وشوه، دس ړو له کبله بیدار شوم، د دوهم ځل لپاره بیا د خپل خالق په مرسته د بې هوشۍ څخه ووتم لاسونه او پښې مې تړلي وو، یو څه مې لاندې پراته وو، خو د بره راباندې څه نه وو، د ویدو خلکو خرار ې تر غوږو کېده، پوه شوم چې شپه ده، خو مړه کان مې هم په خېټه ګرځېدل راګرځېدل، د مړه کانو د وچو ډوډیو د خوراك او چیچلو کړپا مې هم د ډېرې لرې فاصلې نه غوږو کېده، خو دا شپه ډېره سړه شپه وه، چې پښې مې وخوځولې پښو ته مې یوه شړۍ پرته وه. په ډېر جنجال مې شړۍ په ځان راښکوده، خو ساړه مې هېڅ نه درېدل، وجود مې ډېر درد کاوه. سهار شو، ښکنځلې، سپکې او سپورې مې واورېدې، چې داړه مارانو یو بل ته کولې. په یوه مې غږ کړل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((اوبرادر ما یك مرتبه بیرون میروم))

د دوی نه یو چا ځواب راکړ

((ای وختت بیرون رفتن نیس خو بگی))

((تورتم دی، هیڅ شی نه وینم، خو انسان ته خدای پاك توفیق ورکوي، صبر او حوصله ښه شی دی. که د بې صبرۍ او وارخطایۍ نه مې کار اخیستی وای نو زاره به مې پرق چاودلې وای او اوس به هیڅ نه وم.

دغه ټوله ورځ مې په نیمه پرېشانۍ او نیمه بې هوشۍ کې تېره شوه. یو وخت په دروازه کې کړپ کړوپ شو، یو تن دروازه خلاصه کړه، رانـنوت د خولې نه یې غږ نه خاته. اول یې لاسونه او بیا پښې راته پرانیستې، خو برعکس سترګې یې راته وتړلې په دې مهال په ځان سخت ووېرېدم لکه وژني مې څه؟

پایڅولم خو کاواکه شانته وم. د ځناور په اوږه مې لاس کېښود، چې ونه لوېږم بهر ته یې وایستم حویلۍ چکره او لمده وه، هوا ډېره سړه وه، تازه هوا مې تنفس کړه. هسې یې د دېواله ښنګ ته کېنولم او راته ویې ویل: ((بکو))

((تش جواب چای مې رفع کړ، پاڅېدم د لاسونو د وینځلو لپاره مې ترېنه اوبه وغوښتې خو په ځواب کې یې راته وویل: ((ګپای ډاکتریتان پس کو بندی دس نمی شویه))

((کوټې ته یې دوباره ننویستم، سترګې راته په کوټه کې خلاصې کړې، زړه مې راټول شو، څه که خدای کول، نه مې وژني. په بشقاب کې راته لرې شانته وریجې راوړې، دوه مړۍ مې د اوبو په زور تېرې کړې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستونی مې ناست او ورغلی و. له دې نه پوه شوم چې ډېر وخت مې په بې هوشۍ کې تېر کړی، زړه مې خوای، خوای کېده، د ضعف حالت ته به نږدې کېدم، خو ومې پتېيله چې ډوډۍ به د يوې يا دوو مړيو څخه زياته نه خورم. څه به هر ساعت دې بې ننګو ته چيغې او سورې وهم په دوی کې به ځينو فارسي کوله بعضو به په کې هزاره ګي او ازبکي لهجو خبرې کولې، ټوله شپه به يې په سپکو، سپورو او چټې خبرو تېروله. داسې وخت به راغی چې يو د بل پسې به يې د کلاشينکوفونو ګېټونه راښکودل، بل کوم يو به په ژړا شروع وکړه، يو نيم به په کې په زور او شور وخندل. د چرسو بوی به يې ډېر تنګولم. کری شپه به يې په قماربازۍ تېره کړه. د قمار په داو کې به يې د پرديو دوکانونه د خيرخانې او کارته پروان کورونه او د شهزاده سرای چورول اېښودل. په کومه کوټه کې چې دا داړه ماران اوسېدل، زه يې د هماغې کوټې په تشناب کې اچولی وم.

ددې لپاره چې د بل ځل لپاره د تېښتې هڅه ونکړم، بنديز او فشار راباندې سخت زيات و، پښې او لاسونه به مې د ورځې په اوږدو کې تړلي پاتې کېدل، يو ماښام او بل ماښام به يې بهر ته په تړلو سترګو ويستلم. د پښو او لاسونو تړل مې دومره کلك وو چې د پښو او لاسونو د وينې جريان به قطع و. مړه کانو به راته ډېر اذيت راکاوه. په خېټهه به يې راته کری شپه مستي کوله، شپه او ورځ به مې د داړه مارانو له خرار او د مړه کانو له مستۍ نه معلوموله. داړه ماران به د ورځې له خوا ورك شول، مازيګر ماښام به راپيداشول، ډېر نا اهله او بې کرکتره خلك وو. دوی ته د انسان شرافت او کرامت اهميت نه درلوده. د دوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپیر له څناورو سره نه کېده، کومه موده چې ما په تشناب کې تېره کړې، د لاسونو او پښو سخت او کلك تړل زما د ژوند ترخې او ډېرې ترخې شپې ورځې وې. کوم ساعت نیم که به خوب راغی، خوښه، که نه نو ټول وخت به مې په سوچونو او چورتونو کې تېراوه او ویل به مې چې:

زه به دې سړي خورو نه کله ژغورل کېږم. د مور او پلار حالت به مې څنګه وي؟

مړه به وي او که ژوندي؟!

دواړه ورور مې په هغه سلګیو، سلګیو ژړا چې زه یې په موټر کې اچولم، له یاده نه وتله. شپه او ورځ به کله اوږد او کله پړمخې پروت وم، لاس او پښې به یې راته په اسې سیستم تړلي وو چې باید کېننم او تل باید پروت ووسم. ډډې مې ولګېدې. د لمانځه او اوداسه نه محروم وم. د دوی فشار همدا و چې پلار ته دې لیك ولیکه، څه چې مور غواړو هغه دې مور ته راکړي، ما د لیك لیکلو نه ترپایه ډډه وکړه او تر اخره پورې یې رانه لیك وانخستلی شو. په تشناب کې مې اخرنۍ شپه وه، خوب مې ولید خوب کې وایم پلاره! ته لګیا یې زموږ د کور د بام نه واوره غورځوې.

بیا یې په دې سیمه کې په ډېره لږه فاصله په تړلو سترګو یوې بلې حویلۍ ته ولېږدوم. په هغه حویلۍ کې یې هم په یوه تورتمه کوټه کې اچولی وم. دلته راته ډېر زیات سهولت پیدا شو. په دې مانا چې لاسونه او پښې مې نه تړل کېدې، په اوله ورځ د وره په ګېرۍ کې یې یو دانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمع راکړه او د اول ځل لپاره يې راته يو کتاب راکړ چې، عنوان يې و (ادم فروشان قرن بيست).

زه په کتاب او شمع ډېر خوشاله شوم، لکه چې مې د ډېرې يو ورك شی موندلی وي. ددې کوټې پهره دار ډېر بد سړی نه و.)) ده راته ويل:

((زه هم د پولي تخنيك محصل يم، خو څه وکړم د يو سخت مجبوريت له مخې ددې سړيتښتونکو او ادم کشانو په دام کې کېوتی يم، ته مه خپه کېږه. زه به تاته هره شپه يوه دانه شمع او يو تازه کتاب راوړم. ته يې مطالعه کوه، زه په دې شمع او کتاب د خوشالۍ نه په جامو کې نه ځايېدم. راته ويل به يې چې ته اوس زموږ مېلمه يې.

د کتاب او شمعې کومه وعده چې دې محصل له ما سره کړې وه، هغه يې تر اخرې ورځې راسره پوره کړه، زه ترېنه خوشاله يم. خو تراوسه پورې يې راته ځان ونه ښوده.

په يوه شپه او بله به يې د دريو تنو په بدرګه په تړلو سترګو بهر ته ويستلم او خپل احتياج به مې کله ناکله رفع کاوه. ما دلته هم د ډوډۍ د خوراك نه سخته ډډه کوله. خو دې محصل به راته ډېرې زارۍ کولې او ويل به يې ته او خدای ډوډۍ خوره، له لوږې به مړ شې، زما د زندان شپې ورځې له دې داړه مارانو سره نه پوره کېدې. يوه ورځ مې د داخل نه دروازه وټکوله، څوك رامعلوم نه شول، څو دقيقې وروسته مې دا عمل بيا تکرار کړ، بيا هم چا ځواب رانکړ، بيا مې غوږ کېښود، هېڅ ښکالو مې وانهورېده، په وره مې زور کړل، په ډېر شديد زور مې د دروازې کونډه د بېرون نه والوزوله، دروازه بېرته شوه، منډې ته مې ځان جوړ کړ، خو دا چې ډېره موده مې لمر نه و ليدلی، څنګه چې مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په انګړ کې پښه کېښوده، دا وطن راته يو د تك شين شو، هېڅ مې نه ليدل، په پښو کې مې زور هم نه و، د انګړ په منځ کې په ټپه ټپنۍ کېناستم. د پښو پلې مې وتښتېدې او غړي مې خواى شول بيا يو دم د کومې خوا چيغې شوې: ((هله که بچهه سګ باز ګريخت.))

((څو چې مې ځان بيا منډې ته جوړاوه په دغه مهال کې هله هوله شوه څو خطا ډزې راباندې وشوې شپږ اوه لېوان راورسېدل. متهې يې راباندې واړولې، دا ځل يې ونه وهلم، خو د شپې له پلوه هماغه چې ځان يې محصل معرفي کاوه، بېرون نه په نصيحت يې راته شروع وکړه.))

((ډاکتر صاحب احمدجان! وارخطا کېږه مه، له پلار سره دې لکه چې کومه معامله شوې ده.))

((خبره يې اوږده کړه. دلته يو څوك دى، زه يې هم نه پېژم. ستا د پلار دوست دى، سردار (کوټه) يې نوم دى، د هغه په واسطه ستا د خلاصېدو کار نږدې شوى دى. په نږدې شپو ورځو کې به انشاالله خلاص شې او که چېرې خلاص نه شوې، بيا به زه او ته سره معامله وکړو، زه به دې له دې ځايه وتښتوم، خو ما چې به څومره فکر کاوه پلارجانه!

ستا په دوستانو کې د سردار (کوټه) نوم ماته ببخي نا اشنا و، ولې چې تقريباً ستا ټول دوستان ما پېژندل، د ځان سره مې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا محصل ماته دروغ وايي، پلار خو مې د سردار (کوټه) په نوم داسې کوم دوست نه لري. خو دې محصل به راته ډېر تسکين، ډاډ او زړه اېښودل راکاوه. د شپو نه یوه شپه وه چې:

دروازه راپسې خلاصه شوه، هماغه محصل پهره دار زما سترګې وتړلې، په غوږ کې یې ورو شان راته وویل: ((مبارك خلاص شوې ډاکتره))

((خو زما باور نه راته، د لاس نه یې ونیولم، یوې بلې حویلۍ ته یې بوتلم. په دې حویلۍ کې یو څو تنو په ټیټ اواز په ګونګوسي او پسپسي خبرې کولې. د یو څه ځنډ نه وروسته په تتړلو او پلستر شویو سترګو یو بل تن د لاس نه ونیولم، روان شو. له حویلۍ نه چې ووتو، په یو موټر کې یې کېنولم، کله چې یوه واړه بازارګي ته ورسېدو، موټر ودرېده، سترګې یې راته پرانیستې، چې کتل مې په غیر د ډرېور نه دوه تنه موټر کې راسره ناست وو یو خو بېخي نا اشنا و او په دې بل مې لږې شانته سترګې خوږې شوې، کم چې مې ښي لاس ته ناست و. ((ویې ویل: ما سردار کوټه هستیم!))

او دې بل:

((ما سادو!!))

د سادو نوم او څېره یو څه راته اشنا وه، خو سمدستي یې رانه تپوس وکړ. ((اینمی بازار رامي شناسي؟))

ما ورته وویل:

نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه راته وويل:

((اينمي ميدان ښار است.))

((خدای شاهد دی چې په زړه کې بيا لړ شکمن غوندې شوم، چې دوی ولې د کمپنۍ بازار ماته ميدان ښار ښيي. ټکسي موټر د کمپنۍ نه په خامه سړك د ديوان بيګي دپاسه عسکري فاميليو ته ووت، دې مکارانو له مانه خوشال مېنه ډېره پټه ساتله. ما خوشال مېنه په هغه ورځ ليدلې وه چې د کانتينر د سوري نه مې پنبه لرې کړې وه. اول دې دوو دلالانو د خوشال مېنې نه تر کمپنۍ پورې تړلې سترګې د غرب په لوري ولېږدولم او کله يې چې په کمپنۍ کې راته سترګې پرانيستې کمپنۍ يې راته ميدان ښار معرفي کړه. ددې لپاره چې دې (کوټه) او ناچل سردار زما پلار ته ويلي و چې زوی دې په ميدان ښار کې د حزب اسلامي ګروپونو سره دی. کله چې د عسکري فاميليو څخه تېر شو، افشار او د افشارو نه پوليتخنيك ته ورسطدو. دکارته پروان د دان نل په ساحه کې د موټر نه پياده شو، د ټکسي نمبر پليټ ته متوجه شوم، په ټکسي باندې نمبر پليټ نه و، خو ټکسي روسي زوړ ماډل موټر و. په خپلو پښو درېيم پروان ته نږدې شو.

په کوڅه کې (سادو) له موږه مخکې شو ده اول زموږ د کوردروازې ته ځان ورساوه او دروازه يې ووهله زه سردار کوټه تر شاه ودرولم او راته ويې ويل: ((داکتر! ته اول غږ مه کوه چې پلار دې د ډېرې خوشالۍ نه سکته ونه کړي!)) هغه و چې په ټك ټك ته دروازې ته راغلې وردې خلاص کړ، ماته راغاړېوتې او زه دې د کور په زينو کې پورته پوړ ته بدرګه کړم.))

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا و د يوه بېوزلي پلار او زوی داستان چې د يويشتمې پېړۍ سرېتنبتونکو او د جنګي جناياتو جنايتکارانو د کابل د جنګونو په مهال سرته رسولی وو. دا جنايتکاران اوس هم پړسېدلي او ارت، د کابل په ښار کې په دې تمه ګرځي چې بيا به هماغسې شپې ورځې راځي او بيا به دا خوار ملت خوروو.

خو دا ځل دې خپل خوبونه اوبو ته وواييي.

پلاره!

((زما د تښتولو نېټه د ۱۳۷۳ل کال د حمل ۶ ورځ وه مګر د خلاصېدو نېټه رانه ورکه وه. د ورځو او شپو حساب مې نه شو کولای، خو د هوا په حساب پوهېدم. په اولو شپو کې به مې خونه ډېره سړه وه، مګر په اخرو کې به مې ګرمي کېدله. ما د ځان سره د سختې سکنجې او د بې هوشۍ سره سره د بند موده شپېته ورځې اټکل کړې وه.))

پلاره!

((تا چې کله وويل، نن د ۱۳۷۳ل کال د ثور (۲۱)مه نېټه ده، زه پوه شوم چې مور او پلار مې (۴۶) ورځې په ژړا تېرې کړي او ما په سخته سکنجه او د يوويشتمې پېړۍ د بربريت په تورو او ناوړو منګولو کې.))

زړه چې ودردېږي، درد يې په وينا ټکورېږي. دنيا ده کله به مې دا کيسه چاته د خولې نه وتې وي، هغه به بل کوم يو ته کړې وي، خو اخر د هغه وخت امنيت دولتتي کارمندانو ته به رسېدلي وي، کارمند به د خپلې شخصي ګټې او يا د کوم مډال او يا فوق العاده ترفيع په منظور په ۱۳۷۵ل کال د جوزا په مياشت کې يې (سادو) په اوله حوزه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندي کړی و، يوه ورځ دوه وروسته د امنيت دولتي درېيم رياست ته بيولی و، خو د خسر د شناخت پر اساس په لنډو کې د دريم رياست نه هم خلاص شوی و، نه پوهېږم چې ده نه به چا تپوس کړی وي او که کړی نه وي، نو ده به په تحقيق کې څه ويلي وي، ولې چې زه چا جلب نه کړم او نه له مانه چا پوښتنه وکړه، په دې کې زه خبر شوم، درېيم رياست ته مې مراجعه وکړه، راته ويې ويل:

((هغه خوشې شوی دی)) ومې ليدل چې حکومت اوس هم د چا پوښتنه نه شي کولای. ځان مې غلی کړ، خو د (سادو)، (کوټه) او د (دادو) پوښتنه مې د لرې لرې په غير مستقيم ډول کوله، د (سادو) د دستګيرۍ په اولو يو دوو ورځو کې (دادو) تښتېدلی و، سادو د لنډې مودې دوه درې ورځو بند نه وروسته د کابل ښار لارو او کوڅو کې پټ پټ ګرځېده. کله به يوځای او کله به بل ځای ته په کډه شو، خو د طالبانو د راتګ پرمهال دی په کډه پاکستان ته وتښتېده. (کوټه) تايمنيو نه کډه وکړه او د چين د سفارت ترڅنګ يو وخت د روغتيا وزيري سهيلا (صديق) ګاونډی شو، نو کله چې د همدې کال د ميزان په مياشت کې طالبانو کابل ونيو. زما خوشبيني زياته شوه، په دې اميد کې شوم، که خدای کول، اوس د سردار څخه مې خپل بدل اخيستی شم او محکمې ته يې راښکودلای شم، ولې چې د طالبانو د عدالت ډنډورې به د دوی د ډنډورچيانو به واسطه موږ ته غږېدلې او ويل به يې، ((په کوم ځای کې چې د طالبانو نظام دی، هلته يوه اوزه د بلې وابښه نه شي خوړلی او حق په حقدار سپاري.))

(c) ketabton.com: The Digital Library

په همدې هیله مې د طالبانو د راتګ په دویمه ورځ په سردار (کوټه) ګوته کېښوده چې ((سردار صاحب! ته مې مدعي یې!!))

خپل زوی او تره یې سردار جوټه ماپسې دواخانې ته ولېږل. په دواخانه کې بېروبار و ګڼه ګوڼه ډېره وه، خبرې مو نه کېدې، د نوي ښار په پارك کې مې څادر خور کړ، پرې کېناستو سماوار نه مې چای راوغوښت ما سردار جوټه ته خپله کیسه سر نه تر پایه څه چې رابانـدې تېر شوي وو، وکړه نو سردار جوټه[۲۰] راته وویل: سباته سردار (کوټه) خپل کور کې ختم لري، ته یې هم غوښتی یې، که دې څوك ځان سره راوستل، هم یې راوله. هلته به سره جرګه شو او ټولې خبرې به حل کړو. سبا په یوولسو بجو ما د ځان سره دوه تنه مامورین محمد بشیر او صدیقي صاحب ملګري کړل. د سردار کور ته ورغلو، کور ته یې ننوتو، په رښتیا چې د ختم د ډوډۍ دېګونه بار وو. دده د کور په انګړ کې شل پنځه ویشت ټیمه غوړي پراته وو، د وریجو د بوجیو خو شمېر نه نیول کېده. په زړه کې مې تېر شول چې د امنیت د وزارت د دربیمې اداري او یا د یونیسف د سازمان چې کور یې ورسره دېوال شریك، ټول خوراکي مواد یې خلا په مهال د شپې چلولي دي دده کور د امنیت د دربیم ریاست او د یونسف د سازمان سره په لنډه فاصله کې پروت و. موږ هم د انګړ په یوه اړخ کې د نورو مېلمنو په څېر تېر شو، په مهمان خانه کې کېناستو، د جوټه او (کوټه) سره د لنډ روغبړ نه وروسته څلور پنځه تنه ټوپکوال هم راننوتل... دسترخوان خور شو، په ډوډۍ کېناستو، (کوټه) په دسترخوان راته وویل: ((ترااینمي به خاطر خواستیم

---

(۲۰) د جوټه لفظ ددې لپاره کارول شوی دی چې دا سردار یو وخت پیلوټ و او افغاني طیاره یې وتښتوله، په پاکستان کې یې کېنوله جوټه (استعمال شوی، نیمګړی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدير صاحب! که دست راس و چپ تان ببينی، طلبه کراما بشناسی، که آنها هم تحت قوماندہ ما هستند، چندسال پيش هکار شان بوديم!))

دلته ده چي سردار په غوږ ووهلم او پوه يې کړم چې په هر نظام کې چليدی شم او ټوپك لااوس هم ماسره شته او که دې ځان وخوزاوه نو...

د ډوډۍ نه وروسته يو څه ګڼه ګوڼه د خلکو کمه شوه. د (کوټه) او (جوټه) سره مې خبره واچوله، خو ماته د دوی خبرې پيکه ښکاره شوې، د دوی خبرې د جرګه مارو په څېر نه وې. د دو خبرې هماغسې د ښاري اوباشانو په څېر وې، رخصت شو، خو ځان مې په لمر او سوري کې ساته او هم مې دی د خپلو دوستانو په وسيله په نامخصوص ډول څاره، دې... سردار بيا په ډېره لنډه موده کې د سيد... آغا سره ټينګ روابط پيدا کړل. (کوټه) به په ... آغا په دې حرفوي قاتل څومره افغاني پاك لمني مېرمنې ژړولې وي او څومره به يې د جنايت نه ډك عملونه سرته رسولي وي او څومره ټيټ او نامشروع خوش خدمتي به يې ورته کړې وي د... آغا په ارتباط به په کابل کې ويل کېدل.

((ډالر د يو نه اخلي او د هغه په نوم او عوض د اعدام په تخته بل څوك ځړېږي.))

دلته زموږ په ملك کې د هغه ښار ناپرسان کيسه وه. دې داړه مار د هرې جمعې په ورځ د... آغا سره په هغو مېلمستياوو کې ګډون کاوه، کومې چې به غټو تجارانو د بند قرغه په شاوخوا کې تيارولې چې د پسونو د کبانو د بوی پورې به يې د قرغې د کلي ببوزلاتو وچه ډوډۍ خوړه، د ورځو نه يوه ورځ په مېلمستيا کې د جان آغا په نوم زه يو چاپېژندم، چې سردار (کوټه) زم د زوی احمدجان د اختطاف او زما د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجبوريتونو کيسه کړې وه. ده نه يوازې دا چې په خپل کړي جنايت يې پښېماني ښودلې وای، پرې افتخار يې کاوه او په خپلو برېتونو يې د مېړانې او باتورۍ لاس راښکوده، نو بيا چې کله... آغا د افغانانو په ډالرو، مړو او اعدامونو موړ شو، په دې او هغه نامه يې د پوځي مخصوصې څارنوالۍ له څوکۍ نه لرې کړای شو چې تر ننه د هغه اجير او حرفوي قاتل درك او خرك نه شته، چېرته به په کويټه بلوچستان کې د افغانانو په وينو سره لاسونه او زموږ د ښځو په دود پټ مخ ګرځي. بيا سردار د خپل فعاليت ساحه تنګه وليده، امل و عيال يې پېښور ته واستول او دی د غله په څېر کله دلته او کله هلته شپې سبا کولې.

زه هم له نيمايي کورنۍ سره د خپلو ځمکو د اباد ېدو لپاره کونړ ته لاړم، کال نيم دوه مې هلته تېر کړل، بيا چې مې ادرس واخيست، دده کډه د پاکستان څخه غبرګه شوې وه، زړو مکروريانو کې په (۱۶) بلاك (۸) اپارتمان کې اوسېده او څه موده د پخواني دفاع وزير جنرال محمد رفيع تر تامين لاندې کور کې چې د کوم قوماندان له خوا ورته ډالۍ شوی و، اوسېده.

د طالبانو له راتګ وروسته مې د (سادو) مشر ورور بيامونند، اوس يې نوم رانه هېر دی. دومره راته ويل شوي وو چې د ملګرو ملتونو د دريېمې کارتې په روغتون کې ډاکتر دی. په تايمنيو کې اوسېږي. دده په کور کې مې ورسره وليدل. د (سادو) ټوله ناروا مې ورته يو په يو واوروله. ده ماته په ځواب کې هېڅ ونه ويل، خو زما په اورولو د ډاکتر د سترګو نه د رود په څېر اوښکې راماتې وې. سترګو ته يې خپل دسمال کلك نيولی و، په نيولي، ژړغوني او ډډ اواز يې راته وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((بس، بس برادر که دیگر طاقت شنیدن رانداریم. ما به (سادو) ده سال پیش گفته بودیم که از سردار (کوټه) دست بگیر!))

ما دا خپل آه او فریاد یو ځل دوه د (کوټه) او (سادو) مشرانو، خپلوانو ته ورساوه چې دوی دې راسره کېني، جرګه به شو سره، دوی زما جرګې ته حاضر نه شول او غاړه یې کېنښوده، زما پور او کوم بشري حق یې چې راته پیمال کړی، شاته غورز

ته وي او زما د خبرې په پورته کولو دوی د شرم نه ټیټ سرونه نیولي وي.

د ډاکتر احمدجان د اختطاف په موده کې ما دوه درې ځل سردار ته خوله جوړه کړه خو اخر یوه ورځ مې وویل ګوره سردار صاحب! ته ك د خپلو پلرونو او نیکونو تاریخ ته وګورې (که رښتیا ته په هغوی پورې تړاو لرې) د امیر دوست محمد خان نه نیولې د کندل خان او شېردل خان پورې او بیا د غازي محمد ایوب خان نه تر غازي امان الله خانه پورې ستاسې نیکونو زموږ د افغانانو شملې هېڅ وخت نه دي کښته کړې، تاسې همېش زموږ مشران پاتې شوي یاست. موږ افغانان د ټل او وانه د جبهې اعلی سر قوماندان محمد نادر خان، مارشال شاه ولي خان او اعلیحضرت محمد ظاهر شاه خان ته د احترام او د ویاړ خاص ځای لرو، نو دې غله ماته نه یو کړ او نه بل، یوازې دومره یې وویل:

((ما از جمله سردارای بدل هستیم!!!))

نو ګوره چې ده د پنځو غلا شویو پیسو لپاره ځان بدل سردار ښوده، خو اوس به دده... په تبرګي هم نه ماتېږي او بېرته به ورنه اصیل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدرکرده سردار جوړ شوی وي او ده به بیا ډېرې دروازې د خپلو کړو جنایاتو د پټولو لپاره ټکولې وي. د رباب د غږولو په پخوانیو انډیوالانو لکه... باندې به یې بیا لاس راښکودی وي.

اوس چې کله کله د چا نه اورم، سردار (کوټه) (سادو) او (دادو) پلې په ډانګ ستنوي د خپلو جرمونو، شرمونو او تنګدستۍ له وجې په ښار کې ژوند نه شي کولای او د کابل په مربوطاتو کې چېرته په لریو کلو کې اوسېږي.

ډاکتر اوس د ملګرو ملتونو فدرېشن په څانګه کې اوچت ډاکتر دی. ناروغان د خدای(ج) په حکم تداوي کوي، معاینات یې کوي، خپل هېواد او خپلو خلکو ته یې د خدمت ملاتړلې، انسان او د انسان لوړ مقام ته په ډېرو ارزښتونو قایل دی. له انسان او خاصکر ناروغ انسان سره ډېره مینه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هینداره په هیندارو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هینداره په هینداروکې

(ادبي رپوټ)

د حاجي صاحب دا خوی دی، هر کتاب یې چې نوی له چاپه راووځي، نو بیا دی په هغه کتاب باندې د کره کتنې غونډه جوړوي.

او ړم کال یانې (۱۳۸۴ل) کال کې د حاجي صاحب دوه کتابونه (زه کابل یم) د دویم ځل لپاره او (اوړا پرنګې) په پشه یي ژبه د لومړي ځل لپاره د نبراسکا د مطبعې له خوا دده په شخصي لګښت چاپ شوي وو. د همدې کال د سنبلې په اتلسم تاریخ باندې د میوند په کلوپ کې د کره کتنې غونډه پرې جوړه کړې وه. په ډېر افسوس سره باید ووایم چې، ددې کره کتنې غونډه ما او ورور مې ذبیح الله ثبت نکړای شوه، چې په دې کې موږ دواړو سخت غفلت کړی دی. خو دومره مې په یاد دي چې ددې غونډې مشري اجمل تورمان کوله. په سر کې محترم محمد حسن ولسمل صاحب، بیا محترم ډاکتر عبدالکبیر رنجبر، ورپسې محترم عبدالغفور لېوال، بیا محترم محمد نبي صلاحي او په پای کې د کره کتنې غونډه د ښاغلي رازقي نړیوال په وینا او ارزیابۍ سره پای ته ورسېده. پورته پنځو تنو پیاوړو دانشمندانو، محققینو او ژورنالستانو په خپل وار سره خبرې وکړې. ولسمل صاحب په خپلو خبرو کې حاجي صاحب ته د یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړور او د کونړونو د لوړو غرونو باسواده لیکوال لقب ورکړ. لیوال صاحب حاجي صاحب د پښتو او پشه یي ژبو د شعر او نثر د نوي صنف ایجاد ګر وباله. صلاحي صاحب حاجي صاحب ته د یوه نوښتګر شاعر او لیکوال خطاب وکړ. حاجي صاحب ته پوهاند رازقي نړیوال د جګړې د کلونو د الفت صاحب لقب ورکړ.

همدارنګه (زه کابل یم) په کتاب باندې چې لومړی ځل په پېښور کې چاپ شوی و، د کاوون توفاني صاحب ګوتو ته په المان کې ورغلی و او پر (۲۰۰۰م). کال د مې په میاشت کې د (یو لیک او یو پیغام) تر عنوان لاندې (م-ح- حسام) په ادرس یې یو شعر په (۱۱) مخونو (باد په کنډوالو) کتاب کې لیکلی چې ددې ادبي رپوټ په اخرو کې ځای پرځای شوی دی همدا راز د حاجي صاحب یو بل پشه یي کتاب (ایم ورګ) تر عنوان لاندې پر (۱۳۸۵ل) کال د قلم ټولنې له خوا چاپ ته رسېدلای و. بیا د همدې کال د سرطان پر (۷)مه نېټه د قلم ټولنې په انګړ کې د کره کتنې غونډه پرې جوړه شوې وه. د غونډې مشري د څېړونکي محمد نبي صلاحي صاب په غاړه وه. په لومړي سر کې حاجي صاحب ځینې پشه یي شعرونه په پښتو ژبه ترجمه کړل او بیا وروسته د هېواد معتبرو لیکوالانو په پشه یي ژبه د ازاد نظم رامنځته کېدل یې د حاجي صاحب بریالیتوب وګاڼه او ټولو نقادانو او کره کتونکو دا ومنله چې حاجي صاحب د پشه یي ژبې ازاد نظم په پشه یي ژبه کې ځای پرځای کړ چې ددې غونډې د یو معتبر ویناوال محترم سرمحقق الحاج عبدالله بختاني خدمتګار وینا اول ټایپ شوې او بیا د سولې هڅه په مجله کې (د ملي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحدت تېنګول زما عقیده ده) تر عنوان لاندې د حاجي صاحب په شعر او شاعرۍ یو اوږد بحث کړی دی چې په دې ادبي رپوټ کې ځای شوی دی. حاجي صاحب د (۱۳۸۵ل) کال په اخرو شپږو میاشتو کې دوه د ازاد نظم کتابونه په پښتو ژبه (د سپیني ویني او سرخلاصیی لیکونه) تر عنوان لاندې چاپ ته ورسول. په دې دوو کتابونو باندې د تېر کال د حوت پر (۲۷)مه نېټه په تاج محل رستورانت کې د کره کتنې یوه لویه غونډه جوړه کړې وه ، چې خوشبختانه د دې غونډې ټول جریان مې په ویډیو کیسټ کې ثبت او یو ادبي رپوټ مې ترېنه جوړ کړ.

باید یادونه وکړم چې د حاجي صاحب فرهنګي کارونه لا نه دي ودرېدلي. ده پر (۱۳۸۶ل) کال (یوه شپه دوه خوبونه) کتاب چاپ کړی. کره کتنه پرې هم شوې ده. بل کتاب یې د یوویشتمې پېړۍ انساني دلالان ناول یې چاپ شوی دی. دا شیل منظومه په ازاد شعر کې د چاپ لاندې ده. که د کال په اوږدو کې یې بل کوم کتتاب هم چاپ شي بیا به یې د کره کتنو وروسته تاسې دانشمندانو ته وعده درکوم چې ادبي رپوټ به یې هماغسې ترتیب او راغونډ کړم او په ډېره مینه به یې تاسې پوهانو ته ستاسې ویناوې د یو کتاب په شکل کې ډالۍ کړم.

په درناوي

ډاکتر احمد همدرد حسام

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړونکی محمد نبي صلاحي

بسم الله الرحمن الرحيم

د غونډې د مشرانو او د حاجي صاحب په اجازه، نننۍ غونډه پيلوو. د تاسې ټولو قدم دې نېک او مبارک وي، کور مو ودان چې په دې يخه او باراني ورځ کې مو ځان زهير کړی او دې علمي او ادبي غونډې ته راغلي ياست.

له مورږ سره په دغه غونډه کې د هندوستان دوه کسه اوسېدونکي او د کابل پوهنتون د پښتو څانګې محصلين ښاغلی پروين او پرکاش هم ګډون لري، د دوی راتګ ته هم ښه راغلاست وايو.

زمورږ غونډه د محترم الحاج محمد حسن حسام د دوو نويو کتابونو چې يو يې (سپينې وينې) نومېږي او بل يې د (سرخلاصي ليکونه) په نومونو دي، ددغو دواړو کتابونو د مخ کتنې په باب باندې جوړه شوې ده. ددې په څنګ کې د حاجي صاحب مشر زوی ډاکتر صاحب احمد همدرد حسام هم د حاجي صيب د شخصي ژوند په باب يوه رساله ليکلې ده چې هغه هم ستاسې په مخ کې پرته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسام صاحب له دغو دوو کتابونو پرته څو نور کتابونه هم په پښتو ، دري او پشه يي ژبو باندې ليکلي دي. (زه کابل يم) په پښتو ژبه دی بل کتاب يې (اوړا پرنګې) په پشه يي ژبه دی، بل کتاب يې (ايم ورګ) يا (د واورې اوبه) چې دا کتاب هم په پشه يي ژبه باندې د ازاد نظم يو غورچاڼ دی، دوه نور کتابونه يې له (سپينې وينې) او (سرخلاصي ليکونو) نه پرته (د شلمې پېړۍ انساني دلالان) په نامه يو ناول دی چې اوس زه ورباندې سريزه ليکم او يو دوه کسه نور ليکوال هم ورباندې ليکنې کوي او په راتلونکي کې ډېر ژر غواړي چې هغه چاپ کړي.

يو بل کتاب يې (يوه شپه دوه خوبونه) او (اشيل) نومېږي. له دې اثارو نه يې پرته يو بل اثر په دري ژبه باندې هم ليکلی دی چې د ټولو کتابونو مجموعه يې نهه اثره کېږي.

موږ غواړو چې نننۍ غونډه د عظيم الشان قران په تلاوت سره پيل کړو ، له دې امله د حاجي صيب منيجر محترم دوست محمد خان ته په ډېر درنښت بلنه ورکوو چې د ستيج سر ته راشي او د قران مجيد د څو مبارکو ايتونو په تلاوت سره زموږ او ستاسې نننۍ غونډه متبرکه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوست محمد خان:

د لوی او ښېنونکي خدای تعالی(ج) په نامه

یا یها الذین امنوا اتقوا الله حق تقته ولا تموتن الا و انتم مسلمون (۱۰۲).

وعتصمو بحبل لله جمعیاً ولا تفرقوا و اذکرو نعمت الله علیکم اذکنتم اعداءً فالف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخوانا و کنتم علی شفا حفرة من النار فانقذ کم منها کذلک یبین الله لکم ایته لعلکم تهتدون (۱۰۳)

د محترمو مشرانو په اجازه ! زه هم په خپل وار سره محترم الحاج محمد حسن حسام صاحب ته ددغو کتابونو د چاپ مبارکي وایم او د خدای تعالی نه دده او د هېواد د نورو تکړه شاعرانو د لا بریالیتوب په هیله یم.

مننه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړونکی محمد نبي صلاحي:

((که مور یو له بله پوه شو

نور کارونه ټول اسان دي

قتلوي مو په خپل منځ کې

وايي خپل یو غلیمان دي

مور په سرو وینو کې رغړو

دوی چک چکې کړي خندا کړي

منتظر دي هغه وخت ته

چې به کله مور تباه کړي))

(لوی احمد شاه بابا)

د غونډې په پیل کې د افغانستان نومیالي پوه محترم سر څېړونکي الحاج عبدالله بختاني خدمتګار صاحب ته په ډېر درنښت بلنه ورکوو چې د سټېج سر ته راشي او زموږ د ننني غونډې پرانستونکې وینا وکړي.

د افتتاحیه خبرو په څنګ کې، محترم بختانی صاحب دا حق هم لري چې خپلې نورې خبرې په همدغه وار دوستانو ته واوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرمحقق عبدالله بختانی خدمتگار:

بسم الله الرحمن الرحيم

درنو او خوږو ورونو مشرانو، ځوانانو، اديبانو، شاعرانو او ددې هېواد خواخوږو او په هېواد باندې مينو او زهيرو شخصيتونو !

د افتتاحيه خبرو حق خو د صلاحي صاحب و، دا چې په ما يې امر وکړ، زه به په کې څه ووايم؟

حسام صاحب تاسې پېژنئ، کتابونه يې هم توزيع شوي دي تاسې به مخکې لوستي وي اوس به مو هم څه ناڅه له نظره تېر کړي وي، په هغه باندې به تبصرې کېږي او په هغه باندې به نقد کېږي.

نقد د يو شي کره کولو ته وايي چې د هغې مثبتې او منفي خواوې څرګندې شي. کله کله موږ په غلطه نقد هغه څه ته وايو چې يوازې څه عيبونه ولټوو او ددې په مقابل کې مدح او توصيف ته، نه پوهېږم چې څه ووايو؟ !

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر که هغه چې د يو شي د مدحې او د توصيف مواد لري هغه هم څرګند شي او چې کوم عيب لري هغه هم ځرګند شي، هغه نقد دی.

د مثبتو خواوو څرګندول هغه د اثر خاوند هم تشويقوي هم هڅوي هم يې زړه ته ډاډ ورکوي هم يې په ځان باندې ويسا زياتوي او هم لارښوونه ورته کوي.

او ليکوال ته وايي چې:

دغه خبرې ښې دي او همدا کوه او چې عيبونه يې ښکاره شول هغه هم ددې موجب ګرځي چې هغه اثر هم اصلاح شي او په اينده کې ليکوال چې په هغسې اثارو باندې قلم چلوي د هغه انتقاد نه استفاده وکړي خپل اثار کره کړي.

دا چې په پښتو کې ورته کره کتنه وايي، دا ډېر په ځای تعبير دی او دا مجلس د همدې لپاره جوړ شوی دی. دې سره ددې موقع نه په استفاده زه د خپل وطن په حال باندې او ددې وطن د شاعرانو او ليکوالو په حال باندې ډېر تاسف کوم. په يوه جنبه او د يوې موضوع په ارتباط باندې چې هغه داده:

دلته شاعر شعر وايي نثر ليکونکی نثر ليکي داستان ليکونکی داستان ليکي، محقق او څېړندوی څېړنه کوي دا خو کوي. په مشکلاتو په دردونو په کړاوونو د کاغذ په مخ دده فکر او دده څېړنه توېږي شي. بيا حيران وي چې په دې څه وکړي. بيا ګرځي څوک چې څه شی نه لري په دې لټه کې وي، چې يو څوک پيدا کړي چې يو څو روپۍ ورکړي چې دا اثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاپ شي او څوک چې جيب کې يو څه لري د خپل جيب نه يې وباسي او خپل اثر پرې چاپ کړي.

ګورئ !

همدې سرې هم د ليکلو کار وکړ، هم د چاپ کار يې وکړ. حال دا چې دا د يو سړي کار نه دی.

ګورئ ! بيا مخ کتنه ورته جوړوي، د مخ کتنې مصرف هم ورکوي، د مېلمنو مصرف هم ورکوي او کارتونه ورته هم لېږي، ګورئ چې دا د ليکوال دريېم مصرف شو.

موږ د کتاب لپاره بايد بازار ولرو، دوکان ولرو، خرڅلاو ولرو، کتاب باندې پيسې ځي، لږ تر لږه د هغو پيسو اصل هدف بايد څه وي؟ ! په جهان کې موږ اورو چې ليکوالان او شاعران د قلم د څوکې نه ډوډۍ خوري، موټر پرې اخلي، کور پرې اخلي او ټول ژوند يې تامينېږي او دلته؟ !

ټول ژوند يې پرې ځي، د موټر پيسې هم په کتاب ځي، د عايل د مېوې او نفقې پيسې هم په کتاب ځي.

دا د ډېر افسوس حالت دی، په افغانستان باندې او د افغانستان په ليکوال باندې.

ښه ! که ليکوال کتاب چاته ورکړ بيا بله ورځ چې ملاقات وشي چې زما کتاب دې ولسو ست، بيا د لوستلو شوق د چا سره نه شته، کتاب هلته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاقچه کې او یا په الماری کې پروت وي، بیا حتی کله ناکله د چا پام وي یا نه وي، د بخارۍ اور پرې لګول شوی وي.

نو دې مجلس کې چې زموږ د علم او ادب مشران او رهبران هم ناست دي، ځوانان او نقادان مو هم ناست دي دا خبره ما لازمه وبلله چې د دې خبرو لړ غم په کار دی، د دې لپاره سیستم په کار دی او د دې سیستم رواجول په کار دي.

نو زما افتتاحیه خبرو کې ما دا خبره لازمه وبلله او دا د حسام صاحب برکت دی او که زما د دې خبرو نه یو سلسله عمل په دې وطن کې رویکار شي. د هغې عمل په وجه زموږ شعر، ادب، څېړنه، ژبه، ادبیات او علم به لړ انکشاف او ارتقا وکړي او زموږ هر څه د مغزو محصول زموږ عام ولس ته له دې ځای نه ورسېږي.

د دې ثواب انشاالله که وشو او زما خبره عملي شوه حسام صاحب ته هم رسېږي.

څوک چې یو ښه دود رواجوي د هغه اجر تر قیامته پورې ده ته هم راجع کېږي او که بد دود رواجوي د هغه بد دود ګناه هم ورته راجع کېږي.

زه امید لرم چې موږ او تاسو په دې موفق شو چې د لیک او لیکوالۍ د لارې نه خنډونه ایسته کړو او خپل اثار خلکو ته ورسوو او یوه خوشګواره فضا له دې لارې وطن کې پیدا شي. حسام صاحب! دا حق لري چې د هغه په اثارو باندې سړی د خپل زړه خبره منعکس کړي، نو ما یو څه یادداشت ګوتې د ځان سره راوړی کله چې د حسام صاحب دا دوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجموعې چاپ شوې دا (دوه اثره) نو هغه وخت کې دا دوه ټوکه ماته راکړی شوي وو.

نو د هغه پر بنا زه به يو څه خبرې ستاسې حضور ته تقديم کړم.

((منقد هر چه می گويد بگويد

به خون زخم دل نامه نوشتم

منقد هر چه می جويد بجويد

نيابد گل به خارستان کشتم))

جناب حاجي صاحب محمد حسن حسام سره زه سږ کال په اوړي کې اشنا شوم. په هغه ورځ کې چې دده د پشه يي ژبې د شعرونو مخکتنه هلته وه. دده له شخصيت سره دده د اثر سره د هغې ورځې نه تراوسه پورې ماته دده د شخصيت او دده د ادبي لياقت او کفايت په باره کې مې معلومات نور هم زيات شو او دغومره اثر يې راباندې کړی چې په دې نږدې اوو اتو مياشتو کې لکه دا زما د اوو يا اتو کلونو لا زيات اشنا وي.

دا يو صميمي انسان دی، يو محترم مخلص او د زړه د مينې والا انسان.

ما هغه وخت هم دده په هغه پشه يي مجموعې باندې خپل نظر څرګند کړی و، ده خپل پشه يي شعرونه او پښتو شعرونه هلته واورول او بيا يې په پښتو ترجمه کول هم. نو په هغه بنا ما يو څه ويلي و، بيا دغه زما زوی عبدالرحيم ته دې خدای خير ورکړي، هلته يې راته ټيپ ايښی و. بيا د ټيپ نه يې زما خبرې استخراج او ليکلې وې چې هغه خبرې بيا (د سولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هڅه) يوه مجله کې، ماموند دصاحب چاپ کړې ده. هلته هم زما نظر دده د شاعرۍ باندې مثبت و او چې څه موده مخکې ده دا دواړه مجموعې چې نن د بحث لاندې دي دا يې راته راکړې او ويې ويلې چې په دې باندې شايد کومه غونډه هم جوړه شي. نو زما زړه کې دا و چې په کراره په غور او دقت باندې زه به يو څه پرې وليکم.

مګر ژوند داسې راغی چې دا مسلسل سيمينارونه او دا مسلسلې جلسې راغلې ټول کال تېرېږي، خبره د کال اخر ته رسېږي. دا هم يو د توجه او د تامل و خبره ده چې مسلسل سيمينار، مسلسل سيمينار، څنګه يې سرته ورسوو؟

څنګه پرې ځان پوه کړو؟

څنګه ترې استفاده وکړو؟

نو تاثير دومره وشو چې ما دې کتابونو باندې ليکل څه چې هغه لوستل هم ونه شول کړای، ونه رسېدم ورته، زه خو بوډا او کمزوری هم يم، په عين حال کې ددې دوو نه يو يې پرون ماته فرصت پيدا شو چې د جمعې ورځ وه، مړاو تاسې خو داسې خلک يو چې په نورو ورځو کې به يو کار لرو د جمعې په ورځ کې راته شل کارونه وي، مېلمانه وي، مونږ چېرته ځو مړی ژوندی او دا خبرې وي.

ددې سره سره بيا هم ما پرون وکولای شو يو يې مطالعه کړم. دې کتاب باندې يو دوه تقريظونه هم ليکل شوي او په دې کې يو تقريظ ورکوونکی وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دا په روان او خواږه نثر او په نوي بڼه ليکل شوی اثر دی.

زه ورسره موافق يم.

بل بيا د کتاب له ظاهري شکل، خط و خال نه تېر شوی او د هغه ژورې مانا تل ته يې ځان رسولی او تبصرې پرې کړې دي چې دا هم مستحق و او دا کار هم بايد شوی وای او ما چې ولوست دا کتاب يوه شکوه نامه ده شکوه نامه.

په ليک کې د وطن د حالاتو او د ملت د حالاتو په ارتباط په شاعرانه او اديبانه ژبه شکوې او شکايتونه منعکس شوي او درج دي.

حاجي صاحب په ډېر خلاص مټ د خپل زړه براس ايستلی، هغه څه چې د ويلو وړ دي يا هغه څه چې شايد ډېر کسان يې د وخت د شرايطو په ارتباط د ويلو وړ ونه بولي هغه يې ټول ويلي دي.

زه ورته شاباسی وايم او علامه اقبال ويلي چې:

بيا ور هر چه اندر سينه داری

سرودی، ناله يی، آهی، فغانی

د حاجي صاحب دوه ليکونه ((سرود)) خو نه دی قطعاً د يو نوع نوي نظم او يا ازاد نظم بڼه لري، خو د هغه نوي او ازاد نظم اهنگ هم نه لري يانې د سرود بوی هم په کې نه شته او که دا بوی په کې وای، نو خوش خوی به يې لا زياته شوی وای مګر ناله ده ناله!

اقبال وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرودی، ناله يی، آهی، فغانی

آه او آهونه دي. فغان او فغانونه دي او د فغانستان فغانونه په کې دي.

د افغان ملي اخبار چې د ولسمل صاحب په مشری باندې چلېږي او د قديم نه دده د اخبار په تندي باندې د حضرت علي کرم الله وجهه يوه مقوله په هره ګڼه کې چاپېږي:

چې وايي: ((کلمت تالحق عند سلطان جابر خير من عبادة ستين سنة او سبعين سنة))

يوه حقه خبره د ظالم سلطان په مخکې ثواب يې زيات دی د ۶۰ کلو عبادت څخه او په بل روايت کې اويا کاله عبادت دی.

او بل حديث شريف دادی:

((انصرة-اخاک ظالماً و مظلوماً) ياني خپل ظالم او مظلوم ورور سره مرسته وکړه صحابه وو پوښتنه وکړه چې مظلوم سره به کومک کوو، مګر ظالم سره څنګه؟

حضرت پيغمبر(ص) وفرمايل:

ظالم د ظلم نه منع کړئ دا د هغه سره مرسته ده، که هغه ستاسو خبره ومنله د دنيا او اخرت د ماخوذيت او مسوليت نه خلاصېږي او د ژوند په سمه لار روانېږي او دا لوی کومک دی، هغه سره مرسته وکړئ چې د هغه له لاسه مظلومان ارام شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو حاجي صاحب چاته چې خطاب کړی دی، په دې دوو ليکونو کې خصوصاً په اول ليک کې، دا اشتباه يا غلط فهمي دې پيدا نه شي چې هغه د افغانستان سلطان يا ولسمشر يا جمهور رئيس ته خطاب کړی دی، نه دده خطاب د دنيا او جهان يو داسې قدرت او سلطې ته دی چې هغه ځان ددې جهان واکدار بولي او د جهان د واکدارۍ خوبونه ګوري او همداسې بې لګامه روان دی او زما او ستا د حسام صاحب په هولس باندې ناتار جوړوي.

حسام صاحب په خپل اثر او نامه سرګشاده يا سرخلاصي ليکونو کې هغه ته حقې خبرې کړي دي او ځان يې د افضل الجهاد په ثواب کې شامل کړی دی او د ظالم سره يې د کومک حديث عملي کړی دی او بشر د حقوقو د هغې مادې څخه کار اخيستی چې په هغغه کې د بيان ازادي راغلې ده، هر انسان ته.

ده هم د يو انسان په حيث د هغه حق نه پوره استفاده کړې ده، خو ده ته دې خدای پاک خير ورکړي. ده د يو ليکوال او شاعر وظيفه اجرا کړې ده او دغه موضوع ته يې عملي شکل ورکړی لکه چې شاعر وايي:

((څه چې وينې د صياد د بې رحمۍ نه

څه چې اورې د بلبل هزار داستانه

دغه وليکه هم شعر دی هم تاريخ دی

وظيفه ده ډېره سخته نه اسانه))

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسام صاحب دغه سخته وظیفه سرته رسولې ده خدای دې ورته اجر او خیر ورکړي.

یوه خبره په کې شته، کتاب کې نه شته شعر کې نه شته زما په نظر حالاتو کې شته حالات دادي:

موږه افغانان عموماً او دا پښتانه خصوصاً په دې جهان کې لا هم اواز نه لرو، زموږ غږ چاته نه رسېږي لکه چې شاعر سید حسن مرحوم ویلې دي:

زه د نن ورځې شاعر نه یم پوهېږم

زمانه رسوي غږ تر غوږه پورې

زموږ کار هم د زمانې په اوږو باندې روان دی چې زموږ غږ تر کوم غوږه پورې ورسوي تصادفاً ماشاالله په قید سره ځکه چې موږ په دې باندې بریالي شوي نه یو چې خپله ژبه د دنیا په خلکو ومنو. نو زه د هغه تقریظ لیکونکي خبره او مشوره تائیدوم چې حسام صاحب ته یې لیکلي:

((حسام صاحب!

خپل لیکونه په سم ادرس ولیکه)) او په سم ادرس باندې لیکونه په هغه صورت رسېږي چې د مرسل الیه په ژبه ترجمه شي چاپ شي او مستقیماً ورته ورسېږي.

ځکه زموږ همدا بدبختي ده چې کتاب به چاپوو هم او چاته به یې رسوو هم او په بله ورځ په تلیفون کې او یا چې مخامخ شو، ورته وایو به:

صاحبه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه زما کتاب دې ولوسته دا زموږ بدبختي ده، نو په دې بدبختۍ کې حسام صاحب باندې دا بوج هم راځي چې کتاب يې ترجمه شي او مرسل اليه ته ورسېږي.

نو په هغه صورت کې که په مرسل اليه کې عقل او شعور وي، هغه به فکر وکړي چې زموږ د پیغمبر حضرت محمد مصطفی(ص) د حکم او فیصلې مطابق حسام صاحب ورسره ډېر لوی کومک کړی دی چې هغه يې ملتفت کړی دی، خپلو کارونو او عواقبو ته.

زه جناب حسام صاحب ته مبارکي وايم د زړه د مینې او اخلاص نه ورته مبارکي وايم او دا کتاب يې ستايم، مګر يوه خبره به کوو چې دا په ډېرو ستايلو سړی کله کله مغروره کېږي هم، يوه عربي مقوله ده:

المدح والذبح

مدح چې ده د چا حلالول دي، ستاينه زموږ د پښتو په اصطلاح سړي نه ځان ورک کوي، اګر چې د حسام صاحب شخصیت ددې خبرې نه لوړ دی، نو د داسې رنګ نظمونو یا لیکونو لپاره مبارکي ورته وايم بیا يې وايم او بیا يې وايم او ددغسې اثارو د ایجاد لا زيات توفيق ورته غواړم او د وطن لیکوالو او شاعرانو ته هم زما دا پېشنهاد دی چې د بشر د حقوقو د اعلامیې د هغې مادې څخه چې د فکر او د بیان د ازادۍ په باره کې دی له هغه څخه پوره پوره استفاده وکړي.

والسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړونکی محمد نبي صلاحي:

له استاد بختاني صاحب نه ډېره مننه کوو.

((عقل او حکمت یوازې په ناز او نعمت کې نه دی، د پښتنو په غرو او رغو کې هم پوهان او هوښیاران شته.))

((میرویس نیکه))

د پروګرام په دې برخه کې محترم الحاج محمد حسن حسام صاحب ته په ډېر درنښت بلنه ورکوو چې د ستېج سر ته راشي او د خپلو کتابونو مخ د غونډې درنو برخوالو ته ورښکاره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي محمد حسن حسام:

د هر څه نه مخکې دوستانو ستاې راتګ ته هرکلی وایم هر کله راشئ او بیا هم هر کله راشئ، د کتابونو په هکله نه ګړېږم دا د نقادانو حق دی ما فقط یوه زمینه مساعده کړه چې یو له بل سره کېنو او یو بل سره له نږدې نه ووینو او په دغسې دید او بازدیدونو باندې طبعاً د شاعرانو او لیکوالو په منځ کې مینه او محبت زیاتېږي او هم فرهنګي نیمګړتیاوې پرې بشپړېږي. زه د دغه کتابونو په باب زیات نه ګړېږم خو ما ته یو خبره ډېره جالبه او په زړه پورې وه کله چې مې لوړی کتاب بشپړ کړ، نو ما ثلور خطونه ولیکل البته ثلورو لیکوالانو ته چې په ده باندې یو څه ولیکي اول خط مې محترم رفیع صاحب ته بل خط مې ولسمل صاحب ته دوی دواړه دلته ناست دي، شکر دی غونډې ته راغلي دي، دریم خط مې صلاحي صاحب ته ولیکه او ثلورم خط مې لېوال صاحب ته واستاوه.

د پنځلسو، شپاړسو ورځو وروسته ددې خطونو ځوابونه راته د قلمي نسخو سره بېرته راورسېدل. ما د خپل هېواد په دې شهلو خو د لوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیالونو لیکوالانو باندې هغه مهال ډېر ویاړ او افتخار وکړ چې د کتاب د قلمي نسخې د مطالعې په نتیجه کې دوی مشترک ټکي موندلي وو لکه د بڼې، شکل، پیغام او د نورو او نورو په هکله د ټولو نظر یو قسم وو. زه ستاسې ډېر وخت نه نیسم زه فقط د یو کتاب د اخرني نثر نه دوه درې کرښې را اخلم او لولم یې او درنه رخصتېږې:

په یو ځای کې مې لیکلي دي چې:

دوستـه !

د ټولو پټنو نه دې دا پټنه

ماته ډېره ګرانه، سخته او

د تشویش وړ ده.

د وینځلو مغزو بنیادم

نه هیڅ جوړ نه دي

خواهش کوم په هماغه پخواني

ګوډ شل په ړانده

او

کاڼه

حالت ډېر خوښ یم

پرې مې ږده د خدای په پار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې مې رږده ! !

په کومه ګنا مې ماغزه پرېمنځې؟ !

په همدې حالت هم خپله پنځه زره

کلنه بوډۍ مور د اتلس کلنې

پېغلې په څېر د ګندهارا

په تمدن د کوشان

شاهانو په دود شم

سينګاروڵای.

دا به څومره او څومره او بيا هم

څومره ښه وای چې:

ما خپله مور د ((اوستا))[1] په پوستينچه

کېنولې وای.

د ماسخوتن لمانځه د اداکولو

څخه وروسته زما

ټوټه

ټوټه

[1] اوستا کتاب په پوست ليکل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صورت دده په لمن کې بې له

کوم ډاره او غلو غشه د

شمشاد ، هندوکش او یا

د سلیمان د غرونو په کومه

لرې هسکه تره[1] او مورګه

کې د یوې مومانې او یا د کومې

ګورګورې ونې لاندې

وروسته خوبولی پروت

وای.

او د سبا ورځې په چرګ بانګ کې

د خپل امام د اذان سره سم

او د مور د قرآن شریف د تلاوت

په خواږه اواز له خوبه

پاڅېدلای

نو هلته به ما د یو

خوشبخت

[1] تامبیره، ګړنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او

خوشقسمت

انسان، واقعي افغان

او د یو ښه مسلمان

په نوم په ډېر ویاړ د

یو بل ځل لپاره ځان

نومولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښېړونکی محمد نبي صلاحي:

د حاجي صاحب له وينا نه ډېره مننه.

خوشال خان خټک وايي:

چې د ستار تړي هزار دي
د دستار سړي په شمار دي

د پروګرام په دې برخه کې د افغانستان د علومو اکاډمۍ سلاکار، نامتو ليکوال او شاعر محترم استاد حبيب الله رفيع صاحب ته په ډېر درنښت بلنه ورکوو چې د مېز سرته راشي او تاسې ته د دې دوو کتابونو په باب يو څو خبرې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد حبيب الله رفيع صاحب:

نحمده و نصلی علی رسوله الکريم اما بعد ،

دوستانو !

تېره دوشنبه حسام صاحب دفتر ته تشريف راوړی و او کتابونه يې راوړي وو ، چې ددې شنبې په ورځ ددې کتابونو مخ کتنې دي، ما ژمنه ورسره وکړه چې دې ورځې ته ستاسې په کتابونو ليکنه کوم او خپل نظر به ښکاره کوم. دوی چې تشريف يوړ فقط يو ساعت وتلی و چې ما ته د کلي نه ټلېفون راغی، زما يو مشره خور وه هغه وفات شوې وه، نو ما د خپل دفتر کتابونه راټول کړل او کور ته راغلم. ليکن دا مې اخلاقي فرض وبلل چې حسام صاحب ته ټلېفون وکړم. زه د يو داسې مشکل سره مخامخ شوم کوم بار چې تا په ما ايښی و ، د ځينو کسانو خبرول به ته په خپله وکړې هماغه و چې زه ولاړم، چون ژمنه مې کړې وه چې زه به راځم ما بېگاه ماسخوتن د کلي نه ځان راورساوه او د حسام صاحب سره مې هغه د راتلو ژمنه ترسره کړه. ليکن د څه ليکلو ژمنه مې ترسره نه کړای

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه. نو په دې اساس هغه ليکنه چې ما د دې د سپينې وينې په کتاب کړې وه او فکر کوم چې تاسې به تر اوسه نه وي لوستې هغه به تاسې ته وا اوروم او په دې شکل به خپل وار تېر کړم.

نوی انداز، نوې خبرې

(منځپانګه) او (بڼه) د شعر دوه ارزښتونه دي که دا دواړه ارزښتونه د پخوانو په پېښو ولاړ وي ((روايتي شاعري يې بولې)) خو که ((منځپانګه)) او ((بڼه)) ((نوښت ولري)) او د نوښت ارزښت پرې ور زيات شي، نو بيا دا شاعري د ((جدت)) او ((ابداع)) پر واټ ګامونه کېږدي او د ادبي انلاب لاره هواره کړي. ښاغلي حسام زموږ د عصر يو سپين ږيری شاعر او ليکوال دی ((نثر)) هم ليکي.

((نظم)) هم ليکي، خو دا ځل يې د دواړو په ګډون څه ليکلي چې ادب پېژندونکي ((نثري نظم)) ورته وايي، ((نثري نظم)) په پښتو ادب کې نوی ((صنف)) دی دا ژانر له ((اردو)) نه ((پښتو)) ته راغلی او په پېښور کې ((هاشم بابر)) دوه کتابونه ((د مېلې هلک)) او ((ورک موندلی)) په همدې نثري نظم کښلي او د ادب په ډګر کې يې هنګامه راولاړه کړې ده.

زموږ شاعر او ليکوال ښاغلي حسام نه اردو نثري نظمونه کتلي او نه يې د هاشم بابر ((ورک موندلی)) او د ((مېلې هلک)) ليدلی، ده ته خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبتکر مغز او شاعرانه احساس حکم کړی چې دا سې يو څه وليکي او پښتني ټولنې ته يې وړاندې کړي، نو ځکه ماته په يوه ليک کې ليکي:

((ستاسو د ګڼ شمېر بوختياوو سره سره زړه نازړه د يو څو ماتو ګوډو او ناقصو شعرونو يوه ټولګه چې نه يې ازاد شعر د شعر په څېر دی او نه يې مقفا، نه يې په شکل پوهېږم او نه يې په محتوا، خو په هر حال موږ ټول په دې عقيده او اند يو چې هر څيز په اول کې خام وي او په کراره ترېنه د پخلې تمه کېږي، نو د دې اصل په رڼا کې په زړورتيا او په خلاص مټ مې د ځان سره وپتېيله چې ټولګه په قلمي شکل کې ستاسې حضور ته د يوې لنډې سريزې ليپاره وړاندې کړم، که ټولګه په سريزې ارزېدله هيله من يم چې هيله مې ترسره کړئ او ټولګې ته به په خپله نوم غوره کړئ او که..))

د مصر يو نامتو نقاد ډاکتر مندور وايي:

((شاعر خپل شعر ووايي خو کله يې چې کره کتونکي وګوري نو دومره خبرې په کې راپيدا کړي چې د شاعر اروا هم ترې خبره نه وي.))

همدا سبب دی چې شاعران، هنرمندان او تخليق کاران د الهام په نوراني نړۍ کې ډېر څه وايي او ډېر څه په خوله ورځي په خپله نه پرې پوهېږي چې دا څه دي؟ خو نقاد هغه ته سبک ټاکي شکل او فورم ورته ټاکي، ادبي څېره ورته ټاکي، قاعده او قالب ورته ټاکي او بيا حکم کوي چې دا څه ډول پارچه ده او نوم ورته ټاکي. ادبيات ټول لومړی ويل شوي بيا قالب بندي شوي او نومونه پرې ايښودل شوي ځکه شاعر او هنرمند ازاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی هغه د ټولو قيدونو نه دباندې خپل هنر خلقوي او خپل اثر رامنځته کوي همدا ازادي ده چې:

قالب شکني کوي نوي فورمونه رامنځته کوي او نوي ژانرونه او صنفونه پنځوي حسام صاحب هم دا کار کړی خپل د زړه غږ يې د قلم غبرګې ته سپارلی او له هغې نه دا نوی فورم او شکل جوړ شوی او د پښتو ادب په ورشو کې يې يو نوی ګام ايښی دی او له دې سببه دده دا ليکنه د بڼې له پلوه په نوښت ولاړه ده او زه يې يو نوی ادبي ګام او انداز بولم! تر دې وروسته دده ددې وينا منځپانګه ده، ده د خپلې ټولنې پېښو او بهيرونو ته په غور او دقت کتلي د سياست د لوبغاړو تر زر زري جامو او پودري مخونو لاندې يې د دوی اصلي څېرې ليدلي ((د ديموکراسۍ د کوکريو پرځای)) ((سمسېرې)) (تمساوې) ((روې)) ((ګورګټۍ)) او ((خپسۍ)) ورته ښکاره شوې او د نورو ويرندوکو کسانو په شان يې سترګې نه دي پرې پټې کړې او پردې يې نه دي پرې اچولي په واز کومي يې د هغه رښتيني ماشوم غوندې چې غږ يې وکړ:

((پاچا لوڅ دی!)) د ټولو هغو لويو لويو کسانو د ريا او منافقت پردې څيرې کړې چې په لوڅ پاچا پسې روان وو خو ددې جرات يې نه درلود، ووايي چې:

((پاچا لوڅ دی!)) اوس نو د چاپلوسو ((پرده پوښانو)) خوښه ده چې دا غږ ورسره غبرګوي که بيا هم له منافقت او چاپلوسۍ نه کار اخلي! او له دې رسوايۍ سره سره حال نه وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((چې پاچا بربنډ دی !)) او د حسام صاحب د ليک هغه خبرې چې ماته يې کړي دده شکسته نفسي بولم ! او په پوره ډاډ وايم چې د حسام صاحب ((دا نثري نضمونه)) هم د ښې له پلوه نوښت لري او هم د منځپانګې له لوري، نو ځکه يې زه ((نوی انداز او نوې خبرې)) بولم، مبارکي ورکوم او وايم:

چې قلم يې چلاند قدم يې تپاند فکر يې ځلاند او شعر يې تاند اوسه !

په درنښت

حبيب الله رفيع

د افغانستان د علومو اکاډمۍ مشاور

کابل/ ۲۷/ ۱۰/ ۱۳۸۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړونکی محمد نبي صلاحي:

له محترم استاد نه د دغې درنې سريزې له لوستلو څخه چې درنو اورېدونکو ته يې واوروله او په ښه انداز يې ولوستله، يو عالم مننه کوم. استاد ته له دې امله هم کورودانی وايم چې، په دغسې يو غمجن حالت کې چې دده خور وفات شوې ده، په خپله وعده يې وفا وکړه او زموږ او ستاسې ننني غونډې ته يې ځان رارسولای. له ټولو دوستانو نه هيله کوو چې په ګډه سره، البته په دې به ځان نه خلاصوو اوس به د دعا لاس پورته کړو، کله چې استاد فاتحه اعلان کړه، اشتراک به په کې کوو. استاد ته صبر جميل غواړو او خدای پاک دې دده خور وبښي.

د پروګرام په دې برخه کې د هېواد له درانه ليکوال محترم محمد حسن ولسمل صاحب نه په ډېر درناوي هيله کېږي چې د مېز سر ته راشي او خپله وينا واوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد حسن ولسمل:

درنو مشرانو کشرانو د هېواد محترمو شاعرانو او ليکوالانو السلام عليکم:

ما خو څه شی نه دي ليکلي خو د حسام صاحب په يو کتاب باندې مې يو څو کرښې ليکلي دي زما خواهش دادی کتاب هر چا مخ ته پروت دی هغه به ولولي د حسام په باره کې او ددې کتاب په باره کې به زما نظر ورته معلوم شي.

زه غواړم چې په دې او دغه وخت چې ماته راکړل شوی دی ددې خپل وطن د غم لړلو حالاتو په باره کې يو څو خبرې وکړم. زه د حسام صاحب نه مننه کوم چې دغسې يوه درنه غونډه يې جوړه کړې ده او حسام صاحب يو صفت دادی چې دی سرمايه دار دی، خو د سرمايې ترڅنګ دا بل اړخ يې نه دی هېر کړی، د خپلو وطنداوانو سره په درد باندې درد بدلی دی او دغه لاره ده نه ده پرېښې، نو دده دغه کار د قدر وړ دی د نورو سرمايه دارانو غوندې دی نه دی زه ده ته کور وداني وايم. يو وخت زه په پېښور کې وم، باچاخان راغی هلته يې مهاجرينو ته يو اعلان وکړ.

چې راشئ زه ستاسو او د کابل د حکومت ترمنځ جوړه کوم په پېښور خو داسې هوا او فضا حاکمه وه چې هلته افغاني تنظيمونه او په افغاني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنظیمونو کې بیا په خاص ډول د حکمتیار صاحب له وېرې نه څوک ورتللی شول باچاخان ته هېڅوک ورنه غلل، نو ماپسې یې د سرډېرو هدایت الله پاچا راولېږه.

چې ولسمل ته وو ایه ته ولې نه راځې؟نو باچاخان له ما سره جګړه غوندې وکړه چې دا د روس او امریکې جنګ دی ما باچاخان ته وویل:

چې زموږ وطن روسانو نیولی ته داسې خبرې کوې.

ډېر وروسته زه په دې پوه شوم چې دا د روس او امریکا جنګ و. دې کې د امریکې دا مقصد و چې روس ته څنګه شکست ورکړي او څنګه دا راشي چې دغه ستراتیژیکه نقطه ونیسي، اوس زه په دې پوهېږم.

موږه د روسانو سره او د هغوی له طرفدارانو سره په دې باندې مبارزه کوله چې موږه به یو ښه حالت راولو نو د هغوی سره جنګېدلو او ځانونه به مو پرې مړه کول، خو د دوی په باره کې هغسې مبارزه نه کېږي کوم چې د روسانو سره کېدله.

دوی ته څوک حقه خبره نه کوي، حکومت ته هم څوک حق نه وایي، زموږ خلک وژل کېږي، زموږه خلک بندیانېږي، زموږ په خلکو باندې ډول ډول تاپې لګول کېږي، په خاصه توګه په پښتون ولس باندې هغه ذلیل ترین حالت دی که لږ ځان وخوزی، نو وایي چې القاعده دی نو ورونو زه تاسې ته دومره وایم چې ما په دې وروستی شماره کې یوه کیسه لیکلې او دغه تاسې په غور ولولئ، تاسې ته به ددې امریکایي ماماګانو هغه اخلاص او هغه نیت معلوم شي چې دوی له موږ نه څه غواړي؟ !

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو زه به په لنډه توګه دا کیسه درته وکړم. زه د غسې یو وخت امریکې ته لاړم او هلته باچا د کاکا زوی سره مې په یوه رستورانت کې ملاقات وشو، ماته یې وویل:

چې ته د امریکا د جمهور رئیس فوق العاده نماینده ټامسن سره ګورې؟!

ما ورته وویل:

زه خو ورسره ګورم خو هغه ما نه پېژني، نو څنګه ووایم چې زه ورسره ګورم؟!

هغه راته وویل:

چې نه هغه تا پېژني، زه دا اوس ځم او د هغه سره وخت لرم که ته غواړې زه به تا لپاره وخت ترې واخلم.

کور یې ودان د ټامسن نه یې وخت اخیستی و، نو دی بیا ببرته هوټل ته راغی ماته یې وویل:

چې با تاته ټامسن په اتو بجو منتظر دی ته ورشه ده سره به مرکه وکړې.

نو زه چې د مرکې لپاره ټامسن ته ورغلم ما به یو ډول پوښتنې کولې دی به په دې افغاني تنظیمونو رابرابر شو دا به یې غندل او بل اخره ما ترې پوښتنه وکړه زموږ ستوني خو په دې خبرو وچ شو چې ملي عناصرو ته موقعې ورکړئ که دا روسان او کمونستان شکست هم وخوري، دغه د تنظیمونو خلک افغانستان ورانوي، جوړوي یې نه.

تاسې ولې ملي عناصرو ته موقعې ورنکړه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسې د سټېنګر راکټونه د ګلبدین او سیاف په اوږو کېښودل، نو ده زما د خبرو په ځواب کې وویل:

چې دوی زموږ دښمنان دي او هغه زموږه یوه سیاسي اشتباه وه دوی د خلیج په جنګ کې د خنجر ګذار د شا له خوا نه پر موږ کړی دی. موږ به بیا دا اشتباه تکرار نه ړو.

دا د خنجر کلمه او دا د دښمن کلمه په دې مصاحبه کې پنځه، شپږ کرته تکرار شوې ده، نو مصاحبه خلاصه شوه او د مصاحبې نه وروسته بیا یوه بله خبره یې راته وکړه ته چې اروپا ته ځې دا پیغام به باچا ته یوسې چې هلته یو سړی دی دده په څنګ او دی د K.G.B اجنټ دی او ورته ووایه ! چې دا د ځان نه لرې کړه.

نو بیا زما ټکټ یې هم وګرځاوه اروپا ته لاړم، باچا ته مې وویلې باچا هم هغه دی ژوندی دی سړی په مړو دروغ وایي. نو اوس د بن په غونډه کې هماغه خلک د امریکا د یو بل فوق العاده استازي خلیل زاد په واسطه ببرته را مسلط شول چې کابل یې وران کړی و، چې د افغانستان اردو یې منحل کړې وه، شپېته زره کابلیان یې وژلي و، موزیم یې تالا کړی و، پوهنتون یې خراب کړی و، کابل یې په بل مخ چپه کړی و، هماغه خلک یې ببرته په موږ باندې امریکایانو را حواله کړل.

ځانونه مو پرې مړه کړل، یو نیم ملیون شهیدان مو ورکړل، اوس موږ بیا وژل کېږو. هغه وخت کې خو به مو غږ جګاوه، هغه وخت کې خو دنیا به هم زموږ خبره اورېدله، مګر اوس زموږ خبره دنیا نه اوري، هغه چې دوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړه کړي وايي چې دوی القاعده و او يا د القاعده و ملګري وو ، موږ ځکه مړه کړل. نو زه تاسې ته دا وايم چې ورونو دا يوه تاريخي مرحله ده، افغانستان يو تاريخي مملکت دی او د غه خبرې ته ملتفت شئ، چې د غه ماماګان له موږ نه څه غواړي؟ !

دوی خو زموږ د وطن د ودانولو پرځای زموږ د وطن د ورانولو کوښښ کوي.

نو د ليکوال او شاعر وظيفه ده چې د غه حالت ته متوجه شي او په د غه باره کې يو څو کرښې وليکي. زه ستاسې وخت نور نه نيسم، زه ستاسې يو خدمتګار يم او ما دروغ هم نه دي ويلي، هغه دی هلته اخبار پروت دی، نه امريکايي نه وېرېږم او نه د کرزي نه وېرېږم، نه بند نه وېرېږم، بندونه مې هم تېر کړي دي، د همدې وطن لپاره، نه د چوکۍ لپاره، د عزت لپاره، ما لپاره چې په زندان کې يم د بېرون نه ډېر خوشاله يم، خو تاسې ته مې د غه واقعيت ښکاره کړ چې خبره د غسې ده.

هغه چې دوی اجنټ ګاڼه هغه يې پر موږ وزير کړ، هغه چې دوی د دې وطن دښمن ګاڼه، هغه يې بېرته پر موږ مسلط کړل، نور قضاوت به تاسې د دوی په حصه کې وکړئ.

السلام عليکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښېرونکی محمد نبي صلاحي:

د ولسمل صاحب له زړه سوي نه ډکو خبرو، ژورې او هراړخيزې وينا څخه ډېره مننه.

د غونډې د ټولو پوهانو او ګډونوالو په اجازه. د پروګرام په دې برخه کې زه غواړم چې د پېښور نه راغلو پښتنو ليکوالو محترم استاد همېش خليل صاحب او محترم صاحب شاه صابر صاحب ته ډېر ښه راغلاست ووايم. کور مو ودان چې زموږ غونډې ته راغلئ او نننۍ غونډه مو لا پرتمينه کړه.

غني خان وايي:

زما بخت د شمعې بخت دی

يا به مرمه يا به سوزم

يا به ښخ ته د درياب ځم

يا به سر په چپو خوځم

عجب زه عجبه لاره

عجبه کاروان روان دی

ما وروستي پړاو له بيايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که زه ځمه او که نه ځم

د پروګرام په دې برخه کې د افغانستان پیاوړي صاحب نظر لیکوال او کیسه لیکونکي محترم استاد اسدالله غضنفر صاحب ته په ډېر درنښت بلنه ورکوو چې د ستېج سرته راشي او د حاجي صاحب د دوو کتابونو په باب تاسې ته یو څو خبرې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد اسدالله غضنفر:

صلاحي صاحب خو د حاجي صاحب ډېر کتابونه یاد کړل ما یې درې کتابونه لوستي دي.

دوه همدا دي چې تاسې ته په مېز پراته دي او بل هغه (زه کابل یم) چې څو کاله یې پخوا چاپ کړی و.

حاجي صاحب ازاد شعر ته ډېره توجه کوي.

بل دا چې حاجي صاحب ساده کلیمې او هغه کلیمې چې خلک یې کاروي هغو ته ډېر اهمیت ورکوي او زه ددې هم پلوی یم.

او درېیم حاجي صاحب په خپلو لیکنو کې هغو خبرو ته اهمیت ورکوي چې د اوس وخت سره تعلق لري او دا شی هم ماته ډېر ښه ښکاري.

نو زه غواړم په همدغو درېو خبرو او په همدې درېو تمایلاتو وګړېږم:

د حاجي صاحب د اثارو دغه نوی شعر چې دی ځینې پلویان لري، ځینې مخالفین هم لري، دوواړه چې دي خپل دلایل لري، خو زما په نظر د مخالفت بنیادي وجه یې داده چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هر انسان پخوا وخت خوښېږي موږ غواړو دنيا هماغسې وي چې موږ تجربه کړې ده، خو دنيا بدلېږي، زموږ خوښې ته نه ګوري، بلکې د هنر رامنځته کېدو يوه وجه داده چې مثلاً يوه خاطره وي يو مازيګر وي، د سين غاړه وي، د برش کاله پخوا زمانه وي، هغې ته موږ بېرته نه شو ستنېدلی، بيا نو څه کوو، بيا نو که د خاطرې ځښتن شاعر وي غواړي په شعر کې هغه خاطره وساتي دا د انسان ارزو ده او ډېره ژوره ارزو ده، خو دا هغه ارزوو ده چې که سړی په عملي ژوند کې ډېر ټينګار پرې وکړي نو تاوان کوي.

د شعر له پخوانو فورمونو ډېره دفاع تر ډېره حده پورې دغه اړخ هم لري. پخواني شعرونه چې قافيه په کې شرط و له د څپو برابروالی په کې هم شرط و، دا شرطونه به خپل کمالونه لري، خو زموږ شاعرۍ ته ډېر بنديزونه هم جوړوي.

ګورئ !

که د هنر مقصد دا وي او يا د شعر مقصد دا وي، چې يوه انساني تجربه ولېږدوي، نو که د څپو د شمېر اندازه معلومه وي، که د قافيې مشکل وي، که د رديف مشکل وي، بيا نو هغه انساني تجربه پاتې شي. بيا نو د شاعر کمال دا وي چې خامخا به هغه کلمه راوړي چې قافيه يې غواړي، که زه بهار ووايم بيا به په کومه کلمه پسې ګرځم؟ !

په سينګار پسې به ګرځم. صرف هغه د کلام موسيقي تا مجبوروي چې يوه خبره وکړې، د زړه خبره به دې هغه نه وي، نو دغو خبرو ته چې سړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګوري ګومان کوم، حاجي صاحب چې په نوي انداز شاعري کوي دا په ځای کار دی او بهتره داده چې نور هم توجه ورته وکړي. په دې کې په هنري لحاظ ګټه ډېره ده، تر تاوانه. البته ځینې خلک هسې د فېشن په حساب باندې د نوي شعر ملګرتوب کوي، سرې پرې پوهېږي، دوی ګومان کوي چې ډېر نوي او وروستي نظريات چې په شعر او شاعرۍ کې دي. که موږ د هغو ملګرتوب وکړو دا به موږ پرمختللي معلوم شو. خو داسې نه ده په پرمختګ کې موږ بايد تېر نه وځو. يو په علم کې پرمختګ دی، بل په اقتصاد کې پرمختګ دی، بل په هنر کې دی.

په هنر کې پرمختګ هغسې نه دی د دا نورو.

په علم کې پرمختګ کېږي، مثلاً فزيک دی. فرضاً ارسطو د فزيک په حصه کې خبرې کړې دي، ارسطو لوی عالم و، ډېر لوی انسان و. خو د ارسطو نه وروسته اوولس اتلس پېړۍ وروسته د فزيک په باره کې اسحق نيوټن خبرې کړې دي، د اسحق نيوټن خبرې تر د ارسطو ډېرې مهمې دي، وروسته انشټين خبرې کړې دي، د انشټين خبرې د اسحق نيوټن تر خبرو هم د منلو وړ دي.

علم وده کوي، اقتصاد هم وده کوي، يو وخت د توليد وسايل ډېر ابتدايي وي، بيا ښه شي، بيا بهتره شي، دا ناممکنه ده چې موږ وو ايو هغه خلک چې په يوم باندې، په قولبې باندې، دهقانۍ او کر کرونده کوي، هغه دې په اقتصادي لحاظ تر هغو خلکو پرمختللي وي چې په تراکتور باندې کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسایل بدلیږي، ترقي کوي، علم بدلیږي ترقي کوي، ابن سینا ډېر لوی طبیب وو، خو د ابن سینا په نسخه باندې اوس موږ علاج نه کوو، هغه د کوڅې د سړي ډاکټر ته ورځو ځکه چې علم ترقي کوي. اما د هنر په حصه کې ګورئ خبره داسې نه ده او ضرور نه ده چې خامخا نن تر پرون بهتره وي. ځینې خلک د نوي شعر یا د نویو طرزونو یا د نویو مکتبونو ملګرتوب په دې خاطر کوي چې دا وروستۍ خبرې دي. که په دې بنیاد یې کوي دوی دا د هنر په حصه کې اشتباه کوي.

یانې دا نوی شعر چې تراوسه منل شوی هم نه دی، علت یې دادی چې اکثره ملګري یې دې ته ګوري چې دا نوی شی دی. که یو بل نوی شی راشي بیا به د هغه ملګرتوب کوي. حال دا چې هنر د علم غوندې، یا د اقتصاد غوندې، نه دی چې د پرون تر شي دې د نن شی خامخا بهتره وي، داسې نه کېږي. هنر چې دی، شعر چې دی، د انسان د ارزوګانو، د انسان د جوهر، د انسان د ماهیت بیان دی. د انسان جوهر چې دی، په زرګونو کلونو کې فرق نه کوي او که کوي یې هم ډېر لږ یې کوي.

د پنځه زره کاله پخوا انسان او د اوسني انسان جوهر یو شی و، ماهیت یې یو شی و، په هغه کې تغیر نه راځي او که راځي ډېر لږ تغیر راځي.

د فرعون د زمانې پخواني مصریان چې دي تر ټولو پخوانی تاریخ د دوی دی که تاسې هغه ولولئ، د هغوی ارزوګانې او زموږ ارزوګانې چندان فرق نه سره لري او بلکې نه یې لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی هم مینبدل، هغوی هم غوبنتل چې مړه نه شي، هغوی هم غوبنتل چې نوم يې په دنيا پاتې شي. حاجي صاحب کتابونه ليکلي دي په دې خاطر چې په معنوي لحاظ ژوند وکړي. دغه ارزو د خوشالخان هم وه، خو دا ارزو د هغو کسانو هم وه چې پنځه زره کاله پخوا يې په مصر کې ځانته اهرامونه جوړول او غوښتل يې چې بعد له مرګه هم ياد شي. دا د انسان د جوهر سره تړلې خبرې دي. هنر دغسې وده نه کوي چې د نن خبره خامخا د پرون تر خبرې غوره وي. خو د دې سره سره نوی شعر، د ګټې شی دی. د انسان د تجربې د بيان لپاره د انسان لاس او پښې ازادوي. شايد حاجي صاحب په همدې خاطر دې ته توجه کړې وي او دا يې هنر ته يو خير رسولی دی.

بله خبره داده چې: حاجي صاحب ساده غږېږي، حاجي صاحب داسې خبرې کوي لکه موږ چې يې په ورځني ژوند کې کوو. زما په خيال دا د ادب د ودې لپاره دا د فکر د ودې لپاره، دا ډېر لوی کومک دی. ززموږ روشنفکر چې دي، زموږ تعليميافته چې دي، زموږ ليکوال چې دي، ډېر وخت اکثره يې فکر کوي، که موږ د خلکو غوندې ونه اوسو، موږ به يو قسم ښه معلوم شو، موږ به لوړ شو، موږ به مهم معلوم شو، دا تېروتنه ده.

زه چې تاسې ته ددا اوس خبرې کوم، که تاسې دا فکر وکړئ، چې زه د زړه خبرې تاسې ته نه کوم، که تاسې فکر وکړئ، چې زه ځان يو بل قسم ګڼم، تاسې بيا زما خبرې نه منئ. خو که تاسې احساس وکړئ، زه تاسو ته ستاسو په ژبه غږېږم او په خبرو کې مې کومه تصنع نه شته او دا خبرې مې له زړه راوځي، بيا ممکن په تاسې اثر وکړي. زموږ ليکوال، زموږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعران، زموږ روشنفکران کله کله فکر کوي چې که د خلکو غوندې ونه اوسو په ليکنو کې د ليکلو په سټايل کې، نو دا به مولوي کار کړی وي، خو له لويه سره په دې کار کې ګټه نه شته دی، هماغه لغاتونه، هماغه کلمې، هماغه طرزونه چې خلک وربانديې خبرې کوي او خلکو خپل کړې دي، هغه خلکو ته ډېر نږدې دي. که شاعر غواړي چې اثر پرېباسي له دې لارې يې ښه پرېستلای شي.

ما چې اول کار شروع کړ، په خپل ژوند کې، له نطاقۍ مې شروع کړ، اوولس کاله پښتو يا اتلس کاله پښتو په راډيو کې وم، په تهران راډيو کې، هلته چې مې کار شروع کړ، نو اول چې به مې نطاقي کوله تېزې، تېزې خبرې به مې کولې. ما به فکر کاوه چې دا اورېدونکي به ګومان کوي چې دا سړی ځومره مسلط سړی دی. ځومره باسواده سړی دی، د غه متن ځومره ژر وايي، وروسته وروسته بيا زه پوه شوم چې زه اشتباه کوم.

که زما اورېدونکي فکر وکړي چې زه دوی ته خپل لياقت ښيېم، بيا زما اورېدونکي ما نه مني، خو که زما اورېدونکي ګومان وکړي چې د دوی په ژبه خبرې کوم، ددا د ګټې کار دی.

درېيمه خبره چې ما د حاجي صاحب د شعرونو په برخه کې کوله داده چې:

دده په اثارو کې د خپل وخت خبرې اورو او په دې کې ګټه ده.

حاجي صاحب د خپل وخت خبرې کوي، دا ډېره ضروري خبره ده، موږ يو تصور لرو او زما په خيال هغه باطل تصور دی. موږ ګومان کوو کومې خبرې چې پښتانو خلکو کړي دي او په ډېرو پخوا زمانو کې کمې خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوې دي، هغه ډېر ثابت حقايق دي. هغه که بيا بيا کوو، نو موږ به هم د هغو غوندې ابدي شو، موږ فکر کوو چې په شعر کې که د رحمن بابا غوندې خبرې وکړو، که د خوشال بابا غوندې خبرې وکړو، موږ که په فلسفه کې د ارسطو او افلاطون غوندې خبرې وکړو، نو موږ به هم د هغو غوندې ابدي شو. او د ابديت له کاروان سره به ملګري شو.

خو دا تېروتنه ده، که څېرته انسان په راتلونکو زمانو کې پاتېږي، نو صرف په يو شرط پاتېدی شي او هغه دا چې د خپلې زمانې خبرې وکړي.

له پخوانۍ زمانې، زه او راتلونکي خلک په يوه اندازه لرې يوو. راتلونکي هم هغومره لرې دي لکه زه چې لرې يم. نه زه څلور سوه کاله پخوا ته تللی شم او نه د سل کاله راتلونکې زمانې انسان څلور سوه کاله پخوا ته تللی شي او بلکې هغوی ورنږدې دي، هغوی څکه ورنږدې دي چې ممکن وسايل پرمختګ وکړي او هغوی زما په نسبت هغه زمانه ښه درک کړي د پخوانۍ زمانې خبره خو داسې ده.

او پاتې شوه راتلونکې د راتلونکې زمانې په حصه کې خو خبره کول طبعاً عيب ګويي غوندې ده په هغه کې به خبره نه کوو. ليکن يوه زمانه داسې ده چې هېڅوک زما غوندې نه شي وررسېدای، هېڅوک د تاسې غوندې نه شي ورسېدای او هغه دا اوسنۍ زمانه ده چې په کې اوسو.

راتلونکي خلک که موږ ته اهميت راکوي په دې به يې راکوي چې د خپلې زمانې خبرې کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي صاحب چې د اوسنۍ زماني په حصه کې خبره کوي لکه د تېرې تورې غوندې ډېر شديد انتقاد کوي او هغه څوک چې د خپلې زمانې په ارزښتونو او اقدارو انتقاد نه شي کولای، هغه څوک چې د خپلې زمانې په مسايلو باندې انتقادي تبصره نه شي کولای، هغه په حقيقت کې فکره لري.

د فکر خاوندان هغه څوک دي چې د خپلې زمانې اقدارو ته د خپلې زمانې فکرونو ته د خپلې زمانې د خلکو مسلطو ارزښتونو ته په انتقادي نظر وګوري. حاجي صاحب دا کمال هم لري. د کتابونو د چاپ مبارکي ورکوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځېړونکی محمد نبي صلاحي:

د غضنفر صاحب له ښکلې او ژورې وینا نه مننه کوو. کور یې ودان، ډېرې ښې او پرځای خبرې یې وکړې. یو شاعر وایي:

یو غنم چې کرونده کې ځان قربان کړي

تک شین بوټی شي بیا زردانې غنم شي

((سلیمان لایق))

د پروګرام په دې برخه کې د پښتو تکړه لیکوال او څېړونکي، زما هم نامي، محترم محمد نبي تدبیر صاحب ته په ډېر درناوي بلنه ورکوو، چې د سټېج سر ته راشي، د حاجي صاحب د کتابونو په باب تاسې ته خپلې خبرې واوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد نبي تدبير:

د دوستانو او مشرانو په اجازه !

زه يوه اوونۍ وړاندې هلمند ته تللی وم، کله چې د هلمند نه بېګاه کور ته ورسېدم، حاجي صاحب کارت کور ته لېږلی و، د حاجي صاحب کتابونه څه ناڅه ما مخکې مطالعه کړي وو. مخکې له دې نه چې زه د حسام صاحب په کتابونو څه ووایم. د دوی خبرې هغه د الفت صاحب وينا له مخې چې هغه وايي: د کليوالو خلکو خبرې دومره سپينې او بربنډې وي، لکه د متمدنو خلکو مېرمنې، هغوی هېڅکله د خپلو زړونو سره منافقت نه کوي، څه يې چې په زړه وي، هغه يې په خوله وي.

نو حسام صاحب هم سپينې خبرې کوي څه يې چې په زړه و، هغه يې په خوله ويلي دي، د زړه سره يې خيانت نه دی کړی. حاجي صاحب د پښتو خوږ ژبی او روان ليکوال دی، درنې سياسي او ټولنيزې موضوعګانې يې په خوږه ادبي ژبه ليکلي او د ترخو حقيقتونو ليکلو ته يې خواږه لفظونه موندلي دي. ده يو ځانګړی ادبي سبک رامنځته کړی دی. لومړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې په همدې خوږه ادبي ژبه (زه کابل يم) ليکلی، ژبه يې دومره خوږه وه چې که د کتاب په لوست به دې پيل وکړ، تر پايه پورې په لوستلو يې مجبورولې، او مطب يې دومره رسا و چې د افغانستان ټول ليکوالان يې د نوم په اخيستلو دې ته اړيستل او ويې هڅول چې د وران کابل په کنډوالو اوښکې تويې کړي او څه پرې وليکي او د وران کابل له خولې هغه د پښتو ژبې خوږې محاورې او متلونه او نکه ولسي وينا په ډېر مهارت او په ښه انډول په ترسکوني ډول ځای کړې، لکه دده په دې درې کتابونو کې سرخلاصي ليکونه هغه د پېښورو په اصطلاح بې رنګه ليکونه دي، چې دوه ټاکلې پتې لري، يوه يې د پاکستان او بل يې ې تا جامريکا ده. بې رنګه په دې مانا نه دي چې خدای مکړه مانيز رنګ او خوند ونه لري. د چاپسي ببکبټ نه دی لګبدلای چې د چا شخصي جبونو ته لاړ شي، بلکې غوښتې يې دي چې ټول نړيوال د جفا او خيانت دا داستان ولولي او د دوستۍ په جامه کې د دواړو له خوا شوې دښمنۍ ورته په ډاګه کړي او د حمزه بابا په خوله دا غږ وکړي چې:

بې شکه ما دغه خطا کړې ده

چې تا جفا او ما وفا کړې ده

حسام صاحب له بلې خوا دې ليکونو کې نړيوالو ته د افغاني احساس هغه هبنداره هم په لاس کې ورکوي، چې افغانستان په دې هر څه پوه دي او هر څه يې درک کړي دي او بې شعوره نه دي، خو دوی د دوستۍ په احساس کې دا هر څه زغملي او منلي دي او اوس چې چاره هڅوکو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسېدلې او د حوصلې او د زغم کاسه یې نوره ډکه شوې ده، نو د حسام صاحب همدغه سرخلاصي لیکونه یې ښه څرګندونه ده.

مطلب دا چې د حسام سرخلاصي لیکونه، د افغانستان د دریو لسیزو، هغه ټولې ناخوالې په خپله غېږه کې رانغاړي، چې د دوست او دښمن، خپل او پردو، د افغانانو سره یې کړي دي، او په افغانانو تېر شوي دي، ټولې یادې کړي دي او خپله افغانانو ته هم د پند او عبرت درس دی او د رالتونکي لپاره د بدو پېښنو یو دردناک داستان.

حسام صاحب په سرخلاصي لیکونو کې دومره وړاندې تللی دی چې ده په خپلو لیکونو کې ټکي اېښي، چې دا د سپینو ویناوو او نېغ په نېغه هغه وروستۍ توله کېدای شي. د حسام صاحب د لا هسکې شملې په هیله.

مننه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښېرونکی محمد نبي صلاحي:

د تدبير صاحب له دغې ښايسته وينا نه مننه کوو، کور يې ودان.

خوشال خان خټک وايي:

ازادي تر پاچهۍ لا تېرې کا
چې د بل تر حکم لاندې شي زندان شي

د پروګرام په دې برخه کې د حاجي صاحب يو انجنير زوی محترم ذبيح الله حسام ته په ډېر درناوي بلنه ورکوو چې دلته راشي، تاسې ته د سايل صاحب يو شعر ووايي.

حاجي صاحب په کور کې خپل کتابتون لري او ټول زامن يې له ادبياتو سره بلد او اشنا دي. دوی ټول د شعر او ادب مينوال دي. په دې برخه کې کار کوي د دوی په کور کې کتاب او قلم لاس په لاس ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انجنير ذبيح الله حسام:

بسم الله الرحمن الرحيم

چې په خندا ورته د خوږ زړه پرهرونه، نه شي
چېرې دې هم ستا د ښايست غوټۍ ګلونه، نه شي

را شه مظلوم زړه مې په يو نظر لمبه لمبه کړه
چې په ظالم زړګي دې پاتې ارمانونه، نه شي

بيا د جنون مستي ځواني غواړې د مستې مينې
بيا چېرې خيال د تورو زلفو زنځيرونه، نه شي

په دعاګانو مې د خوږ زړګي دردونه، نه شي
څو چې ښېرې د شونډو ترږم ټکورونه، نه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وږي مــــې د روح جنــــازه چېرتـــــه د خنـــــدا پـــــه اوږو
پـه وینـو سره دې تـرې شـینکي شـینکي خالونـه، نـه شـي

د نظـــر غشـــي مـــې پـــه زړه بانـــدې پـــه پـــام اوروه
چېرتـه زخمـي پـه کـې دا سـتا نـازک یادونـه، نـه شـي

خاموشـــې شـــونډې مـــې لوســـتې بیـــدارلې؟ ویلـــې
اورونـه مـه چېـړه لـووګي دې پـرې فکرونـه، نـه شـي

ویـــــده دنیـــــا ای د ســـــایل قلمـــــه مـــــه لـــــړزوه
د فریـادي اوښـکو مـات سـتوري تندرونـه، نـه شـي

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړونکی محمد نبي صلاحي:

دی انجنير دی، اوس د ملګرو ملتونو په يوه اداره کې کار کوي، ده د کمپيوټر ورډ- ويندوز- اکسل او نورو برخو په باب تدريسي پروګرامونه جوړ کړي دي. له دې پرته ده د پښتو او دري يو دوه زره لغات لرونکې ډکشنري ليکلې ده، له مور سره يې دا ژمنه هم کړې ده چې: دا به د پښتو، دري او انګليسي ډکشنري وي. دا به پنځه زره لغاتو ته ورسوم، نو زموږ دا کوښښ و چې تاسې له ده سره اشنا شئ. د سايل صاحب شعرونه او د نورو اشعار په ډېره مينه لولي. دی له سايل صاحب سره مينه لري او خاص عقيدت ورته لري، نو ځکه مو ده ته نوبت ورکړ چې تاسې ته د سايل شعر ووايي.

غني خان وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته لېوني نه شې لېونتوب ته جلال پربږده
کېنه افلاطونه فلسفه دې سنبال پربږده
ای د رڼا زويه دلته لړې او خوبونه دي
ستا تله قطرې تلې او دلته دريابونه دي

د پروګرام په دې برخه کې د پښه يې او پښتو ژبې پياوړي ليکوال ښاغلي ممد زمان کلماني صاحب ته په ډېر درنښت سره بلنه ورکوو چې د ستېج سرته راشي، تاسې ته د حاجي صاحب په دې نويو چاپ شويو کتابونو باندې رڼا واچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد زمان کلمانی:

بسم الله الرحمن الرحیم

د درنو مشرانو په اجازه !

اګر چې ما هېڅ تیاری نه درلوده، دا چې صلاحي صاحب لطف وکړ زه يې دلته راوبللم، یوازې دومره ویلی شم چې: دغه د حاجي صاحب حسام کتابونه که شعر بولئ، که نظم يې بولئ، که نوی شعر يې بولئ او که هر رقم يې بولئ، خو هغه کار يې وکړ چې:

ټولو لیکوالو او ټولو خلکو ته يې چې په زړه کې څه احساسول د ویلو لاره يې ورته پرانسته. کله چې شعر منځته راغلی دی. هغه وخت کې د شعر قالبونه نه وو. هر چا چې شعر جوړ کړی بیا پس له هغه نه نورو پرې خبړنه کړې ده، چې دا په کوم ډول او کوم قالب کې دی !

حسام صاحب دا قالبونه مات کړل او واقعاً دا ډېر لوی جرئت دی او د ستاینې وړ خبر دی. دې ته په دې برخه کې مبارکي وایم او واقعاً حسام

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب لوړ شخصيت لري، ډېر زړور دی او ډېر شهامت لري او د عالي غرور څښتن دی. نور استادان چې دلته ناست دي او خاصتاً رفيع صاحب او غضنفر صاحب کومې خبرې چې د حسام صاحب په کتابونو کې وکړې، ډېرې په ځای خبرې وې. زه له دې نه نور زيات ځانته اجازه او جرئت نه شم ورکولای چې څه ووايم.

بيا هم حسام صاحب په ډېر جرئت سره واقعيتونه ليکلي دي، په سپينه توګه يې حقيقتونه برملا کړي دي، مبارکي ورته وايم او له صلاحي صاحب نه مننه کوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړونکی محمد نبي صلاحي:

له محترم کلماني صاحب نه یوه دنیا مننه.

د خبرو لکۍ

چا وویشتو په کاڼو

څوک شوو مړه

څوک په سرو وینو کې خولګۍ راته وهي

یوه خبره کم، بله لکۍ راته وهي

اې ارمانه د بابا !

ستا جانان هم ځوانیمرګ ش

اوس ځیسکۍ له ماتو ستنو بیا ماڼۍ راته وهي

یوه خبره کم، بله لکۍ راته وهي

د ښکلا کلی برباد شو بلبلان شو بې وطنه

اوس بیزو په لنډه پزه کې نتکۍ راته وهي

یوه خبره کم، بله لکۍ راته وهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هر چا په لاس کې اور دی، د جانان حسن پرې سوځي
اوس ملخ لویو ښارونو کې، کېږدی راته وهي
یو خبره کم، بله لکۍ راته وهي
زموږ له لاسه جام نسکور شو، شیدې ګډې شوې په خاورو
یتیمان په تورو خاورو کې، سلګۍ راته وهي
یوه خبره کم، بله لکۍ راته وهي
ای خالقه د دنیا، موږ یې څو وارې پهانۍ کړو
اوس جلاد په سرو لاسو کې بیا رسۍ راته وهي
یوه خبره کم، بله لکۍ راته وهي
یوه خبره کم، بله رکۍ راته وهي

((د محمد نبي صلاحي طنزیه شعر))

د پروګرام په دې برخهه کې د افغانستان یو لایق عنصر، پیاوړی شاعر او لیکوال محترم سلیمان لایق صاحب په ډېر درنښت سره خبرو ته رابولو. تېر ځل چې لایق صاحب بېرته خپل هېواد ته راغلی و، ویل به یې چې زه غواړم ډېرې خبرې له تاسې واورم، خو دا وارې موږ غواړو چې یو څه خبرې له لایق صاحب نه د حاجي صاحب په کتابونو او یا نور څه چې په زړه کې لري، موږ ته یې واوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لایق صاحب:

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمده و نصلی علی رسوله الکریم اما بعد:

ګرانو عزيزانو ! زه نه پوهېږم چې دلته د فرهنګي ټولنو داسې ناستې به په لومړي ځل نه وي، ډېرې به دايرې شوې وي. د دوی عرف څرنګه دی. يو چا چې د هېڅ په باره کې فکر نه وي کړی او دلته غږ پرې وشي، چې دلته لږ وغږېږه نو دا يو ستونزمن کار دی. که څه هم په ادبي مسايلو باندې غږېدل هغه د فارسي ژبې شاعر صاحب اصفهاني خبره ده چې کوم مشکل کار نه دی.

وايي چې:

در بند آن مباش که مضمون نه مانده است

يک عمر می توان شخن از زلف يار ګفت

ليکن په دغو پېچلو اوضاعو کې چې په افغانستان کې روان دي، کوم پېچلتوب، کوم پرابلمونه، چې د سولې او امنيت په باره کې موجود

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، هغه طبعاً په ټولو عرصو باندې خپل تاثیر واردوي او ټولې اجتماعي ستونزې او پرمختګونه یو په بل باندې متقابل اثر لري، بلکې ګډوډ کړي دي. ټول سُنن یاني پښتواني دودونه یې تر سوال لاندې راوستي دي. چې دا دودونه هماغسې چې پښتو او جامعه یې کنټرولوله او اداره کوله یې او د هرچا مکلفیت یې ټاکه، هغه ټول له منځه تللي دي.

نو په دې ځای کې په داسې غونډو کې، نن چې ما دغه غونډه ولیدله په ویناوو کې دا څرګنده شوه چې په هره غونډه کې چې ډېرې خبرې د یوې غونډې د موضوع سره ارتباط نه لري، طرح کېږي او طرحه کېدای شي.

زه ډېر وخت دباندې پاتې شوی یم، ښار تغییر کړی دی، ولسونو تغیر کړی دی، دودونو او عنعناتو چې مخکې ما تاسې ته اشاره وکړه زما له نظره بدلون موندلای دی او زه کله کله که رښتیا تاسې ته ووایم چې اوس ما پښه په اوه اویا کلنۍ کې ایښې ده، په خپله بې موازنې شم او په خپلو قضاوتونو کې حتی د شعر په لیکلو کې زه نه پوهېږم، کله داسې مطالب زما قلم ته راځي چې زه یې په صحت باندې ډېره عقیده نه لرم او لکه چې مخکې غضنفر صاحب په ښکلې تحلیل کې او په ډېر وار د تحلیل کې ددې ورځې په مناسبت وویل: چې ښه لیکوال هغه دی چې د خپلې زمانې په باب وغږېږي، د خپل وخت مسایل توضیح او تشریح کړي، دا هم ډېره ستونزمنه خبره ده، هغه سړی چې د جګړو له کتارونو او سختیو نه دلته راځي او دلته موږ سره یوځای کېږي، د هغه وخت جلا دی. له بده مرغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکې د ټولو انسانانو غړیو وای، یو لا تر اوسه هم په ډېرو پخوانیو پېړیو کې اوسېږي.

یو ل ده عفوه غوارم له غضنفر صاحب څخه ده وفرمایل چې سړی د خپل وخت ن مخکې مسایلو باندې نه شي غږېدلای، معلومه نه ده، د قران شریف آیت دی: ((وما تدری نفساً تموت)) هېڅوک نه پوهېږي چې چېرته به مړ شي.

یانې د اینده په باره کې څوک خبرې نه شي کولای، دې کې اوس موږ داسې خلک وینو د علم او ټکنالوژۍ په باره کې هغه انکشافات په جهان کې وینو چې د څلورو پنځو پېړیو اینده محیط او طبیعت په باره کې او د انسان د اټکل شوي خصوصیاتو په باره کې خبرې کېږي.

عفوه غوارم لرې لاړم، زه د یو بل محیط نه دلته راغلی یم په دې هم خوشاله نه یم چې هغه ځینې کسان دي په اروپا یا امریکا کې هستوګنه د یوې جلوې په توګه نورو ته وړاندې کوي، چې زه هغه جنتي یم چې هلته وم، تاسې جلا خلک هستئ، او موږ جلا خلک یو، نو شرمېږم چې کله وایم چې ما څوارلس یا پنځلس کاله دباندې کې تېر کړي دي، ځکه: ددې خاورې د هر وګړي سره دا سوال پیدا کېږي، چې نو دا لافې دې ولې وهلې او په هغه شېبو کې دې دا خبرې ولې کولې، هغه وطن چې په تاګران دی هغه چېری دی؟ هغه څه شو؟ نه خو یو سړی یې، تا ته فرق نه کوي چې دلته یې او که هلته یې (هر ملک، ملک ما است که ملک خدای ما ست) په هغه پرنسیب باندې روان یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحيح ده چې ټولې ميندې، ميندې دي، ولې په سرې باندې خپله مور ګرانه وي، دا خو د طبيعت حکم دی. بې له دې نه هغه دقيق مناسبات د ميندو او نسلونو ترمنځ او د بچيانو ترمنځ، دا نه شي طبيعي کېدای او دا غير طبيعي دی په هر حال.

ورونو ! دلته د بلل کوونکو نه چې زه يې ستړې سرته راوبللم، مننه کوم او زه ددغو ورونو په مخکې د خپل اوږده غياب لپاره احساس د شرمنده ګۍ کوم، زه رااغلی يم چې تلافي وکړم، که په ادبياتو کې وي، که په سياست کې وي، کوم مسايل چې په يوه ټولنه کې انسان و هغه سره مواجې کېږي، په مقابل کې د يو اکشن يو عمل الزام ور ترغاړې وي، زه غواړم هغه وظيفه په ځای کړم.

نه پوهېږم تاسې به وو ايئ چې:

په سپينه ږيره لېونی شوې

د لنګوټې پورې دې بنګ تړلي دينه

زه ډېر نن خوشاله شومو ما ډېر څه دلته زده کړل، ما د خل يو استاد خبرې دلته واورېدې چې بختانی صاحب دی. په ځينو به درنېږي عفوه غواړم شايد دا وړ صفتونه به يې نه خوښېږي. ددې مانا هماغه د غضنفر صاحب خبره ده چې هغه په خپل زمان کې ده او لکه زموږ نسل زه او بختانی صاحب له دې دروازې شايد ووځو، ليکن زموږ په دې خوارو خبرو کې به زه فکر کوم چې د ځنځير د يوې کړۍ مانا پرته وي. موږ هم د يوې زمانې خلک يو وايږئ !

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په عربي کې يو متل دی چې وايي:

خو سما صفا و داما کا

واخله هغه شی چې دې ښه ايسي او درته پکار دی او پرېږده هغه چې هغه تا ته ښه نه ښکارېږي او په درد نه درته خوري.

زموږ په خبرو کې د بختاني صاحب په خبرو کې د هغو په تشو خبرو کې چې زموږ استادان او زما په نظر او زما په تله کې ډېر لوی کسان دي، لکه الفت صاحب، الفت صاحب د پښتو ژبې يو لوی شاعر دی، ساده سړی نه دی ډېر لوی سړی و، لکه بېنوا صاحب يو ګرم طبيعته شاعر چې هر شي ته به ښه سترګه ګوري، د يو سړي چې سترګې هم ښکلې دي تفکر طرز او ليکل يې هم ښکلي دي.

موږ د هغوی شاګردان يو، ليکن يقين لرم چې نوی سنل نه شي کولای چې زموږ نه پرته استادانو ته سترګې په لاره ودرېږي او فکر وکړي هر څه چې دوی درلودل هغه واورو او په مخه لاړ شو، هره زمانه خپل وخت لري، لرې لاړو وبښئ.

موږ سپينږيري شو، کله چې موضوع تعقيبوو را څخه خطا شي، عرض مې کاوه چې دلته ددې خبرو نه مې ډېره لويه زده کړه وکړه، ما د بختاني صاحب خبره کوله، بختاني صاحب د هغو استادانو په رديف کې يو سړی دی، لکه د الفت صاحب سره، د بېنوا صاحب سره، د حبيبي صاحب سره، د رشتين صاحب سره، د خادم صاحب سره، د هغوی سره يې وخت تېر کړی دی او دا چې هغوی مړه دي، د پښتنو يو خصوصيات دی چې مړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته احترام کوي، ژوندیو ته په بله سترګه ګوري، بختاني صاحب د هغه خلکو هم ردیفه سړی دی او زه ډېر احترام ورته لرم. زه ډېر زلمی وم، دا سیاستونه دلته روان وو او موږ به د مشرانو خبرې د الفت صاحب دوی د ویښو زلمیانو د سیاست رهبران وو، یانې یوازې ادب یې نه پاله، یوازې حکمت یې نه پاله، یانې د خپل زمان روان سیاست یې پاللی دی.

دوی نه به موږ زده کړه کوله، هغوی کې د بختاني صاحب نویشتې هم وې او ما به لوستلې، چې دا سې یو عجب سبک دوی ایجاد کړی و. چې هغه سبک له بده مرغه زه فکر کوم چې هغه ډېر یو مهم ادبي ژانر و، ې دوی ولې خوشې کړ، هغه یو به مبتدا وه او ورپسې به صیب په سلهاوو او حتی ویلی شم د سلهاوو نه زیات خبرونه به پسې لیکل کیدل. زه معذور الذهن نه یم، زه غواړم چې د اکاډمیک له مخې وڅېړم، چې دا څنګه سبک و، که موږ او تاسې دلته وو او عزرایل موږ ته مهلت راکړ، نو انشاالله زه به په زړو خبرو باندې م په دې لحاظ چې د یوې لوی زینې یو مرحله ده او هغه به زه تاسې ته توضیح کړم. ززه دلته که د ولسمل صاحب په باره کې یو څو خبرې وکړم، بیا هم هغه فرمول وړاندې کوم دا ما کدا.

یوه ورځ ولسمل صاحب ماته راغی ما په هغه وخت کې یوه شعبه کې کار کاوه، ډېر زلمی وم، د څلرویشتو یا پنځه ویشتو کلو به وم. دی نوی د فاکولتې نه فارغ شوی و، د شلو کلو به و، له اسمانه چې به کانی رالوېده ده به ورنه لاندې سر نیوه. چې هر څه به مې ورته عذر ووک چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای ولسمل صاحب ! د ژوند دا لاره نه ده، ته به خراب شې، ما هم دا لاره ځه پالله او دا خپل تجارب به مې ورته ویل. دی به بیا بله ورځ راغی، چې هغه وزیر نه ګورې، پلانې ځي کې یې رشوت اخیستی، په پلانې ځای کې خپلوان یې مقرر کړي ي. نن پس له ډېرو کلونو که څه هم په هره نقطه د جهان کې چې وم، ده خپل اخبار ماته رالیږه.

موږ د دوو متضادو جبهو کسان وو، دی یو جهادي مبارز و او زه په یوه سره نهضت کې صیب ورګډ شوی وم، لیکن زموږ ترمنځه یوه نقطه شریکه وه.

ده ولې دا کار کاو؟

دی زما په شخصیت معتقد و، دی که هره عقیده پالي خو داسې درک لري د هغه په سرتجارت نه کوي، په هېڅ جهت او سمت نه ځي. په جهادي سنګر کې دی یو سړی دی، چې د پیسو ټولولو ته او د خلکو د وینو په قیمت، د لاترۍ ټکټونه نه ګټي یو سړی دی. کله چې زه دا خبره کوم او هغه ورونه چې دلته ناست دي فکرونه کړي چې زه جهادیان په دې مفهوم او په ډېر مهارت سره د ولسمل صاحب د خبرو د یادونې پر اساس په جهادیانو باندې حمله وکړم.

دا لاره ښې خواته نه وځي، موږه په تیاره کې د ورونو سره جنګېدلي یو او ورونه د موږ سره جنګېدلي دي. په هغو کې هم داسې نه ده چې ټول له مخې غله دي. په موږ کې هم داسې نه ده چې له مخې کافران دي. دا یو غلط برداشت دی، دا د هغو هلو ځلو چې تاسې ورته انقلاب وایاست، یا

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهاد وا یاست امکانات پیدا کړي طبعاً هلته دا سې حوادث رامنځته کېږي چې علمي نوم یې انقلاب دی. کله د ما نه څوک پوښتنه کوي، چې تاسې خپلې کودتا ته ولې انقلاب وا یاستئ؟! او دې کې لا هم اختلاف دی او زه بیا دوی لپاره په دا سې ځایونو کې چې څوک ترې بده اتنباه وانخلي، نو زه یې پاڅون ګڼم. پاڅون هماغه انقلاب دی چې هغه یې عربي ده او دا یې په اصطلاح پښتو کلیمه ده.

انقلاب بل څه نه دی ورونو د ارامو شرایطو ګډوډېده دي، که دا په نظامي کېږي او دا که په ملکي کېږي، یانې متخاصم طبقات یو د بل سره جګړه کوي متخاصمي منافعې یو د بل مخې ته راوځي، متخاصم فکرونه یو د بل سره د تبارز په حالت کې کېږي، په ارامو حالاتو کې دا نه شته. دا خرې چې نن دلته ولسمل ووکړې، که دا خبرې پنځلس کاله مخکې زموږ د دولت او یا د هغه نه مخکې او یا وروسته یې کړې وای، وبښه ولسمل صاحب! بې ادبي کېږي، دده خوله به یې تر غوږو پورې ورڅیرلې وای.

لیکن نن یې وایي راځئ چې په دې اعتراف وکړو، د ټولو بدبختیو سره نن موږ یو انکشاف هم کړی دی، لا یې تراوسه موږ دده پرمختګ او انکشاف نه منو، یانې د دهقانانو او کلیوالو زامن راځي، ساده خلک چې چا د دفتر په خوله کې هم نه پرېښدل او په تاج د قدرت باندې حمله کوي دا ښه خبره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د غسې یوه بله زده کړه هم وکړه، تاسې ګورئ غضنفر صاحب چېرته دی، زه رښتیا درته وایم زه غضنفر ته خپله ټوله مینه تقدیموم، چې ده په څه مهارت سره چې دی د زلمي نسل نماینده دی او زه ددا انتباه اخلم چې اوس زلمیان څنګه فکر کوي. ده په هغه چوکاټ کې ځان وساته چې نه سیاست نه ترې ووت، نه اقتصاد نه ترې ووت او نه د حسن حسام صاحب د لیکنو او نه ددې مطرح موضوع دی ووت. په دغه چوکاټ کې د یو عالم یو دانش مند، یو پیاوړي صاحب نظر په څېر وغږېده. زه ستاسې نسل ته مبارکي وایم، تاسې له موږ نه واقعاً ښه شوي یاستئ، تاسې له موږ نه پیاوړي یاستئ تاسې مه ډارېږئ.

په هر حال ددغې فرصت څخه به استفاده وکړم. د پراګنده خبرو چې ما هېڅ د خبرو کولو لپاره سکېچ نه درلوده او نه اماده وم، له تاسې نه مننه کوم، چې زما د پاشل شویو او غیر منظمو خبرو ته مو غوږ ونیو.

موږ به د خپلو حکومتونو په وخت کې دومره خبرې کولې، چې چاته به مو وار نه ورکاووه، نننۍ خبرو زما کاذبه اشتها یو ځل بیا زیاته کړه ډېره مننه کوم. ابد صاحب[۱۲] سره زه دلته نه غږېږم ځکه چې پخوا دده کتابونه ما نه دي لوستي.

پخوا چې به ایران نه څو ژانره نوي شعرونه دلته ورسېدل، زموږ دري ژبو ورونو په کابل کې د پارچه های ادبي ستون لاندې یو شی ولیکه، چې ګویا قافیه او وزن به یې ضرور نه و، مفاهیم به یې ټول شاعرانه و، چې

۱۲- حسن حسام پخوا د (ابد) تخلص کاوه، نو لایق صاحب هماغه پخوانی کلیمه کارولې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اح، اوخ کله به داسي کېدل چې هېڅ مانا به يې نه درلوده. (اح تو مرا ديدی، و من سرگردان شديم.) داسې قيصې به وې، بيا به يې يو څو ټ:ي پسې و. بيا به يو سواليه پسې وه او زه تاسې ته ووايم چې ددې خبرې مانا دا نه ده چې غلط برداشت ونه کړئ، چې د فارسي د ښکلې ژبې چې ددې وطن ژبه ده چې زه په دې باندې کوم انتقاد ولرم او غواړم طنز پرې ووايم، او يا تمسخر وکړم، موږ د فارسي نه ډېر څه زده کړي دي او زه ډېر افسوس کوم چې د فارسي او پښتو په نوم ددې ملت د تفرقې لپاره کار روان دی.

مگر نن زه په هغه مسلې نه غږېږم، زه تصميم لرم چې د خپلو ځوانو، شاعرانو او ليکوالو سره په دې باره کې په دغو سازمانونو کې چې دي. لکه بهير، لکه قلم يا لکه نور يا ډېر مکتبونو او يا په فاکولتو کې. دا فرصت پيدا کړم چې يو درسگی واخلم او خپل نظريات وړاندې کړم، دا هم نه ورته وايم چې دا به دقيق او صحيح وي، خو د يو مسول سړي په حيث باندې چې د جامعې په مقابل کې او د پښتو د ښکلو او ځوانو ادبياتو مقابل کې احساس د مسوليت کوم، په دې ټولو ساحو کې به زه خپل نظريات ووايم.

ما ددغو افکارو تر تاثير لاندې موږه هم ځوانان وو، زه نوی راډيو ته راغلی ووم، يو پراخ ميدان کې مې خپل اثار خواره کړل او زه تاسې ته اعتراف کړم چې دومره لوی شاعر نه يم، لکه خلک چې ما ته په دې سترگه گوري. ما ته فرصتونه په لاس راغلل، او ما د هغه نه وسيع استفاده وکړه، نو په هغه وخت کې صيب چرت راته راولوېده چې راځه ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو نوی شعر وليکه، د ځوانو معلمينو له طرفه دا وړ شعرونه، غزلې چون د اروپا نه به راتلل او د هغه د فرهنګ د تاثيړلاندې و، ما نو لومړنی شعر دا وليکه:

سپوږمۍ د لوړو غرو له شاانه

راخته، راخته

سپينه رڼا په لويو دشتو

خوربده، خوربده

وږمې د ګلو له عطرونو سره

شپې د شپنو د اوازونو سره

او نشې د ميو د جامونو سره

زما په لاس کې ځنځيرونه د ګونا اچول

او توبه و ماته

د غسې شيان به ما ليکل، کله به قافيو ته تلم، کله به مې رالنډ کړل، ما فکر کاوه چې دا نوی شعر دی.

او په دې اخته شوم.

زه بايد ووايم:

چې ايراني ازاد شعر په کوم نامه چې زموږ ادبياتو ته راننوځي، زموږ له ژبې سره سر نه خوري، زه اوس هم دغسې فکر کړم. زموږ ځينې ليکوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

لګیا دي، هماغه سبک دغو ژبو ته رانقلوي زه ددې په مقابل کې تعصب نه لرم، لیکنی نظر لرم چې دغه مجلس ددې لپاره ډېر وخت نه لري او خت تنګ دی، د نوي شعر د بحث د باب نه د اوس لپاره تېرېږم.

په دې وروسته کلونو کې ما یو کتاب هم لیکلی، چې هغه ټول بې قافیې او ازاد شعر دی او یو به یې د تبرک لپاره په اصطلاح سره تاسې ته ولولم:

موږ د اختر ګلوري نه یو

چې په سپینو چړو

بې له فریاده قرباني شو

او د چا لپاره؟

په دوزخونو باندې لاره د جنت

وباسو

موږ وژل شوي غلامان یو

د لرغوني مهال

چې پاڅېدلي یو د غچ لپاره

زموږ له ټپه چې بهېږي

دا هغه وینه ده

چې سپارتاکوس د رم په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور مخ باندې وشيندله

نو دا وګورئ مطلب په کې راځي، عفوه غواړم که ما په ډېر مهارت سره د ځان صفت کړی وي، زه هم انسان يم، موږ په خپلو خودخواهيو، ځوواريو ځانونه ډوب کړي دي او لا معلومه نه ده چې کومې خواته به وځي.

نو نوي شعر کې قوت شته، ژبه شته، زه فکر کړم چې ښه شاعر باندې حکم کول، چې نوی يې ويلی دی او که زوړ يې ويلی دی، زه ددې طرفدار نه يم. زه وايم چې خپل مطلب يې څنګه افاده کړی دی، قالب يې چې هر څه ددی، شاعر که په نوي سبک وايي لکه په غضنفر صاحب چې لږ په قهر شوم، چې اورم له هغه نه لذت اخلم، ټول مهم دي، چې دلته پورته ياد شول، ماته يې نومونه نه راځي، دغه احسان يې چې په ما کېښوود خپلې خبرې يې واورولې، ټولو ته شاد باش وايم.

او حسن ابد صاحب ته له خدايه دا غواړم چې په دې لاره کې نور ګامونه هم واخلي او وعده ورکوم چې د دې اثار به مطالعه کړم او هغه به بې طرفانه بې له کوم رعايت نه وڅېړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځېړونکی محمد نبي صلاحي:

لـه محتـرم لايـق صـاحب نـه د هغـه د لنـډې، د ادبـي ځيرکـۍ او فرهنګـي بصيرت نه ډکې وينا نه يوه دنيا مننه کوو او خدای تعـالی دې زمـوږ د غـه سـپين ږيـری اکاډميسـين شـاعر او ليکـوال د ډېر وخـت لپـاره روغ رمـټ ولري.

روهي صاحب ويلي دي:

((شـاعران بـې ازاره موجـودات دي، دوی پرېـږدئ چـې خپلـه لاره ووهـي، هغوی د هېچا د خوشالۍ او نېکمرغۍ جام په لغته نه وهي.))

د پروګرام په دې برخه کې د حاجي صاحب لمسـي تـه چـې يـو ماشـوم دی، ښاغلي امين الله حسام صاحب ته پـه ډېر درنښـت بلنـه ورکـوو، چـې دلتـه راشي او تاسې ته د ماشومانو يو دوه بيته شعر ووايي.

که کوم پيغام لري، هغه هم ويلی شي، دا ماشـومان لـه تاسـې ليکوالـو نـه څه غواړي. دی په سبق کې هم ډېر تکړه دی، له شعر او ادب سره هم مينـه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امين الله حسام:

بسم الله الرحمن الرحيم

محترمو مشرانو السلام عليکم.

ستړي مشئ.

خوښ يم چې مور ماشومانو ، تاسې مشرانو ته د خپل بابا کتابنه درکړل. زمور هيله داده چې پس له دې نه، تاسې مشران مور ماشومانو ته کتابونه وليکئ او په مور ماشومانو باندې يې وويشئ. تاسې زمور پوروړي ياست. ګورئ چې مور هېر نه کړئ. دا چې نن باران اوري نو زما د شعر عنوان هم اوري دی.

اوري، اوري باران اوري

د پيشې لکۍ ښوري

مورک په غونډۍ ناست دی

د مستو بدلې بولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښېرونکی محمد نبي صلاحي:

له ښاغلي امین الله حسام نه ډېره زیاته مننه کوو چې په ډېر جرئت سره یې د لومړي ځل لپاره د ستېج پر سر باندې قدرمنو لیکوالو او شاعرانو ته خپل پیغام ورساوه.

ده په پیغام کې دا لیکلي و چې: شاعران او لیکوالان، ټول زموږ پوروړي دي، نن ما ځکه په خپل لاس باندې کتابونه په دوی وو بښل ، چې په راتلونکي کې دا لیکوال او شاعران موږ هېر نه کړي، موږ ته کتابونه ولیکي، موږ ته د ماشومانو کیسې ولیکي، موږ ته شعرونه ووایي، تر څو په راتلونکي کې د دغو ماشومانو له منځ نه، د افغانستان د ادبیاتو لپاره یو څوک را اوچت شي.

د پروګرام په دې برخه کې د امین الله حسام پلار محترم ډاکتر صاحب احمد همدرد حسام ته چې د حاجي صاحب مشر زوی دی اوس فکر کوم د سره صلیب په یوه روغتون کې کار کوي، ډاکتر دی او په ضمن کې د حاجي صاحب د شخصي ځانګړتیاوو په باب باندې یوه (رساله) هم لیکلې ده، چې دلته راشي، خوښه یې چې خپله رساله وایي او که تاسې ته څو خبرې لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکتر احمد همدرد حسام:

د ژوندي ليکوال ځانګړني دانشمندانو ته دده د زوی له خوا د مينې ډالۍ.

ددې غونډې اغلو او ښاغلو درنو مشرانو دانشمندانو، اندېښمندانو ليکوالانو د قلم د بلې ډيوې تل پاتې مشعل دارانو او مخورينو !

السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته !

په سر کې اجازه راکړئ چې د مقدمې يو څو کرښو په ليکلو بس والی وکړم.

دوستانو !

زه يوازې نه، بلکې تاسې به هم په دې باور ياست چې که د پخوانيو مثبتو ښو دودونو سره نوی ښه دود يوځای شي، نو ژوند او ماحول ته ښکلا ببښي، زاړه چوکاټونه پراخوي او کله ناکله يې ماتوي او د نوي په لور ګامونه اخلي.

مشرانو ! زموږ انديش مند مړ شي، دانش مند مو خاورې شي، د ليکوال په مړي مو کلونه او پيړۍ تېرې شي، تاريخ زموږ نوم ورکي شاعران، هنرمندان او حتی نوابغ لا پسې هېر کاندي.

بيا نو زموږ محققين، مورخين او څېړونکي ورپسې سرګردانه او لالهنده ګرځي چې نه يې کورنۍ ومومي، نه د هغه د شخصي ژوند په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارتباط کوم سند پيدا کړي، هسې خوشې د خاورو ډېريو ته يې ليکوالان راټول شي، څوک يې ښه ليکوال وبولي څوک يې ښه شاعر او هنرمند، څوک يې څنګه او څوک يې څنګه؟!

دا به لومړی ځل نه وي، نورو به ه دا کار کړی وي، خو نن د يو بل ځل لپاره د زاړه دود سره دا نوی دود يوځای کوو، حاجي صاحب شکر ژوندی دی او ستاسې په منځ کې ناست دی.

تاسې محترمو دانشمندانو د حاجي صاحب په ليکوالۍ، په شعر او شاعرۍ، د هغه د نثر او نظم په شکل او محتوا ډېرې خبرې وکړې. دا تله او کانڼی ستاسې په لاس کې دی، څنګه يې چې تلئ هغسې به يې تلئ خو:

درنو ليکوالو! زما پلار په خپله کورنۍ کې په لالا بابا شهرت لري. زه د طب او طبابت ډاکتر يم نه پوهېږم چې زما پلار څه قسم ليکوال دی، د نظم او نثر په هکله يې هېڅ نه شم ويلای، خو دومره ويلای شم چې:

زه د هغه د مشر زوی په صفت وياړم او ستاسې په موافقه نن دده د شخصي او کورني ژوند په هکله دده ځينې ځانګړتياوې درخبرېږم، حاجي صاحب په پښتو، دري او پشه يي ژبو پوره مسلط دی.

د خپل اولاد په تربيه کې چې زه ډاکتر او بل زوی يې انجنير دی، ښه مثال کېدای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي صاحب که تاسې ته ښه ليکوال او شاعر دی، مور ته ښه پلار او نورو ته د مېلمنو ښه مينو جوړونکی، په خپله رشته کې حاکم معلم او د وخت ښه اداره چي، طالع مند او بې باکه سوداګر دی.

د پيسو سره يې مينه کمه ده، د محترم ولسمل صاحب خبره زه دلته بالکل تائيدوم چې دی د نورو په څېر د سرمايې د وربښمو په غوزو کې نه دی ننوتی.

حاجي صاحب ! په خپل کور کلي ولسوالۍ او حتی په خپل ولايت کې يو کلک دهقان ښه ملک او د ملک زوی دی. دی چې په خپل ولس کې جرګه او مرکه کوي، دده د جرګې فيصلو ته هر څوک په درنه سترګه ګوري او هېڅوک دده مخې ته نه وځي، د مظلوم حق يې هېڅ وخت نه دی تلف کړی.

زما په پلار د دهقان قشر ډېر ګران دی او دهقانان يې ښه ايسي، د خلکو په ځمکو کې د تراکتور په ځای، حلتې او چابکې د سرو (اچو) غويانو قولبې او د شيدو غوګانې يې ډېرې خوښې دي.

حاجي صاحب د ۱۳۷۲ل کال نه را په دې خوا ، د دريشۍ اغوستل پرېښي په لنګۍ او سپينو جامو کې ګرځي، خو د معمول په خلاف اوس په دې اخرو کې حاجي صاحب دوه درې جوړه دريشانې ځانته ګنډلي، خو اغوستې يې نه دي.

نه پوهېږم؟ يا کوم لوی ماموريت ته يې پتيالې او يا د کوم لرې هېواد د سفر په تکل کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي صاحب د ډېر پخوا نه د تورو پېښورو څپليو او د عادي ورکوټي کورلا ګاډي شوقي دی، ډرېوران لري خو ډرېوري په خپله کوي.

حاجي صاحب هېڅ وخت ځانته خواړه نه خوري، د ناستې لپاره هوجره، ډېره او جومات غوره ګڼي.

خير، خيرات زياته برخه يې د جوماتونو او د مکتبونو په جوړولو پېرزو ده.

حاجي صاحب د تل لپاره په يو خياط ځانته ډېرې د غاړې جامې ګنډي، خو د يو يا دوو جوړو نه زياتې نه اغوندي او خلکو ته يې بښي.

حاجي صاحب په کور کې په ښځو باندې درې وخته تاوده خواه د خپلې اندازې نه زيات پخوي، خو خپل خوراک يې يو مشقاب سابه او يا کوم (شومی) شوروا ده.

حاجي صاحب مشاق او خطاط نه دی، خو خط يې ډېر ښه دی.

دی په عام ډول غير شعوري، په بعضې وخت کې املايي غلطي کوي، د خپلو اثارو خطي نسخې په خودرنګ تور رنګ او په ګيا کاغذ ليکي، په داسې مواردو کې د بل رنګ قلم او کاغذ نه کار نه اخلي. د حاجي صاحب نه ما تراوسه کمزورې او کمزرې خبره نه ده اورېدلې.

حاجي صاحب د ژوند په ټولو لوړو او ژورو کې کلک زړی سړی دی، خو دی ما په دوو وختونو کې په ژړا ليدلی، يو د کابل په تنظيمي جنګونو کې او بل د باميانو د بتانو د ورانولو په ورځ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي صاحب د خوشالۍ ورځ هغه وه چې ده خپله ټوله شتمني او دارايي زما په سر په يو (داو) کې کېښوده او زه يې د يو ويشتمې پېړۍ د انساني دلالانو د (۴۷) ورځني اختطاف د کوټه قلفۍ نه خلاص او د مرګ نه يې وژغورلم، زه چې کله کور ته ورسېدم. نيمايي دده په غېږ کې او نيمايي د خپلې مور بي بي حاجي په غېږ کې دوه ساعته پروت وم، د ډېرې خوشالۍ نه نږدې و چې دده زړه ودرېږي.

حاجي صاحب د لمانځه قوي او کلک پاند دی خو د نورو په څېر تظاهر نه کوي د جومات د ملا مصارف په پټه خوله په غاړه اخلي خو چې مړ يې کړې د جومات د ملا وعظ ته غوږ نه نږدي او نه ورته کېني.

دی تل لپاره د ماسخوتن د ډوډۍ وخته ويده کېږي او چرګ بانګ وختي د خوب نه پاڅېږي، خپلې ليکنې د شپې د دريو بجو نه وروسته تنظيموي، دی په خپلو کارونو کې د سهار له مخې ډېر اکتيف او فعال وي او په همدې وخت کې په پخواني چيني چاينک او پياله کې يو يا دوه ځل تريخ شين چای څښي.

خپل ورېرونه او خوريونه پرې ډېر ګران دي. د خپلې کورنۍ د ښځو په هکله د نرم زړه خاوند دی. په مورږ نارينه وو کلک زړی، سخت ګير او منظبط دی، په کومه خبره کې چې منطق موجود نه وي، د مخاطب په هکله زر جدي کېږي.

د اخرو څو کلونو د قوماندانانو، وزيرانو، اتلانو او قهرمانانو د نومونو سره حساس دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي صاحب کله کله په وړو وړو خبرو د کورنۍ غړو سره سلا او مشوره کوي او کله بیا په ډېرو لویو خبرو ، د هېڅ پروا نه ساتي او په خپل سر هغه کار سرته رسوي، انجام یې هم ښه وي. خو زه په دې اخرو کې لږ څه پرې شکمن شوی یم، د لویو کارونو سرته رسولو په موقع، دده ترشا زما د مور بي بي حاجي لاس وي.

په حاجي صاحب باندې داسې وخت راغلی چې د چا سره په لکونو حساب نه کوي، کله نا کله بیا د یوې روپۍ پورې نښتی وي.

ګر چې مورږ تول د معاشونو او کاروبار خاوندان یو او په خپلو متو متکي یو ، خو حاجي صاحب د کورنۍ د خوشالۍ په ورځ په اخترونو او جشنونو کې مورږ ته او زمورږ ماشومانو ته په خلاص لاس پیسې او سوغاتونه راکوي. حاجي صاحب ډېر سفرونه کړي دي د عادي سفرونو په هکله یې ماته دومره ډېر څه نه دي ویلي، خو د حج د اداکولو د سفر نه یې ډېره مزه اخیستې او په دې هکله یې ماته ډېرې ژورې او فلسفي خبرې کړې دي.

حاجي صاحب ډېر څه له ما او د مشر وراره نه یې نه پټوي او خدای شاهد دی چې مورږ دواړه پرې ډېر ګران هم یو ، خو دده په څو رمزونو زه هېڅ نه پوهېږم.

حاجي صاحب خپل وربرونه، خوریونه او نور خپل خپلوان تجارت، دهقانۍ او مالدارۍ ته هڅوي خو شخصاً د خپل کور غړي، که نارینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، که ښځينه که زامن يې دي او که لوڼې، د سرکار ته يې تشويقوي.

زه په دې نه پوهېږم چې حاجي صاحب ولې په يو وخت کې په يوه وړه او کوچنۍ خبره له موږ ټولو نه مشوره اخلي او ډېر سوچ پرې کوي. کله ډېر لوی کار بې له سوچه او بې مصلحته سرته رسوي.

حاجي صاحب ولې کله په لکونو ډيل نه وي او کله د يوې روپۍ پوښتنه کوي.

د حاجي صاحب د وينا او د اورېدو توازن يو قسم دی، څومره چې د چا نه اوري هغومره ورته وينا کوي.

د حاجي صاحب د خبرو د تلفظ طرز په اول کې ځيګ او تريخ، د نورو انسانانو برعکس، خپله وينا د يو جالب او ورک ټکي نه په ډېره تېزۍ او تندۍ شروع کوي او په کراره کراره خپله وينا خوږوي او سړوي چې نابلده سړی ورته په اول وخت کې وارخطا کېږي، بيا وروسته د نا اشنا سړي ورنه زړه نه کېږي چې جدا شي، په دې هکله موږ هېڅ نه شو ويلای، دا به د اروا پوهانو کار وي.

حاجي صاحب د هر چا سره د هغه په سطحه خبرې کوي د مخاطب د پوهې او دانش په هکله ډېر ژر پوهېږي، خو حاجي صاحب د خپلو يو څو ډېرو نږدې دوستانو لکه د رئيس صاحب سيد محمد خان سره، جنرال صاحب اخترمحمد خان سره، جنرال صاحب عبدالواسع خان سره، حاجي صاحب ورث خان سره، ګل اقاخان او اکبر شاه خان سره ډېرې پټې او ظريفې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوکې تبادله کوي، دوی چې کله په خپلو منځونو کې ناست وي، د پښتو او عربو په دود يو بل ته د نوم پرځای د پلرونو نومونه اخلي.

حاجي صاحب په اول کې په اسانۍ د چا سره خوی او بوی نه اخلي، کله يې چې د چا سره خوی واخيست هغه سرې تر اخره پالي.

د حاجي صاحب سليقه ساده ده، بعضې تزيني او تشريفاتي کارونو ته ما مخامخ کوي. د غم او ښادۍ په ورځو کې يې حالت عادي نه وي، خوب يې کم وي، د کورنۍ ښځينه وو سره يې ملاقات قطع وي، ده ټوله توجه راغلو مېلمنو ته اړولي وي، له مانه او له مشر وراره نه يې حاجي صاحب نعمت الله خان نه ډېر جديت او اکتيف والی او د مېلمه خدمت په هماغه وخت او زمان کې غواړي.

زموږ د لږې تنبلۍ او بې پروايۍ په صورت کې موږ ته د مېلمه نه پسيشا، سخت ګوربږي حتی خوله لا کله ناکله ښکنځل ته هم سازه کړي، خو زه او حاجي صاحب نعمت الله خان دا موقع ده ته نه ورکوو په داسې اوقاتو کې زه او حاجي صاحب نعمت الله خان ډېره بې خوبي ګالو او د ډېر فشار لاندې يو.

دده په مخ اړولو موږ دواړه ښه پوهېږو، چې دی څه غواړي؟!

حاجي صاحب په دې وختونو کې د بل هر کار نه خپلو فرهنګي کارونو ته لومړيتوب او اولويت ورکوي او په خپله کورنۍ کې خپل ځای ناستی لټوي، خو تراوسه يې زړه په هېچا اوبه نه دي څښلي، د انتخاب په لټّ کې دی، چې خپله لنګۍ به د چا په سر ږدي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي صاحب چې کله د مېلمه سره ناست وي، دده ځای د هوجرې د وره په خوله کې وي.

له مور سره نه خو د خپلو لمسيانو سره کله ناکله لانديکولې (غېږې) نيسي او مستي ورسره کوي، يو د بل سره همزولي لمسيان په خپلو منځو کې په غېږه ننه باسي او دی په کې پړ او اوړ معلوموي.

حاجي صاحب د کوور په سودا کې غله او غوووړي په خپل لاس د بازار او يا د خپلو ځمکو نه په دومره ډېره پيمانه کور ته راوړي چې زمونږ د دوه دريو کلونو تکافو کوي.

حاجي صاحب د خپلې ټولنې د هر قشر خلکو سره ناسته او ولاړه لري، يا د غريب سړي ډوډۍ خوري او يا په خپل کور کې.

ډېر لږ نه شپېتمې لسيزې ننه راپه دې خوا کله چې زه په ښو او بدو پوه شوی يم، زه مې د پلار سره د ژوند په ټولو لوڅو پوڅو، تودو او سړو کې يوځای پاتې شوی يم.

حاجي صاحب د ژوند په ټولو لوړو او ژورو کې قانع، صابر او شاکر سړی دی، خو دده قناعت ما په دوو وختونو کې نه دی ليدلی، يو په شپېتمه لسيزه کې چې دده د قومونو او قبايلو په وزارت کې فعال کار کاوه، زه په هغه وخت کې دا سې هلک وم او دده د ځوانۍ جوش و، د ماموريت په يوميه کار يې قناعت نه کاوه، دی به د سهار په شپږو بجو دولتي کار ته، ته او د ماسخوتن په نهو لسو بجو د کار نه کور ته ستنېده، خو بيا به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم سوړ اسوېلی وويست او ويل به يې چې نن ما د خپلو خلکو لپاره هېڅ مثمر کار ونکړای شو.

په شپېتمه لسيزه کې ده چې کوم د ډېورنډ خط دواړو خواوو پراته پښتنو قومونو ((باجوړ د سالارزو د لرامدک او برامدک د لر سدين او برسدين نه نيولې د کمرالدين کارېز، د مندوخېلو پورې)) او بيا د همدې کارېز نه نيولې د ((چمن د اڅکزو او د رباط پورې د بلوڅو شيرانيو، براهويو، مينګلو مرعيو او بګټيو)) قومونو په اړه پوره متخصص، د هر قوم په دود، دستور، ټړه، تيږه، برمته، ناغه، نرخ او د هرې قبايلې تپې جغرافيوي موقعيت او د هغوی په کرونولوژۍ د قومونو د موثره مشرانو په بيوګرافيو باندې ډېرې قلمي ليکنې کړې دي، زه نه پوهېږم چې ددې ليکنو په ترتيب او تنظيم کې ولې سست او په چاپولو کې يې مترددد او زړه نا زړه دی او بل دا اوس اوس د روان کال په اخرو څلورو مياشتو کې د دوو اثارو پنځونې يې وکړې، خو بيا هم قانع نه دی.

حاجي صاحب په اويايمه لسيزه کې چې د دولتي کارونو نه فارغ و، په اولو پنځو کلونو کې په ډېره حوصله مندۍ، په پشه يي ژبه کې درې اثار وليکل، چې په يو شعري اثر کې يې پشه يي ژبه د ازاد شعر په چوکاټ کې او يا ازاد شعر يې په پښنه يي ژبه کې ځای پرځای کړ، دا اثر يې ډېر د قدر وړ دی.

خوشبختانه د پشه يي دربواړه اثار يې چاپ شوي دي. د حاجي صاحب د څلورو پښتو اثارو د جملې نه جاويدان اثر يې (زه کابل يم) او په دې دوو نورو يې نن تاسې مخ کتنه لرله، نتيجه به يې وروسته معلومېږي، چې لوستونکي او علاقمندان پيدا کولی شي او که نه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یویشتمې پیړۍ انساني دلالان چې زما د اختطاف ژوندۍ او تراژیدي کیسه ده، په خطي شکل کې حاجي صاحب یو شمېر لیکوالو مخې ته اېښودی چې دا ځل یې د چاپ نوبت دی، که ژوندي وو سره همدغسې یو مخ کتنه به پرې ونیسو او کومه کتابخانه چې ما حاجي صاحب ته په کور کې جوړه کړې ده، د بل ځل لپاره به په تاسې دانشمندانو باندې پرانیزم.
په اخر کې وایم ددې ویاړلي او سرلوړي هېواد محترم دانشمندانو، اندېښمندانو څېړونکو او محققینو زما په اند چې ستاسې څېړنې او تحقیق ځانته د مړو لیکوالو پورې محدود نه شي، ژوندي لیکوال هم باید د تحقیق او څېړنې لاندې ونیسئ، د هغوی په هکله همداسې د هغوی د فامیل د غړو پواسطه مواد جمع کړئ، که د رسالو توان یې نه رسېده، مواد یې په قلمي شکل په مشخصو دوسیو کې قید کړئ، د اوس او د راتلونکي دانش مندانو او محققینو کار به اسانه کړي، څه چې ما پورته ستاسې د لیکوال په اړه چاپ کړي ومې ویل، چون زما پلار دي، په بعضې مواردو کې به مې ورته اسره او لحاظ کړی وي خو تاسې ورته لحاظ مه کوئ، بې اسرې یې کنټرول کړئ.
چې زما حاجي لالا بابادا پورته صفات لري او که څنګه؟!

په درناوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښېرونکی محمد نبي صلاحي:

زمونږ ننۍ غونډه د پای ته د رسېدو په حال کې ده. یو بل سپین ږیری لیکوال محترم شادمان صاحب غواړي د عبدالغفور لېوال صاحب هغه سریزه ولولي چې د حاجي صاحب په کتاب باندې یې لیکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شادمان صاحب:

په کوم ویاړ؟!

د قهرمانیو او اتلولیو، لاپو، پر لوړو غرونو قسمونو او پر توري او مېړانې ویاړونو، له پېړیو پېړیو راهیسې، لکه د بنګو نشه او لکه د چرسو دود، زموږ عامه ذهنیت تخدیر کړی دی.

یوه ورځ تنکي نسل وپوښتل، پلاره! بابا! زما په کتابونو کې توره شته، اتلان شته، وینې شته، خو ډوډۍ نه شته دا ولې؟

کوچني نسل بیا وپوښتل، پلاره! بابا! دا وران وطن ولې پر تا ګران دی؟ او که ګران دی نو ولې وران دی؟

هېڅ ځواب ور نه کړ، له کوم ځایه غږ راته:

دا مو د بابا وطن...

... توره لرم، زغر یې لرم

... سترګې به دې وباسم

او...

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما تخليقي ادب، زما هنري ادب هم د همداسې افراط او تفريط ترمنځ سرګردانه و، کله به چې له التزام او تعهد څه تښتېده نو مې، ميخانه ساقي، بادامي سترګو او... ته يې پنا وړه، صوفيانه او عرفاني سولېدلي اصطلاحات يې د تېښتې فکري دروازه وه، خو کله به چې تعهد او التزام ته راوګرځېد نو داسې به د تورو په وهلو بوخت شو چې سترګې به د وينو په ډنډ بدلې شوې او يا به د وطن د لوړو غرونو په ستاينه کې داسې ورک شو چې خبره به يې جغرافيې ته ورسېده.

هېڅ دې د وطن د وږي ماشوم له اوښکې څخه غمې جوړ نه کړ او پر دغه الماس يې کونډې ته د ډوډۍ ګانه وانه خيسته، د قهرمانيو نظمونو همداسې دوړې بادولې چې سترګو رو ويناوالو حقيقتونه وموندل او هغو ته يې د ويلو لارې ولټولې چا په کيسه، چا په شعر، چا په تحليل او چا هم په شاعرانه طرحو کې يوه نيمه سپرغۍ وموندله، چې زموږ حاجي صاحب حسام هم له همداسې ويناوالو څخه دی له هغې ورځې څخه يې چې په يوه نوي قالب کې د دغو طرحو ليکل پيل کړل، يو شمېر يې ماته لوستې او دادی اوس يې بشپړ کتاب زما تر مخ پروت دی چې ده ته او درنو لوستونکو ته دې مبارک وي. ښاغلي حسام صاحب هغو ترخو حقايقو ته متوجه شوی چې زموږ ډېرو هنرمندو ويناوالو لا تر اوسه پرې څه نه دي ليکلي، وګورئ:

موږ هغه ولس يو

چې سوله په

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال غوا ړو

جنګ ځتو په ژبه

بيا له جنګه

وبال غوا ړو

هسې تش ځانونه

ستايو

په تېرو ځان تېرباسو...

ترپايه..

يا:

موږ هغه ولس يو

چې دښمن نه دوستي غوا ړو

بيا هم د اوبو په ځاى

د وينو لښتي غوا ړو

ښه ځانونه کاندو ستړي

شيروار وشاربو له شګو

تر پايه..

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښاغلي حسام په وینا کې د شاعرانه تصویر جوړونې هڅې شته، استعاره، سمبولونه، تشبیهات او د بلاغت یو شمېر فنون لري خو تر هر څه مهم د پیغام له اړخه زموږ د پېړیو، پېړیو معتادو وطنپرستو(!) ناظمانو ته هغه د استاد شپون خبره غاښ ماتوونکی ځواب له ځانه سره لري ځکه خو زه دده وینا ته د پیغام وینا وایم او دا ارزښت یې د قدر وړ ګڼم.

د ښاغلي حسام په وینا کې هغه تریخ اجتماعي درد تر سترګو کېږي چې په حقایقو رنګ تمثیلونه له ځانه سره لري په لیکنو کې ولسي متلونه، اصطلاحات او ترکیبونه د ویناوال له خپلو ترکیبونو او تشبیهاتو سره په یوه ساده او ټ،لو ته د پوهاوي وړ ژبه داسې ښکلې طرحې رامنځته کوي چې هر لوستونکي ته ددغې ټولنې د بدمرغۍ، ځانځانۍ او وروسته پاتېوالي عوامل او ځانګړتیاوې معرفي کولای شي، زه د خپلو دغو ګډوډو کرښو په پای کې خپل درانه دوست حاجي صاحب حسام ته وایم، چې راځه په یوه سوځېدلي مکتب، خپل کنډر ښار او خپل وران ویجاړ ژوند ټولو افغانانو ته ور وښیوو او بیا د ماشوم نسل په شان ورڅخه وپوښتو چې:

پلاره! بابا!

پ کوم ویاړ؟!!

عبدالغفور لېوال

کابل- میرویس میدان

۸ لیندۍ، ۱۳۸۵ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملي وحدت ټينګول زما عقيده ده:

د ۱۳۸۵ل کال د چنګاښ په اوومه نېټه، د افغانستان د قلم ټولنې له خوا د همدې ټولنې په انګړ کې، د ښاغلي الحاج محمد حسن حسام د شعرونو د مجموعې مخ کتنه وه، چې يو شمېر ليکوالو شاعرانو په کې برخه اخيستې وه، د شعرونو دغه ټولګه په پشه يي ژبه ده او (ايم ورګ) نومېږي په غونډ کې د افغانستان د علومو اکاډمۍ مشر، علمي غړي او د افغانستان ند سولې د جايزې وړونکي استاد عبدالله بختاني خدمتګار يوه په زړه پورې شفاهي وينا وکړه چې لنډيز يې دلته وړاندې کوو.

سرمحقق عبدالله بختانى خدمتګار

بسم الرحمن الرحيم

الحمدلله وکفى والسلام على عباده الذين اصطفى

اما بعد:

ګرانو ورونو السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعر وایي:

هر دم از این باغ بری می رسد

تازه تر از تازه تری می رسد

پرون هم د قلم د تولنې له خوا ادبي غونډه وه. د افغانستان د ښځو د ادبیاتو په باره کې هلته بحثونه روان وو او نن هم دا غونډه ده ادبي غونډې دي چې روانې دي. نن د پښتو کتاب مخ کتنه ده او صبا د پښتون شاعر لمانځنه، نن د دري کتاب مخ کتنه او سبا د دري شاعر لمانځنه اوسنۍ غونډه د پشه یي شعرونو د کتاب مخ کتنه ده. شابس ! د دې کتاب نوم (ایم ورګ) دی. لکه چې وویل شو، مانا یې (د واورې اوبه) کېږي دا نوم پرما ډېر ښه ولګېد. د کتاب پر لومړۍ پښتۍ واورې. زه د ننګرهار د سره رود یم.

ننګرهار په تېره بیا په دې موسم کې ډېر تود دی. سور رود بیا کله کله سور اور کېږي. د سپین غره د ویلې شویو واورو یخې اوبه زموږ تنده ماتوي. د کتاب نوم او د پښتۍ انځور زما دا احساس راویښ کړ:

پر لویو غرو د خدای نظر دی پر سر یې واورې وروي پای کې ګلونه، د کتاب د چاپېدو له امله د هغې شاعر جناب حاجي محمد حسن خان حسام ته د زړه له کومې مبارکي وایم. الله پاک دې ورته دد غسې اثارو د لیکلو او د وطن د نورو خدمتونو زیات توفیق ورکړي. روغ رمټ دې واوسي. د اوږد عمر خاوند دې شي. د ډېرو خدمتونو افتخارات دې ور په برخه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د دې کتاب د خپرولو لامله د قلم ټولنې ته هم مبارکي وايم. د قلم ټولنه نن سبا داسې ځلېږي، لکه چې واقعاً د قلم ټولنه وي. قلم نازوي د قلم ايجادات ځلوي او خپروي. الله پاک دې دوی ته هم خير ورکړي.

دا چې د ښاغلي حسام د شعر دا ټولګه په داسې وخت کې د قلم ټولنې له خوا چاپېږي چې د افغانستان د قلم ټولنه، د قلم د نړۍ والې ټولنې يوه برخه يا يوه څانګه ده، ددا هم د خوشالۍ ورځ ده. دې سره زه يو څو خبرې کوم:

کله چې جناب حسام صاحب دلته خپل شعرونه په ډېر فصاحت او بلاغت سره واورول او هره مصرع يې په پښتو ژبا ړله، د شعرونو رنګيني او د هغو هراړخيزې محتوا، زه ځانته ډېر کش کړم. زما احساسات يې ځان پلو کش کړل او زه يې د تېرو خاطرو يو لوی جهان ته بوتلم. ما ته هغه وخت را ياد شو چې زموږ د ويښ زلميانو حزب، په خپل مرام کې يوه ماده لرله چې هغه په هېواد کې د ملي وحدت د ټينګولو لپاره موږ ته د هڅې او وظيفې ماده وه. په هغه وخت کې د ملي وحدت د ټينګولو د عملي شکل په باب موږ سره يو څه برداشتونه وو. زموږ يو تحليل دا و چې افغانستان د دې خاورې د ټولو اوسېدونکو کور دی، نو د دې هېواد ټولې ژبې د هغه د ټولو خلکو ژبې دي. د افغانستان د ټولو قومونو ادب، فرهنګ او مدنيت د افغانستان د ټولو خلکو افتخار دی او د افغانستان ټول خلک ټولو ته د خدمت دنده لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې زموږ هڅه دا وه چې پښتو او دري ژبې چې زيات تر کار لاندې دي په مساويانه توګه پرمختګ او پراختيا ومومي. نورې ژبې هم په علمي، تعليمي، ادبي او فرهنګي ډګر کې د رکود او سکوت حالت ښځه ووځي. په دې لار کې بايد کار وشي، موږ په خپله هم کار وکړو، خلک او دولتي مقامات هم ورته متوجه کړو.

له نېکه مرغه، په ويښ زلميانو کې زياتره پوهان، ليکوال او شاعران شامل وو. په هغه دور کې زه په خپله په ننګرهار کې وم. د دې حزب د ننګرهار د ولايتي کمېټې منشي هم بدلېده، مګر زه مجدداً انتخابېدم. رئيس به کله الفت صاحب او کله به خادم صاحب انتخابېده. له دوی ښځه به هر يو چې په ننګرهار کې تشريف درلود هماغه به انتخابېده، تصادف دا اسې وشو چې د دوی ترمنځ وار او نوبت غوندې جوړ شو.

زه په ننګرهار کې تر هر څه دمخه دې خبرې ته ملتفت وم. په دري ژبه مې هم مقالې او شعرونه ليکل. د مرکز او ولاياتو هغو خپرونو ته مې لېږل چې په هغو کې دري مضامين خپرېدل. په ننګرهار کې پښتو ژبه عامه وه. تقريباً د ټول ولس ژبه وه او ده. څوک چې هلته اوسي که بله ژبه ولري هم، په پښتو غږېږي. که باسواده يا ليکوال او شاعر وي پښتو ليکي. هلته پښتو عامه ده. يو شمېر کسان په دري ژبه هم غږېږي او بيا هلته نورستاني او پشه يي ژبې هم موجودې دي. په هغه وخت کې دا څلور ولايتونه، ننګرهار، لغمان، کونړونه او نورستان، يو ولايت و. دمخه د (سمت مشرقي) يا (مشرقي ولايت) بيا وروسته ((ننګرهار ولايت) په

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامه یاد بده. هلته یو شمېر سکهان او هندوان هم وو او اوس هم شته مو ږ د هغو ژوند او کلتور ته هم متوجه وو.

د پشه یي ژبې په برخه کې باید ووایم چې موږ زیاتره په ښار کې ګیر او بند وو. د کارونو له امله، د مېزونو او چوکیو ترمنځ بندیان وو.

پشه یي ورونه په غرونو کې او سېدل تماس ډېر کم و، یا نه و. یوازې ما به کله کله د سندرو په محافلو کې لټه کوله چې کوم سندرغاړی د کوز کونړ دی؟ څوک د دره نور یا کلمان یا د لغمان او کونړونو د هغو درو دي چې پشه یي یا نورستاني ژبه په کې رواج لري؟

هغه هنرمند نه به مې پوښتنه کوله چې هلکه! یا استاده! د پشه یي ژبې کوم شعر دې زده دی او که نه؟ ډېرو به ویل: نه! ځینو به وویل: هو! په محفل کې حاضرو ځوانانو به د خپلې خوښې کړیو سندرو او فرمایشونه ورکول او ما به سندرغاړي ته وویل: ما ته یو یا څو د پشه یي ژبې سندرې ووایه!

په دې کې د کوز کونړ د شګې تکړه سندرغاړي، استاد هنرمند، وطنپال هنرمند، استاد بسم الله زما دې فرمایش ته ډېر خوشالېده او هغه یې په ښه توګه ترسره کاوه. ورو ورو خبره دې ته ورسېدله کله چې هغه په کوم مجلس کې چېرته سندرې ویلې او هلته به یې زه ولیدلم چې چېرته د نندارچیانو په.. کې ناست یم نو بیا به یې زما د فرمایش انتظار نه کاوه او په پشه یي ژبه یې سندرې وویلې..

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس کله چې په مجلس کې زه د ښاغلي حسام د شعرونو په اورېدو مست شوم هغه وختونه رایاد شول چې زه به د بسم الله استاد په پښه یې سندرو مستېدم. نور ناست کسان به هم مستېدل. د امیر حمزه شینواري یو بیت، د شعر په باره کې رایاد شو چې وایي:

څوک پرې پوه شي په یو رنګ

څوک پرې پوه شي په بل رنګ

که څوک پوه پرې نه شي هم

شي پرې مست لکه پتنګ

زه هغه وخت هم، د پتنګ په شان مستېدم او اوس هم مست شوم. هلته د ځوانۍ مستي هم وه او اوس د تجربې او د شعر د ژبارې د پوهېدو مستي ورسره شوه...

بل قدم چې موږ واخیست هغه دا و چې زه د (۱۳۶۲ل) کال په میزان کې د (ننګرهار) د ادبي ثقافتي پښتو مجلې د مسول مدیر په توګه وګمارل شوم او دوه کاله مې دغه مجله وچلوله. د ننګرهار د مطبوعاتو د مدیریت د مطبعې آمر (طباعتي مامور)، د کوز کونړ د قلعتهک اوسېدونکي ښاغلي عبدالحسین په پښه یې ژبه پوهېده. هغه ته ما وویل: راشه یو کار وکړه. زه غواړم چې په دې مجله کې د پښه یې ژبې یو مخ پیل کړم. یو څه شروع کوو. هغه دا الله پاک ارشاد دی چې ((والذین جاهدو فینا لنهدینهم سبلنا)) یانې ((څوک چې زموږ په لار ځي مجاهده کوي موږ ورته لار

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښيیو)) هر څنګه چې وي مړ د پښه يي ژبې لپاره يو کار پيلوو. کېدی شي چې عکس العمل پيدا شي.

ملګري پيدا شي موږ په سمه لار سم کړي او يا په خپله څوک مرسته وکړي. هلته سيد محمد طاهر بينا، د پښتو ولسي شاعر د مجلې مسلکي غړی هم و. د کار نقشه مې داسې جوړه کړه چې بينا صاحب به د پښتو ساده الفاظ د ورځنيو مسايلو، د سلام، ادابو، ستړي مشي، د کوروکلي، هوجرې او جومات عادي الفاظ وليکي او د هغو سمه ترجمه عبدالحسين خان وواييي او بينا صاحب يې د پښتو الفاظو په مقابل کې وليکي. د يو ((خود آموز)) غوندې کار پيل شي. په اخر کې به يې زه هم وګورم او نشر ته به يې وسپارم... کار مو پيل کړ.

په دې صورت د پشه يي ژبې خبرندوی، ژبپوهان حق لري چې وليکي:

خدمتګار هغه خدمتګار دی چې پشه يي ژبه يې د افغانستان د مطبوعاتو په پاڼو کې لومړي ځل لپاره چاپ او خپره کړه.

ماته خو په ياد نه راځي چې د هېواد په بله خپرونه کې تر دې دمخه دا کار شوی وي. له بهر او بهرنيو خبرندويانو څخه خبر نه يم چې هغوی داسې کار کړی دی او که نه؟ که نه وي کړي نو زما کار د ټولې نړۍ په مقياس لومړنی کار دی دا زما لپاره افتخار دی او زما د خوشالۍ خبره داده چې دحسام صاحب له خوا د خپلو شعرونو د لوستو په وخت دا ټولې خبرې او خاطرې رایادېدلې او دا خبرې مې ځکه وکړې چې د پشه يي ژبې د چاپ هغه دېر ورکوټی کار يا د پشه يي سندرو په ارتباط هغه ډېر ورکوټی

(c) ketabton.com: The Digital Library

احساس يو منشا درلودله. هغه منشا د ويښ زلميانو مرام او د هغه مرام د عملي کولو لپاره زموږ تعهد و چې موږ به د ملي وحدت د ټينګولو لپاره تبليغ ه کوو ، کار هم کوو ، هسې خبره نه وه.

اصولي بنياد يې درلود. دا زموږ عقيده وه او دا زموږ ژمنه ده چې د ملي وحدت د استحکام لپاره خدمت کوو. په خدمت کې خو دغسې خبرې راځي. د خولې په تشه وينا خو څه نه کېږي. لکه نن ورځ چې د هر چا په خوله کې ((د ملي وحدت)) ناره ده ، مګر په دې کې ډېر داسې کسان هم وي چې په دې نامه او ناره ، ځان ته کرېډېټ غواړي ولې هغه بنياد ته هېڅ توجه نه کوي ، په دې نامه او ناره په ټولنه کې ځان وړاندې کوي مګر کله د دې مخالف عمل هم ترې صادرېږي ، متاسفانه چې دا کسان دروغ وايي. منافقت نه بايد لاس واخلي. ملي وحدت چې ټينګېږي ، دا يوازې د يو قوم يا يو شخص لپاره ګټه نه ده ، دا د دې وطن د ټولو اوسېدونکو او ټولو قومونو په ګټه ده. نو په دې کې د منافقت هېڅ ضرورت نه شته. دې موضوع سره بايد ټول مينه ولري او ټول د خپل همت او قدرت په اندازه ورته خدمت وکړي.

اوس چې هغه وخت راياد ېږي ، چې په پښه يي ژبه د بسم الله استاد د خولې يوه سندره مې هم غنيمت ګڼله او د مرحوم سيد محمد طاهر بينا او مرحوم عبدالحسين په ملګرتيا ، د ننګرهار مجلې په يو مخ خپرنه هم خوشالېدم او زړه مې باغ باغ کېده او اوس شکر داسې وخت راغلی دی چې پښه يي ژبه د ژورناليزم په ساحه کې داخله شوه. پښه يي ژبه د خبرنې او ليکوالۍ په ساحه کې فعاله شوه. پښه يي ژبه د شاعرۍ ، حتی د ((نوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر)) په ساحه کې کتابونه لري. په داسې حال کې چې په پښتو او دري ژبو کې لا هم ((نوي شعر)) نوي دي او ډېر تاريخ نه لري. د همدې زمانې او همدې کلونو پيداوار دی. پښه يي ژبې هم ځان وررسولی دی او په ډېر ښه معيار يې ځان ور رسولی دی.

د حاجي صاحب دا شعرونه چې ما واورېدل، اوچت معيار لري او شاعر يې حق لري چې په دې لار کې نور پراخ او ګړندي ګامونه اوچت کړي.

په پښه يي ژبه داسې کتاب، د داسې ټولنې له خوا چاپ شو، چې دا يوه نړيواله ټولنه ده. پښه يي ژبه د قومي ساحې نه ملي ساحې ته ننوتې وه، دې کتاب سره نړيوالې ساحې ته هم ننوتله، مبارک دې وي!

زه دې ته ډېر خوشاله يم، ځکه چې دا زما د مرام او عقيدې د ګلونو خوشبويي ده زه ستاسو په حضور کې اقرار او اعتراف کوم او که د شهادت ځای راغی، تاسو په دنيا او اخرت کې راباندې شاهدي ورکړئ، چې د ملي وحدت د ټينګولو خبره زما د عقيدې خبره ده، زما د وجدان خبره ده او زما د ايمان خبره ده. زه د الله پاک له درباره په دې باندې اجر غواړم او که اشتباه مې کړې وي، ترې د عفوې هيله لرم. او فکر کوم چې اشتباه مې نه ده کړې ځکه چې دا د الله پاک د بندګانو د خير خبره ده.

دې عقيدې لاندې ما ژوند تېر کړی دی او ژوند تېروم او کوم کار چې زما د عقيدې سره سم وي زه په هغه خوشالېږم او وايم:

اخر شکوفه کرد نهالی که کاشتيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غونډې ته زما راتګ په ظاهري دنيايي حساب ضرور نه و. ځکه چې زه په پښه يي ژبه نه پوهېږم، نو زه څله راغلی يم؟ زه ځکه راغلی يم چې زموږ د مرام او عقيدې او تحليل له دغې پښه يي ژبه هم زما ژبه ده او نورستاني، ازبيک او ترکمني د وطن نورې ژبې هم. نو زه د خپلې ژبې لپاره راغلی يم، نه د بل چا د ژبې لپاره او د خپلې عقيدې له مخې راغلی يم نه د کومې پاليسۍ يا ډيپلوماسۍ په خاطر دلته يوه بله خبره هم را ياده شوه، هغه هم ستاسو په اجازه کوم.

په ځينو ويناګانو کې پښه يي او د وطن ځينو نورو ژبو ته (وړه ژبه) وويل شوه. زه دې اصطلاح سره موافق نه يم. زما په نظر يوه ژبه هم وړه نه ده.

که لږ خلک پرې غږېږي او که ډېر.

ژبه اصلاً او اصولاً د انسانانو ترمنځ د پوهېدو وسيله ده. ژبه د يو انسان تفکر بل ته لېږدوي. انسان خو اشرف المخلوقات او د کرامت خاوند دی. انسان د ژبې په واسط د خپلې عقيدې اظهار کوي او الله پاک يادوي نو ژبه، هره ژبه چې وي لويه ده، وړه نه ده.

زموږ په هېواد کې (اورمړي) ژبه ډېر لږ ويونکي لري، مګر زه ورته وړه ژبه نه شم ويلی. (تيراهي) ژبه له منځه تللې ده. بيا هم زه يې وړه ژبه نه بولم. شل ديرش کاله د مخه د ننګرهار په (تيراهي کوټ) کې يوازې يو سپين سرې ښځه پاتې وه چې دا يې ژبه وه. الله پاک دې ډاکټر مجاور احمد زيار ته خير ورکړي چې د افغانستان د ژبو د اتلس د جوړولو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترخ کې یې د هغې بوډۍ وینا هم ثبت کړې ده او د دې ژبې یو بېلګه یې د ژب څېړونکو لپاره محفوظه کړې ده.

سانسکریت ژبه اوس نه شته خو چې وه د مندرونو د دیني مسایلو او مناسکو ژبه وه او مقدسه ګڼل کېدله. همدارنګه سوریاني ژبه یوه لرغونې ژبه ده چې ډېر پخوا له منځه تللې ده. دا هم دیني او مقدسه ژبه وه. د هغې په باره کې ویل شوي دي چې هغغه ډېره لرغونې ژبه ده چې ډېر پخوا له منځه تللې ده. دا هم دیني او مقدسه ژبه وه د هغې په باره کې ویل شوي دي چې هغه ډېره لرغونې او زړه ژبه او د ټولو ژبو مور ده. که سانسکریت، سوریاني او نورې له منځه تللې ژبې زړې ژبې وبولو، بولو یې، مګر وړې ژبې یې نه بولو. ځکه چې ژبه د انسان د تفکر او عقیدې اظهار او انتقال وسیله ده او انسان په خپله د کایناتو ((لویه هستي)) ده چې زموږ صاحبدلو عارفانو ((عالم کبیر)) بللی دی. زما خبرې پای ته ورسطدې، یو ځل بیا د (ایم ورګ) کتاب د چاپ او خپرېدو لامله د هغه شاعر ته د عقیدت ګلونه او ناشر ته یې شابسی وړاندې کوم. مننه

د (زه کابل یم) د کتاب لیکوال، ښاغلی م.ح. حسام په ادرس بنندې کاوون توفاني په دوه زرم میلادي د مې په میاشت کې د باد په کنډوالو کې د ((یو لیک یو پیغام)) تر عنوان لاندې په (۱۱) مخونو کې یو شعر لیکل چې ما هماغه شعر دې ادبي رپوټ ته رانقل کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوون توفاني (باد په کنډوالو کې)

یو لیک، یو پیغام:

يه د وطن د ارمانونو ياره

يه د ولس د فريادونو ياره

زما د غم او د قلم شريکه

يه د کابل د ماتمونو ياره

+++

تا مې د زړه په سوځېدلې دښته

بيا د يادونو اغزي وتړو کول

تامې د ذهن رژېدلي باغ کې

بيا د غمونو ګلان وغوړول

+++

تا مې د سترګو د اسمان لمنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د ماتم په وربځو ولړلې

تا مې بې وسه بې فریاده اوښکې

بیا د ارمان په مزار وشیندلې

+++

تا مې د ذهن وزر ماتې مرغه

بیا د کابل د کنډوالو مېلمه که

تا مې د ژوند د امیدونو قاصد

بیا د وطن د هدیرو مېلمه که

+++

لاړم د خیال په وزرو والوتمه

په سوځېدلې کابل وګرځېدم

د ورکو هیلو د لټون په تمه

په نړېدلې کابل وګرځېدم

+++

پیدا مې نه که هغه ښکلی کابل

د افغانانو نازولی کابل

زما کابل، زما منلی کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلی کابل، د ګلو ښلی کابل

+++

د ښايسته کابل د زړه په سر مې
د سپېرو خاورو ډېرې ولیدلې
په هر قدم او هره لوېشته کې مې
د سوو هیلو غونډې ولیدلې

+++

هغه د میني په شور مسته سیمه
لکه خاموشه هديره ښکارېږي
دا کاسي او نسترونو باغچه
له ګلو تشه ده، سپېره ښکارېږي

+++

چا يې هوس د سوزېدلو کاوه
چا يې ارمان د نړېدلو درلود
چا يې په زړه يو زر زخمونه غوښتل
چا يې امید د پرزېدلو درلود

+++

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا يې په څيرې ګرېوان اوړ پورې که
چا يې لمن چا يې لونګۍ پټه کړه
چا يې تاريخ ترېنه ځولۍ کې يووړ
چا يې د هيلو ناوه کۍ پټه کړه

+++

چا يې وياونو ته کتلای نه شول
چاته يې جګ سره د منلو نه و
څوک يې رانده وعظمتونو پسې
چاته يې برم د ليدلو نو

+++

چا يې پګړۍ له سره کوزه کړله
چا پرې لمبې د انتقام بلې کړې
چا يې ګرېوان رېښې رېښې که ورته
چا ورته شمې د انجام بلې کړې

+++

نه يې سهار دی د شغلو ملګری
نه يې ماښام، رنګين رنګين ښکارېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه يې سپوږمۍ د لمر په مينه مسته
نه خو يې ستوري ګلورين ښکارېږي

+++

نه يې باغونه په ګلابو سينګار
نه يې دښتونه په غاټولو ښکلي
نه يې ماښيو کې پرتم پاتې دی
نه يې جونګړې چا په ننګ پاللي

+++

په وينو سره ښکاري لمنه د ښار
پرهر پرهر يې مړه ننګونه ژاړي
له زخمي زړه نه يې څڅېږي وينې
ويرژلې سا يې تاريخونه ژاړي

+++

د شنه اسمان مخ يې په وريځو ککړ
شپه يې بهېږي په کوڅه کوڅه کې
هر لور اوږده دي د ستم لاسونه
مرګ يې نڅېږي په کوڅه کوڅه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

+++

په هر ځپک خاوره يې وينې پرتې

په هر قدم يې رژېدلي ګلان

په هره لښته يې زمولي غوټۍ

په هره څانګه سوځېدلي ګلان

+++

اسه مايي، دغه زخمي پهلوان

نور د رزمونو افسانې نه وايي

دغه د تېرو پرتمونو راوي

د سترو سوبو ترانې نه وايي

+++

نور يې (مهراب) او (رودابه) هېره ده

نور يې د (زال) زاړه رازونه نه شته

اوس يې په ذه کې (شغاد) پاتې دی

نور يې (رستم، رستم) يادونه نه شته

اوس په کې مړه دي د مردۍ رسمونه

اوس په کې ماتې دي سپېڅلې تورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس په کې ورک دي د دستار سرونه

+++

نور يې (اکبر، اکبر) غيرت ويده دی

نور يې (امان، امان) ننګونه نه شته

نور يې (مشکي، مشکي) شملې ټيټې دي

نور يې (طرزي، طرزي) فکرونه نه شته

+++

حسامه، تا خو د کابل په لوټو

د اوښکو ډېرې ډيوې بلې کړلې

تا د بې ګوره شهيدانو په ياد

د خلکو هېرې شمې بلې کړلې

+++

تا د قلم په هنرمنده ژبه

وطن، وطن سندرې وويلې

تا د سرو وينو د درياب په غاړه

د مرغلرو مرۍ وپېيلې

+++

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا د قدرت د لېونو له مخه

د دين (سپېڅلي) نقاب وغورځوه

تا د منکرو زاهدانو جرم

په خپلو چيغو چيغو ولړزاوه

+++

ته د ريا خرقه پوشانو پسې

د ننګ پېلوځې په لاس وګرځېدې

ته له دروغجنو اتلانو سره

د خپل قلم په توره وجنګېدې

+++

دا هورا په نوم راغلي ياران

ګوره زامن دا هريمن وختل

د پرښتو جامه کې پټ شيطانان

وحشي سرتېري د دښمن وختل

+++

د شپې برېخي د رڼا دښمنان

د زړو غله دي هنر څه پېژني

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا له کتاب او له قلمه پردي

د علم او پوهې سنګر څه پېژني

+++

له غلو نه تمه د انصاف مه کوه

له قصابانو قضاوت مه غواړه

د بې عزتو، عزت نه خوښېږي

له بې غيرتو نه غېرت مه غواړه

+++

دا د سرو وينو د ثروت سوداګر

د محبت په ژبه، نه پوهېږي

دا د مرګونو د ښامار قاصدان

د ژوندانه په مانا څه پوهېږي

+++

دا د پرون د معرکې (اتلان)

د خپلو خلکو قاتلان وختل

دا د (وطن د ازادۍ) جنګيالي

خپله د نورو غلامان وختل

(c) ketabton.com: The Digital Library

+++

دا د بربنډو پرښتو مينان

د دنيايي جنت خوبونه ويني

دا له هېنداړو نه بېزاره شيخان

تورو کوودړو کې مخونه ويني

+++

راځه چې لوڅې کړو ناولې څېرې

راځه رسوا کړو درواغجن اتلان

دا د ګناه او د ثواب مالکان

دا د جنت او د دوزخ واکداران

+++

راځه په چيغو کې لمبې وکړو

راځه تاده کړو يخ وهلي زړونه

راځه د هيلو غوټۍ ونازوو

راځه چې ايل کړو خزاني بادونه

+++

راځه وربمه شو باغ په باغ وګرځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سپېرو لښتو کې غونچې وکرو

راځه د ېوال د سکوت ونړوو

په وچو شونډو ترانې وکرو

+++

راځه د تور ماښام په توره دړه

ښکلي تصویر د سباوون وکاږو

راځه د مرګ د هیولا په تندي

ځلانده لیکه د ژوندون وکاږو

+++

باور مې نه شي چې د ورېځو مور به

د شنه اسمان په مخ خپره پاتې شي

باور مې نه شي چې دا توره شپه به

د لمر په کلي کې دېره پاتې شي

+++

دا د سرکښو توفانونو وطن

سر د ستم مخې ته نه ټیټوي

دا د رزمونو په بټیو کې پوخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بې ننګيو زنځير نه قبلوي

+++

بيا به راپاڅېږي دا ستړی ولس

بيا به راويښ شي دا ويده ننګونه

بيا به پخلا شي مرور اشنايان

بيا به تازه شي پخواني هوډونه

+++

بيا به نو تورې تلانګرې څېرې

په تکو سپينو جامو نه پټېږي

بيا به لوټماري ستمګرې ډلې

د عدالت په ګدۍ نه برېږي

+++

بيا به د لمر ګلونه وغوړېږي

بيا به سحر په ځلېدلو راشي

شپه به، د شپې کلي ته کډه وکړي

بيا به سپېدې په برېدلو راشي

+++

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به مو تاج شي د غنمو وږي

بیا به سپرلي شي د بابا په وطن

بیا به جارېږو یو له بله ځنې

بیا به راپلنه شي رڼا په وطن

+++

بیا به کابل شي د ننګونو کابل

د تل ژوندیو پرتمونو کابل

د ټول افغان د امیدونو کابل

د بریالیو ارمانونو کابل[1]

---

[1] جنرال اختر عبدالرحمن له ۱۹۷۹ څخه تر ۱۹۸۷م کال پورې د پاکستان د استخباراتي سازمان ISI رئیس و، چې لوی ارمان یې د کابل سوزول او ویجاړول و او د (زرګونو زخمونو...) تر نامه لاندې د جګړې نقشه یې په سر کې درلوده.

(۲) وزیرمحمد اکبر خان

(۳) اعلیحضرت امان الله خان

(۴) ملامشک عالم

(۵) محمود طرزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړليک

سرليک	مخ
زه کابل يم	۱
پيلامه	۲
قومندان صيب	۹
د پساتونو مور	۲۰
لوونه	۲۸
د قلم ملګري ته يو ليك	۳۲
خوب	۳۵
جګړه، جګړه وه!	٤۱
نړيوالو!	٤۷
زموږ مشران څه وايي؟	٦٦
زموږ پوځونه	۷۳
قوماندان مُلك	۸٥
د فکر ازادي او سوله	۹۱
بېوسه کوچى	۹٤
زموږ د زمانې ښاماران	۹٦
دلته د ټوپك قانون حکم فرما دى	۹۹
زورور او کمزورى	۱۰۲
اوس څوك ديوث ((دووس)) شو	۱۰۸
يو بازار او دوه نرخه	۱۱۱
درې فقره ييز اساسي قانون	۱۱٤
مرکه	۱۱۸
د شاعر واك	۱۲۲
ښکلي دوه ځل مري	۱۲٥
د شلمې پېړۍ جلاد	۱۲۸
پېښنې	۱۳۳
زه کابل يم!	۱۳٦
مبتکر، مخرب او که بت شکن	۱٥٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابله.. ۱۵۹
پاځون ته.. ۱۷۰
انساني دلالان... ۱۸۵
د يوويشتمې پېړۍ انساني دلالان د يوه جنايي ((ناول)) په توګه ۱۸۶
سريزه... ۱۹۱
د جګړې له ناخوالو نه ۱۹۴
لنډې خبرې.. ۱۹۸
هېنداره په هېندارو کې ۲۷۲
هېنداره په هېندارو کې.. ۲۷۳
ځېړونکی محمد نبي صلاحي ۲۷۶
دوست محمد خان:.. ۲۷۸
سرمحقق عبدالله بختاني خدمتګار:.. ۲۸۰
حاجي محمد حسن حسام:... ۲۹۲
استاد حبيب الله رفيع صاحب:.. ۲۹۸
محمد حسن ولسمل:.. ۳۰۴
استاد اسدالله غضنفر:.. ۳۱۱
محمد نبي تدبير:... ۳۲۰
انجنير ذبيح الله حسام:.. ۳۲۴
محمد زمان کلمانی: ۳۲۸
لايق صاحب:.. ۳۳۲
امين الله حسام:... ۳۴۶
ډاکتر احمد همدرد حسام: ۳۴۸
په کوم ويار؟!.. ۳۶۰
د ملي وحدت ټينګول زما عقيده ده: ۳۶۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تحريك يادښت

د افغانستان ملي تحريك د (۱۳۹۳ ل) کال په پيل کې له خپلو ګرانو هېوادوالو سره ژمنه کړې وه چې د دې کال په بهير کې به (شل عنوانونه) بېلا بېل ديني، علمي، ادبي او ټولنيز اثار خپلې ټولنې ته وړاندې کوي. ملي تحريک دا ژمنه د ياد کال د کب پر (۲۸)مه نېټه پوره او د يوې پرتمينې غونډې په ترڅ کې يې شل عنوانونه علمي اثار هېوادوالو ته وړاندې کړل. ملي تحريك په ياده غونډه کې ژمنه وکړه چې د (۱۳۹۴ ل) کال په بهير کې به انشاء الله د خداى (ج) په نصرت ټول ټال سل (۱۰۰) عنوانه بېلابېل علمي اثار ټولنې ته وړاندې کوي. طبيعي خبره ده چې دا اسانه کار نه دى، ډېر زيات زيار او زحمت ته اړتيا لري، خو ملي تحريك ټينګ هوډ کړی چې خپله دا ژمنه به هم د تېرې ژمنې په څېر عملی کوي. دا اثر چې ستاسو په لاس کې دى د همدې (سل عنوانونو) ژمنه کړو اثارو له جملې څخه دى، چې د چاپ جامه اغوندي. ملي تحريك هيله لري چې له دې اثر څخه به زموږ هېوادوال په زړه پورې ګټه پورته کړي. ملي تحريك له ټولو هغو ليکوالو، ژباړونکو، سمونچارو، مالي او معنوي مرستندويانو او چاپ چارو څخه چې ددې اثارو د چاپ په دې ټول بهير کې يې يو بل سره مرسته او ملګرتيا کړې او دا فرهنګي بهير يې بريالی کړی، د زړه له کومې مننه کوي او کور ودانی ورته وايي.

د هېواد د فرهنګ د ښېرازۍ په هيله

د افغانستان ملي تحريك فرهنګي څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الحاج محمد حسن حسام

نثري کليات

۱۳۹۴ کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم: د محمد حسن حسام نثري کلیات

لیکــوال: الحاج محمد حسن حسام

خپرونـدی: د افغانستان ملي تحریك، فرهنګي څانګه

وېــبپــاڼــه: www.melitahrik.com

کمپوز/ډیزاین: ضیاء ساپی

پښتۍ ډیزاین: فیاض حمید

چــاپشمېــر: ۱۰۰۰ ټوکه

چــاپـکــال: ۱۳۹۴ ل کال/ ۲۰۱۵م

د تحریك د خپرونو لړ: (۱۰۱)

یادونه: د چاپ حقوق له ملي تحریک سره خوندي دي او د کتاب د محتوا مسولیت لیکوال پورې اړه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

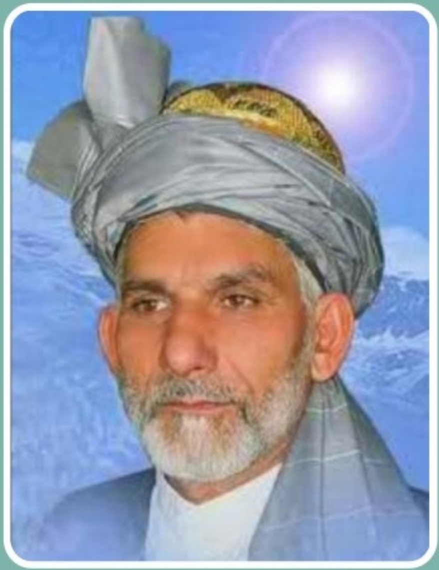

الحاج محمد حسن حسام

چاپ شوي اثار:

- زه کابل یم
- اوړا پرنګۍ
- تارینا لوشه
- ایم ورک
- سپیني ویني
- سرخلاصي لیکونه
- یوه شپه دوه خوبونه
- د یوویشتمې پېړۍ انساني دلالان
- اشیل
- یو خوب دوه انځوره
- څار

د خپرونو لړ: ۱۰۱

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library